

SRM 1/2019 rd

Regeringsprogrammet för statsminister Antti Rinnes regering 6.6.2019

ETT INKLUDERANDE OCH KUNNIGT FINLAND

– ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart samhälle

Statrådets publikationer 2019:24

Regeringsprogrammet för statsminister Antti Rinnes regering 6.6.2019

Ett inkluderande och kunnigt Finland – ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart samhälle

Helsingfors 2019

ISBN tryckt 978-952-287-757-4

ISBN PDF 978-952-287-758-1

ISSN tryckt 2490-0613

ISSN PDF 2490-0966

Layout

Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Bilder

Sidan 30: Sakari Piippo/Finland Promotion Board

Sidan 54: Laura Kotila/Statsrådets kansli

Sidan 73: Tullen

Sidan 95: Juho Kuva/VR-Group Ab

Sidan 127 och 140: Suvi-Tuuli Kankaanpää, Keksi/SHM

Sidan 160: Pia Inberg, Keksi/Finland Promotion Board

Helsingfors 2019

Innehåll

1	Inledning	5
1.1	Vårt löfte till medborgarna om en förnyad politik.....	9
2	Ett ekonomiskt hållbart Finland	11
2.1	Beskattning i en föränderlig värld	19
3	Strategiska helheter	29
3.1	Ett klimatneutralt Finland som tryggar den biologiska mångfalden.....	30
3.1.1	Bostadspolitiken.....	46
3.2	Finland – större än sin storlek i världen.....	55
3.2.1	Europapolitiken	66
3.3	Den trygga rättsstaten Finland.....	74
3.3.1	Utvecklingen av rättsstaten	84
3.3.2	Försvarspolitiken.....	92
3.4	Ett livskraftigt Finland.....	98
3.4.1	Utvecklingen av transportnätet	112
3.4.2	Jordbruket.....	122
3.5	Ett Finland där förtroende och en jämlik arbetsmarknad råder.....	132
3.6	Ett rättvist, jämlikt och inkluderande Finland.....	146
3.6.1	Strukturreformen av social- och hälsojärnsterne.....	158
3.6.2	Reform av den sociala tryggheten	161
3.7	Kunnandets, bildningens och innovationernas Finland	168
3.7.1	Kultur, ungdom, idrott och motion	179
4	Styrningssätt	185
4.1	Ledning av det strategiska regeringsprogrammet.....	186
4.2	Parlamentariska kommittéer.....	187
4.3	Strategiska ministerarbetsgrupper.....	189
4.4	Ägarpolitiken.....	189
4.5	Världens bästa offentliga förvaltning.....	190
4.6	Regeringens kommunikationsstrategi.....	192

Bilagor	193
Bilaga 1. Sammanfattning av de diskretionära bestående utgiftsändringarna.....	193
Bilaga 2. Framtidsinvesteringar av engångsnatur.....	195
Bilaga 3. Regeln för utgiftsramen.....	197
Bilaga 4. Åtgärder mot grå ekonomi.....	199
Bilaga 5. Åtgärder mot internationellt kringgående av skatt och aggressiv skatteplanering.....	201
 Bilagor och protokollsanteckningar	 202
Bilaga 6. Protokollsanteckningar.....	202
Bilaga 7. Europabordets promemoria om centrala teman för Finlands EU-ordförandesperiod	205
Bilaga 8. Transportarbetsgruppens idéuppslag om utvecklingen av MBT.....	207
Bilaga 9. Utvecklande av demokratin	208
Bilaga 10. Förhöjningarnas effekter på förmånerna	210
Bilaga 11. Tabeller till bilaga 1	211
Bilaga 12. Framtidsinvesteringar av engångsnatur, tabeller till bilaga 2.....	218

1 Inledning

Klimatförändringen, globaliseringen, urbaniseringen, befolkningens åldrande och den tekniska utvecklingen förändrar Finland och världen snabbare än kanske någonsin tidigare. Förändringen erbjuder stora möjligheter att utveckla vårt land, men den skapar också otrygghet och oro inför framtiden. I denna omvälvning måste politiken ge människorna trygghet och hopp om en bättre morgondag.

Osäkerheten när det gäller arbete och företagande, oron över jordens framtid och livsvillkoren för våra barn samt den allt större polariseringen mellan människor med olika bakgrund skärper det samhälleliga klimatet.

Vi lever inte på samma sätt och tänker inte lika, och det behöver vi inte heller göra. Men för att vi ska finna lösningar mitt i den förändring som pågår i världen måste vi komma varandra till mötes. Vi i Finland måste hitta en gemensam väg framåt. Denna regering lovar att den ska göra allt den förmår i detta syfte.

Samhällets grundläggande strukturer är solida. Under de senaste åren har både den ekonomiska utvecklingen och sysselsättningsutvecklingen varit starka. Vårt nordiska välfärds-samhälle är en hållbar och rättvis modell som klarar av att svara på framtida utmaningar. En tryggad försörjning, välfungerande social- och hälso-tjänster samt utbildning är den grund som garanterar att alla har lika möjligheter att förverkliga sina drömmar.

Förändringarna i världen och framtida utmaningar förutsätter emellertid att den nordiska modellen ses över och stärks med sikte på 2020-talet. Vårt mål är att Finland senast 2030 ska vara ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart samhälle. I en nordisk välfärdsstat ska ekonomin tjäna människan, inte tvärtom.

Social hållbarhet innebär att vi bär ansvar för varandra och för vår gemensamma framtid. Mellan människorna råder en jämlikhet som upplevs som rättvis. Högklassiga offentliga social- och hälso-tjänster skapar välbefinnande och förtroende för att var och en får hjälp när de egna krafterna tryter. Vi bygger ett Finland som är barnvänligt, där familjerna och deras möjligheter att välja stöds och där föräldrarna på ett jämlikt sätt deltar i vården av sina barn. Ingen ung människa ska bli marginaliserad, och ingen äldre person ska behöva vara rädd för att åldras. I ett socialt hållbart välfärdssamhälle beaktas också möjligheterna till delaktighet för dem som har en funktionsnedsättning och deras möjligheter att leva ett självständigt liv, att utbilda sig och att få arbete. Vi vill att alla ska känna sig inkluderade.

Också på 2020-talet är kompetens, arbete och företagande grunden för välfärd. I den pågående omvälvningen i arbetslivet har gedigna grundläggande färdigheter samt förmåga och beredskap att lära sig något nytt och att uppdatera sina kunskaper under hela livet och arbetskarriären en nyckelroll. Vårt mål är att skapa världens bästa arbetsliv: ett land

med lyckliga och välmående professionella där varje människas kunskaper och färdigheter nyttiggörs i arbetslivet.

Nya arbetstillfällen uppstår i synnerhet i små och medelstora företag. Vi vill skapa ett allt mer företagstillvänt och konkurrenskraftigt Finland, där företagen har goda utsikter att vara framgångsrika, där det är lätt att anställa personal och där beskattningen uppmuntrar till att arbeta och vara företagare. Myndigheternas beslutsfattande ska vara flexibelt så att företagandet underlättas.

Förtroende människor emellan men också mellan samhällsaktörerna är en förutsättning för ett socialt hållbart samhälle. En avtalskultur och rättvisa spelregler i arbetslivet tryggar de anställdas ställning och utkomst. Samtidigt garanteras företagen en stabil, sporrande och förutsägbar verksamhetsmiljö som möjliggör nya investeringar och arbetstillfällen.

Den sociala hållbarheten innefattar också omsorg om Finland som helhet och en jämlik utveckling av landet. Vi vill att människor ska ha en genuin möjlighet att skapa sin egen livsstig oberoende av var i landet de bor. Det betyder en fungerande infrastruktur, smidiga trafikförbindelser, arbetsplatser och möjligheter till företagande samt välfärdstjänster överallt i Finland. Det är viktigt att det går att bedriva ett hållbart och lönsamt jordbruk i hela landet.

Ett livskraftigt Finland som är starkt också i socialt hänseende bygger på att metropolområdet, de växande urbana och ekonomiska regionerna och landsbygden tillsammans når framgång.

Städernas betydelse för Finlands livskraft är stor. I den fortsatt snabba urbaniseringen har de växande städerna en viktig roll för att öka tillväxten och sysselsättningen, bekämpa klimatförändringen och förebygga utslagning.

En hållbar ekonomisk tillväxt stöder sig förutom på en höjning av sysselsättningsgraden också på ökad arbetsproduktivitet. Vår framgång beror på vår förmåga att ta vara på de möjligheter förändringen erbjuder och utveckla våra befintliga styrkor. Finlands utbildning ska vara av toppklass i världen.

Trenden inom såväl den offentliga som den privata forsknings-, utbildnings- och innovationsverksamheten ska föras in på en tillväxtbana så att vi kan skapa ny tillväxt genom att svara på globala megatrender. Vid sidan av våra traditionella framgångssektorer ger klimatneutralitet, ekologiska investeringar, cleantech, kretslopps- och bioekonomi och resursknapphet upphov till nya framgångssagor inom den finländska industrin och därmed byggstenar för vår välfärd.

Ekonomi blomstrar när samhället och företagen investerar i sådant som utgör källor för tillväxt. En högutbildad och kunnig befolkning, en positiv inställning till forskning och företagsamhet och ett fördomsfritt utnyttjande av ny teknik är våra trumfkort inför 2020-talet. Dessa måste vi hålla fast vid också i fortsättningen.

Den nordiska välfärdsmodellen i kombination med en ansvarsfull och minskad användning av naturresurser är den samhällsmodell som garanterar vårt lands framtida konkurrenskraft. Vi gör upp en färdplan för ett utsläppsfritt Finland. Vi garanterar den unga generationen rätten till en livsduglig miljö och en hållbar ekonomi.

Världen på 2020-talet behöver föregångare. Ett ekologiskt hållbart Finland visar vägen då det gäller att stävja klimatförändringen och trygga den biologiska mångfalden. Som ett föregångsland kan Finland vara större än sin storlek när det gäller att finna lösningar på mänsklighetens gemensamma utmaningar. Detta öppnar nya möjligheter för forskningen, kunnandet, innovationerna och företagen. Användningen av naturtillgångar ska ställas i relation till målen för en hållbar utveckling. De lösningar vår industri och vårt jord- och skogsbruk väljer ska fungera som exempel för andra. De finländska skogarna och ett hållbart nyttjande av dem är en viktig del av arbetet med att bekämpa klimatförändringen, inte en källa till problem.

Finland kan vara större än sin storlek i världen när vi gör vad vi kan för att stärka det regelbaserade internationella samarbetet. Alla ska hålla fast vid gemensamma beslut. Det är särskilt viktigt när det gäller åtagandena att begränsa den globala medeltemperaturökningen. Vi strävar efter fred, respekt för mänskliga rättigheter och samarbete mellan länderna, såväl nära som fjärran.

Finland är ett öppet och internationellt land. Som en västerländsk demokrati arbetar Finland för rättsstatsprincipen och mänskliga rättigheter. Tack vare våra två nationalspråk, finska och svenska, är vårt land en stark del av den nordiska gemenskapen. Finland är också en konstruktiv och initiativtagande aktör inom Europeiska unionen och i internationella organisationer.

Det är inte alltid lätt att vara mitt uppe i en förändring, och vi vet att vi också kommer att möta svårigheter. Vi lyckas bäst när vi alla deltar i förändringen och arbetar för att uppnå målen.

1.1 Vårt löfte till medborgarna om en förnyad politik

Vi vill förnya den politiska kulturen och beslutsfattandet. Samhället kan förnyas och jämlikheten ökas endast genom att människorna får ett starkare förtroende för vårt demokratiska systems förmåga att fungera.

Därför ger vi medborgarna följande löften om **en förnyad politik**:

1. Ett löfte om ständigt lärande inom förvaltningen

I en tid av ständig förändring inbillar vi oss inte att vi på förhand vet vad som fungerar och vad som inte fungerar. Däremot söker vi information och provar oss fram, för att vi ska kunna agera på ett sätt som gynnar finländarna.

2. Ett löfte om en ny slags växelverkan

Beredningen av ärenden och beslutsfattandet behöver i större utsträckning ske på förvaltningsövergripande nivå. Vi utvecklar metoder för att involvera allt fler i förnyandet av samhället. En ny slags växelverkan innebär både att människor deltar i den offentliga förvaltningens verksamhet i avsevärt större utsträckning än nu och att man söker och provar nya former av växelverkan.

3. Ett löfte om en långsiktig politik

Vi förbinder oss att beakta målen på lång sikt och till ett planmässigt parlamentariskt samarbete mellan statsrådet och riksdagen. Genom att utveckla ny samarbetspraxis mellan riksdagen och statsrådet kan vi se till att de långsiktiga målen förverkligas.

4. Ett löfte om en faktabaserad politik

En högklassig lagberedning är viktig med tanke på den politiska trovärdigheten och legitimiteten. Vi förbinder oss till en faktabaserad politik och till systematisk konsekvensbedömning i all lagberedning. Vi fördjupar samarbetet med forskarsamhället.

5. Ett löfte om icke-diskriminering

Mänskliga rättigheter och människovärde tillkommer oss alla. Vi lovar att bygga upp ett tolerant Finland som respekterar och främjar vars och ens mänskliga rättigheter. I vårt Finland råder det nolltolerans mot mobbning och rasism. Vi vill bygga ett jämlikt Finland som är tillgängligt för alla och som stöttar alla.

6. Ett löfte om rättvisa mellan generationerna

Den äldre befolkningen oroar sig för tjänsterna och deras kvalitet och för sin försörjning. De unga oroar sig för livsförutsättningarna på jorden i klimatförändringens tid, men också för sina egna möjligheter till utbildning och arbete på en allt mer osäker arbetsmarknad. Vi vill bygga ett barnvänligt Finland som är ett bra land att gå i skola, arbeta och bilda familj i. Vi vill säkerställa att alla unga har möjlighet att studera, vara delaktiga och förverkliga sina drömmar. Samtidigt vill vi garantera alla en värdig ålderdom där ingen lämnas ensam. Vi vill inte heller leva på bekostnad av kommande generationer, och därför förbinder vi oss till en sysselsättningsgrad på 75 procent och till att den offentliga ekonomin är i balans år 2023.

Genom att infria dessa löften är det möjligt att nå djärva politiska mål och ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart Finland.

2 Ett ekonomiskt hållbart Finland

Tabell 1. Saldot i de offentliga finanserna och skuldsättningen, om de direkta budgetåtgärderna genomförs till fullt belopp och målet om en sysselsättningsgrad på 75 procent och målet för produktivetsprojektet nås.

	2023
Sysselsättningsgrad, %	75,0
Arbetslöshetsgrad, %	4,8
De offentliga samfundens bruttoskuld, % av BNP	0,0
De offentliga samfundens skuld, % av BNP*	57,1

*I kalkylen för skuldkvoten har det gjorts ett antagande om att åtgärderna tidsmässigt genomförs jämnt över regeringsperioden.

De viktigaste målen för den ekonomiska politiken under regeringsperioden är följande:

- Sysselsättningsgraden höjs till 75 procent och antalet sysselsatta ökar med minst 60 000 före utgången av 2023
- I en normalsituation för den globala ekonomin ska samhällsekonomin vara i balans 2023
- Genom regeringens beslut minskar ojämlikheten och inkomstskillnaderna
- Genom regeringens beslut kommer Finland att vara klimatneutralt senast 2035

Målet för den ekonomiska politiken är att öka välfärden. Det innebär en ekologiskt och socialt hållbar ekonomisk tillväxt, en hög sysselsättning och en hållbar offentlig ekonomi. Ekonomisk stabilitet gör det möjligt att undvika försämrad välfärd på grund av oväntade förändringar i människors livssituation.

Regeringen fäster särskild vikt vid konsekvenserna av besluten på lång sikt. Som komplement till traditionella ekonomiska indikatorer och vid sidan av dem utnyttjas indikatorer som beskriver den ekonomiska, ekologiska och sociala välfärden som stöd för beredningen av beslutsfattandet.

I det finanspolitiska beslutsfattandet beaktas målet om ett klimatneutralt Finland samt Finlands mål och åtaganden inom EU:s klimatpolitik och den globala klimatpolitiken. En ambitiös, konsekvent och förutsägbar klimatpolitik skapar en stabil investeringsmiljö, och detta öppnar för möjligheter för finländska företag och för sysselsättningen i Finland.

Finlands ekonomiska tillväxt grundar sig framför allt på en ökad produktivitet. Centrala faktorer för högre produktivitet är kunnande och innovationer. En välfungerande välfärdsstat, fungerande infrastruktur, utbildning, forskning och en nära koppling till världsekonomin utgör grunden för Finlands ekonomiska framgång och tillväxt. Dessa faktorer stärker varandra. Regeringens ekonomiska politik syftar till att förstärka grunden ytterligare.

För att vi ska trygga hållbarheten i de offentliga finanserna i takt med att befolkningen blir allt äldre krävs det en ökad sysselsättning under 2020-talet och därefter. För att detta mål

ska nås genomförs reformer som förbättrar sysselsättningen. Reformerna genomförs med metoder som leder till ökat förtroende och deltagande i arbetslivet och minskar osäkerheten i hela landet när det gäller den egna sysselsättningen och försörjningen. Målet är att reformerna ska stärka principen om lika möjligheter för alla och därmed främja ökad social rörlighet.

En ökad export skapar utrymme för en hållbar inhemsk efterfråge- och sysselsättningsökning. Målet är att säkra icke-kostnadsrelaterad och kostnadsrelaterad konkurrenskraft, bibehålla kontinuitet och förutsägbarhet i beslutsfattandet och utvidga exportbasen till nya företag, branscher och marknader samt att öka förädlingsvärdet.

Särskild vikt kommer att fästas vid att vårt land erbjuder en lockande investeringsmiljö. De möjligheter som klimattekniken och den koldioxidsnåla produktionen öppnar för ska utnyttjas fullt ut. När Finland är med om att finna lösningar och fatta beslut som gäller globala fenomen och megatrender uppstår hållbar ekonomisk tillväxt och nya exportmöjligheter. Vi ser till att industrin är konkurrenskraftig.

Regeringen uppmuntrar till företagsamhet. Samhället bör slå vakt om incitamenten för att bli företagare och om företagens incitament att erbjuda arbete.

Hållbarheten inom den offentliga ekonomin

För att Finland ska kunna säkerställa tillgången på högkvalitativa tjänster där människovärdet respekteras och trygga försörjningen för hela befolkningen i landet, måste den offentliga ekonomin vila på en stabil grund och skötas på ett hållbart sätt.

Regeringen har förbundit sig att stärka den offentliga ekonomins hållbarhet på lång sikt, så att vi inte hamnar i en ohållbar skuldsättningspiral som i längden tvingar oss att skära ned utgifterna eller höja skatterna.

De åldersbundna utgifterna kommer att fortsätta att öka under hela 2020-talet och därefter. Hållbarhetsunderskottet beräknas uppgå till 3–4 procent av BNP. Uppskattningen av hållbarhetsunderskottet är till sin karaktär en kalkyl över utgiftstrycket, och beräkningarna innehåller betydande osäkerhetsfaktorer eftersom både den ekonomiska utvecklingen och befolkningsutvecklingen är svåra att förutse.

Den minskade andelen befolkning i arbetsför ålder försvagar försörjningskvoten och innebär utmaningar i fråga om tillgången på arbetskraft. Det mest hållbara sättet att stärka den offentliga ekonomin på lång sikt är att öka sysselsättningen, också genom arbetskraftsinvandring.

Vid sidan av ökad sysselsättning är åtgärder som förbättrar produktiviteten i den offentligt finansierade servicen det mest effektiva sättet att öka hållbarheten. Produktivitetstillväxten i social- och hälsovårdstjänsterna och den övriga offentliga förvaltningen främjas genom organisatoriska åtgärder och med tekniska medel. Den offentliga upphandlingen och lokalförvaltningen effektiviseras. Dessutom försöker man dämpa kostnadsökningen med förebyggande åtgärder i synnerhet på områdena för kompetenspolitiken, socialpolitiken och hälsopolitiken.

Regeringen vidtar produktivetsåtgärder som bereds och följs vid de förhandlingar mellan regionerna och staten som förs i samband med planen för de offentliga finanserna.

Regeringen har förbundit sig att fortsätta genomförandet av pensionsreformen från 2017 i samarbete med arbetsmarknadsorganisationerna.

Dimensioneringen av utgifts- och skattebesluten syftar till att den offentliga ekonomin i en normalsituation för den globala ekonomin ska vara i balans år 2023 och att den offentliga skulden ska minska i förhållande till BNP. Med kumulerade produktivetsökningar kan man dessutom finansiera den utgiftsökning som sker efter regeringsperioden och som föranleds av de riktlinjer som nu utarbetas, så att de offentliga finanserna förblir i balans.

Utgångspunkten för beslutsfattandet är att de siffror för budgetekonomin som granskas inte innefattar anskaffningen av jaktplan.

Riktlinjer för sysselsättningspolitiken och arbetsmarknadspolitiken

Målet för regeringens ekonomiska politik och sysselsättningspolitik är att sysselsättningsgraden i en situation där världsekonomin utvecklas normalt och den inhemska ekonomin återspeglar den globala utvecklingen ska nå upp till en nivå på 75 procent i åldersgruppen 15–64 år 2023. På längre sikt är den offentliga ekonomin hållbar endast om sysselsättningssiffrorna är ännu högre. Därför uppmärksammas sådana åtgärder där effekterna på sysselsättningen blir synliga med en viss fördröjning.

Utvecklingen i sysselsättningen följs med mer detaljerade indikatorer. Vid granskningen av sysselsättningsgraden används parallellt även den sysselsättningsgrad som beräknats för åldersgruppen 20–69 år. Vid bedömningen av sysselsättningsutvecklingen granskas antalet arbetade timmar, sysselsättningsgraden omvandlad till heltidsarbete samt typerna av anställningsförhållanden och anställningsförhållandenas kvalitet. Målet är att de arbetstillfällen som uppstår är kvalitativa och sådana att arbetstagarens försörjning tryggas.

En hög sysselsättning förutsätter också välfungerande arbetsmarknader och en aktiv sysselsättningspolitik och i synnerhet insatser för att svårsysselsatta ska komma in på arbetsmarknaden.

En stor potential för ökad sysselsättning finns hos de grupper där sysselsättningen för närvarande är låg antingen på grund av arbetslöshet eller på grund av att de står utanför arbetsmarknaden. Dessa grupper inkluderar exempelvis de äldre och personer som bara har grundskoleutbildning, delvis arbetsföra, personer med funktionsnedsättning och en del personer med invandrabakgrund.

Antalet sysselsatta kan utökas genom att man höjer sysselsättningsgraden för de invandrare som redan finns i landet, genom att man förbättrar möjligheterna att få utbildning samt genom att man ökar i synnerhet den högkvalificerade arbetskraftsinvandringen. För att stärka arbetskraftsinvandringen krävs det välfungerande och jämlika spelregler på arbetsmarknaden och effektiv och heltäckande övervakning av reglerna.

I de sysselsättningsfrämjande åtgärderna fästs särskild vikt vid att åtgärderna är kostnadseffektiva och resultatrika och bidrar till social rättvisa.

Regeringen samarbetar med arbetsmarknadsorganisationerna för att samordna den ekonomiska politiken och arbetsmarknadspolitiken, och hör också företagorganisationerna. Dessutom främjas lokala avtal i ett utökat trepartssamarbete. Syftet med detta samarbete är en stabil arbetsmarknad och gynnsam sysselsättningsutveckling, en balanserad utveckling av arbetslivet och en positiv utveckling av hushållens köpkraft samt icke-kostnadsrelaterad och kostnadsrelaterad konkurrenskraft. Dessutom beaktas vikten av att ha beredskap för och kunna reagera på konjunkturväxlingar och strukturförändringar. Också med tanke på uppnåendet av klimatmålen krävs det i synnerhet sektorsvisa bedömningar och samarbete också från arbetsmarknadsparternas sida.

Engagemang för sysselsättningsmålet

Regeringen har gått in för ett sysselsättningsmål på 75 procent i en situation där världsekonomin utvecklas normalt och den inhemska ekonomin återspeglar den globala utvecklingen. Detta innebär att antalet sysselsatta jämfört med finansministeriets prognos våren 2019 kalkylmässigt sett måste öka med cirka 60 000 personer till 2023. Att sysselsättningsgraden ökar är det viktigaste enskilda elementet i inkomstunderlaget i regeringsprogrammet.

Regeringen bedömer sysselsättningens utveckling och uppnåendet av detta mål kontinuerligt bland annat i samband med varje förhandling om planen för de offentliga finanserna och varje budgetförhandling samt vid halvtidsöversynen av regeringsperioden. Om det ser ut som om målet inte kommer att nås, vidtar regeringen kraftfulla åtgärder för att säkerställa måluppfyllelsen. I sin granskning utesluter regeringen ingen metod som kunde tänkas förbättra sysselsättningen.

För att sysselsättningsmålet ska nås krävs det dels åtgärder som främjar arbetsutbudet och efterfrågan på arbete, dels åtgärder som lindrar matchningsproblemet på arbetsmarknaden:

- Sysselsättningen av äldre arbetstagare och andra svårssysselsatta personer ska öka.
- Utkomstskyddet för arbetslösa ska ses över, och ytterliga åtgärder inom den aktiva arbetskraftspolitiken sätts in i syfte att förkorta arbetslöshetsperioderna och förebygga långvarig arbetslöshet. Användningen av lönesubvention ska ökas betydligt.
- Arbetsmarknadsfärdigheterna hos de invandrade som redan finns i landet ska förbättras, och arbetskraftsinvandringen ökas i synnerhet när det gäller kvalificerad arbetskraft.
- Lokala avtal ska främjas.
- De högskoleutbildades inträde på arbetsmarknaden ska påskyndas.

Genom synergieffekterna av dessa åtgärder och de övriga åtgärderna eftersträvas minst 60 000 fler sysselsatta, förutsatt att ett sådant normalt konjunkturläge som avses ovan råder. Hälften av de ovannämnda åtgärderna kommer att vara på plats före budgetförhandlingarna i augusti 2020. I annat fall kommer man i samband med budgetförhandlingarna att ompröva de tidigare beslutade utgiftsökningarna, som fastställts i förhållande till den tekniska planen för de offentliga finanserna. Regeringen kommer inte att vidta några sådana arbetskraftspolitiska åtgärder som har negativa effekter på sysselsättningen utan att den samtidigt inför mer effektiva sysselsättningsfrämjande åtgärder.

Regeringen inleder ett beredningsarbete på trepartsbasis för att utarbeta propositioner med förslag till åtgärder som främjar uppnåendet av regeringens sysselsättningsmål. Trepartsberedningen omfattar åtminstone en reform av utkomstskyddet för arbetslösa och anknytande arbetskraftspolitiska åtgärder, åtgärder för att förbättra sysselsättningen i fråga om svårssysselsatta grupper samt lokala avtal. Den sistnämnda åtgärden ska behandlas i ett utökat trepartssamarbete.

Beredningen sker i två steg så att den första fasen är klar senast hösten 2019 när budgetförhandlingarna inleds och den andra fasen slutförs så att propositionerna står till förfogande våren 2020 när planen för de offentliga finanserna behandlas. Arbetsmarknadsorganisationerna genomför löneförhandlingar och andra tjänste- och arbetskollektivförhandlingar på det sätt och inom den tid som de kommer överens om.

Finanspolitiken

Regeringen driver en aktiv och ansvarsfull finanspolitik som dimensioneras enligt konjunkturläget.

De bestående tilläggsutgifter som regeringen beslutar om ska i huvudsak täckas med diskretionära bestående tilläggsinkomster. De bestående utgifterna ökas genom beslut av

regeringen med 1,230 miljarder euro på 2023 års nivå jämfört med den tekniska planen för de offentliga finanserna våren 2019. Nya bestående utgifter fördelas bland annat på åtgärder som höjer kompetensen och ökar den sociala rättvisan samt på klimatpolitiska åtgärder. En förteckning över förändringarna i utgifterna finns i bilaga 1.

Regeringen förbinder sig att iaktta det ramförfarande som gäller utgifterna i statsfinanserna. Regeln för utgiftsramen beskrivs i bilaga 3.

De diskretionära utgiftsökningarna på 1,230 miljarder euro finansieras så att skatteinkomsterna ökas med 730 miljoner euro medan det görs en omfördelning på 200 miljoner euro i utgifterna och inkomsterna inom budgetekonomin, innefattande 100 miljoner euro från företagsstöden. Om sysselsättningsmålet på 75 procent nås, stärker detta den offentliga ekonomin så att en del av utfallet kan avsättas för tilläggsutgifterna, varigenom balansmålet för de offentliga finanserna nås.

Under valperioden genomför regeringen som en engångsåtgärd ett program för framtidsinvesteringar, som ska främja målen i regeringsprogrammet och den offentliga ekonomins hållbarhet på lång sikt. Inom ramen för programmet riktas högst 3 miljarder euro till engångsinvesteringar och till försök som har stor samhällelig betydelse. Eftersom åtgärderna är av engångskaraktär ökar de inte statens utgifter år 2023. Åtgärderna finansieras i huvudsak med kapitalinkomster så att de inte leder till ökad skuldsättning år 2023. Beslut om användningen av dessa medel fattas av statsrådets allmänna sammanträde efter beredning i det finanspolitiska ministerutskottet. En förteckning över innehållet i investeringsprogrammet och över förfarandena finns i bilaga 2.

Att finanspolitiken dimensioneras enligt konjunkturläget innebär framför allt att inkomsterna och utgifterna inom den offentliga ekonomin automatiskt kan anpassas efter konjunkturläget. Resurserna för den aktiva arbetskraftspolitiken dimensioneras så som konjunkturläget kräver.

Vid behov stöds efterfrågan även med diskretionära åtgärder. Diskretionära konjunktur-utjämningsverktyg är bland annat fonderna utanför statsbudgeten, finansinvesteringar, skatteåtgärder och periodisering av infrastrukturprojekt. Utöver dessa införs som en del av regeln för utgiftsramen en mekanism för exceptionella konjunkturlägen. Mekanismen ska bidra till att trygga finanspolitikens förmåga att reagera på det sätt som det ekonomiska läget kräver, och den kan utlösas vid en exceptionellt allvarlig lågkonjunktur.

Inom ramen för mekanismen kan högst 1 miljard euro, dock högst 500 miljoner euro per år, avsättas för utgifter av engångsnatur när villkoren för att utlösa mekanismen uppfylls. Mekanismen utlöses inte automatiskt, utan användningen baserar sig på en prövning av konjunkturlägets karaktär och av effektiviteten av olika konjunktur Anpassningsåtgärder. Det finanspolitiska ministerutskottet beslutar när villkoren för ett exceptionellt konjunkturläge

uppfylls och beslutar om en rekommendation till statsrådet om att utlösa mekanismen för exceptionella konjunkturlägen. Storleken på mekanismen och principerna för dess användning har skrivits in i regeln för utgiftsramen i bilaga 3, och definitionen av ett exceptionellt konjunkturläge har förtydligats i protokollsanteckningen i bilaga 6.

Vid sidan av andra åtgärder för att utveckla systemet med utkomstskydd för arbetslösa utreds även i samarbete med arbetsmarknadsorganisationerna hur systemet bättre ska anpassas till konjunkturerna. Ett sätt att skapa beredskap för hot mot den globala ekonomin är att förstärka konjunkturbuffertarna i Sysselsättningsfonden.

Det finanspolitiska beslutsfattandet

Regeringen följer kontinuerligt det ekonomiska läget och uppfyllelsen av sysselsättnings- och balansmålen och reagerar på det sätt som det ekonomiska läget kräver. Åtgärderna i regeringsprogrammet och övriga åtgärder genomförs inom de gränser som ramen för valperioden medger och med beaktande av det mål som regeringen ställt upp för den offentliga ekonomin (balansen i de offentliga finanserna 2023). Regeringen förbinder sig att se över åtgärderna i regeringsprogrammet, om genomförandet av åtgärderna äventyrar uppfyllelsen av målen för de offentliga finanserna.

Finanspolitiken granskas varje år i sin helhet vid förhandlingarna om planen för de offentliga finanserna och vid budgetförhandlingarna. Vid halvtidsöversynen av regeringsperioden görs en granskning av den övergripande politiken där det fattas beslut om sådana ytterligare och mer omfattande åtgärder som behövs.

De mål som gäller sysselsättningen samt balansen i de offentliga finanserna hindrar inte att man driver en konjunkturdämpande politik. Målen är till sin karaktär strukturella. Om tillväxten, sysselsättningen och den offentliga ekonomin försvagas på grund av en sämre utveckling av den globala ekonomin än väntat, bör detta inte tolkas som att man avviker från målen. En försämring som beror på omständigheter här i Finland är däremot en sådan avvikelser från målen, och bör leda till att politiken ses över.

För att säkerställa kvaliteten i beslutsfattandet bereds besluten omsorgsfullt och utifrån vetenskapliga data. Därför kommer det i fråga om vissa finanspolitiska riktlinjer att krävas en fortsatt beredning där det utreds vilka metoder som är de mest ändamålsenliga och där det i större detalj klargörs hur de överenskomna målen ska nås. Det mer detaljerade beslutsfattandet kan i detta fall ske exempelvis i samband med de första förhandlingarna om planen för de offentliga finanserna och när EU-ordförandesperioden är över, alltså vid ingången av 2020.

Utifrån förslagen i den arbetsgruppsrapport som finansministeriet har gett ut utvecklar man den fenomenbaserade budgeteringen och i synnerhet iakttagandet av en hållbar utveckling i statsbudgeten. De kommer att utnyttjas som genuint styrande verktyg.

Den finansiella marknaden

Förebyggande av överskuldssättning hos hushållen

Den snabbt växande överskuldssättningen hos hushållen gör hushållen sårbara i det fall att deras inkomster minskar och räntenivån stiger. Beslut om behövliga åtgärder för att dämpa den direkta och indirekta skuldsättningsutvecklingen och trygga den finansiella stabiliteten kommer att fattas utifrån en arbetsgruppsberedning.

Bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism

Myndigheternas informationsutbyte förbättras och övervakningen skärps i syfte att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism, och det säkerställs att myndigheterna har tillräckliga resurser för verksamheten.

Beredskap för allvarliga störningar på den finansiella marknaden

Beredskapen för allvarliga störningar och undantagsförhållanden inom finansieringsbranschen främjas genom att man utvecklar lagstiftning om kostnadseffektiva nationella reservarrangemang.

Den strategiska ledningen inom den offentliga förvaltningen effektiviseras, och det utarbetas riktlinjer för hur sådana data, datanät och informationssystem som är kritiska för tryggheten av samhällets funktioner ska utvecklas i den digitala verksamhetsmiljön.

2.1 Beskattning i en föränderlig värld

Lägesbild

Ekonomi i såväl Finland som globalt påverkas för närvarande av två centrala förändringstryck: klimatförändringen och den tekniska utvecklingen, som hänger samman med robotiseringen, digitaliseringen, plattformsekonomin och utvecklingen av artificiell intelligens. Av denna orsak bör beskattningen bättre beakta en utveckling som är hållbar i socialt, ekonomiskt och ekologiskt hänseende.

Den globaliserade ekonomin och den tekniska utvecklingen hotar den traditionella beskattningens viktigaste uppgift, nämligen att finansiera samhällstjänster och samhällsförmåner. Det centrala problemet med det nuvarande skattesystemet är att kapital rör sig fritt över gränserna och att företagen är verksamma i en internationell miljö, men att regleringen fortfarande till största delen är nationell.

Finland bör bidra till sådana nationella och internationella lösningar som tryggar och stärker vårt skatteunderlag på ett globalt hållbart sätt. Skatteunderlaget för rörligt kapital är svagt. Ett långsiktigt mål är att koncerner i princip bör kunna beskattas som en enda helhet. Till att börja med bör man ingripa i aggressiv skatteplanering genom att stärka skatteunderlaget och förhindra kringgående av skatt i samband med utländska placeringar. Grå ekonomi bör bekämpas både internationellt och nationellt.

Finland bör delta i att stoppa den skadliga konkurrensen om skatteunderlag, och detta bör göras så att Finland förbinder sig till gemensamma, rättvisa spelregler inom ramen för OECD, FN och EU. Det ligger i Finlands intresse eftersom Finland inte har deltagit i skadlig skattekonkurrens. Därför stöder Finland samarbetet konsekvent.

En hållbar finansiering av de offentliga tjänsterna förutsätter att skatteunderlaget stärks internationellt och nationellt så att de finländska löntagarnas och företagens betalningsbördan kan lindras och förutsättningarna för tillväxt kan tryggas. På så sätt upplever medborgarna också att beskattningen är rättvis, och äkta konkurrens främjas inom affärlivet.

Beskattningen har också till uppgift att jämna ut inkomstskillnaderna till låg- och medelinkomsttagarnas fördel, vilket görs genom att betalningsförmågan beaktas i grunderna för beskattningen. Man bör i beskattningen dessutom beakta att skillnaderna i förmögenhet har ökat.

En rättvis beskattning av digitala tjänster förutsätter också att Finlands skatteunderlag utvidgas. Skatteförvaltningens arbete för att beskatta plattformsekonomin bör understödjas.

Hållbar utveckling och bekämpning av klimatförändringen bör stärkas genom beskattning både internationellt och nationellt på ett socialt rättvist sätt och så att skatteunderlaget tryggas. Beskattningen ska främja hållbarare val vid produktion och konsumtion.

Beskattningen ska stödja de mål som har ställts upp för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken samt den internationella konkurrenskraften och livskraften i hela Finland. I fråga om skattestöden ska man planmässigt och på ett förutsägbart sätt övergå till åtgärder som påskyndar ekonomisk reform samt forskning och innovationer.

Samtidigt bör man komma ihåg att beskattning inte alltid är den effektivaste lösningen på samhälleliga utmaningar. Det behövs planmässig reglering och andra styrmedel.

Mål

1

Internationell beskattning

Regeringens mål är att säkerställa finansieringsunderlaget för välfärdssamhället i den digitala världsekonomin som utvecklas snabbt.

Metoder

Finland främjar inom EU, OECD och FN aktivt och på eget initiativ internationellt samarbete med beaktande av Finlands intressen.

Finland stöder lösningar med hjälp av vilka man kan bekämpa och försvåra skatteparadisens verksamhet både inom EU och annanstans i världen så att företagens vinster och andra inkomster beskattas en gång på ett transparent sätt. Målet är starkare och bredare skatteunderlag med hjälp av vilka man kan bekämpa internationella företags aggressiva skatteplanering och kringgående av skatt samt skadlig skattekonkurrens mellan stater. Regeringen är vid behov redo att på nytt inleda förhandlingar om bilaterala skatteavtal, om det behövs för att förhindra skattesmitning.

Skatteincitament som snedvrider konkurrensen och annan skadlig skattekonkurrens måste identifieras och åtgärdas effektivt. Finland ska delta aktivt i det internationella samarbetet och på så sätt säkerställs beskattningen av plattformsekonomin och de digitala företagen. Sådana bolag där staten har bestämmande inflytande visar exempel på samhällsansvar genom att enligt land redogöra för effekten av sin skattepolicy i enlighet med anvisningarna för ägarstyrning. Aggressiv skatteplanering godkänns inte.

I Finland inrättas ett nationellt samarbetsorgan (till exempel en parlamentarisk delegation på bred bas) för att upprätta en lägesbild och följa utvecklingen av den internationella beskattningen samt bedöma olika förslags konsekvenser för Finland.

Vid reformer som gäller finansieringen av EU:s verksamhet bör det säkerställas att Finlands intressen beaktas i tillräcklig utsträckning. Beslut om finansieringen av EU ska också i fortsättningen fattas av medlemsstaterna.

Det är ändamålsenligt att EU:s eventuella nya egna medel samlas in från sådana källor som bättre lämpar sig för internationell beskattning på bred bas än den nationella beskattningen i ett enskilt land. När reformer som gäller finansieringen av EU genomförs bör man bedöma hur EU:s finansieringsmodell kan kopplas till andra pågående reformer, såsom bekämpningen av klimatförändringen.

Mål

2

Stärkande av skatteunderlaget

Att stärka skatteunderlaget är särskilt viktigt i en global ekonomi där penningströmmar överskrider de nationella gränserna. Ett starkt skatteunderlag möjliggör också låga skattesatser och en rättvis beskattning, vilket främjar företagsverksamhet, sysselsättning, tillväxt och välfärd.

Metoder

Källskatt på vinstutdelning

Regeringen utreder om det för att stärka skatteunderlaget är möjligt att på vinstutdelning från utländska fonder (och andra samfund som är befriade från skatt på utdelning) införa en källskatt på 5 procent före 2022.

Utöver en internationell jämförelse görs det också en utredning av källskattens effekter på olika aktörer i Finland, särskilt allmännyttiga samfund. Den totala nivån på finansieringen av vetenskap, konst, kultur och motion sjunker inte på grund av den eventuella skatten på utdelning. Samtidigt kartläggs skatteavtal så att man när de förhandlas på nytt kan säkerställa att de inte begränsar tillämpningen av källskatt.

Andra åtgärder som stärker skatteunderlaget

Regeringen fortsätter på samma linje som de föregående regeringarna, dvs. skatteavdragen för räntor på bostadslån för egen bostad ska slopas stegvis. Det återstående skatteavdraget slopas helt och hållet under regeringsperioden.

Man utreder möjligheten att förnya beskattningen av bostadsinvesteringar så att rätten att från hyresintäkter dra av amorteringar på bolagslån begränsas. På grund av skatteförmånen har skuldbördan i många nya bostadsaktiebolag stigit till över 80 procent.

Man utreder före 2022 möjligheterna att ta ut en skälig skatt på utländska fonders och andra skattefria samfunds vinster från fastighetsinvesteringar.

Hushållsavdragets andel i fråga om arbetsersättning sänks till 40 procent och i fråga om lön till 15 procent. Dessutom sänks hushållsavdragets maximibelopp till 2 250 euro. Ändringen ökar skatteintäkterna med cirka 95 miljoner euro per år.

Man utreder förutsättningarna för att vid sidan av hushållsavdraget införa ett stödsystem som innebär att också personer med låga inkomster kan dra nytta av en förmån som liknar hushållsavdraget.

Bekämpning av grå ekonomi och aggressiv skatteplanering samt digitalisering av ekonomiförvaltningen

Grå ekonomi och kringgående av skatt medför årligen betydande skatteförluster för det finländska samhället. För det första försvagas ställningen för företag som agerar lagligt och etiskt rättvist och deras arbetstagare i och med att dessa företag och arbetstagare försätts i en orättvis konkurrenssituation. För det andra måste man på grund av det skattemässiga underskottet finansiera samhällets utgifter genom att ta ut mera skatter och avgifter på annat håll.

För att minska på det skattemässiga underskottet utvidgar och påskyndar regeringen åtgärder för att bekämpa grå ekonomi, och detta görs i form av ett omfattande program för vilket det under valperioden reserveras tilläggsfinansiering på sammanlagt 20 miljoner euro. Dessutom görs polisens särskilda anslag för bekämpning av grå ekonomi permanent, och utsköningsväsendet och konkursombudsmannens byrå får en fortsatt tilläggsfinansiering på 1,3 miljoner euro för bekämpning av ekonomisk brottslighet. Digitaliseringen av förvaltningen och hela samhället samt en ekonomi i realtid främjas samtidigt i betydande grad. Dessutom underlättar man på ett långsiktigt sätt företagens och medborgarnas administrativa skyldigheter. Finland deltar också aktivt i det internationella samarbetet för att bekämpa grå ekonomi.

I företagens ekonomiförvaltning går man mot fullständig automation genom att ta i användning elektroniska kvitton och fakturor i ett strukturerat format. Behövliga lagstiftningsmässiga och tekniska metoder ska göras möjliga för skattemyndigheten så att myndigheten för beskattningen så automatiskt som möjligt kan samla in uppgifter om aktörerna inom den digitala plattformsekonomin. Ett utvidgande av uppgiftsinnehållet i mervärdesskattedeklarationerna ska utredas. För de utvecklingsprojekt som gäller digitaliseringen av förvaltningen och främjar transparens och som Skatteförvaltningen behöver reserveras under valperioden finansiering på sammanlagt cirka 30 miljoner euro.

På skeppsvarv ska det skattenummer som fungerat väl och förebyggt grå ekonomi inom byggbranschen tas i användning. Behovet av och förutsättningarna för att ta skattenumret i användning ska kartläggas också för andra riskbranscher, t.ex. turism- och restaurangbranschen. Företags- och organisationsdatasystemet (FODS) kan utvidgas så att det i större utsträckning innehåller uppgifter om hur företagen sköter sina centrala skyldigheter. Regeringens åtgärder för att bekämpa grå ekonomi presenteras närmare i bilaga 4 till regeringsprogrammet.

Finland fortsätter att vidta nationella åtgärder för att bekämpa internationellt kringgående av skatt och aggressiv skatteplanering, och detta görs i form av ett separat åtgärdsprogram som utvidgar Finlands skatteunderlag och ökar transparensen. Åtgärderna i programmet presenteras i bilaga 5. Regeringen följer upp effekterna av de internationella och nationella åtgärderna för att förhindra kringgående av skatt.

Mål

3

En hållbar skattereform

Metoder

Som stöd för regeringens klimatmål bereds en färdplan för hållbar beskattning, vars första etapp slutförs senast 2020 vid ramförhandlingarna. Vid beredningen försöker man finna sådana lösningar som ur ett ekonomiskt perspektiv mest effektivt främjar regeringens klimatmål, som snabbar upp utvecklingen bort från fossila bränslen och som samtidigt uppfyller kraven på social rättvisa. Regeringen främjar uppnåendet av klimatmålen också i de skattereformer som görs på EU-nivå.

I färdplanen ingår en energiskattereform och en reform av beskattningen av fordonstrafiken, åtgärder som främjar cirkulär ekonomi samt utredning av möjligheten att införa utsläppsbaserade konsumtionskatter.

Energiskattereformen

Styrningen av utsläppen inom energiproduktionen ökas genom att man frångår systemet för återbäring av energiskatt inom industrin samtidigt som punktskatten på elström enligt skatteklass II sänks mot den miniminivå som EU tillåter. Reformen genomförs kostnadsneutralt under en övergångsperiod. Värmepumpar och datorhallar som genererar värme till fjärrvärm nätet överförs till skatteklass II för elström.

Skattesubventionen för kombinerad el- och värmeproduktion sänks och skattenivån för uppvärmningsbränslen höjs så att skatteinkomsterna ökar med sammanlagt 100 miljoner euro under valperioden. Incitamenten för att skapa efterfrågefleksibilitet främjas exempelvis genom dynamisk beskattning av elström. Dubbelbeskattningen av lagringen av elström avskaffas även i fråga om pumpkraftverk och mindre ackumulatörer än de som skatten gäller i dag.

Reformen av beskattningen av fordonstrafiken

I fordonstrafiken ställs det krav på betydande utsläppsminskningar. Av stor betydelse är likaså de därmed sammanhängande snabba förändringarna i fråga om drivmedlen inom transportsektorn, den pågående tekniska omvälvningen som hänför sig till automatiseringen samt de ökade mobilitetstjänsterna. Med hänsyn till dessa förändringar inleds ett arbete som syftar till att i ett bredare tidsperspektiv än vad denna regeringsperiod omfattar trygga skatteunderlaget för beskattningen av fordonstrafiken. I arbetet beaktas kraven på social rättvisa och regional jämlikhet samtidigt som man skärper kraven på utsläppsminskning.

Skatten på fossila bränslen höjs i enlighet med den beräknade ökningen i konsumentpriserna med 250 miljoner euro under valperioden. Effekten för låginkomsttagare ska beaktas genom ändringar i inkomstbeskattningen och förmånsnivåerna.

Man säkerställer att sådana konverteringar av drivkraften i bilar som möjliggör utsläppsnårlighet tas i beaktande i beskattningen av bilar, fordon och drivkrafter.

Bilförmånen ses över så att den uppmuntrar förmånstagarna att välja betydligt utsläppsnårlare bilar. Laddningsförmånen för elbilar ska befrias från skatt. Samtidigt görs en översyn av beskattningen av andra anställningsförmåner så att beskattningen på ett rättvisare sätt också stöder användningen av lätt trafik och kollektivtrafik samt mobilitetstjänster (Mobility as a Service). Det stiftas en lag som gör det möjligt att införa trängselavgifter i syfte att hantera trafiken i stadsregionerna.

Finland understöder en utvidgning av utsläppshandeln så att den omfattar alla klimatpåverkande utsläpp från lufttrafiken. Alternativt kan skatt på flygbränsle eller införande av en flygavgift i hela EU eller globalt utredas.

Mervärdesskattefriheten för varor vars värde är under 22 euro och som importeras från länder utanför EU slopas senast vid ingången av 2021. Detta ökar skatteintäkterna av mervärdesskatt med uppskattningsvis cirka 40 miljoner euro. Förutom att reformen minskar transportutsläppen minskar den förekomsten av grå ekonomi och förbättrar den inhemska handelns konkurrenskraft.

Främjande av cirkulär ekonomi

Före ramförhandlingarna våren 2020 kommer regeringen att göra en heltäckande utredning över förutsättningarna att främja cirkulär ekonomi genom skattepolitiska åtgärder, exempelvis genom en brett baserad förpackningsskatt på förpackningar som tillverkats av icke förnybara naturresurser, en skatt som baserar sig på energi- och koldioxidutsläppen från avfallsförbränning samt genom en höjning av avfallsskatten för deponiavfall. Avsikten är att skatteändringarna ska träda i kraft vid ingången av 2021.

Utsläppsbaserade konsumtionsskatter

Bedömningen av livscykelutsläppen i fråga om livsmedel och andra konsumtionsvaror utvecklas i syfte att rikta beskattningen så att den beaktar konsekvenserna för klimatet och miljön.

Gruvskatterna

Gruvorna överförs till skatteklass I för elström och gruvdriften ska inte längre omfattas av energiskatteåterbäring. Möjligheten att införa en separat gruvskatt så att samhället ska få en skälig ersättning för utvinningen av mineraler utreds. Möjligheterna att beskatta vinsten av försäljning av gruvsrättigheter i Finland även när rättigheterna ägs av utländska bolag utreds.

Mål

4

En sysselsättande beskattning som sporrar till företagande

Metoder

Beskattning av förvärvsinkomster

Regeringen anser inte att en allmän sänkning av skatten på förvärvsinkomster är ändamålsenlig i ett läge där ekonomin växer normalt. Regeringen reserverar dock 200 miljoner euro för en måttlig sänkning av inkomstskatten, som ska kompensera höjningarna av de indirekta skatterna för löntagare med små och medelstora inkomster, pensionärer och företagare. Den så kallade solidaritetsskatten ska fortsätta till regeringsperiodens slut. I beskattningen av förvärvsinkomster ska årligen göras en justering som motsvarar ökningen av inkomstnivån och inflationen.

Arbetsinkomststöd och främjande av arbetskraftens rörlighet

Möjligheten att införa ett arbetsinkomststöd i samband med statens inkomstbeskattning före 2022 ska utredas. Det innebär att förvärvsinkomstskatten kan vara negativ för låginkomsttagare, pensionärer och företagare. Arbetsinkomststödet sporrar till sysselsättning bland annat i deltids- och ströjobb och utsträcker progressiviteten i inkomstbeskattningen även till mindre förvärvsinkomster för vilka det inte betalas förvärvsinkomstskatt. I samband med beredningen ska utredas hur arbetsinkomststödet kan kombineras med andra förmåner på ett ändamålsenligt sätt.

Arbetskraftens rörlighet främjas både inom landet och från utlandet till Finland genom att den skattepliktiga andelen av de flyttningskostnadsersättningar som arbetsgivaren betalar görs skäligare.

Stöd för små företag och tillväxtföretag

Finland ansöker om undantagstillstånd av EU för en höjning av den nedre gränsen av mervärdesskatteplikten för företag till 15 000 euro i syfte att lindra de administrativa skyldigheterna för småföretagare.

Problemen vid ibruktagandet av inkomstregistret ska utredas och korrigeras för att verksamheten för småföretagare och civilsamhällesorganisationer ska underlättas. Nyetablerade småföretagare ska stödjas genom ökad flexibilitet i fråga om betalningstider för förskottsskatten.

Regeringen genomför ny lagstiftning om ersättning till personal i onoterade tillväxtföretag med utgångspunkt i den modell som bereddes under föregående regeringsperiod. För reformen reserveras 10 miljoner euro per år.

Systemet med skattelättnad för nyckelpersoner som flyttar till Finland från utlandet görs permanent.

Mål

5

Hälsöfrämjande genom beskattning

Metoder

Punktskatt på tobak

Regeringen fortsätter med gradvisa höjningar av punktskatterna på tobak- och nikotinprodukter med sammanlagt 200 miljoner euro under den kommande regeringsperioden. Folkhälsan främjas genom skattestyrning.

Punktskatt på alkohol

Regeringen fortsätter med måttliga höjningar av punktskatten på alkohol med 50 miljoner euro och ger akt på förändringar i verksamhetsmiljön så att konsekvenserna för resandeinförseln följs upp.

Punktskatt på läskedrycker

Regeringen höjer punktskatten på läskedrycker med 25 miljoner euro och inriktar höjningen på sockerhaltiga drycker. Genom detta stärks skattens styrande effekt för folkhälsan. Regeringen ska utreda om skattens struktur kan ändras så skatten inte omfattar

bär- och fruktsafter. Dessutom utreds möjligheten att höja gränsen för småskalig produktion som är befriad från skatt.

Utredning om hälsofrämjande skatt

Regeringen ska utreda möjligheten att införa en skatt som främjar folkhälsan, till exempel för socker. Regeringen verkar också inom EU för att nya slags hälsofrämjande skatter ska kunna tas i bruk.

Mål

6

Fastighetsbeskattning

Metoder

Målet i fastighetsskattereformen är en reform där beskattningsvärdena i fastighetsbeskattningen som helhet bättre återspeglar fastigheternas gängse värden. Vid beredningen av fastighetsskattereformen ska bättre än nu beaktas både markens och byggnadernas verkliga marknadsvärde.

Fastighetsskattereformen får inte leda till oskäliga ändringar i någons fastighetsskatt. Reformen ska bedömas utifrån skäliga ändringar innan den ges. I samband med fastighetsskattereformen ska utredas hur skattskyldigas låga betalningsförmåga kan beaktas.

I samband med reformen av fastighetsskatten ska hänsyn tas till miljöaspekter. Fastighetsbeskattningen av vindkraftverk till havs ska sänkas. De områden som skyddats med stöd av naturvårdslagen ska befrias från fastighetsskatt. Fastighetsbeskattningen ska inte utvidgas till jord- och skogsbruksmark.

Mål

7

Landskapen

Metoder

Avsikten är inte att ibrukttagandet av en eventuell landskapsskatt ska höja nivån på beskattningen.

3 Strategiska helheter

Det nya decenniets första regering har identifierat följande strategiska mål som vi håller för ögonen när vi börjar bygga ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart Finland.

3.1

Ett klimatneutralt
Finland som tryggar den
biologiska mångfalden

Lägesbild

Klimatförändringen, förlusten av biologisk mångfald och överkonsumtionen av naturresurser hör till mänsklighetens största problem. För att lösa hållbarhetskrisen krävs det en snabb systemisk förändring i samhället. Finland som ett land med stabil och hållbar samhällsstruktur, utbildad befolkning och hög teknisk kompetens har goda möjligheter till ekologisk återuppbyggnad i överensstämmelse med en hållbar utveckling.

Det är möjligt att begränsa klimatförändringen och att trygga den biologiska mångfalden. Människorna är oroad över miljöns tillstånd, och det förutsätter att vi agerar snabbt. Finland kan göra en betydelsefull insats när det gäller att lösa klimat- och hållbarhetsutmaningen – vårt fotavtryck kan vara litet, men handavtrycket stort.

Enligt den mellanstatliga panelen för klimatförändringar IPCC innebär en klimatuspvärmning som överskrider gränsen på 1,5 grader en avsevärd acceleration i utdöende arter, allt flera områden som inte är livsdugliga och ett hot mot tillgången på vatten, mot matproduktionen och mot ett fungerande ekosystem. När livets grundförutsättningar rubbas för hundratals miljoner människor leder det till instabilitet, konflikter och migration. Vi har bara några år på oss att vända den globala utsläppsutvecklingen.

Finland har som en del av Europeiska unionen förbundit sig till klimatavtalet från Paris. Enligt riksdagspartiernas gemensamma riktlinjer förutsätter målet långsiktiga klimatåtgärder så att EU kan bli klimatneutralt innan 2050.

Finland har minskat sina utsläpp med över 21 procent jämfört med 1990 års nivå och kommer att uppnå EU:s klimatmål för 2020 i förtid. Men 1,5-gradersmålet innebär att vi måste begränsa utsläppen ytterligare också i Finland.

I Finland fortsätter den biologiska mångfalden att minska. Enligt de senaste uppskattningarna är nästan hälften av biotoperna och mer än var tionde art i Finland hotade. Enligt den mellanstatliga plattformen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster IPBES minskar den biologiska mångfalden globalt sett i en aldrig tidigare skådad takt på grund av mänsklig påverkan. Finland har för egen del förbundit sig att stoppa förlusten av biologisk mångfald. Detta förutsätter snabba och omfattande åtgärder.

Vi kan nå målen för hållbar utveckling endast om den globala uppvärmningen och förlusten av biologisk mångfald stoppas.

Mål

1

Finland är klimatneutralt 2035

Regeringen agerar på ett sätt som leder till att Finland är klimatneutralt 2035 och uppvisar negativa koldioxidutsläpp kort därefter. Detta uppnås genom att utsläppsminskningssåtgärderna påskyndas och kolsänkorna stärks.

Regeringen förbinder sig att se över Europeiska unionens och Finlands klimatpolitik så att vi för egen del bidrar till att begränsa den globala medeltemperaturökningen till 1,5 grader. Finland har som mål att EU:s långsiktiga klimatåtgärder ska utformas så att unionen blir klimatneutral före 2050. Detta förutsätter att åtagandet om utsläppsminskningar för 2030 stramas åt till åtminstone 55 procent jämfört med 1990 års nivå.

Finland fortsätter att bedriva nordiskt klimat- och energisamarbete för att uppnå klimatneutralitet och stärker det gemensamma ledarskapet i den internationella klimatpolitiken.

Metoder

Nya mål i klimatpolitiken

Regeringen kommer att besluta om tilläggsåtgärder som krävs för att utsläppsminskningssåtgärderna ska motsvara målet om klimatneutralitet 2035.

Klimatlagens styrande effekt stärks. Lagen ska uppdateras så att målet om klimatneutralitet före 2035 uppnås. Klimatlagens mål för 2050 uppdateras. Till lagen fogas sådana utsläppsminskningssåtgärdsmål för 2030 och 2040 som motsvarar utvecklingen mot klimatneutralitet. I lagen inkluderas också markanvändningssektorn, och det tas in ett mål om att stärka kolsänkorna.

Målet om klimatneutralitet ska utvärderas 2025. I utvärderingen beaktas bland annat den nyaste vetenskapliga informationen, den tekniska utvecklingen, andra länders utsläppsminskningssåtgärderna och möjligheterna till internationell flexibilitet.

Den klimatpolitiska planen på medellång sikt och den nationella klimat- och energistrategin ska uppdateras så att den utsläppsminskningssåtgärdsnivå för 2030 som krävs för klimatneutralitet uppnås. Lösningarna utvärderas utifrån hur verkningsfulla och kostnadseffektiva de är och med beaktande av regionala skillnader och sysselsättningseffekter.

En rättvis övergång – styrningen av klimatpolitiken under kommande regeringsperiod

Åtgärderna för att minska utsläppen genomförs på ett socialt och regionalt rättvist sätt och så att alla samhällssektorer inkluderas.

Regeringen tillsätter en ministerarbetsgrupp som ska koncentrera sig på klimat- och energifrågor, och den bereder klimatpolitiken som helhet. Bedömning av klimatpåverkan tas in som en del av den normala lagberedningen.

I arbetet med att begränsa klimatförändringen behövs alla samhällssektors insats. Regeringen inrättar ett rundabordsforum för klimatpolitik i anslutning till kommissionen för hållbar utveckling. Genom att föra samman olika samhällsliga aktörer säkerställs det att klimatåtgärderna är förenliga med samhällets intresse som helhet och vinner brett stöd bland medborgarna.

Regeringen kommer att främja beredningen av kommunernas och regionernas egna planer för klimatneutralitet, liksom även genomförandet av klimatåtgärderna.

Klimatpanelens roll som vetenskapligt och oavhängigt expertorgan stärks och panelen anvisas de resurser som behövs.

Mål

2

Finland strävar efter att bli världens första fossilfria välfärdssamhälle

El- och värmeproduktionen i Finland ska vara så gott som utsläppsfri före utgången av 2030-talet, dock med beaktande av försörjningsberedskap och leveranssäkerhet.

Metoder

Som ett led i skattereformen för hållbar utveckling genomför regeringen en total översyn av energibeskattningen före budgetförhandlingarna 2020 (augusti 2020). Denna översyn kommer, i kombination med utsläppshandeln, att konsekvent stödja utvecklingen mot en klimatneutral cirkulär ekonomi.

I den första fasen genomförs följande skatteändringar:

- Styrningen av utsläppen inom energiproduktionen ökas genom att man frångår systemet för återbäring av energiskatt inom industrin samtidigt som punktskatten på elström enligt skatteklass II sänks i riktning mot den miniminivå som EU tillåter. Reformen

ska genomföras på ett kostnadsneutralt sätt under en övergångsperiod. Värmepumpar och datorhallar som genererar värme till fjärrvärmenätet överförs till skatteklass II för elström.

- Fastighetsskatten på vindkraftverk till havs ska sänkas.
- Dubbelbeskattningen av lagring av elektricitet ska avskaffas också i fråga om pumpkraftverk och mindre ackumulatörer än i dag.

Systemet för energistöd utvecklas så att fokus överförs från produktionsstöd till stöd för investering i och demonstration av ny energiteknik.

Användningen av stenkol som energikälla upphör senast i maj 2029 i enlighet med de beslut som redan fattats. Särskilda incitament införs för att, när det gäller energibolag som senast 2025 slutar använda stenkol, stödja investeringar som ersätter stenkol.

Införande och pilottestning av nya former för produktion och lagring av fjärrvärme som inte baserar sig på förbränning främjas.

Användningen av torv som huvudsaklig energikälla upphör enligt dagens prognoser under 2030-talet i takt med att priset på utsläppsrätter stiger, men torven förblir ett bränsle inom försörjningsberedskapen. Användningen av torv som energikälla kommer att åtminstone halveras före 2030. Som ett led i den totala översynen av energibeskattningen bedöms vilka förändringar som krävs i beskattningen av torv för att det mål som gäller torv ska uppnås 2030. Det bör säkerställas att gagnvirke inte hamnar till förbränning.

Det inrättas en brett sammansatt arbetsgrupp som ska utreda med vilka metoder användningen av torv på ett kontrollerat sätt kan läggas om från förbränning till framställning av innovativa produkter med högre förädlingsgrad. Arbetsgruppen ska lägga fram förslag på metoder som kan säkerställa en regional och socialt rättvis omställning som inte äventyrar leveranssäkerheten och försörjningsberedskapen för el och värme i Finland.

Avvecklingen av fossilolja för uppvärmning sker gradvis fram till början av 2030-talet. Oljeuppvärmning av statliga och kommunala fastigheter ska frångås före 2024. Fastigheter som värms med olja uppmuntras genom ett åtgärdsprogram frångå oljeuppvärmning till fördel för andra uppvärmningssätt under 2020-talet.

Elektrifieringen av samhället och integreringen av olika energisystem (för el, värme och transport) förutsätter en betydande ökning av den förnybara energiproduktionen. Vindkraftens andel av Finlands energiproduktion ökas. Det bedöms att ökningen av andelen landbaserad vindkraft kan ske på marknadsvillkor. Förutsättningarna för utbyggnad av vindkraft till havs ska förbättras. Administrativa och planläggningsmässiga hinder och andra hinder för utbyggnad av vindkraft ska elimineras. Det utreds på vilka sätt man kan

minska de begränsningar som radaranläggningar ställer på vindkraftsutbyggnaden och i den mån det är möjligt också tillämpa metoderna i verkligheten.

Inställningen till fortsatta tillstånd för existerande kärnkraftverk är positiv, under förutsättning att Strålsäkerhetscentralen förordar dessa.

För att priset på elöverföring ska kunna stävjas kommer det bland annat att fattas beslut om en kostnadsutredning när det gäller elöverföring, såsom en förlängning av utjämningsperioden vid underavkastning. Flexibiliteten i elnätet ska utvecklas och det tas fram alternativa sätt att säkra elleveransen framför allt i glesbygdsområden. Möjligheten att begränsa den årliga höjningen av elöverföringsavgifterna ska utredas.

I samarbete med branschaktörer kommer det att utarbetas sektorspecifika färdplaner för ett koldioxidsnålt samhälle, och dessa färdplaner samordnas med de nya klimatåtgärderna.

Med tanke på omställningen till en koldioxidsnål ekonomi behövs det ytterligare satsningar på utveckling och lansering av lösningar inom bioekonomi, cirkulär ekonomi, ren teknik, energieffektivitet, utsläppsfria former för energiproduktion, lösningar för lagring av energi samt avskiljning och återvinning av koldioxid samt på forskning, utveckling och innovationsverksamhet.

Med stöd från EU:s forskningsprogram utvecklas den nordiska elmarknaden och integrationen av energisystem, likaså den gemensamma forskning som stöder dessa.

Genom det samhälleliga beslutsfattandet kan offentliga och privata penningflöden styras så att de sporrar till omställning till en klimatvänlig cirkulär ekonomi.

Försörjningsberedskapen förbättras genom att man i samarbete med branschaktörer utvecklar ett smartare el- och fjärrvärmenät i Finland, förbättrar överföringsförbindelserna och utnyttjar nya möjligheter att lagra energi.

Potentialen för smarta elnät och efterfrågefleksibilitet bör utnyttjas fullt ut. Regleringen och beskattningen ska utvecklas så att det blir lättare för alla parter, även för husbolag, småhus och gårdsbruksenheter, att dra nytta av småskalig energiproduktion.

I samband med genomförandet av ändringarna i direktivet om byggnaders energiprestanda ska det säkerställas att de uppvärmningssystem som baserar sig på värmepumpar inte orsakar effektoppar i elförbrukningen.

Mål

3

Kolsänkorna och kollagren stärks på kort och lång sikt

Metoder

Regeringen utarbetar som en del av planeringssystemet för klimat- och energipolitiken ett övergripande klimatprogram för markanvändningssektorn. Syftet med programmet är att utreda med vilka metoder utsläppen inom markanvändningssektorn kan minskas och kolsänkorna i Finland stärkas på kort och lång sikt. Målet är att Finlands nettokolsänka ska öka. Politiken för kolsänkor ska beaktas vid uppdatering av klimatlagen och strategin för klimatneutralitet. Som en del av den årliga rapporteringen enligt klimatlagen kommer utvecklingen när det gäller kolsänkor och åtgärdernas effekt att bedömas.

Åtgärderna i klimatprogrammet för markanvändningssektorn kommer att bedömas utifrån hur verkningsfulla och kostnadseffektiva de är. Bland åtgärderna i programmet ingår bland annat att

- sörja för skogsvården samt skogens tillväxt och hälsa
- främja beskogning
- minska avskogning
- ta fram metoder för att minska utsläppen från myr- och torvmarker
- vårda torvmarksskog på ett klimatsäkert sätt
- minska utsläppen från jordbruksmark och stärka koldioxidbindningen

Styrmedlen och incitamenten ska utvecklas så att kolsänkorna och kollagren i skog och mark stärks.

Mångsidiga former av skogsodling och skogsskötsel, och även kontinuitetsskogsbruk, ska främjas med beaktande av klimatmålen och ekonomiska aspekter.

Skogsvårdsrekommendationerna ska utvärderas och vid behov uppdateras utifrån forskningsdata, uppföljningsinformation och praktiska erfarenheter.

De ägarpolitiska riktlinjerna för Forststyrelsen uppdateras för bättre samordning av hållbart skogsbruk, tillgång på virke, biologisk mångfald, användning av skogen för rekreation, de klimatpolitiska målen och olika former av markanvändning.

Det årliga kravet på intäktsföring från Forststyrelsen ska i högre grad beakta inverkan på kolsänkan och den biologiska mångfalden parallellt med skogsbruket och industrins behov av virke. För Forststyrelsen ska det fastställas ett mål i fråga om kolsänkor.

Forskning och produktutveckling kring träprodukter som har högt förädlingsvärde och som lagrar koldioxid på lång sikt kommer att främjas, likaså ett hållbart nyttjande av biprodukter. Det säkerställs att virkesmarknaden är transparent och välfungerande så att virket kan styras på ändamålsenligt sätt.

Möjligheten att inkludera en bedömning av klimatpåverkan i miljötillståndsförfarandet ska utredas.

Avsikten är att begränsa skogsröjning för byggändamål, till exempel genom att införa en avgift för förändrad markanvändning.

Det görs en utvärdering av hur skogslagen fungerar. Systemet för finansiering av hållbart skogsbruk ska ses över med betoning på en aktiv skogsvård som utförs i rätt tid samt naturvårdande skötsel, och samtidigt beaktas åtgärder för ökad koldioxidbindning och bättre biologisk mångfald. Systemet inbegriper även underhåll av skogsvägsnätet.

Det ska genomföras samlade åtgärder för återvinning av näringsämnen, och dessa ska hjälpa till att öka produktionen och konsumtionen av biogas och skapa en marknad för återvunna gödselmedel så att behovet att röja ny åkermark för gödselspridning minskar betydligt och näringsbelastningen på vattendragen lättar.

Det satsas fortsättningsvis på forskning om kolsänkor, mätning av koldioxidbindningen och utveckling av beräkningsmodellerna.

Det genomförs pilotförsök kring den inhemska marknaden för bindning och lagring av koldioxid, dock så att detta inte ersätter utsläppsminskningarna.

Finland kommer att främja det internationella 4/1000-initiativet för ökad koldioxidbindning inom jordbruket. Forskningen om nya odlingsmetoder utvecklas och införandet av metoderna främjas.

Mål

4

Minskat klimatavtryck av boende och byggande

Metoder

Det ska genomföras en åtgärdsdel som stöder ett minskat klimatavtryck av boende, förbättrar energiprestandan i det existerande byggnadsbeståndet och stöder en övergång till utsläppsfri värmeproduktion:

- Det införs ett system för energiunderstöd som i synnerhet riktas till husbolag. Systemet stöder åtgärder för bättre energieffektivitet och en smart och flexibel energiförbrukning. Stödsystemet utgår från principen att understöd betalas i förhållande till den uppnådda energieffektivitetsnyttan. Projekten ska vara kostnadseffektiva och planerade på ändamålsenligt sätt.
- Stöd för laddningsinfrastruktur för elbilar ska fortsättningsvis beviljas och beloppet höjas.
- Det utreds om kostnaderna för planering av energirenooveringar kan börja omfattas av hushållsavdraget, om delägarna i husbolag kan dra av kostnaderna och om en högre avdragsprocent kan tillämpas i fråga om reparationsarbeten som utförs i syfte att förbättra energieffektiviteten eller avveckla fossila uppvärmningssystem.

Mängden kompletterande utbildning inom byggbranschen utökas för att kunskaperna om energieffektivitet ska förbättras. Det kommer att satsas på oavhängig forskning inom byggbranschen.

I arbetet med att utveckla byggbestämmelserna säkerställs möjligheten att använda självdragsventilation utan att ge avkall på energieffektivitetsmålen.

Omfattande ombyggnads- och energieffektivitetsprojekt främjas så att energieffektiviteten i hela kvarter, områden eller städer förbättras.

I samarbete med aktörerna i branschen upprättas en sektorspecifik plan för klimatneutralitet i byggbranschen. Arbetet med att verkställa färdplanen för koldioxidsnålt byggande fortsätter och det satsas på styrning genom lagstiftning som grundar sig på klimatavtrycket under byggnadens hela livscykel. Materialåtervinningen och insatserna för cirkulär ekonomi i byggbranschen effektiviseras.

Träbyggande ska främjas, eftersom byggnader i trä också fungerar som kollager. Brandbestämmelserna ska utvecklas i en materialneutral riktning så att behovet av dubbelt brandskydd i träbyggnader (tekniskt och konstruktionsmässigt) minskar. Det ska också utredas om det finns orsak att lätta på brandbestämmelserna för träbyggande.

För fastigheter fastställs ett minimiantal platser för sådan laddningsinfrastruktur för elbilar som ska byggas i samband med omfattande renoveringar. Administrativa hinder för byggande av laddningsinfrastruktur för elbilar ska elimineras framför allt i husbolag.

Mål

5

Förlusten av biologisk mångfald i Finland stoppas

Finland uppnår målen i FN:s konvention om biologisk mångfald.

Metoder

Den samlade finansieringen av naturvård ökas med 100 miljoner euro på årsnivå.

Ett handlingsprogram för förbättrande av tillståndet hos försämrade livsmiljöer ska genomföras.

METSO-handlingsplanen ska fortsätta tillämpas, och planen revideras och beviljas ökad finansiering. I samband med revideringen bedöms om handlingsplanen ska utvidgas till att omfatta nya livsmiljöer, såsom myrmarker. Arbetet med att genomföra kompletteringsprogrammet för skydd av myrar fortsätter.

Det eftersatta underhållet av Forststyrelsens naturområden ska åtgärdas planmässigt genom ett program som omfattar hela valperioden, och basfinansieringen av naturtjänsterna höjs. Förutsättningarna för naturturism ska förbättras på olika håll i Finland.

Nätverket av nationalparker utvidgas.

Den princip som tillämpades i samband med kampanjen Min naturgåva till Finland kommer att tillämpas också i fortsättningen, det vill säga att när en privat markägare överlåter ett värdefullt naturområde för skyddsändamål ska ett lika stort område med värdefulla naturvärden i Forststyrelsens ägo skyddas.

Medfinansieringsandelen i Life-finansieringen ska tryggas.

Möjligheterna att tillämpa nya innovativa metoder för finansiering av naturvård ska utredas.

De områden som skyddats med stöd av naturvårdslagen ska befrias från fastighetsskatt.

Inventeringen av arter och naturtyper fortgår.

Naturvårdslagstiftningen revideras utifrån en utvärdering.

Verksamhetsförutsättningarna för Naturpanelen säkras.

Det ska genomföras pilotförsök om tillämpning av ekologisk kompensation till exempel i stora infrastrukturprojekt, och på basis av erfarenheterna bedöms behoven att revidera lagstiftningen. Med ekologisk kompensation avses principen att den skadliga påverkan av verksamhet som skadar den biologiska mångfalden kompenseras genom att försämrade livsmiljöer förbättras och nya livsmiljöer skapas på annat håll, dock så att kompensation är ett sistahandsalternativ efter reduktion av skador på naturen. Innan möjligheten till kompensation utnyttjas bör emellertid de miljökador som det ursprungliga projektet orsakar minimeras.

Naturvårdande skötsel av ekonomiskog främjas, till exempel kvarlämnad död ved och stammar, hyggesbränning, högstubbar, viltsnår, skyddszoner och åtgärder för att minska inverkan på vattendrag. Också på Forststyrelsens marker främjas metoder för kontinuitetsskogsbruk.

Bekämpningen av främmande arter effektiviseras både genom lagstiftning och genom ökad finansiering för förebyggande åtgärder.

Hållbart fritidsfiske, jakt, insamling av naturprodukter och allemansrätten tryggas.

Vattenlagen ska uppdateras så att fiskevårdsskyldighet ska utsträckas också till anläggningar som hittills inte varit underkastade en sådan skyldighet. Ett nationellt program för att återställa bestånd av vandringsfisk inleds:

- Insatserna för att återställa en naturlig cirkulation i utbyggda vattendrag ska fortsätta utifrån den nationella strategin för fiskvägar.
- Hinder för fiskvandringar ska avlägsnas och lekplatser för fisk restaureras. Alternativa vandringsvägar ska ställas i ordning.
- Projekt som gäller vandringsfisk verkställs genom ett omfattande samarbete. Fiskevårdsskyldigheten uppdateras genom myndighetssamarbete.

Resurserna för miljöforskning och miljöförvaltning ska ökas.

De subsidiära miljöansvarssystemen för miljökador ska utvecklas.

Natur- och miljöpedagogik ska främjas.

Skyddet av Östersjön

Regeringen ska stärka det internationella miljösamarbetet i den arktiska regionen och kring Östersjön. Regeringen säkerställer tillräckliga resurser för en uppdatering av Östersjöstrategin under Finlands EU-ordförandeskap och en uppdatering av aktionsplanen för Östersjön under Finlands ordförandeskap i HELCOM.

Europeiska och nordiska finansinstituts medverkan i projekt som förbättrar miljön och klimatet i Östersjöregionen ska stärkas.

Programmet för effektiviserat vattenskydd och skydd av Östersjön kommer under valperioden att fortsätta genomföras åtminstone i nuvarande utsträckning för att vattnen ska uppnå god ekologisk status.

Insatserna för att behandla åkrarna med gips, strukturkalk och näringsfibrer utvidgas antingen inom ramen för ett program för miljöstöd till jordbruket eller genom särskilda åtgärder.

Användningen av inhemsk vild fisk ska främjas, likaså användningen av Östersjöfoder vid fiskodling.

Beredskapen för bekämpning av olje- och kemikalieolyckor ska förbättras. Oljebekämpningssamarbetet ökas inom ramen för EU:s strategi för Östersjön.

Mål

6

Finland stärker sin roll som föregångare inom cirkulär ekonomi

Metoder

Cirkulär ekonomi grunden för den nya ekonomin

Genom ökad cirkulär ekonomi kan vi begränsa överkonsumtionen av naturresurser och klimatförändringen, skydda den biologiska mångfalden, skapa nya former av arbete och stärka den ekonomiska konkurrenskraften.

Det satsas på tjänster som ersätter produkter och på en starkare marknad för återvunna råvaror som ersätter jungfruliga råvaror.

Andelen råvaror i kretslopp utökas metodiskt.

Finland stärker sin roll som föregångare inom cirkulär ekonomi. Under regeringsperioden genomförs ett tvärsektorielt, strategiskt program för främjande av cirkulär ekonomi med tillhörande mätare. I programmet kommer det att fastställas mål och behövliga åtgärder samt avsättas behövliga resurser för ökad cirkulär ekonomi i Finland.

Administrativa, legislativa och ekonomiska styrmedel ska främja cirkulär ekonomi och eliminera hinder i både Finland och EU.

Finland höjer sin profil som föregångare inom cirkulär ekonomi även på internationella forum (också i olika FN-processer och inom WTO).

Exporten av finländskt kunnande inom cirkulär ekonomi utvecklas och det skapas förutsättningar för internationellt samarbete inom olika sektorer när det gäller cirkulär ekonomi.

Finland driver på en ändring av ekodesigndirektivet så att direktivet i allt högre grad ska främja cirkulär ekonomi.

Den cirkulära ekonomin stärks också när det gäller näringsämnenas kretslopp.

Det ska införas ett tidsbegränsat stöd för investeringar i cirkulär ekonomi så att investeringar av detta slag snabbas upp.

Återvinning av avfall

Det utarbetas en vision för avfallssektorn som stöder målen för återvinning och cirkulär ekonomi. Visionen ska sträcka sig till 2030-talet. Målet är att höja återvinningsgraden till minst den nivå som motsvarar EU:s återvinningsmål.

I samband med den pågående revideringen av avfallslagen säkerställs det att kommunerna iakttar avfallslagens bestämmelser också när det föreskrivits att transporterna ska ordnas av fastighetsinnehavaren. Gränsen för försäljning till utomstående när det gäller kommunala avfallshanteringsaktörer är fortsatt 10 procent (från och med den 1 januari 2030).

Det avsätts behövliga resurser för utveckling av uppföljnings- och mätsystem.

Möjligheten att inleda separat insamling av textilier före 2025 utreds, det vill säga före den tidsfrist som anges i avfallsdirektivet.

Insamlingen av plast ska effektiviseras och förslagen i färdplanen för plast verkställas.

Offentlig och privat konsumtion

Staten och kommunerna bör visa vägen när det gäller att ta i bruk miljövänliga lösningar.

Nivån på upphandlingskompetensen ska höjas och upphandlingslagen ska i högre grad förplikta till hållbar upphandling och kvalitetsbedömning. Upphandlingslagen ska ändras så att klimat- och miljöavtrycket beaktas i upphandlingskriterierna vid upphandling som har betydande miljökonsekvenser.

Det tas i bruk ett redskap för fördelning av riskerna i anslutning till innovativ upphandling. Spridningen av god praxis när det gäller hållbar och innovativ upphandling ska påskyndas.

Konsumenterna ska få bättre möjligheter till information om olika tjänsters och nyttigheters klimat- och miljöpåverkan. Tillämpningen av de befintliga kriterierna för hållbar konsumtion ska främjas och nya kriterier utarbetas. Beskattningen ses över så att den stöder målen för hållbar utveckling och en hållbar konsumtion. Målet är att klimat- och miljöpåverkan ska framgå tydligare i priset på produkter och tjänster.

Mål

7

Klimatvänlig livsmedelspolitik

Metoder

När det gäller att förbättra livsmedelssystemets hållbarhet har offentliga upphandlingar och offentliga måltidstjänster en viktig roll.

Det ska utarbetas ett nationellt program för klimatvänlig mat med målet att minska klimatavtrycket av den mat som konsumeras och att öka förståelsen av livsmedelsproduktionen.

Inom offentliga upphandlingar och måltidstjänster ska andelen växtbaserad mat ökas. I fråga om kött, ägg och mjölk ska kommunerna uppmuntras att gynna finländska närproducerade och ekologiska produkter.

Matsvinnet ska halveras före 2030. Det ska utarbetas en färdplan för att minska matsvinnet i varje led av livsmedelskedjan.

Mål

8

Miljöskyddet i anslutning till gruvor förbättras

Metoder

Gruvlagstiftningen ska revideras. Utgångspunkten för revideringen bör vara att höja miljöskyddsnivån, säkerställa verksamhetsförutsättningarna för gruvor och öka acceptansen och möjligheterna att påverka på det lokala planet.

Kommunerna ska föreskrivas rätt att genom planläggning besluta om gruvdrift kan bedrivas på kommunens område.

Ställningen för fastighets- och markägare i gruvområdets och gruvans verkningsområde ska förbättras och deras rätt till information utökas.

I betydande gruvprojekt ska urfolkens rättigheter beaktas på det sätt som gällande lagstiftning förutsätter.

Samordningen av gruvtillstånd och miljötillstånd ska förbättras.

Miljökonsekvenserna av planerade gruvor ska beaktas så tidigt som möjligt.

Vid bedömning av miljökonsekvenserna av gruvprojekt ska större uppmärksamhet fästas vid uranhalten i malm.

Bestämmelserna om säkerheter kommer att utvecklas så att det miljömässiga ansvaret kan tryggas i alla situationer.

Lagstiftningen ska också börja omfatta gruvdrift som är inriktad på mineraler på havsbotten.

Tillståndsprocesserna, praxis och eventuella behov att begränsa rätten till malmetning i naturskyddsområden ska utredas.

Mål

9

Djurens välbefinnande förbättras

Metoder

Den proposition med förslag till lag om djurens välbefinnande som behandlades av riksdagen under den förra valperioden ska kompletteras så att djurens egenvärde och möjligheten till arttypiskt beteende fastställs i motiveringen till lagen.

Det tillsätts en expertarbetsgrupp som ska utreda på vilket sätt målet för svinsektorn om att frångå grisningshäckar kan stödjas. Inga nya båsladugårdar ska längre byggas.

I samband med att lönsamheten i jordbruket granskas ska också möjligheterna att stödja en övergång med hjälp av incitament utredas.

Möjligheterna att frångå kastrering av grisar ska utredas och tillräcklig smärtlindring garanteras i samband med smärtsamma åtgärder.

Stödsystemet utvecklas i fråga om sådana investeringar som förbättrar djurens välbefinnande och som erbjuder mer långtgående lösningar än vad lagen kräver, eller som genomför lagens bestämmelser före den föreskrivna övergångsperioden.

För att hållbara produktionssätt ska främjas och överanvändningen av antibiotika minska kommer det att utredas om det exempelvis kan införas en skatt på antibiotika i fråga om animaliska produkter.

Kriterierna för djurens välbefinnande ska främjas i de nordiska normerna och i EU-normerna samt i lagstiftningen.

Regleringen av djurhandel, framför allt när det gäller handel på nätet, ska utvecklas och förekomsten av identifikationer och register över hundar och katter säkerställas.

För veterinärer föreskrivs anmälningsskyldighet för ingrepp som utförs på sällskapsdjur till följd av ärftliga defekter.

Finansieringen för metoder som ersätter djurförsök ska utökas.

Tillsynen över lagstiftningen om djurens välbefinnande ska förbättras och videoövervakningen i slakterier effektiviseras.

En tjänst som djurskyddsombudsman ska inrättas i Seinäjoki.

3.1.1 Bostadspolitiken

Lägesbild

Byggandet och bostäderna producerar över en tredjedel och trafiken ungefär en femtedel av Finlands växthusgasutsläpp. Dessa utsläpp måste minskas för att Finland ska uppnå sina nationella och internationella klimatmål.

I huvudstadsregionen och i andra växande stadsregioner försämras tillgången på arbetskraft och företagens tillväxtförutsättningar av att bostäderna är dyra och för få. Människor lider av det dyra boendet, eftersom en alltför stor del av mångas inkomster går till boendet. Det har blivit vanligare att bo på hyra, och hyrorna har stigit snabbare än levnadskostnaderna.

Det finns behov av mångsidigt bostadsbyggande på marknadsvillkor och av kompletterande statligt understödd bostadsproduktion till rimligt pris. Studerandenas bostadssituation är i vissa städer dålig, och inte på långt när alla som ansöker om en studentbostad kan erbjudas en. Bostadslösheten koncentreras till huvudstadsregionen och andra stora tillväxtcentrum.

Samtidigt blir bostäder i avfolkningsområdena stående tomma, och bostadsbeståndet förfaller. I takt med att befolkningen blir äldre ökar behovet av tillgänglighetsanpassade bostäder. Utöver äldre personer är det också många grupper med särskilda behov som har nytta av tillgänglighetsanpassade bostäder.

Byggnadsbeståndets tekniska skick behöver åtgärdas. De problem som orsakas av dålig inomhusluft har man inte lyckats minska i någon betydande omfattning. Problemen gäller både kvaliteten på byggandet, ansvarsfördelningen och bostadslösningarna för dem som lider av symptom och sjukdomar på grund av inomhusluften.

Mål

1

Ett klimatneutralt samhälle och bättre kvalitet på byggandet

Regeringen vill bygga ett klimatneutralt samhälle genom att minska klimatavtrycket av byggandet, markanvändningen och trafiken och genom att stödja en hållbar samhällsstruktur. Byggandets kvalitet ska förbättras, och ineluftsproblemen och de hälsoproblem de orsakar ska minskas.

Energiprestandan i det existerande byggnadsbeståndet ska förbättras, och klimatavtrycket av det ska minskas. Användningen av trä som byggnadsmaterial ska fördubblas under regeringsperioden. Användningen av trä kommer att bidra såväl till ökad sysselsättning i Finland som till en positiv klimatpåverkan.

Problemen med inomhusluften i byggnader ska åtgärdas och förebyggas, vilket kommer att underlätta livet för dem med symtom på grund av dålig inomhusluft. Lagstiftningen och statens stödsystem ska utvecklas så att problemen med inomhusluften i byggnader och de hälsoproblem de orsakar minskar avsevärt, liksom också människors benägenhet att insjukna. Kvaliteten på och tillsynen över byggandet ska förbättras och ansvaren förtydligas.

Metoder

Reform av markanvändnings- och bygglagen

Reformen av markanvändnings- och bygglagen ska slutföras genom parlamentarisk beredning. Till de huvudsakliga målen med reformen hör ett klimatneutralt samhälle, stärkande av naturens mångfald, bättre kvalitet på byggandet och främjande av digitaliseringen. Dessutom bör samhällsstrukturens sociala och ekonomiska hållbarhet beaktas. Kommunernas planläggningsmonopol och planhierarki ska bevaras, planläggningsprocessen göras smidigare och kommunernas markpolitik stärkas. Planläggningen ska basera sig på omfattande konsekvensbedömningar. Tillsynen över områdesanvändningens laglighet förblir myndighetsverksamhet i åtminstone samma utsträckning som för närvarande.

Bekämpningen av klimatförändringen ska beaktas såväl vid planläggningen och byggandet som i underhållet av byggnadsbeståndet. Samhällsstrukturen bör stödja anpassningen till klimatförändringen och gynna gång, cykling och kollektivtrafik i synnerhet i stadsregioner. Vi kommer att värna om kulturmiljöerna och stärka naturens mångfald också i stads- miljöer. Människors möjligheter att delta ska förbättras. Det ska skapas ett riksomfattande

digitalt register och en dataplattform för den byggda miljön, vilka ska utgöra underlag för beslut och processer om markanvändning och byggande. I kommunerna bör e-tjänster och principen om ett enda serviceställe för lov, tillstånd och anmälningar som gäller byggande främjas.

Främjande av träbyggande och koldioxidsnålt byggande

Genomförandet av färdplanen för koldioxidsnålt byggande kommer att påskyndas, och den cirkulära ekonomin kommer att främjas i byggandet. Åtgärdsprogrammet för träbyggande förlängs till utgången av 2022. Mål för träbyggande ska ställas upp inom det offentliga byggandet.

Kunnandet inom träbyggande och fortbildningen inom byggbranschen ska främjas, liksom också forskningen och produktutvecklingen inom träbyggande samt exporten.

Träbyggandet ska främjas inom ARA-produktionen genom en höjning av startbidraget inom MBT-områden.

Stöd för reparationer

Ombyggnad och energirenovering av ARA-bostadsbeståndet ska främjas genom ibruktage av ett startbidrag för ombyggnad som är bundet till räntestödslån och som har som villkor att energiprestandan förbättras. Bidraget ska uppgå till högst 4 000 euro per bostad.

Utvecklandet av det elektroniska bostadsdatasystemet fortsätter. Det kommer att göras en utredning av om en kalkylmässig andel som mäter fastigheters eftersatta underhåll kan fogas till disponentintygen för att förbättra konsumentskyddet för bostadsägare i bostadsaktiebolag.

Borgenssystemet för ombyggnad i bostadsaktiebolag ska uppdateras till en fungerande stödmodell. Det ska tas i bruk ett understöd för undersökning av byggnaders skick och för utarbetande av reparationsplaner.

Det ska göras en utredning om möjligheterna att genomföra en skatteneutral ändring av systemet med bostadshusreservering så att det främjar bostadsaktiebolagens beredskap för nödvändiga reparationer, i synnerhet sådana som minskar utsläppen.

Åtgärdande av inneluftsproblem

Åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028 fortsätter. Programmets ambitionsnivå höjs, och dess målsättningar och verksamhetsområde ses över för att främja effektivare lösningar på inneluftsproblem. Det ska säkerställas att programmet under valperioden leder till behövliga lagstiftningsändringar och åtgärder. Som en del av programmet Sunda lokaler 2028 ska det göras en utredning om inrättandet av ett kompetenscentrum för reparationsbyggnad.

Det ska göras en utredning och säkerställas att riksdagens tidigare ställningstaganden om fukt- och mögelproblem i byggnader har verkställts.

Kvaliteten på och tillsynen över byggandet ska förbättras och ansvaren förtydligas i synnerhet i samband med totalreformen av markanvändnings- och bygglagen. Det ska föreskrivas att det är huvudentreprenören som har ansvar för genomförandet av byggandet. Detta omfattar ansvaret för byggfel och för att åtgärda dem.

Anvisningarna för avhjälpande och avvärjande av inneluftsproblem ska förbättras utifrån forskning. Kunnandet om reparationsbyggnad ska vid behov förbättras genom utbildning. Vi kommer att satsa på forskning om inneluftsproblem och om lösningar på problemen.

Hälsovårdsinspektörernas och arbetarskyddsmyndigheternas befogenheter ska utvidgas när det gäller möjligheten att förplikta till reparationer. Konditionsgranskningen ska tas in i lagstiftningen, och det ska fastställas kompetenskrav för konditionsgranskare.

Hjälp till dem som lider av inneluftsproblem

Det ska utredas vilken typ av hjälp och stöd de som hamnat i en mögelfälla behöver. Det ska även utredas om staten kan stödja avhjälpandet av inneluftsproblem i byggnader och byggandet av rena bostäder åt dem som har insjuknat på grund av dålig inomhusluft.

Det ska utredas om det finns behov av att genom förpliktande lagstiftning stärka rättskyddet för dem som köpt hus med inneluftsproblem. Det ska göras en utredning om behovet av och ramvillkoren för reparationsunderstöd för privatägda bostadsbyggnader. En förutsättning för beviljande av investeringspeng ska vara att inneluftsproblem har konstaterats.

Mål

2

Stödjande av en hållbar stadsutveckling och utökande av bostadsbyggandet i växande stadsregioner

Vi vill stödja en hållbar stadsutveckling och utöka bostadsbyggandet i de växande stadsregionerna, så att den ökande efterfrågan på bostäder kan tillgodoses, boendepiserna bli rimligare och arbetskraftens rörlighet underlättas.

De växande regionernas behov förutsätter mångsidiga åtgärder för att öka bostadsbyggandet och sänka byggkostnaderna. En ökning av den statsunderstödda produktionen av bostäder till rimligt pris ska utgöra ett komplement till utbudet av privata bostäder som tillhandahålls på marknadsvillkor och bidra till att stabilisera konjunkturen. Metropolområdets betydelse och särskilda behov ska beaktas. I stadspolitiken understryks förebyggandet av segregation och utvecklandet av förorterna.

Vi ska vara medvetna om att det inom landet finns mycket olika bostadsmarknader och även behov som beror på plötsliga förändringar. Målet med en långsiktig och en ekologisk, socialt och ekonomiskt hållbar bostadspolitik är att öka det mångsidiga bostadsutbudet i de växande områdena. Samtidigt utgörs största delen av Finland av avfolkningsområden, där den äldre befolkningens bostadsbehov framhävs. Vi ser till att utveckla boendeförhållandena i hela Finland.

De olika åldersgruppernas och befolkningsgruppernas olika behov när det gäller boende ska beaktas. Vi ser till att det statliga stödet till boende för grupper med särskilda behov är tillräckligt. Boende i gemenskap ska utvecklas.

Metoder

Långsiktig utveckling av bostadspolitiken

Det ska utarbetas ett övergripande och målinriktat utvecklingsprogram för bostadspolitiken som sträcker sig över åtta år. Som grund för programmet ska det göras en omfattande utredning om de centrala utvecklingsobjekten i bostadspolitiken. Programmet ska överlämnas till riksdagen i form av en redogörelse före utgången av 2020.

De tio åtgärderna i det ställningstagande som revisionsutskottet föreslog i sitt betänkande Utvecklingsbehov i bostadspolitiken och som godkändes av riksdagen hösten 2018 kommer att genomföras.

MBT-avtalsförfarande

Partnerskapet inom stadsutvecklingen mellan staten och de stora stadsregionerna kommer att fortsätta genom avtal om markanvändning, boende och trafik (MBT), och avtalen görs mer bindande. Det ska byggas klimatneutrala stadsregioner, bostadsproduktionen ska utökas och färdmedelsfördelningen ska ändras till de hållbara färsättens fördel.

Segregationen och bostadslösheten ska bekämpas, och en mångsidig invånarstruktur i alla områden ska främjas. Staten ska se till att det görs tillräckliga satsningar bland annat på investeringar i kollektivtrafiken och på byggnadsunderstöd till kommunaltekniken. Staten ska även anvisa mark till i synnerhet bostadsproduktion till rimligt pris och hållbara trafikförbindelser.

Genom MBT-avtalen ska det garanteras att kommunerna har en tillräcklig planreserv för mångsidig bostadsproduktion på lång sikt. MBT-avtalen ska främja kompletteringsbyggnad och en övergång till parkering på marknadsvillkor.

Avtalsförfarandet kan utvidgas till att utöver de nuvarande avtalsregionerna omfatta också nya regioner, varvid staten deltar i motsvarande utökade utsträckning. MBT-avtalen ska ingås för längre tid, tolv år, och avtalen ska bli löpande.

En ökning av den statsunderstödda produktionen av ARA-bostäder till rimligt pris ska utgöra ett komplement till utbudet av privata bostäder som tillhandahålls på marknadsvillkor och bidra till att stabilisera konjunkturen. Startbidragen med långfristigt räntestöd utvidgas till att omfatta alla MBT-avtalsområden. De ska uppgå till 10 000 euro per bostad i Helsingforsregionen och till 3 000–5 000 euro per bostad i andra MBT-områden. Inom träbyggnad ska det tas i bruk ett 20 procent högre startbidrag. Målet är att höja andelen ARA-bostadsproduktion till rimligt pris till åtminstone 35 procent, dock så att det inte bildas områden med ensidig koncentration enligt besittningsform.

Som en del av Helsingforsregionens MBT-avtal ska man beakta regionens utmaningar med tillväxten och bekämpningen av segregationen.

Statligt understödd bostadsproduktion

Inom den statligt understödda bostadsproduktionen kommer Statens bostadsfond att behålla sin ställning som fond utanför statsbudgeten, och det bör hittas nya inkomstkällor för fonden. Det ska säkerställas att statens stödsystem sporrar till innovativa och miljövänliga boendelösningar.

Stödsystemet med långfristigt räntestöd för bostadsproduktion till rimligt pris ska reformeras för att bli ännu mer sporrande och transparent. Beloppet av det statliga

understödet ska höjas, och karenstiden ska fortsättningsvis vara 40 år. I reformen ska nya boendelösningar beaktas, liksom också att boendet allt mer kretsar kring tjänster. Grunderna för val av hyresgäster i ARA-hyresbostäder förblir oförändrade.

Bostadsrättssystemet kommer att reformeras med betoning på rimliga priser, transparens och invånarnas möjligheter att påverka. Valet av de boende ska reformeras.

A-Kruunu Oy:s ställning som producent av hyresbostäder till rimligt pris ska garanteras.

Verksamhetsanslagen för Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet ARA ska höjas med anledning av de ökande uppgifterna.

Åtgärder i växande stadsregioner

I de växande stadsregionerna ska produktionen av ARA-bostäder till rimligt pris och reparationerna av det nuvarande bostadsbeståndet utökas. Ett mål är att det med statens långfristiga räntestöd ska byggas minst 10 000 nya bostäder per år, varav över hälften i Helsingforsregionen. Räntestödslånen till nyproduktionen kommer huvudsakligen att riktas till områden där efterfrågan på bostäder kommer att hålla i sig också på lång sikt. Också områden med positiv strukturomvandling kommer att beaktas.

Bostadsbyggande till rimligt pris ska främjas i växande stadsregioner genom att det tas i bruk ett understöd för ändring av användningsändamål, så att det existerande byggnadsbeståndet, såsom kontorslokaler, kan byggas om till ARA-bostäder.

Åtgärder i avfolkningsområden

I avfolkningsområden behöver hyreshussamfund som byggts med statligt stöd särskilt stöd för utvecklande av boendeförhållandena och minskande av statens ekonomiska risker.

Kommuner och samfund kommer att få hjälp att anpassa sitt fastighetsbestånd till den minskande efterfrågan och bygga om det existerande ARA-bostadsbeståndet så att det lämpar sig för äldre personer. För anpassningen av fastighetsbeståndet ska det göras en tidsbunden höjning av rivningsbidraget och bidragsfullmakten och av ackordfullmakterna. Sammanslagningen av hyreshusbolags lån ska underlättas genom skuldkonvertering.

Boende för grupper med särskilda behov

Boendet kommer att främjas för grupper med särskilda behov genom att ARA-investeringsunderstödet för grupper med särskilda behov är på en tillräcklig nivå. Byggandet av

studentbostäder och ungdomsbostäder ska utökas, och den lägsta stödklassen för ARA-investeringsunderstödet för grupper med särskilda behov ska höjas från 10 procent till 15 procent.

Som en del av regeringsperiodens nya åldersprogram kommer ett separat åtgärdsprogram för äldre personers boende att genomföras. Det bör utvecklas goda boendelösningar för äldre, såsom boende i gemenskap och byggande av samfundshem tillsammans med kommunerna. Tillgängligheten ska främjas genom hiss- och tillgänglighetsunderstöd, vilket är till nytta inte bara för äldre personer, utan också för många andra befolkningsgrupper. Minnessjuka personers särskilda behov ska beaktas, liksom också att äldre personer ska ha ett tryggt boende.

Avvecklingen av institutionsvården av personer med utvecklingsstörning kommer att slutföras, och möjligheterna att bli självständig kommer att stödjas för personer med utvecklingsstörning och för unga och vuxna med autismspektrumtillstånd genom att man understöder att personen skaffar en bostad som motsvarar de individuella behoven och genom att bostadsobjekt byggs i vanliga bostadsområden.

Boendet för rehabiliteringsklienter inom mentalvården och missbrukarvården ska främjas.

Utvecklandet av förorterna samt en hållbar stadsutveckling

Det övergripande utvecklandet av förorterna fortsätter, och samtidigt främjas närdemokratin. Den sociala sammanhållningen ska främjas och differentieringen av bostadsområdena stoppas. Dessutom ska skapandet av hållbara trafiklösningar, kompletteringsbyggandet, trivselen, gemenskapen och tryggheten främjas och marginaliseringen bekämpas. Tillräckliga resurser ska reserveras för detta. Klimatneutralitet och grönområden ska stå i fokus vid utvecklandet av bostadsområdena.

Ett förvaltningsövergripande förortsprogram kommer att inledas för att främja invånarnas välbefinnande och delaktighet och bostadsområdenas livskraft och för att förebygga segregation. Det nationella stadsprogrammet för hållbar utveckling fortsätter.

Nya former för och priset på ägarboende

Grupp- och andelslagsbyggande kommer att främjas och understöddas. Pilotförsöken med bostadsandelslag kommer att fortsätta, och det kommer att beredas lagstiftning om andelslagsboende. Gruppbyggandet ska främjas genom att det utfärdas bestämmelser om borgen under byggnadstiden.

Det ska utredas vilka faktorer som påverkar priset på byggande, såsom normer för bilplatser och skyddsrum, för att främja billigare byggande. Eventuella lindringar i lagstiftningen får inte äventyra byggandets kvalitet och byggnadernas sundhet och säkerhet.

Statens möjligheter att främja ägarboende till rimligt pris, exempelvis genom aravalån, ska utredas.

Stärkande av hyresgästers ställning

För att stärka hyresgästernas ställning ska det inom ramen för gällande lagstiftning fästas vikt vid metoder för förebyggande av oskäligen hyreshöjningar. Hyresgästernas ställning ska stärkas genom en reform av lagen om samförvaltning i hyreshus, som reglerar de boendes beslutanderätt i statligt understödda hyresbolag och bostadsrättsbolag.

En internationell jämförelse av stöden, lagstiftningen och hyresmarknaden i fråga om boendet ska göras som en del av det åttaåriga utvecklingsprogrammet för bostadspolitik.

Mål

3

Avskaffande av bostadslösheten på två valperioder

Målet är att halvera bostadslösheten under valperioden och avskaffa bostadslösheten på två valperioder, det vill säga senast 2027. Vi håller fast vid principen Bostad först, som har visat sig fungera. Vi ska särskilt koncentrera oss på att förbättra tillgången till boenderådgivning och förebygga bostadslöshet, med fokus på unga och invandrare.

Metoder

Ett samarbetsprogram ska inledas med de centrala stadsregionerna, tjänsteproducenterna och organisationerna för att halvera bostadslösheten till 2023 och avskaffa den till 2027. Målet att avskaffa bostadslösheten ska fogas till MBT-avtalen mellan staten och de stora stadsregionerna.

För att förbättra tillgången till boenderådgivning ska boenderådgivningen göras lagstadgad och anvisas tillräckliga resurser. Tillräcklig boenderådgivning ska tryggas i samarbete med kommunerna. Boenderådgivning bör tillhandahållas oberoende av boendeformen.

Statistikföringen av bostadslösheten ska utvecklas. Det ska till exempel byggas upp ett statistikföringssystem för bostadslöshet som grundar sig på nationella informationssystem, såsom Kanta-tjänsten, och som utöver statistiska uppgifter i realtid även producerar uppgifter om vägen till, under och ut ur bostadslösheten och om bakgrundsfaktorerna.

3.2 Finland – större än sin storlek i världen

Lägesbild

Medvetenheten om de problem som påverkar hela världen ökar. Det krävs ett så brett samarbete som möjligt och snabba åtgärder för att påverka de frågor som har den mest långtgående betydelsen, såsom klimatförändringen, befolkningsutvecklingen, förlusten av biologisk mångfald och bevarandet av en livsduglig miljö. Klimatavtalet från Paris och Agenda 2030 som sätter målen för hållbar utveckling ger grunderna för de närmaste årens internationella samarbete och för Finlands agerande.

De internationella samarbetsstrukturerna, däribland FN-systemet, lider av olika slag av motsättningar. På grund av dessa skiljelinjer har det blivit allt svårare att försvara det regelbaserade systemet och principerna för internationell rätt och att utveckla dem så att de svarar mot de nya behoven. Också WTO och det multilaterala handelssystemet står inför stora utmaningar. Den tilltagande protektionismen och det kritiska förhållningssättet till den multilaterala handelspolitiken har försvårat WTO:s verksamhet.

Både Europas och Förenta staternas globala inflytande förändras när världen blir mera multipolär. Kina med sitt allt högre välstånd strävar efter att öka sin internationella tyngd på många olika sätt. Även andra stater, såsom Ryssland, söker sig en mera betydande ställning.

Engagemanget för universella mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatsprincipen har försvagats. Den extrema fattigdomen har minskat. Dess andel är trots det betydande. Särskilt Afrika söder om Sahara sackar efter målet.

Den arktiska regionens geopolitiska, miljörelaterade och ekonomiska betydelse tilltar. De nordiska länderna är fortfarande Finlands närmaste internationella samarbetsparter. Säkerhetssamarbetet mellan de nordiska länderna har under de senaste åren utvecklats på grund av de ökade spänningarna i Östersjöregionen.

Den utrikes- och säkerhetspolitiska linjen

Den centrala värdegrunden för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik är arbete för de mänskliga rättigheterna, rättsstatsprincipen, demokrati, frihet, tolerans och jämställdhet i all internationell verksamhet. Finlands utrikes- och säkerhetspolitik ska bygga på goda bilaterala förbindelser, aktiv påverkan inom Europeiska unionen och effektivt multilateralt samarbete grundat på respekt för och stärkande av internationell rätt. Finland arbetar aktivt för att stärka FN:s ställning och funktionsförmåga och för målen i Agenda 2030.

Finland ska bedriva en utrikes- och säkerhetspolitik som syftar till att stärka Finlands internationella ställning, trygga vår självständighet och territoriella integritet, förbättra Finlands och finländarnas säkerhet och välfärd och till att upprätthålla ett fungerande

samhälle. Det viktigaste målet för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik är att undvika att hamna i en militär konflikt. Finland ska utöva en aktiv stabiliseringspolitik för att förebygga militära hot och minska spänningen också överlag. Finland tillåter inte att dess territorium utnyttjas i fientligt syfte mot andra stater.

Finlands utrikes- och säkerhetspolitik skapar beredskap bland annat inför klimatförändringen, naturkatastrofer, ökad ojämlikhet, hybrid- och cyberpåverkan och andra icke-militära hot. Försörjningsberedskapen i Finland ska tryggas under alla förhållanden.

Finlands utrikes- och säkerhetspolitik utgår från de mänskliga rättigheterna. Den har som centralt mål att systematiskt främja jämställdhet och tillgodoseende fullt ut av flickors och kvinnors mänskliga rättigheter.

Finland hör inte till någon militär allians och ser till att den egna försvarsförmågan är trovärdig. Finland deltar i sådant säkerhets- och försvarspolitiskt samarbete som stärker detta syfte, i Europeiska unionen och inom ramen för Natopartnerskapet och det nordiska samarbetet. Också det bilaterala samarbetet ingår i helheten. Ett fördjupat försvarssamarbete mellan militärt alliansfria Finland och Sverige ger särskilda möjligheter att stärka våra länders försvar. Finlands försvarsförmåga ska stödja landets allmänna utrikes- och säkerhetspolitiska linje.

Till grunderna för Finlands säkerhets- och försvarspolitik hör att det finns ett nationellt spelrum och valmöjligheter. Detta gör att möjligheten att ansöka om medlemskap i Nato kvarstår. Beslut ses alltid över i realtid med beaktande av förändringarna i den internationella säkerhetspolitiska miljön.

Finland fortsätter det omfattande Natosamarbetet som grundar sig på ett partnerskap. Vi deltar i utbildnings- och övningsverksamhet på egna premisser. Ett väl fungerande samarbete mellan EU och Nato är i Finlands intresse.

När det gäller yttre förbindelser är Europeiska unionen Finlands viktigaste referensram, kanal för påverkan och säkerhetsgemenskap. Det är i Finlands intresse att stärka EU:s yttre funktionsförmåga och homogenitet. Det är också viktigt för Europa i den förändrade omvärlden att utveckla de transatlantiska förbindelserna. Som EU-medlem kan Finland inte stå utanför, om säkerheten i vårt närområde eller någon annanstans i Europa är hotad.

Finland upprätthåller goda och konstruktiva förbindelser med Kina, Ryssland och Förenta staterna och strävar efter att agera så att de spänningar som kommer till synes i stormaktsförhållandena inte försvagar det regelbaserade multilaterala internationella samarbetet eller respekten för internationell rätt.

I början av regeringsperioden utarbetas en utrikes- och säkerhetspolitisk redogörelse. Lägesbilden och omvärldsanalysen i den redogörelsen ska också styra beredningen av en försvarsredogörelse. I samband med beredningen av säkerhetsredogörelserna kommer det att ordnas en parlamentarisk övervakning som omfattar alla riksdagspartier på det sätt som riksdagen har förutsatt.

De finska beskickningarna ute i världen skapar förutsättningar för att upprätthålla vår säkerhet och välfärd. För att nå dessa mål ska beskickningsnätet breddas och stärkas bland annat i Afrika och i Syd- och Sydostasien. Ytterligare satsningar ska göras på hanteringen av utrikes- och säkerhetspolitiken, de ekonomiska förbindelserna, exporten, utvecklingspolitiken och inreseärenden samt i informationssäkerhet både i utrikesministeriet och i beskickningsnätet.

Mål

1

Finland stärker det multilaterala samarbetet

Globala problem kan lösas endast inom ramen för ett fungerande regelbaserat internationellt system. Samma grund är också Finlands säkerhet och ekonomiska framgång byggd på. Därför hör Finland till den skara som försvarar det multilaterala systemet och internationell rätt.

Metoder

FN är grunden för det multilaterala system kring vilket de internationella fördragen som skyddar de mänskliga rättigheterna och miljön och som stävjar upprustningen är uppbyggda. Finland har förbundit sig till FN:s universella värden och verkar för att stärka folk-rätten och de mänskliga rättigheterna och för att få ett slut på straffriheten.

Likabehandling och jämställdhet framträder starkt i all Finlands verksamhet. I arbetet för de här frågorna strävar Finland efter att bygga upp nya partnerskap särskilt med länderna i Afrika, Asien och Latinamerika.

Finland ska verka för en reform och stärkning av FN-systemet. Finland stöder den av FN:s generalsekreterare initierade reformprocessen som gäller förvaltningen, fred och säkerhet samt utvecklingssektorn. Säkerhetsrådets ställning som garant för fred och säkerhet måste stärkas både genom att bredda rådet och genom att förnya arbetssätten med målet att vetorätten ska utnyttjas i mindre utsträckning. Finland kandiderar till FN:s råd för

mänskliga rättigheter för åren 2022–2024 och till en icke-permanent plats i säkerhetsrådet för åren 2029–2030.

Finland ska stödja, stärka och utveckla den internationella rätten och det multilaterala fördragssystemet. Vi måste arbeta för ett stärkt genomförande och en stärkt övervakning av de internationella människorättskonventionerna, inbegripet Istanbulavtalet om förebyggande av våld mot kvinnor.

Finland arbetar för att bekämpa klimatförändringen och för en anpassning till den, inom alla sektorer av utrikes- och säkerhetspolitiken, däribland handels- och utvecklingspolitiken.

Finland ska ta initiativ för att stärka den globala styrningen, inte endast på mellanstatlig nivå, utan även i samarbete med det civila samhället, näringslivet och andra icke-statliga aktörer.

Principerna för Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa bildar grundpelaren för europeisk säkerhet och därför är det nödvändigt att de respekteras och stärks. Det är viktigt att trygga Europarådets politiska, ekonomiska och rättsliga handlingsförmåga.

Rekryteringen av finländska experter till internationella uppdrag i FN och andra multilaterala organisationer ska understödjas.

Mål

2

Finland bygger fred

Den finska utrikespolitiken lägger allt starkare fokus på konfliktförebyggande, fredsmedling och fredsbygge. Finland upprätthåller och utvecklar sin beredskap att delta i internationella uppdrag inom civil och militär krishantering tillsammans med andra internationella aktörer. Ett sådant deltagande gynnar både ett ansvarstagande för upprätthållande av internationell fred och säkerhet och en utveckling av försvarsmaktens prestationsförmåga och beredskap.

När den säkerhetspolitiska omgivningen ändrar karaktär accentueras vapenkontrollens betydelse.

Metoder

Det finländska deltagandet i FN:s och andra fredsmedlings- och dialogprocesser ska breddas.

Det nätverksbaserade sättet att arbeta med de finländska fredsmedlingsaktörerna ska stärkas och verksamheten utvecklas med våra styrkor som utgångspunkt.

I överensstämmelse med FN:s säkerhetsråds resolution 1325 Kvinnor, fred och säkerhet arbetar Finland för att kvinnor ska bli delaktiga i fredsförhandlingar och fredsbygge, med betoning på tryggnad av kvinnors och flickors rättigheter i fredsprocesserna. En hållbar fred kan inte byggas på strukturer som upprätthåller ojämlikhet.

Finland fortsätter med stödet till åtgärder enligt temat Unga, fred och säkerhet och ska utarbeta ett nationellt åtgärdsprogram om genomförande av resolution 2250.

Målet är att höja nivån på deltagandet i civil krishantering till åtminstone 150 experter. I fråga om hur Finlands krishanteringspolitik ska utformas framöver utarbetas övergripande riktlinjer som sträcker sig över valperioderna om målen för krishanteringen, i syfte att förbättra verksamhetens effekt och en planmässig resursanvändning, liksom även för att säkerställa ett kvantitativt tillräckligt deltagande.

Hanteringen av utdragna kriser kräver en sammanjämkning av fredsbygge, humanitärt bistånd och utvecklingssamarbete. Kontinuiteten ska stärkas genom större flexibilitet i finansieringen av humanitärt bistånd och utvecklingssamarbete och genom att möjliggöra periodisering av finansieringen.

Finland ska arbeta för att förhindra spridningen av massförstörelsevapen och utnyttja sin breda kompetens inom vapenkontroll. Finland stöder icke-spridningsavtalets ställning i arbetet för kärnvapenedrustning. Finland ska fortsätta analysera och jämföra innehållet i konventionen mot kärnvapen med andra centrala initiativ inom denna sektor och följer aktivt hur processen med att sätta konventionen i kraft framskrider. När processen går framåt gör Finland en bedömning angående en anslutning till FN:s konvention om förbud mot kärnvapen. Finlands strävan är att alla massförstörelsevapen ska förbjudas och förstöras.

I internationella förhandlingar talar Finland för en global reglering av autonoma vapensystem. Målet är att förbjuda utveckling och tillverkning av vapensystem som grundar sig på artificiell intelligens.

Finland arbetar för att det internationella vapenhandelsfördraget ska bli allmänt bindande, täckande och genomfört. Finland ska inte exportera försvarsmateriel till krigförande länder eller länder som trampar på de mänskliga rättigheterna. Export av försvarsmateriel med iakttagande av de internationella förpliktelserna stöder för sin del den militära försörjningsberedskapen. Vid export av försvarsmateriel agerar Finland i enlighet med internationella fördrag, sina åtaganden och nationell lag.

Mål

3

Finland bär ett globalt ansvar

Utvecklingspolitiken är en central del av Finlands utrikes- och säkerhetspolitik och den bygger på Agenda 2030. Målet är att eliminera fattigdomen och minska ojämlikheten.

Metoder

Finland siktar mot ett mål i enlighet med sitt FN-åtagande om att använda 0,7 procent av bruttonationalinkomsten (BNI) på utvecklingssamarbete och 0,2 procent av BNI på stöd till de minst utvecklade länderna. För att stärka könsperspektivet i utvecklingssamarbetet siktar Finland i enlighet med EU:s handlingsplan stegvis till att 85 procent av alla nya projekt ska ha jämställdhetsfrämjande mål och att jämställdhetsperspektivet ska integreras i allt utvecklingssamarbete.

Finland ska utarbeta en färdplan med tidtabell för att nå FN-målen.

Finland ska öka klimatfinansieringen integrerat i utvecklingsfinansieringen med iakttagande av Finlands andel av ansvaret för klimatfinansieringen enligt Parisavtalet. Ambitionen är att styra hälften av klimatfinansieringen till anpassning bland annat via internationella fonder och icke-statliga organisationer. Finansieringen i form av investeringar och lån ska fortsätta särskilt för att stärka klimatfinansieringen.

För att målen för hållbar utveckling ska nås krävs det offentliga åtgärder, men också massiva privata investeringar i klimatåtgärder i tillväxtländerna, för att främja jämställdhet och skapa rättvisa arbetsplatser. Finland agerar i sin egen utvecklingspolitik och EU-påverkan så att man får med privat finansiering och företag i investeringar i hållbar utveckling i utvecklingsländerna. Omvärldsvillkoren för Finnfund ska ses om och utnyttjandet av finansplaceringar i utvecklingsfinansieringen ska fortsätta.

Finland ska stärka en utveckling av utvecklingsländernas egna skattesystem.

Utvecklingssamarbetet görs långsiktigt inom de områden Finland prioriterar: kvinnors och flickors ställning och rättigheter, demokrati och fungerande samhällen, högklassig utbildning, stärkande av den ekonomiska basen i utvecklingsländerna och arbetsplatser, bekämpning av och anpassning till klimatförändringen, tryggad livsmedelsförsörjning, vatten, förnybar energi och hållbar användning av naturresurser inbegripet beskogning. Tilläggsfinansieringen i utvecklingssamarbetet riktas till dessa fokusområden.

Finland uppmärksammar särskilt tillgodoseende av rättigheterna och delaktighet i beredningen av utvecklingspolitiken när det gäller personer i särskilt sårbar ställning och minoriteter. Vid genomförandet ska dessa gruppers egen expertis tillgodogöras.

Finansieringen ska höjas till sådana FN-organisationer som har visat sig vara effektiva och nå resultat och till annat multilateralt utvecklingssamarbete koncentrerat till de områden Finland prioriterar.

Nivån på det humanitära biståndet ska höjas.

Regeringen ska genomföra reformer som förbättrar utfallet och effekterna av utvecklingssamarbetet. Principer som sträcker sig över valperioderna ska utarbetas för en konsekvent politik och genomslagskraft i Finlands utvecklingspolitik.

Företag som får stöd från utvecklingssamarbetets medel ska förpliktas att iaktta kriterierna för skatteansvarighet och öppenhet och främja de mänskliga rättigheterna och målen för Finlands utvecklingspolitik.

Utrymmet och omvärldsvillkoren för det civila samhället ska systematiskt stärkas i Finland och i världen. Finansieringen för utvecklingssamarbete riktat till icke-statliga organisationer ska höjas.

Utrikesministeriets administrativa resurser ska stärkas.

Mål

4

Finland ökar partnerskapen med de afrikanska länderna

Afrikas betydelse som granne till EU och som en strategisk partner ökar. Finland ger ett starkt stöd till partnerskapsförhandlingarna mellan Afrikanska unionen och EU för att de ska gå framåt.

Metoder

Finland ska utarbeta en övergripande Afrikastrategi som grundar sig på Agenda 2030 och som säkerställer en konsekvent finländsk Afrikapolitik. Finland breddar de politiska och ekonomiska relationerna med de afrikanska länderna.

Utvecklingssamarbetet har sin geografiska tyngdpunkt i Afrika. Finland ska styra utvecklingssamarbetsfinansieringen till migrationens underliggande orsaker.

Mål

5

Finland främjar öppen och rättvis handel

Finland agerar aktivt för att stärka en regelbaserad styrning av den globala ekonomin, för att öka en jämlik behandling av länderna och för att nå målen i Agenda 2030. Finland understöder strävan att reformera WTO-systemet och söker mångsidigt efter medlande lösningar för att lösa krisen.

Metoder

Finland agerar för att stärka det kring WTO uppbyggda multilaterala handelssystemet och för att utvidga EU:s nätverk av bilaterala handelsavtal i Asien, Afrika och Latinamerika.

Finland ska tillsammans med de andra medlemsländerna påverka i sådan riktning att EU förblir öppen för internationell handel. Strävan är att avveckla handelshinder.

Finland strävar efter att säkerställa att det i de handelsavtal som EU ingår tillräckligt beaktas hur avtalen påverkar miljön, en hållbar utveckling, jämställdheten och frågor i anknytning till kvinnors, flickors och arbetstagares rättigheter.

Genom de yttre förbindelserna främjas exporten: framför allt små och medelstora företags internationalisering, integreringen av tillväxtländerna i världsekonomin och ambitionen att få investeringar till Finland.

Finland arbetar för att utveckla ett sådant multilateralt reglerat, rättvist och balanserat system för investeringsavtal som främjar styrningen av utländska direktinvesteringar i enlighet med principerna för hållbar utveckling.

I samarbete med näringslivet ska Finland ta fram bindande reglering om företagsansvar som en del av det reformarbete som sker inom ramen för FN och OECD.

För att få bort aggressiv skatteplanering, kringgående av skatt och skadlig skattekonkurrens krävs det samarbete såväl på EU-nivå som i bredare sammanhang. Skadliga skatteincitament och annan skadlig skattekonkurrens måste identifieras och åtgärdas effektivt. I EU, OECD och FN agerar Finland aktivt för att stävja den aggressiva skatteplaneringen, kringgåendet av skatt och den skadliga skattekonkurrensen.

Asien får allt större tyngd i världsekonomin och världspolitiken. Detta ska beaktas både nationellt och inom EU.

Mål

6

Finland stärker det arktiska samarbetet

Den arktiska regionen har fått större betydelse till följd av klimatförändringen, tilltalande ekonomiska aktiviteter, nya trafikförbindelser samt regionens ökade geopolitiska betydelse.

Metoder

Regeringen ska utarbeta en ny politisk strategi för Arktis som långsiktigt beaktar Finlands mål i regionen och de nödvändiga resurserna för verksamheten. Finland ska inta en central roll för att stärka EU:s arktiska politik.

I det arktiska samarbetet vill Finland stärka Arktiska rådet och understöda Arktiska ekonomiska rådets arbete. Alla aktiviteter i det arktiska området ska utgå från naturens bärkraft, skydd av klimatet och principerna för hållbar utveckling samt från respekt för ursprungsfolkens rättigheter.

Finland verkar för stabilitet i den arktiska regionen och strävar efter att påverka i sådan riktning att regionen hålls utanför de militära spänningarna.

Mål

7

Finland fördjupar den nordiska gemenskapen och Östersjösamarbetet

De nordiska länderna är Finlands naturligaste samarbetspartner. Dessa länder delar samma värderingar om demokrati, öppenhet och välfärdsstaten. Finland stöder arbetet i Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet.

Metoder

De nordiska länderna ska utgöra världens bäst integrerade region. Finland vill underlätta rörligheten mellan de nordiska länderna för allmänheten. Finland verkar aktivt för att avveckla befintliga gränshinder och strävar efter att i ny lagstiftning se till att det inte uppstår nya gränshinder mellan de nordiska länderna.

Finland understöder nordiskt samarbete också i EU, FN och på andra internationella arenor.

I det nordiska samarbetet prioriteras praktiska resultat bland annat som föregångare i arbetet mot klimatförändringen, i digitaliseringen, på det kulturella området och inom försvaret.

Det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet med Sverige ska fördjupas.

Finland verkar för säkerhetspolitisk stabilitet i Östersjöregionen tillsammans med de nordiska länderna, Ryssland och de baltiska länderna. Östersjöstaternas råd (CBSS) och HELCOM är viktiga arenor i Östersjösamarbetet.

En central form för regionalt samarbete kring Östersjön är EU:s strategi för Östersjöregionen och samarbetet i den kontexten. Finlands mål är ett rent Östersjön med en livskraftig

marin natur som utnyttjas hållbart. Strävan är att göra Östersjöregionen till en föregångare för hållbar utveckling och för bioekonomi och cirkulär ekonomi.

Det regionala och gränsöverskridande samarbetet, däribland EU:s strategi för Östersjöregionen, ska beaktas i planeringen av de finansiella instrumenten för EU:s programperiod 2021–2027.

3.2.1 Europapolitiken

Lägesbild

Understödet för Europeiska unionen bland allmänheten har blivit starkare runtom i Europa. EU har haft förmåga att klara av kriser och förväntas nu ta ledarskapet för att lösa de globala kriserna. EU har förbundit sig att genomföra klimatavtalet från Paris och särskilt att begränsa uppvärmningen till 1,5 grader samt till att genomföra FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling.

EU är utsatt för inre och yttre utmaningar som sätter enigheten och funktionsförmågan på prov. Storbritannien har för avsikt att lämna EU. Vissa medlemsstaters svaga engagemang för EU:s grundläggande värderingar och särskilt för rättsstatsprincipen har prövat unionen. Otrygghet samt ekonomisk och social ojämlikhet har ökat osäkerheten, vilket populistiska och nationalistiska rörelser har utnyttjat. I de yttre förbindelserna utmanas EU av tilltagande spänningar mellan stormakterna, av regionala konflikter i EU:s närområden och av EU:s svårigheter med att uppträda som en stark förespråkare för de mänskliga rättigheterna.

För att de senaste årens gynnsamma ekonomiska tillväxt ska fortsätta krävs det reformer som stärker EU:s konkurrenskraft, en konsekvent handelspolitik, en utveckling av den inre marknaden, en stärkt social pelare och förmåga att göra investeringar som främjar en hållbar tillväxt. Beredskap inför kommande kriser har skapats genom system som stabiliserar ekonomin och förbättrar krisberedskapen. Det finns ett ökande tryck på att minska den skadliga skattekonkurrensen och förebygga kringgående av skatt.

Utvidgnings- och grannskapspolitiken har en betydande roll i främjandet av fred, välfärd och säkerhet samt stabilitet i Europa.

Mål

1

Ett starkt, homogent och funktionsdugligt EU som har förmåga att lösa globala utmaningar

Europeiska unionens globala omvärld har blivit mera komplex och oförutsebar. I de yttre förbindelserna har unionen inte lyckats agera tillräckligt enhetligt och snabbt.

Medlemskapet i EU förutsätter att man förbinder sig till de grundläggande värderingarna.

Metoder

Finland förbinder sig starkt till EU-medlemskapet, till att utveckla unionen och till en politik i samklang med unionens grundläggande värderingar. Regeringen kommer att lämna en redogörelse om EU-politiken till riksdagen efter Finlands EU-ordförandeskap.

Beslutsfattandet i ett allt mer integrerat EU grundar sig framför allt på gemenskapsmetoden. För att driva finländska intressen behöver Finland ligga i framkant i EU, aktivt påverka EU:s framtid och bygga upp ett allt starkare Europa. Finlands särförhållanden ska tas i beaktande i EU:s beslut. Fokus i det europeiska samarbetet ska ligga på de kärnuppgifter som tillför ett europeiskt mervärde, såsom på klimatpolitiken, handelspolitiken, den inre marknaden, sociala rättigheter samt den inre och yttre säkerheten.

EU ska följa subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen. Besluten ska fattas så öppet, demokratiskt och nära medborgarna som möjligt. Finland är redo att från fall till fall skärskåda om man i högre grad kunde gå in för majoritetsbeslut i rådet. I unionens funktioner, särskilt i de ledande uppgifterna, ska jämställdheten och unionens mångfald tas i beaktande.

EU ska stödja det internationella regelbaserade multilaterala systemet. EU ska verka för fred, stabilitet och en ansvarsfull marknadsekonomi.

Rättsstatsprincipen ska stärkas. I syfte att stödja rättsstatsprincipen ska både EU-domstolen och de nationella domstolarna stärkas. En fungerande mekanism för att åtgärda överträdelse av rättsstatsprincipen ska utformas. Det civila samhället ska stödjas för att stärka rättsstaten. Utnyttjande av EU-finansiering kan kopplas till iakttagande av rättsstatsprincipen.

Utgångspunkten för de framtida förbindelserna mellan Storbritannien och EU ska vara att det nära samarbetet fortsätter på alla politikområden. EU:s homogenitet, parternas intressen och rättvisa spelregler ska försvaras.

En tillväxtstrategi för EU ska tas fram med målet att bygga upp världens mest konkurrenskraftiga och socialt sammanhängande utsläppsnåla samhälle. I brytningstider måste den sociala rättvisan beaktas, den ska genomsyra hela klimatarbetet. Samtidigt ska man vara medveten om att en ambitiös klimatpolitik – miljöteknik, cirkulär ekonomi, resurskloket – skapar hållbar tillväxt och arbetsplatser.

En av EU:s grunduppgifter är att skapa välfärd för medborgarna. EU kan infria sitt existensberättigande genom att skapa socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar välfärd.

En ändamålsenlig budget för EU ska göras upp som tryggar de nuvarande EU-funktionerna och smidigt möjliggör nya prioriteringar. Finlands betalningsandel ska hållas på en skälig nivå och för dessa pengar förväntar vi oss både inhemskt vederlag och europeiskt mervärde. Nivån på finansieringen för jordbruket och landsbygdsutvecklingen ska tryggas. Också nivån på regionutvecklingsfinansieringen, liksom särställningen för glesbygden i östra och norra Finland ska tryggas. Satsningar på forskning, utveckling och innovationer är viktiga för Finland.

Målen i Parisavtalet ska få stöd i den fleråriga budgetramen och dess program. EU ska finansiera en socialt rättvis övergång till klimatneutralitet. Finland understöder en höjning av de klimatrelaterade åtgärdernas andel av EU-budgeten till 25 procent i den kommande fleråriga budgetramen. Jämställdheten ska främjas i EU:s budget och finansieringens övervakningsmekanismer effektivteras.

Finland är redo att överväga en utveckling av systemet för EU:s egna medel. Länder av samma typ som Finland ska få sina intressen beaktade i arbetet med att utveckla systemet, och på ett sådant sätt att kostnadseffekterna inte i oproportionerligt hög grad riktar sig till dessa länder. Medlemsländerna ska besluta om unionens medelsanskaffning.

EU:s asyl- och migrationspolitik ska grunda sig på gemensamma regler på EU-nivå, en gemensamt överenskommen ansvarsfördelning och principer såsom det reviderade Dublin-systemet samt på samarbete med FN:s flyktingorganisation. En asyl- och migrationspolitik som utgår från ett rättighetsperspektiv ska botten i internationella fördrag, myndighets-samarbete, effektiv kontroll av de yttre gränserna och korrekta, snabba och ur rättsskyddsperspektiv högklassiga asylprocesser. EU ska rensa bort människosmuggling och annan brottslighet. Ett system med lagliga inreserutter ska utvecklas.

Finland verkar för EU:s globala strategi som ska stärka unionens roll som global ledare. Samordningen mellan medlemsländerna och unionen i fråga om yttre påverkan ska ökas. Vi kan gå in för flera majoritetsbeslut inom bestämda sektorer, vilket för sin del bidrar till att unionen kan vidta tillräckligt snabba åtgärder i de yttre förbindelserna.

Finland arbetar för en EU-politik som tryggar den arktiska regionens stabilitet, ekonomiska möjligheter, sysselsättning och särskilt sårbara natur. Den arktiska politiken måste ha fokus på att bromsa klimatförändringen. De nordliga näringarna och ursprungsfolkens rättigheter ska tryggas och det ska göras grundliga konsekvensanalyser av alla centrala projekt i den arktiska regionen. En sammankoppling av det finländska transportnätet med stomkorridorerna i det transeuropeiska transportnätet TEN-T ska främjas. Transportnätet TEN-T syftar till att främja ett säkert och hållbart transportsystem som medför ekonomisk livskraft.

EU:s Östersjöstrategi ska omarbetas och genomförandet ska säkras tillräckliga resurser.

EU:s partnerskap och samarbete med de afrikanska länderna ska intensifieras. Förbindelserna mellan EU och Afrika ska grunda sig på jämlikhet med målet att åstadkomma en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar förändring till exempel genom satsningar på utbildning, hållbar ekonomisk utveckling och människovärdigt arbete.

En utvidgning av unionen ska grunda sig på gemensamt överenskomna kriterier. Vi ska stödja det arbete som medlemskapseftersträvande länder gör för att uppfylla kriterierna.

Mål

2

Ett ekologiskt hållbart EU som global klimatledare

Metoder

EU:s klimatpolitik ska uppdateras och göras mer ambitiös så att man kommer överens om klimatneutralitet till 2050 och höjer utsläppsminskningens målet för 2030 till minst 55 procent.

Tilläggsåtgärder som ska strama åt EU:s utsläppsminskningens mål hänförs till utsläppshandelssektorn för att energiproduktionen och industrin i alla medlemsländer successivt ska bli koldioxidsnåla. Finland ska aktivt påverka utvecklingen av EU:s utsläppshandelssystem

så att priset för utsläppsrätter stiger och effektivt och snabbt styr mot minskade utsläpp. Samtidigt ska vi se till att den europeiska industrin är konkurrenskraftig.

De utsläppsrätter som kommer ut på marknaden ska årligen minska klart mera än den nuvarande minskningen på 2,2 procent, oanvända utsläppsrätter ska makuleras och utsläppshandeln utvidgas till att omfatta till exempel fastighetsspecifik uppvärmning och nedkylning. EU:s utsläppshandel ska på sikt utvecklas så att mängden utsläppsrätter anpassas till EU:s andel av den resterande globala kolbudgeten enligt en uppvärmning på 1,5 grader.

Finland understöder en utvidgning av utsläppshandeln till att omfatta alla klimatpåverkande utsläpp från lufttrafiken. Alternativt kan skatt på flygbränsle eller införande av en flygavgift i hela EU utredas.

För att utveckla utsläppshandeln är det vår strävan att komma överens om ett EU-gemensamt eller nordiskt golvpris på utsläppsrätter. Det ska säkerställa att priset för utsläppsrätter inte sjunker till en nivå där dess styreffekt avsevärt försvagas.

Regeringen stöder en sammanjämkning av de utsläppshandelssystem som är i bruk i världen i syfte att förbättra climateffekten och den ekonomiska effektiviteten. Finland och EU ska på det globala planet främja utöver ett effektivt genomförande av Parisavtalet också prissättning av koldioxidutsläpp och beräkning av klimatavtryck i global omfattning. Inom utvecklingspolitiken ska vi öka klimatfinansieringen för en minskning av växthusgasutsläppen, anpassning till klimatförändringen och större kolsänkor.

Utformande av tilläggsmekanismer, exempelvis koltullar, i handeln mellan EU och länder utanför EU ska utredas för att priset på koldioxid ska hänföra sig jämlikt både till produkter som har tillverkats i EU och utanför EU.

En ökad forsknings- och produktutvecklingsfinansiering i EU stöds i syfte att utveckla klimatlösningar.

EU förbinder sig starkt att genomföra FN:s biodiversitetskonvention. EU bekämpar förlusten av biologisk mångfald och beaktar också vattendragens status. Initiativ av den typ som Europeiska kommissionens handlingsplan mot antibiotikaresistens ska utvecklas för att lösa omfattande utmaningar.

Arbetet för och uppnåendet av målen från Parisavtalet ska också synas i unionens budgetramar och program. EU ska finansiera en socialt rättvis övergång till klimatneutralitet. Finland understöder en höjning av de klimatrelaterade åtgärdernas andel av EU-budgeten till 25 procent i den kommande fleråriga budgetramen.

Mål

3

Ett socialt hållbart och jämställt EU

Metoder

Centralt i EU-samarbetet är att minska ojämlikheten. Den sociala dimensionen är ett viktigt prioriteringsområde i EU. Nyckeln till en stärkt social dimension i EU är en uppdaterad och effektivare genomförd minimilagstiftning om sociala rättigheter och arbetslivet. Jämlikheten mellan regionerna i Europa ska respekteras, likaså de nationella särdragen i Finlands social- och sysselsättningspolitik såsom ett avtalsbaserat arbetsmarknadssystem.

EU:s budget ska främja jämställdhet.

EU ska öka sitt arbete mot allt våld mot kvinnor. Istanbulkonventionen eller Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet ska genomföras fullt ut i all verksamhet i Europeiska unionen. Regeringen ska stärka arbetet för jämställdhet på EU-nivå. Det ska utarbetas en jämställdhetsstrategi i EU.

I EU:s beslutsfattande ska bekämpande av åldersdiskriminering, äldre personers delaktighet och en värdig ålderdom betonas. Unionen ska främja tillgänglighet i livsmiljön, service och digitalisering, ett livslångt lärande och ett åldersvänligt arbetsliv.

EU:s ungdomsstrategi ska beaktas i EU:s beslutsfattande. De unga måste genuint kunna delta i diskussionen i frågor som rör dem. EU:s ungdomsverksamhet ska utvecklas tillsammans med Europarådet som når unga på hela kontinenten. Ungdomsgarantin ska främjas i alla medlemsländer och utnyttjas också i förebyggandet av ungdomsarbetslöshet.

Mål

4

Ett ekonomiskt hållbart EU – världens mest konkurrenskraftiga ekonomiska region

Metoder

EU ser om både unionens interna och externa konkurrenskraft. En väl fungerande inre marknad är både i EU:s och framför allt i ett exportlett land som Finlands intresse. EU:s

industri- och konkurrenspolitik ska utvecklas så att finländska företag säkras lika möjligheter på unionens inre och yttre marknad. En förutsägbar omvärld ska säkerställas för näringslivet. Tillväxtmöjligheterna på EU:s inre marknad ska understödjas genom att man främjar den fria rörligheten för varor, och särskilt för tjänster, samt genom att man stärker de små och medelstora företagens möjligheter att vara verksamma på den inre marknaden.

EU-lagstiftningen ska vara ändamålsenlig och högklassig. Samtidigt som ny lagstiftning utarbetas ska gammal reglering kritiskt ses över och, i förekommande fall, förenklas. Onödiga administrativa bördor ska undvikas.

Finland har förbundit sig till medlemskap i euroområdet och till stabilitets- och tillväxtpakten. Finland deltar aktivt och förhåller sig öppet till en utveckling av EMU och betonar att varje medlemsland har det primära ansvaret för sin egen ekonomi. Samordningen av euroländernas ekonomiska politik och den europeiska planeringsterminens verksamhet ska utvecklas. Den europeiska planeringsterminen är det primära verktyget för att jämna ut skillnaderna mellan länderna, för att främja sysselsättningen och den sociala sammanhållningen samt för att upprätthålla stabiliteten i euroområdet.

Finland anser det viktigt att EU-länderna bedriver en ansvarsfull ekonomisk politik och finanspolitik som respekterar stabilitets- och tillväxtpakten. Regelverket måste tillåta för medlemsländerna att bedriva en förnuftig konjunkturpolitik.

Finland agerar aktivt för att färdigställa bankunionen, med beaktande av bankernas risknivåer.

EU främjar en regelbaserad, multilateral handelspolitik. En regelbaserad frihandel är till fördel för ett exportlett land som Finland. Den bindande karaktären hos målen för hållbar utveckling som ingår i EU:s handelsavtal ska stärkas och genomförandet följas upp. Handels- och investeringsavtalen får inte hindra medlemsstaternas rätt att icke-diskriminerande lagstifta till exempel om hälsoskydd, konsumentskydd, social trygghet, arbetstagar-skydd eller miljöskydd.

Finland vill främja EU:s digitaliseringspolitik som på ett hållbart sätt reglerar de multinationella plattformstjänsterna, stärker EU:s digitala inre marknad och konkurrenskraft samt främjar allmänhetens och företagens dataskydd och digitala verksamhetsbetingelser. Finland främjar en etiskt, ekonomiskt och socialt hållbar datapolitik och utarbetandet av ett AI-politiskt regelverk. Inrättandet av en tillsynsmyndighet för automatiserat och algoritmbaserat beslutsfattande i unionen ska utredas.

Det ska vara EU:s strategiska mål att lyfta upp den europeiska utbildningen och forskningen till en nivå som är världsbäst. EU ska satsa på forskning, utveckling och

innovationer för att bevara sin globala konkurrenskraft. Finland stöder en betydande höjning av finansieringen för programmen Horisont Europa och Erasmus+ i syfte att utveckla och stärka programmen. De små och medelstora företagens möjligheter att komma med i programmen för forskning, utveckling och innovationer ska stärkas. Möjligheterna att bygga upp ett nätverksbaserat europeiskt superuniversitet ska utredas.

Genom ett intensivt samarbete inom EU ska aggressiv skatteplanering rensas bort, kringgående av skatt bekämpas och skadlig skattekonkurrens minskas. Finland verkar aktivt för att utveckla EU:s förteckning över skatteparadis. EU ska införa landspecifik rapportering.

Klara gemensamma åtgärder mot aggressiv skatteplanering och kringgående av skatt är i allas intresse och underlättar också företagens omvärldsvillkor. Åtgärder som anknyter till temat i detta paket ska behandlas senast i redogörelsen för Europapolitiken.

Möjligheten till lagstiftning på EU-nivå om företagsansvar som utgår från omsorgsplikt och som beaktar företag av olika storlek och internationella värdekedjor ska utredas.

Mål

5

Ett tryggt och säkert EU

Metoder

Finland är aktivt med och utvecklar EU:s försvarssamarbete. Det permanenta strukturerade samarbetet är ett centralt projekt som hänför sig till EU:s försvarsdimension. Deltagande i enskilda projekt inom det permanenta strukturerade samarbetet övervägs från fall till fall. I detta övervägande beaktas till exempel de särskilda utvecklingsbehov som finns inom Finlands eget försvar. Detta samarbete möjliggör samarbete också på regional nivå. Det samarbete som genomförs inom försvarsfonden stöder en utveckling av den nationella kapaciteten och av en inhemsk försvarsindustriell och försvarsteknisk plattform.

Satsningar ska göras på att stärka EU:s beredskap att bekämpa hybridhot både på EU- och på medlemsstatsnivå. I syfte att förbättra kriställigheten ska det också satsas på samarbete mellan EU och Europeiska kompetenscentret för motverkande av hybridhot.

I fråga om utvecklandet av EU:s kontroll av de yttre gränserna ska dess genomslagskraft, humanitära synpunkter och nationella särdrag beaktas. Finland verkar för att Frontex ska vara effektivt och ge resultat. Den fria rörligheten inom Schengenområdet ska tryggas.

3.3

Den trygga
rättsstaten
Finland

Lägesbild

Finland är världens tryggaste land och det vill vi förbli. Många internationella jämförelser visar att vi också är det mest stabila och fria landet i världen och det som bäst tryggar människornas grundläggande rättigheter, ett land med god förvaltning och ett oavhängigt rättsväsen. Detta är ingen självklarhet. De förändrade förhållandena utmanar oss till bättre prognostisering och beredskap. Finland måste se om sin inre och yttre säkerhet, se till att rättsstatsprincipen följs och att vardagen är trygg.

Allmänhetens säkerhet och också känslan av trygghet är kärnan i den finländska demokratin och det finländska välfärdssamhället. Gemensamma värderingar, välfärd, jämställdhet, demokrati, en tillförlitlig förvaltning, rättsstaten och fungerande institutioner skapar grunden för ett stabilt samhälle och en inre säkerhet.

Den finländska demokratin stöder sig på rättsstaten där grundlagen ger ett starkt skydd för varje individs människovärde, integritet och andra grundläggande rättigheter. Finland har förbundit sig att följa de internationella konventionerna om mänskliga rättigheter och EU:s bestämmelser om de grundläggande rättigheterna. Rättsstatens kärna består av en högklassig lagstiftning som tryggar de grundläggande och de mänskliga rättigheterna och som tillämpas av oberoende domstolar. Till en rättsstat hör utöver individens rättigheter även individens skyldigheter gentemot varandra och samhället. I våra grundläggande rättigheter ingår vårt ursprungsfolks, samernas, språkliga och kulturella rättigheter som staten har förbundit sig att respektera och främja.

Ur ett rättsstatsperspektiv är de centrala utmaningarna under den kommande regeringsperioden den förändrade säkerhetssituationen och större mångfalden av hot, den ökade ojämlikheten och större marginaliseringen, problemen med att tillgodose lika rättigheter, upprätthållandet av trygghetskänslan, tilltron till samhället rent allmänt och goda relationer mellan befolkningsgrupper samt säkerhetsmyndigheternas funktionsförmåga.

Mål

1

Åtgärder för att stärka likabehandlingen, jämlikheten och ett jämlikt tillgodoseende av rättigheter

Metoder

Regeringen ska sörja för att rättssystemet är klart och tydligt, för rättssäkerheten och för att lagstiftningslösningarna är konsekventa.

Tillgången till elektroniska tjänster förbättras. Särskild vikt ska fästas vid myndighetspråket. Lättläst språk ska användas i större utsträckning för att var och en ska ha tillgång till tjänsterna. Myndighetstjänsterna utvecklas för dem som inte har möjlighet att använda elektroniska tjänster.

Rasism och diskriminering bekämpas på alla delområden av samhället. Regeringen kommer att utarbeta ett handlingsprogram mot rasism och diskriminering. Man ingriper målriktat mot rekryteringsdiskriminering och myndigheternas kompetens och medvetenhet i minoritetsfrågor utökas.

Ett jämställdhetsprogram kommer att utarbetas. Regeringen förbinder sig att främja jämställdheten mellan könen bland annat i budgetprocessen och i alla viktiga reformer.

Regeringen ser till att de språkliga rättigheterna tillgodoses i myndigheternas verksamhet, inom förvaltningen och vid lagberedningen. Utbildning och personalrekrytering ska borgen för att säkerhetsmyndigheterna har faktisk beredskap att betjäna allmänheten på finska och svenska (i synnerhet polisen och larmcentralerna).

Äldre och personer med funktionsnedsättning görs mer medvetna om sina rättigheter och det faktiska tillgodosendandet av rättigheterna stöds.

Mål

2

Trygghetskänslan förstärks och säkerhetsmyndigheternas funktionsförmåga säkras

Metoder

Den övergripande säkerheten i samhället

Regeringen ska se till att de grundläggande och mänskliga rättigheterna tillgodoses samt avvärja rättskränkningar. Särskild vikt fästs vid att förbättra människors säkerhet, att bereda sig för nya säkerhetshot och stärka trygghetskänslan.

Regeringen tar i sitt beslutsfattande också hänsyn till att livsviktig infrastruktur fungerar samt till befolkningens utkomst och förmåga att fungera i samhället, den psykiska kriställigheten, försörjningsberedskapen samt till Finlands verksamhet som medlem i internationella samfund.

Regeringen kommer före utgången av 2021 att till riksdagen överlämna en övergripande, sektorsövergripande redogörelse för den inre säkerheten.

Det säkerställs att den nya underrättelseagstiftningen tillämpas effektivt och på behörigt sätt. Det garanteras att underrättelsemyndigheternas befogenheter och resurserna i synnerhet för de myndigheter som övervakar underrättelseverksamheten är uppdaterade och tillräckliga. Regeringen kommer att ge en övergripande redogörelse för underrättelseagstiftningen före utgången av 2021.

Säkerhetsmyndigheternas funktionsförmåga

Brottslighet och återfall i brott ska förhindras på många olika sätt. De personer som polisen, åklagarna, domstolarna eller utsökningen kommer i kontakt med hänvisas också till andra tjänster som dessa personer behöver; utsökningen hänvisar till ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning, polisen till missbrukarvård eller program för avbrytande av våld, fängelser och samhällspåföljder till social- och hälsovårdstjänster samt till rehabiliteringsprogram för förebyggande av kriminalitet. Justitieministeriet anvisas finansiering för ett treårigt projekt för effektivare brottsförebyggande.

Regeringen fäster särskild vikt vid att minska brott mot personlig integritet samt brott mot liv och hälsa, i synnerhet brott mot barn samt våld i nära relationer. Möjligheten till låg anmälningströskel i syfte att hjälpa offer i en särskilt utsatt ställning förbättras och myndigheternas praxis stärks. Utvidgningen av den så kallade barnhusmodellen främjas i syfte att hjälpa barn som utsatts för sexuellt utnyttjade och våld. Ställningen för människohandelsoffer förbättras oavsett hur själva straffprocessen vid människohandel avancerar.

I syfte att realisera straffansvaret och påskynda behandlingstiderna vid brott ska polisens, åklagarnas och domstolarnas resurser utökas så att behandlingstiderna inom hela den rättsliga processen förkortas (förundersökning, åtal och domstolsbehandling till lagakraftvunnen dom).

Radikalisering förebyggs genom samarbete mellan myndigheter och organisationer samt genom understöd till organisationernas verksamhet. Behövlig finansiering till och styrning av organisationerna säkerställs för att åstadkomma en långsiktig och rikstäckande verksamhet. Information om tjänsterna sprids till olika myndigheter för att de som behöver hjälp ska kunna hänvisas till lämplig form av hjälp.

Antalet poliser utökas till 7 500 årsverken senast 2022. Detta understöds genom ökad utbildning för poliser. De förbättrade resurserna allokeras till polisens operativa verksamhet. Avsikten är att få personer med olika etniska bakgrund att söka till polisutbildning. Det läggs vikt vid polisens språkkunskaper.

Regeringen ökar myndigheternas närvaro och synlighet i synnerhet på de områden där servicenivån är sämst. Det fastställs maximala responstider för polisen i hela landet.

Resurserna för verksamheten med förortspoliser, övervakningen av tung trafik samt för förebyggande arbete förstärks. Programmet för bekämpning av grå ekonomi fortsätter och den tidsbestämda särskilda finansieringen till inrikesministeriet för att säkerställa kapaciteten vid undersökning av ekonomiska brott blir permanent från och med 2021. Undersökning och bekämpning av kriminalitet på nätet förstärks. Det inrättas en grupp för att avslöja och undersöka människohandelsbrott.

Gränsbevakningsväsendets kapacitet tryggas i en föränderlig omvärld. Gränsbevakningsväsendets tekniska övervakningssystem och två flygplan byts ut senast 2022.

PTG-samarbetet mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet fortsätter. Det administrativa samarbetet mellan säkerhetsmyndigheterna utvecklas och fördjupas.

Regeringen fortsätter åtgärderna för att garantera säkerhetsmyndigheterna hälsosamma, trygga och funktionellt ändamålsenliga lokaler.

Papperslöshet förhindras och bekämpas genom ett omfattande myndighetssamarbete.

Åtgärdsprogrammet mot olaglig inresa och olaglig vistelse i landet uppdateras.

Kapaciteten och resurserna hos räddningsväsendet och nödcentralerna säkerställs med beaktande av nationella och regionala behov av service. Forsknings- och utvecklingsverksamheten i fråga om räddningsväsendet och den civila beredskapen stärks. Räddningsmyndigheternas lednings- och lägescentraler som helhet förenhetligas och det sörjs för att de kopplas till andra myndigheters lednings- och lägescentraler.

Avtalsbrandkårernas verksamhetsförutsättningar som räddningsverkens partner förstärks och deras nuvarande och framtida utmaningar och särdrag identifieras. Räddningslagen revideras utgående från en övergripande utredning. Regeringen ser till att det finns ett rikstäckande nät av brandstationer.

Myndigheters och andra säkerhetsaktörers kritiska kommunikation och samarbete tryggas i hela landet. Verksamhetsförutsättningarna för det framtida bredbandiga nätet för myndighetskommunikation (Virve) säkerställs med hänsyn till sårbarhet och riskfaktorer.

Regeringen reviderar den nationella strategin för cybersäkerhet och startar genomförandet av den. Den strategiska ledningen av cybersäkerheten utvecklas. Finansieringen av cybersäkerheten samt Cybersäkerhetscentrets förmåga att stödja cybersäkerheten hos

företag i olika branscher, inom förvaltningen samt bland medborgarna förstärks. Medborgarnas cyberkompetens utökas.

Samhällets sårbarhet minskas genom att den kritiska infrastrukturens funktionsförmåga stärks också i krissituationer. Verksamheten i det i Finland belägna Europeiska kompetenscentret för motverkande av hybridhot understöds.

I syfte att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism ska myndigheterna tillförsäkras tillräckliga resurser, informationsutbytet förbättras och övervakningen effektiveras.

Näringslivets förmåga att klara av de risker som ett ökat utnyttjande av datateknik för med sig stärks. Lagstiftningen om beredskap inom finansieringsbranschen preciseras så att kontinuiteten i fråga om de tjänster på finansmarknaden som är kritiska med tanke på samhällets vitala funktioner tryggas med nationella reservsystem även vid allvarliga störningar och i undantagsförhållanden.

Samarbetet mellan aktörerna inom den inre säkerheten och krishanteringsoperatörerna i EU-länderna stöds bland annat i syfte att förhindra en okontrollerbar flyttningsrörelse, terrorism och internationell kriminalitet.

Mål

3

Demokratin, delaktigheten och förtroendet för samhällsinstitutionerna stärks

Metoder

Regeringen tryggar förutsättningarna för delaktighet och en mångsidig verksamhet i civilsamhället på riksomfattande, regional och lokal nivå.

Verksamhetsförutsättningarna för det civila samhället stärks. Ojämlighet bekämpas genom delaktighet. Vars och ens möjlighet att delta i meningsfull verksamhet i civilsamhället främjas och autonomi i organisationernas verksamhet tryggas.

Regeringen kartlägger riskerna för marginalisering hos olika befolkningsgrupper och metoder för att påverka dem. Minoritetsgruppers delaktighet i utbildning förbättras. Rätten till inflytande, möjligheterna till aktivt deltagande och goda relationer mellan befolkningsgrupper stärks.

Möjligheten till hjälp för personer som är marginaliserade eller löper risk att bli marginaliserade effektiviserar genom att hänvisningen till service mellan myndigheterna utvecklas. Identifieringen av risken för marginalisering utvecklas och det blir möjligt med en modell för tidigt ingripande när flera marginaliseringsindikatorer uppfylls.

Praxis för hörande och konsekvensbedömningar utvecklas och förvaltningens kompetens i frågor som gäller det civila samhället förbättras.

Den administrativa börda som stör verksamheten i det civila samhället elimineras och tillståndspraxis förenklas. Den onödiga administrativa börda för små föreningar som bland annat inkomstregistret medför för verksamheten i det civila samhället utreds och elimineras skyndsamt.

Praxis för vapenlicenser förenhetligas utan att vapenlagstiftningen skärps.

Informationsförmedling och journalistik

Regeringen stöder yttrandefriheten och en fungerande demokrati genom att stärka verksamhetsförutsättningarna för ansvarsfulla medier och deras konkurrenskraft samt lika möjligheter för medborgarna att få tillförlitlig information och skaffa sig bildning.

Yleisradios oberoende tryggas och dess betydande roll som ett offentligt medium som betjänar alla finländare stärks.

Spridning av felaktig information och falska nyheter förhindras genom att medieläs-kunskaper främjas bland annat i lärarutbildningen, i skolorna och inom ungdomsarbetet. Kunskaperna om hybridpåverkan förbättras.

Verksamhetsförutsättningarna för en ansvarsfull journalistik stöds i synnerhet i fråga om medier som är verksamma på digitaliserade plattformar som favoriserar unga.

Regeringen följer vilka konsekvenser användningen av artificiell intelligens har för jämlikheten. Det säkerställs att systemen för artificiell intelligens inte utnyttjar verksamhetsmodeller som är direkt eller indirekt diskriminerande.

Det säkerställs att information som sparats i digital form bevaras och är tillförlitlig. Finland ska ha en verifierad digital historia som lagras på ett bestående sätt.

Sådana stödtjänster stärks som förbättrar de äldres förmåga att använda elektroniska tjänster samt som hjälper barn att skydda sig mot och hantera problem som de ställs inför på nätet.

Frågor kring överskuldssättning

Regeringen agerar effektivt för att minska överskuldssättningen och de problem som är förknippade med den. Tillgången till ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning förbättras och i hela landet ska överskuldssatta effektivare kunna hänvisas till tjänster. Detta sker inom ramen för ett tilläggsanslag som anvisas justitieministeriet. Möjligheterna att införa social kreditgivning på riksnivå utreds. Utgående från utredningen kommer social kreditgivning att tas i bruk i hela landet under valperioden.

Medborgarnas ekonomiska kunnande och kontroll över sin ekonomi utvecklas i alla åldersgrupper och de överskuldssattas möjligheter att få hjälp förbättras. Regeringen stärker det sektorsövergripande samarbetet i syfte att förhindra uppkomsten av skuldspiraler. Kompetens i ekonomiska frågor får större utrymme i utbildningen på olika stadier som en åtgärd för att förebygga problem med skuldssättning. Kompetens i ekonomiskt inriktat socialt arbete stärks som en del av utbildningen i socialt arbete.

Genomslagskraften i den lagstiftning om konsumentkrediter och snabbblån som antogs under regeringsperioden 2015–2019 följs upp. Om det observeras brister i den vidtas åtgärder för att effektivisera bestämmelserna och reglera konsumentkreditmarknaden. Konsumentkrediters attraktivitet ska minskas genom det fortsatta arbetet för att begränsa aggressiv marknadsföring. Tillsynen över dem som beviljar snabbblån koncentreras till Finansinspektionen.

För de indrivningskostnader som tas ut hos dem som är föremål för indrivningsåtgärder föreskrivs en övre gräns i euro även när gäldenären är någon annan än en privatperson i egenskap av konsument. Regeringen vidtar åtgärder för att förbättra myndigheternas förutsättningar att ingripa i indrivningsverksamhet som står i strid med lag eller god indrivningssed.

Regeringen kommer i början av valperioden att skyndsamt utreda revideringsbehoven i fråga om utsökningsbalken, till exempel när det gäller gäldenärens skyddade belopp, och göra behövliga lagstiftningsändringar. Målet är att höja det skyddade beloppet vid utsökning så att det ligger på minst samma nivå som garantipensionen.

Ett positivt kreditregister kommer att införas under regeringsperioden. Samtidigt förkortas den tid betalningsanmärkningar är i kraft.

Regeringen kommer att utreda behoven av ändringar i lagen om skuldsanering för privatpersoner och lagen om företagssanering i syfte att förbättra skuldsaneringen och dess omfattning.

Penningspelspolitiken, Veikkaus ställning och tippningsvinstmedel

I syfte att dämpa penningspelandets skadeverkningar garanteras Veikkaus Ab via penningspelspolitiken ensamrätt att kanalisera spelandet. Veikkaus Ab:s verksamhetsförutsättningar tryggas i en snabbt föränderlig omvärld.

Penningspelandets skadeverkningar bekämpas effektivt. Penningspelandet styrs mot ett lagligt, ansvarsfullt och övervakat spelutbud.

I syfte att säkerställa att målen för penningspelspolitiken uppnås kommer regeringen i början av regeringsperioden att genomföra den andra fasen av revideringen av lotterilagen.

Det ingrips effektivt i marknadsföring som sker i strid med lotterilagen. Det utreds vilka metoder det finns att begränsa spelandet på webbplatser som upprätthålls av aktörer utanför monopolsystemet.

Praxis för statsbidrag till organisationer

Det följs upp hur väl understöden och finansieringen till organisationer räcker i en föränderlig omvärld.

Olika förvaltningsområdens praxis för utdelning av understöd och statsbidrag till organisationer utreds mellan justitieministeriet och de ministerier som fördelar avkastningen och förenhetligas i tillämpliga delar. Utgångspunkten för reformarbetet är respekt för frivilligorganisationernas autonomi, enklare byråkrati, tryggnad av långsiktighet och förutsägbarhet, lika behandling av organisationerna samt öppenhet och transparens.

Det byggs upp ett starkt partnerskap mellan organisationerna och staten i syfte att minska ojämlikheten.

Asyl- och flyktingpolitiken

Det krävs gemensamma europeiska lösningar för att vi ska kunna svara på den globala flyktingsituationen. Inom asyl- och flyktingpolitiken bedriver Finland ett kontinuerligt samarbete med de nordiska länderna och främjar enhetliga linjer och enhetlig praxis. Finland arbetar för gemensamma lösningar kring europeisk asyl- och flyktingpolitik som respekterar mänskliga rättigheter. Strävan är en rättvis och hållbar ansvarsfördelning mellan de europeiska länderna.

Som en del av det internationella samarbetet arbetar Finland för ett utvidgat utnyttjande av kvotflyktingssystemet. Samarbetet med FN:s flyktingkommisariat UNHCR fortsätts för att vi ska kunna erbjuda skydd till de mest utsatta.

Kvotflyktingsystemet har gjort det möjligt att rikta de uppehållstillstånd som beviljas på grund av ett behov av internationellt skydd speciellt till personer i en särskilt utsatt ställning. Detta system är ett effektivt och säkert sätt att genomföra humanitär invandring. Utsatt ställning betonas vid valet av kvotflyktingar. Även förutsättningarna för integration beaktas, som bland annat att hålla ihop familjerna.

Antalet kvotflyktingar höjs 2020 till minst 850. Efter det uppskattas antalet kvotflyktingar årligen till mellan 850 och 1 050 med beaktande av antalet asylsökande.

Det säkerställs av asylprocessen är smidig och att de grundläggande fri- och rättigheterna tillgodoses samt utvärderas huruvida beviskravet är skäligt. Asylansökningarna behandlas utan onödiga dröjsmål i ett individuellt förfarande som garanterar rättssäkerheten. Målet är en behandlingstid på sex månader.

Det utreds hur de otaliga separata lagändringar som gjorts i utlänningslagen tillsammans med tillämpningspraxis inverkar på rättssäkerheten.

Systemet med frivillig återresa utvecklas som det primära alternativet för att se till att de som fått avslag lämnar landet, och stöder ett hållbart återvändande. Återsändanden sker effektivt med respekt för de förbud mot återsändande som finns i grundlagen och i internationella människorättskonventioner.

Regeringen strävar efter att få till stånd avtal om återsändande med alla centrala tredjeländer vars medborgare Finland kan återsända på ett tryggt sätt. Samarbetet fortsätts för att säkerställa att myndigheternas riktlinjer gällande situationen i de viktigaste utreseländerna och möjligheten till internflykt står i samklang med FN:s flyktingkommissariats rekommendationer, även med beaktandet av EASO:s utredningar.

Det initieras en lagändring för att revidera utlänningslagen så att det föreskrivs om teknisk övervakning av den som fått avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd, vilket är en alternativ säkringsåtgärd till tagande i förvar och boendeskyldighet och en säkringsåtgärd som är mindre begränsande och mer ändamålsenlig ur samhällets synvinkel.

Alternativen för att ta barn över 15 år i förvar utreds.

Regeringen utvecklar lagstiftningen och tillämpningspraxis för att sysselsätta personer som har fått avslag på sin asylansökan smidigare ska kunna få uppehållstillstånd på grundval av arbete.

Problemen i samband med familjeåterföreningar utreds, likaså huruvida inkomstgränserna för dem som får internationellt skydd, dvs. de inkomstgränser som tillämpas på

anknytningspersoner, är skäliga. Här beaktas skyddet för familjelivet, tillgodoseendet av barnets bästa och den nivå och praxis för utkomstförutsättningar som tillämpas i de andra nordiska länderna. Utkomstförutsättningar ska inte längre tillämpas på minderåriga anknytningspersoner som fått uppehållstillstånd på grund av ett behov av internationellt skydd.

3.3.1 Utvecklingen av rättsstaten

Lägesbild

En trygg rättsstat förutsätter att de grundläggande och de mänskliga rättigheterna och rättsskyddet tillgodoses på lika villkor och att goda relationer mellan olika befolkningsgrupper, delaktigheten och rätten till inflytande stärks. Så kan vi upprätthålla samhällsfreden och allmänhetens förtroende. Särskilt ska det uppmärksammas att rättigheterna tryggas för de människor som har det sämst ställt. Exempelvis situationen för offer för våld i nära relationer, äldre, personer med funktionsnedsättning, sexuella minoriteter, etniska minoriteter och asylsökande visar fortfarande allvarliga brister. Brister finns det också i identifieringen av problem med de mänskliga rättigheterna och i rapporteringen.

För att nuläget ska bli bättre krävs det arbete för tryggheten i vardagen, att ojämlikheten minskas och ett väl fungerande civilsamhälle som tar tag i marginalisering och hatretorik. Dessutom ska samhällsdeltagande på lika villkor och tillträde till utbildning och till arbetslivet målmedvetet främjas.

Den samhälleliga passiviteten har ökat och exempelvis valdeltagandet är lågt jämfört med de övriga nordiska länderna. Alltför många upplever att de inte kan påverka frågor som gäller dem själva eller samhällsutvecklingen. Det finns stora socioekonomiska och även regionala skillnader vad gäller den samhälleliga delaktigheten.

Mål

1

En fungerande demokrati och en högklassig lagstiftning som tryggar de grundläggande och mänskliga rättigheterna

Metoder

Lagberedarnas kunskaper om de grundläggande och de mänskliga rättigheterna ska stärkas på ett målmedvetet sätt. Det stöd som överskrider ministeriegränserna ska ökas, så att det ska vara möjligt att bedöma lagarnas konsekvenser också för människors försörjning, miljön, jämställdheten, de mänskliga rättigheterna och företagens verksamhetsförutsättningar på ett djupgående sätt. Grundlagens ställning och den oberoende grundlagstolkningen respekteras och stärks, samtidigt som bedömningen av lagförslagets grundlagss-enlighet och konsekvenser effektiviseras och utvidgas.

En tredje nationell handlingsplan för grundläggande och mänskliga rättigheter kommer att beredas. Problemen med identifieringen av problem med de mänskliga rättigheterna och rapporteringen ska åtgärdas målmedvetet så att de särskilda ombudsmännens och andra myndigheters verksamhet samt civilsamhällesorganisationers och internationella aktörers verksamhetsförutsättningar tryggas. En delreform av diskrimineringslagen kommer att genomföras.

Ställningen för rådet för bedömning av lagstiftningen kommer att stärkas, och samtidigt utvecklas det i Finland ett system på statsrådsnivå för efterhandsutvärdering av lagstiftningen, vars beredningsarbete inleds så snart som möjligt. Ett omfattande handlingsprogram för bättre lagstiftning kommer att utarbetas.

Finland främjar förverkligandet av EU:s gemensamma grundläggande värderingar genom att kräva att de stöd som betalas till medlemsstaterna, såsom strukturfondsmedlen, kopplas till iakttagandet av EU:s grundläggande värderingar. Inom lagberedningen ska det nordiska samarbetet främjas särskilt i fråga om genomförandet av EU-direktiv, för att inga nya gränshinder ska uppkomma i Europa. Finland kommer att ta initiativ för att skapa en nordisk elektronisk författningssamling.

Ett förvaltningsövergripande demokratiprogram som sträcker sig fram till år 2025 kommer att inledas. Ett centralt tema i demokratiprogrammet är utvecklande av skolundervisningens och skolornas verksamhetspraxis. Programmet stöder också barns och ungdomars färdigheter i att påverka i sin egen närmiljö och också i samhället i övrigt, stärker delaktigheten för dem som känner utanförskap, tryggar civilsamhällesorganisationers autonomi och verksamhetsförutsättningar samt stärker närdemokratin.

Mångsidiga och effektiva möjligheter till deltagande och metoder för direkt demokrati ska främjas aktivt. Sådana metoder är till exempel brukardemokrati, medborgarråd, invånarintervjuer, ungdomsfullmäktige, webbfullmäktige och medborgarbudgetar. Därtill ska olika sätt att förena pop up-evenemang och lättare former av deltagande med politiken och den politiska debatten sökas.

Arbetet mot korruption ska effektiviseras genom nya bestämmelser om skydd för dem som rapporterar om överträdelser (det så kallade visselblåsardirektivet) och genom att öka transparensen inom beslutsfattandet.

En lag om ett öppenhetsregister kommer att utfärdas utifrån en parlamentarisk beredning och i samråd med det civila samhället. Lagen ska syfta till att förbättra transparensen i beslutsfattandet och därigenom till att bekämpa osaklig påverkan och stärka medborgarnas förtroende.

Behovet att uppdatera offentlighetslagen så att den utöver uppgifter i enskilda handlingar också skulle gälla information i mer omfattande mening kommer att utredas. En utvidgning av offentlighetslagens tillämpningsområde så att den ska gälla juridiska personer som ägs av den offentliga sektorn eller som står under deras bestämmande inflytande ska utvärderas.

lakttagandet av offentlighetslagen stärks genom att myndigheternas skyldighet till offentlighetsvänlig tillämpning av offentlighetslagen och dess rättspraxis skärps samt genom att tydligare påföljder för brott mot lagen utreds.

En ny nationalspråksstrategi som ska trygga allas rätt att få service på nationalspråken och förbättra språkklimatet kommer att utarbetas. Strategin svarar på Institutet för de inhemska språkens oro för nationalspråkens ställning i en föränderlig språkmiljö.

Alla statliga anvisningar och föreskrifter ska utfärdas också på svenska till den del som de också gäller Åland. Därtill ska ett språkpolitiskt program utarbetas, i vilket de andra språk som talas i Finland beaktas, särskilt de samiska språken, romani, det karelska språket och teckenspråken.

Bestämmelserna om offentligt samfunds skadeståndsansvar i skadeståndslagen kommer att ses över.

Skyddet för personuppgifter ska utvecklas målmedvetet. Nordiska rådets projekt för gemensam nordisk elektronisk identifiering ska främjas.

Ålands självstyrelse ska utvecklas och värnas om i gott samarbete med Åland. Reformen av Ålands självstyrelse fortsätter. Samordningen av Ålandsfrågor ska utvecklas. Fungerande kontakter på svenska mellan statsförvaltningen och landskapets självstyrelse ska garanteras. Ålands möjligheter att påverka i EU-ärenden ska säkerställas.

Under regeringsperioden utarbetas en strategi för Åland med konkreta förslag på hur kunskaperna om Åland ska stärkas och utvecklas inom statsförvaltningen, och därtill ska det säkerställas att resurserna är tillräckliga.

I samband med 100-årsjubileet för självstyrelsen ska Ålands självstyrelse lyftas fram internationellt såsom ett exempel på en lyckad och framgångsrik självstyrelselösning.

Mål

2

Fungerande rättsprocesser och rättssäkerhet (bland annat tillgång till rättssäkerhet oberoende av ekonomisk och samhällelig ställning, rättegångars längd)

Metoder

Rättsvården ska tryggas tillräckliga resurser och de totala rättegångstiderna ska förkortas. Rättegångskostnaderna ska minska och göras smidigare bland annat med hjälp av digitaliseringen och den särskilda kompetensen inom olika rättsområden ska stärkas vid domstolarna. Behandlingen av brottmål ska påskyndas genom att ett bättre samarbete mellan åklagaren och poliserna säkerställs. De viktigaste brottsförebyggande åtgärderna är förebyggande av utslagning, utbildning och en ökning av risken för att åka fast.

Bestämningsgrunderna för rättegångskostnader ska utredas bland annat för att minska kostnadsrisken. En höjning av inkomstgränserna för rättshjälp, rättshjälp för medelinkomsttagare och regleringen om rättsskydds försäkringar ska utredas.

I rättegångar ska mottagandet av bevis koncentreras till tingsrätterna så att bevisningen upptas för hovrättsbehandlingen.

Ett projekt för att bedöma utvecklingstrenderna inom rättsskipningen och ändamålsenligheten hos den nuvarande strukturen hos domstolsväsendet och för att förnya verksamhetssätten inleds.

Domstolsnätet och utökningsväsendets nätverk av verksamhetsställen förblir oförändrat. Fängelsenätet utvecklas vidare samtidigt som de nuvarande verksamhetsställena säkerställs.

Nämndemannasystemet bibehålls och en ändring av sättet att välja nämndemän, som ska stärka domstolarnas oberoende och opartiskhet, kommer att utredas.

En reform av lagstiftningen om betalningstider och insolvens ska utredas, med målet att förbättra särskilt små och medelstora företags verksamhetsförutsättningar.

Behovet för lagstiftning som tryggar småföretagares ställning på marknaden ska utredas. Osund konkurrens ska åtgärdas genom att öka Konkurrens- och konsumentverkets samt Marknadsdomstolens resurser.

Konsumentskyddet ska uppdateras särskilt i fråga om tjänster. Samtidigt ska iakttagandet av konsumentskyddslagstiftningen effektiviseras genom en reform av bestämmelserna om konsumentmyndigheternas befogenheter.

Telefon- och hemförsäljning ska begränsas och regleras striktare till skydd för konsumenterna.

Användningen av medling ska stärkas för att minska antalet rättegångar. Medling ska inte användas i situationer där medlingen kan hota offrets rättssäkerhet. Det ska bedömas om användningen av medling vid våld i nära relationer ska fortsättas. Därtill utreds möjligheterna att ta in förfaranden som motsvarar medling i vissa förvaltningsprocesser och utreds avgörande av mindre tvistemål mellan enskilda personer, också företag, i enklare förfaranden såsom till exempel i nämnder. Möjligheterna att fördela mål smidigare mellan domstolarna ska utredas.

Asylsökandes rättssäkerhet ska stärkas så att det blir möjligt att använda sig av ett biträde vid asylsamtalet. Därtill tas timarvoden för biträdena och allmänna förvaltningsrättsliga besvärstider i bruk. Den allmänna juridiska rådgivningen för asylsökande ska förbättras, kvaliteten hos asylförfarandet och tillgodoseendet av barnets bästa ska utvärderas samt kompetensen och noggrannheten hos de jurister som biträder asylsökanden säkerställas.

Bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet effektiviseras genom fortsatt tilläggsfinansiering av utökningsväsendet och konkursombudsmannens byrå.

Nya metoder för att ingripa i uppsåtlig eller grovt vårdslös underavlönning, såsom exempelvis administrativa sanktioner, ska utredas.

Mål

3

Enhetligheten i samhället stärks (delaktighet, goda etniska relationer, förebyggande av diskriminering, förhindrande av marginalisering och ojämlikhet från att kumuleras)

Metoder

Ett jämlikt delat föräldraskap ska stödas. Barn ska ges möjlighet att ha två likvärdiga adresser.

En lag om fastställande av könstillhörighet som respekterar självbestämmanderätten kommer att stiftas. Kravet på avsaknad av fortplantningsförmåga avlägsnas och medicinsk vård åtskiljs från korrigering av juridiskt kön.

Könstillhörigheten ska kunna korrigeras av en myndig person som visar upp en motiverad utredning av att han eller hon permanent upplever sig tillhöra det andra könet. Korrigering av könstillhörighet förbinds med en betänketid.

Personbeteckningens könsbundenhet ska slopas i samband med förnyandet av personbeteckningen utifrån finansministeriets utredning.

Intersexuella barns självbestämmanderätt ska stärkas och kosmetisk, icke-medicinsk könsorganskirurgi på små barn ska slopas.

Moderskapslagen och faderskapslagen ska slås ihop till en föräldralag.

Tillåtandet av icke-kommersiellt surrogatmoderskap i vissa i lagstiftningen särskilt angivna fall kommer att utredas.

Regeringen respekterar och främjar förverkligandet av alla samers och samegruppers språkliga och kulturella rättigheter med beaktande av internationella fördrag. Som en del av detta arbete kommer förutsättningarna för ratificering av ILO:s konvention nr 169 att utredas. Arbetet för att revidera sametingslagen fortsätter. Sannings- och försoningskommissionens arbete fortsätter. Frågan om sametingsvalens tidpunkt ska utredas med snabb tidtabell.

Under regeringsperioden utarbetas ett omfattande handlingsprogram för främjande av goda relationer mellan olika befolkningsgrupper, som ska komplettera statens program

för integrationsfrämjande. Behovet att lagstiftningsvägen ingripa i allvarliga organiserade former av rasism ska bedömas.

Statsrådet kommer att inleda en statlig försoningsprocess i fråga om kränkningar av dövas rättigheter i Finlands historia.

Mål

4

En trygg rättsstat (ett ansvarsfullt brottspåföljdssystem, strafflagen och förbättrande av brottsoffrens ställning)

Kriminalpolitiken siktar på att minska den totala brottsligheten och återfallsbrottsligheten, på att stärka den effektiva rehabiliterande verksamheten samt på att öka samarbetet mellan brottspåföljdsmyndigheterna och andra sektorer. Arbetet mot våld riktas till de som känner igen våldsamma tendenser hos sig själva, med beaktande av alla könen.

Metoder

Brottsoffer och anhöriga till offer för brott mot liv ska säkerställas ett bättre stöd och en möjlighet att få ersättningar från Statskontoret. Möjligheterna att anmäla brott med låg tröskel och myndigheternas praxis kommer att utvecklas. Lagstiftningen om besöksförbud förnyas så att den bättre tryggar offrets rättigheter. Skärpningsgrunderna i 6 kap. 5 § i strafflagen ska kompletteras med en bestämmelse om att en skärpningsgrund är att brottet begås utifrån ett motiv som baseras på kön.

Ett åtgärdsprogram för förebyggande av våld mot kvinnor ska utarbetas, där bland annat stödtjänsterna för offer och antalet platser och resurserna på skyddshem ökas så att de motsvarar den nivå som Europarådet förutsätter. En självständig och oberoende roll som rapportör om våld mot kvinnor kommer att inrättas, och genomförandet av Istanbulfördraget säkerställas. Också våld mot män i alla dess former ska förebyggas.

Resurserna för arbetet för att stoppa könsstympling ska tryggas. Annullering av tvångsaktenskap ska göras möjlig och kriminalisering av tvångsaktenskap kommer att utredas.

En lag om hjälp till offer för människohandel ska utarbetas, och lagen ska säkerställa kommunernas möjligheter att hjälpa offren. Till social- och hälsovårdslagarna fogas ett omnämmande om offer för människohandel. Lagen om mottagande ska ses över så, att anknytningen till straffprocessen blir svagare på det sätt som internationella förpliktelser förutsätter.

Bestämmelser om trygg boendeservice med stöd för offer för människohandel ska utfärdas och boendeservicen sörjas för på det sätt som EU-lagstiftningen förutsätter. De tillsyns- och styrningsuppgifter som gäller verksamheten ska tillfalla Institutet för hälsa och välfärd.

En totalreform av lagstiftningen om sexualbrott ska genomföras och utgångspunkterna för den ska vara integritet och rätt till sexuell självbestämmanderätt. Strafflagens definition av våldtäkt ska ändras så att den baseras på avsaknad av samtycke och så att rättssäkerheten tillgodoses. Serviceutbudet vid stödcenter för offer för sexualbrott kommer att utökas och servicens riksomfattande utsträckning att utvidgas. Finlands nationella genomförandeplan för Lanzarotekonventionen ska utarbetas i samarbete med olika organisationer för att förhindra sexuellt våld mot barn och tjänster för offren för sådant våld ska säkerställas.

De grövsta våldsbrottens och sexualbrottens straffbarhet kommer att värderas så, att straffen är på rätt nivå och att de står i proportion både till gärningens skadlighet och till de straff som döms ut för andra brott. Minimistraffen särskilt för grova sexualbrott mot barn kommer att höjas. Förutsättningarna för frigivning av de farligaste våldsbrottslingarna kommer att bedömas grundligt.

Under regeringsperioden ska sådana förvaltningsövergripande åtgärder vidtas med vilka man i högre grad än i dag systematiskt ingriper i sådana trakasserier, hot eller att någon görs till måltavla, som hotar yttrandefriheten, myndighetsverksamheten, forskningen och informationsförmedlingen. Tillräckliga resurser samt expertis ska tryggas för bekämpning och utredning av de brott som nämns ovan. Systematisk uppföljning av läget kring diskriminering och hatbrott ska främjas nationellt och internationellt.

Det ska utredas och vid behov preciseras hur hemfridsbrott och brott mot offentlig frid kan tillämpas på trakasserier mot företagsverksamhet, näringsidkare och produktionsinrättningar.

En effektivisering av förebyggandet av miljöbrott och av påföljdssystemet ska utredas.

En totalreform av inlösningslagen som tryggar markägarens rättssäkerhet och kommunernas markpolitik kommer att genomföras.

3.3.2 Försvarspolitiken

Lägesbild

Säkerheten i Finlands omvärld har blivit instabilare och denna förändring bedöms bli långvarig. Östersjöområdets militärstrategiska betydelse har ökat och den militära verksamheten i regionen har ökat. De nya påverkansmetodernas utveckling har gjort det svårare att identifiera och reagera på hotsituationer. Cyberomgivningens och hybridhotens betydelse växer och det kan inte uteslutas att de används för att nå politiska och militära mål. Utvecklingen i den säkerhetspolitiska miljön ställer ökade krav särskilt på lägesbilden, kapaciteten för tidig förvarning och beredskapen. Även om Finland för närvarande inte är utsatt för något militärt hot, är överraskande förändringar i den säkerhetspolitiska miljön möjliga.

Utöver förändringar i den militära omvärlden är också den utrustning som tas ur bruk en utmaning. På 2020-talet befinner sig det finska försvaret i en exceptionell situation när två försvarsgrenars huvudsystem tas ur bruk så gott som samtidigt.

I försvarsmaktsreformen 2012–2014 skars försvarsbudgeten ned med cirka 10 procent, huvudsakligen på grund av det då aktuella ekonomiska läget. De sparmål som ställts för reformen nåddes.

Mål

1

Ett trovärdigt försvar

Finland sörjer för ett trovärdigt nationellt försvar och för tillräckliga resurser för det. Finlands försvarsförmåga grundar sig på allmän värnplikt, en utbildad reserv, försvar av hela landet och en hög försvarsvilja. Målet för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik är att förhindra att Finland blir delaktigt i en militär konflikt.

Finland bedriver en aktiv stabiliseringspolitik för att förebygga militära hot. Finland tillåter inte att dess territorium utnyttjas i fientligt syfte mot andra stater. Internationellt försvarssamarbete, internationell utbildnings- och övningsverksamhet samt deltagande i internationell krishantering utgör en viktig del av Finlands utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik.

Metoder

Genom tillräckliga resurser för försvarsförvaltningen säkerställs det att en försvarsförmåga som motsvarar utvecklingen i omgivningen kan upprätthållas och att det finns förutsättningar att utveckla den. Vid tilldelningen av resurser för försvaret iaktas försvarsredogörelsen (2017).

Finlands militära försvarsförmåga utgör en helhet och den utvecklas på ett balanserat sätt inom alla försvarsgrenar. Arméns verksamhetsförutsättningar tryggas och utrustningen och materialet utvecklas systematiskt.

Försvarsmaktens personal utökas under regeringsperioden med cirka 100 uppdrag. Förändringar i säkerhetsläget förutsätter att försvarsmakten upprätthåller en hög beredskap och ständigt utvecklar kapaciteten. Lagstiftningen och uppdragen har förändrats och den internationella verksamheten har ökat. Särskild vikt läggs vid att personalen ska orka i arbetet.

Försvarsförvaltningens fastighetssystem ska utvecklas så att det bättre än tidigare tillgodoser försvarsförvaltningens behov. Vid Senatfastigheter inrättas ett dotteraffärsverk, Försvarsfastigheter, som svarar för försvarsförvaltningens specialbehov i det förändrade säkerhetsläget. Bestämmelser om Försvarsfastigheters förpliktelser utfärdas genom lag. Målet är att stävja ökningen av kostnaderna för lokaler.

Internationellt försvarssamarbete utgör en del av Finlands försvarsförmåga. Genom försvarssamarbete, inklusive internationell övningsverksamhet och internationellt försvarsmaterielsamarbete, stärks Finlands nationella försvar samt förbättras det lagstadgade kravet på att vid behov ge och ta emot militärt bistånd.

Finland fortsätter sitt aktiva deltagande i det nordiska försvarssamarbetet inom ramen för Nordefco. Inom Nordefco-samarbetet prioriteras samarbete kring lägesbilder och i utbildnings- och övningsverksamhet.

Under regeringsperioden utvidgas det bilaterala och regionala försvarssamarbetet med Sverige. Under regeringsperioden utvecklas det transatlantiska samarbetet samt utökas samarbetet med Norge. Samarbetet utvecklas även med andra partnerländer.

Deltagande i krävande internationell övningsverksamhet utgör en central del av försvarssamarbetet. Huruvida Finland deltar i övningarna avgörs från fall till fall utifrån det nationella försvaret, Finlands egna intressen och nyttan av övningarna. Försvarsministeriet bedömer tillsammans med utrikesministeriet vilken utrikes- och säkerhetspolitisk betydelse utbildnings- och övningsverksamheten har utifrån varje enskild övning enligt de kriterier som fastställs av republikens president och statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska

ministerutskott. Republikens president och statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskott drar upp riktlinjerna för försvarsmaktens internationella övningsverksamhet. Internationell utbildnings- och övningsverksamhet är också nödvändig med tanke på lagstiftningen om lämnande och mottagande av internationellt bistånd samt den militära förmåga som militär krishantering förutsätter. Finland deltar i övningar enligt Natos artikel 5 endast som partnerland.

Riksdagens utskott kommer regelbundet och i rätt tid att informeras om internationell övningsverksamhet.

Deltagandet i internationell krishantering grundar sig på prioriteringarna i Finlands utrikes- och säkerhetspolitik. Ett sådant deltagande gynnar både ett ansvarstagande för upprätthållande av internationell fred och säkerhet och en utveckling av försvarsmaktens prestationsförmåga och beredskap.

Finland genomför och främjar en övergripande strategi för krishanteringen. Det viktiga är att stärka säkerheten och stabiliteten i konfliktområden samt den egna kompetensen och kapaciteten i de länder som drabbas av konflikter. Finlands förmåga att erbjuda krishanteringskapacitet stärks och det byggs upp en systematisk helhet från krishantering till fredsfrämjande och återuppbyggnad.

För utvecklande av Finlands krishanteringspolitik ska det tillsättas en parlamentarisk kommitté som utarbetar sådana övergripande riktlinjer för målen för krishanteringen som sträcker sig över regeringsperioderna och som syftar till att förbättra verksamhetens effekt och en planmässig användning av resurserna samt säkerställa ett tillräckligt deltagande i kvantitativt hänseende. Under regeringsperioden strävar Finland efter att stärka sitt deltagande i internationell krishantering.

Den allmänna värnplikten upprätthålls för det militära försvarets behov. Värnplikten stöder kohesionen i samhället och skapar en grund för försvarsviljan. I början av regeringsperioden ska det tillsättas en brett sammansatt parlamentarisk kommitté som utreder utvecklandet av den allmänna värnplikten och fullgörandet av skyldigheten att försvara landet. Målet är att upprätthålla en hög försvarsvilja och stärka jämlikheten mellan medborgarna.

Utbildningen av beväringar och reservister utvecklas med beaktande av förändringarna i samhället och omvärlden. Möjligheterna för dem som fullgör sin tjänstgöring att förena det civila livet med tjänstgöringen utvecklas. Kvinnornas förutsättningar att fullgöra frivillig militärtjänst och tjänstgöra inom försvarsmakten förbättras bland annat genom jämställdhetsarbete och ökad kännedom om militärtjänst för kvinnor.

Antalet repetitionsövningar ska stegvis höjas under valperioden i takt med att antalet anställda inom försvarsmakten ökar. Målet är en ökning med cirka 20 procent från nuvarande nivå fram till regeringsperiodens slut.

I början av regeringsperioden kommer det att utarbetas en försvarsredogörelse som följer riktlinjerna i den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen. Detta gör det möjligt att granska försvarsmaktens uppgifter och resurser på ett hållbart och långsiktigt sätt.

De resursbehov som följer av underrättelselagarna beaktas i samarbete med inrikesministeriets förvaltningsområde. Regeringen kommer att lämna riksdagen en redogörelse om underrättelselagarna.

Med tanke på den övergripande säkerheten i samhället har de frivilliga försvarsorganisationerna en viktig roll. Försvarsorganisationernas aktiva verksamhet när det gäller att upprätthålla reservisternas fältduglighet och försvarsvilja har stor betydelse för det nationella försvarets kapacitet. Det säkerställs att försvarsorganisationerna har tillräckliga resurser och att det finns förutsättningar för skjutövningar i hela Finland. Lagen om frivilligt försvar verkställs. Försvarsförvaltningen styr och övervakar den frivilliga försvarsverksamheten på ett ändamålsenligt sätt.

Den finländska försvarsindustrin är viktig med tanke på försörjningsberedskapen. Exporten av försvarsmateriel stöder för sin del vår militära försörjningsberedskap. Finland följer internationella avtal och förbindelser samt nationell lagstiftning vid exporten av försvarsmateriel. Finland utvecklar sin egen försvarsindustri både nationellt och i samarbete med Europeiska unionen och andra etablerade partner.

Försvarsmaktens krigstida kapaciteter baserar sig till stor del på resurser som fås på annat håll i samhället. Genom den militära försörjningsberedskapen tryggas funktionsförmågan hos försvarsmaktens kritiska system vid störningssituationer i samhället. Det tekniska kunnandet utvecklas för att dessa systems funktion ska kunna garanteras. För detta ändamål ska det bedrivas intensivt internationellt samarbete såväl med myndigheterna som med den inhemska och den utländska försvarsindustrin. Livscykelhanteringen av sprängämnen ordnas i regel som Försvarsmaktens egen produktion för att säkerställa försörjningsberedskapen.

Mål

2

Utgående strategiska kapaciteter ersätts fullt ut

Vårt lands försvarsförmåga tryggas via strategiska projekt. Sjö- och luftförsvaret är en förutsättning för att hela försvarssystemet ska fungera och för att försvarsmakten ska kunna utföra sina uppgifter under normala förhållanden, vid övervakningen och tryggheten av den territoriella integriteten och vid förebyggandet samt avvärjandet av ett eventuellt angrepp.

Metoder

Kapaciteten hos Hornet-jaktplanen ersätts fullt ut. Ett upphandlingsavtal ingås år 2021.

I början av regeringsperioden fattas det beslut om upphandlingsavtalet i anslutning till projektet Flottilj 2020.

Mål

3

Finland har berett sig på mera mångfasetterade hot

Utöver traditionella militära hot bereder sig Finland på att bemöta mera mångfasetterade hot än tidigare, där militära och icke-militära metoder förenas. Den yttre och den inre säkerheten är allt tydligare sammankopplade och därför kräver åtgärderna förvaltningsövergripande ledning och samordning. Beredskapen genomförs i enlighet med verksamhetsmodellen för den övergripande säkerheten samt genom en utveckling av författningsgrunden. Tekniska och samhälleliga utvecklingstrender och utvecklingstrender i anslutning till miljöns tillstånd påverkar alla säkerheten och därför bevakas de noggrant och med framförhållning.

Det internationella samarbetet är livsviktigt för Finlands cybersäkerhet. Det ligger i Finlands intresse att ha ett nära samarbete med internationella aktörer på multilateral, regional och bilateral nivå. Här avses samarbete och dialog såväl i fråga om teknik som på politisk nivå. Finland arbetar aktivt för att tackla utmaningarna inom den internationella cybersäkerheten inom Europeiska unionen och i centrala internationella organisationer.

Metoder

Den nationella cybersäkerheten främjas genom en uppdatering av strategin för cybersäkerheten i Finland och genom utarbetande av ett program för utveckling av cybersäkerheten. Samordningen av cybersäkerheten intensifieras, och ansvaret för den har statsrådets kansli. Dessutom säkerställs en centraliserad lägesbild som upprätthålls dygnet runt och som är till stöd för statens ämbetsverk, kritiska aktörer inom infrastruktur och samarbetspartner.

Försvarsmakten utvecklar sin beredskap att bemöta mångfasetterade hot. Beredskap inför hybridhot och andra störningssituationer i samhället förutsätter ett fördjupat internationellt samarbete som omfattar hela den offentliga förvaltningen och som bedrivs tillsammans med den privata sektorn och den tredje sektorn. Finland stärker hela tiden sin kompetens i anslutning till hybrid- och cyberhot så att den hålls på en hög internationell nivå. Försvarsmakten fortsätter att utveckla den egna cyberförsvarsförmågan och deltar i genomförandet av den nationella strategin för cybersäkerheten.

3.4

Ett livskraftigt
Finland

Lägesbild

På grund av sina starka sidor har Finland stora förutsättningar att nå framgång som föregångsland när det gäller innovationer och internationell kompetens. Bland de framtida förändringsfaktorerna finns globala megatrender, såsom klimatförändringen, digitaliseringen och urbaniseringen. Nyckeln till framgång för ett livskraftigt Finland är vår förmåga att ta tillvara de möjligheter och finna lösningar på de utmaningar som förändringskrafterna innebär. En av Finlands starka sidor är dessutom en verksamhetsomgivning som i jämförelse med verksamhetsomgivningen i många andra länder är både stabil och förutsägbar.

Genom att ta fasta på internationella efterfrågestyrda ekosystem skapar företag, forskningsinstitut och högskolor samt andra läroanstalter gemensamt ny affärsverksamhet och innovationer av toppklass. På detta sätt kan den betydliga ökningen av exporten stärkas ytterligare. Genom en konsekvent satsning på internationell tillväxt och en stark företagsamhetspolitik kan Finland diversifiera näringsstrukturen och skapa förutsättningar för hållbar tillväxt för företag av alla storlekar.

Regeringen stöder tillväxten genom satsningar på forskning, utveckling och innovationer, genom utveckling av nya handlingskoncept som samarbete mellan den offentliga och den privata sektorn samt genom ett ökat antal internationella toppförmågor.

Ett livskraftigt och socialt starkt Finland bygger på att metropolområdet, de växande stadsregionerna och landsbygden tillsammans når framgång.

En av de viktigaste framtidsfrågorna ur Finlands synvinkel är till exempel den kraftigt ökade regionala befolkningsskoncentrationen och konsekvenserna av denna. Det ska värnas om livskraften och handlingsförmågan i hela landet. Huvudstadsregionen konkurrerar med andra metropolområden. Städerna har en stor betydelse för livskraften såväl i skapandet av tillväxt som i kampen mot klimatförändringen. Det är viktigt att det livskraftiga Finland, på alla nivåer, har tillräckliga resurser för att det ska kunna bemöta utmaningarna. Regionerna och landskapen är i nyckelställning när det gäller utnyttjandet av de förnybara naturresurserna.

När det gäller trafikledsnätet finns det behov att övergå till ett mer långsiktigt och systematiskt utvecklande samt rätta till underfinansieringen av investeringar som pågått en längre tid. Tillgängligheten ska tryggas i hela Finland.

På lång sikt kan klimatförändringen leda till försämrade produktionsförutsättningar inom världens viktigaste områden för livsmedelsproduktion. Därför är det viktigt att säkerställa jordbrukets lönsamhet, den nationella livsmedelstryggheten och ett konkurrenskraftigt inhemskt livsmedelssystem som en del av den helhet som består av cirkulär ekonomi och

bioekonomi. Den egna inhemska livsmedelsproduktionen är viktig med tanke på försörjningsberedskapen, sysselsättningen och regionstrukturen.

Mål

1

När det gäller globala utvecklingsutmaningar kan Finland erbjuda lösningar bland annat med utgångspunkt i vår värdegrund

Finland ska utarbeta en strategi för hållbar tillväxt, vars mål är mångsidigare näringsstruktur, produktivitetsökning, ökning av exporten, förnyelse av företag och stärkande av deras verksamhetsbetingelser samt skapande av internationella ekosystem i miljardklass vars positiva effekter återspeglas i hela landet. Tillväxtstrategin och sysselsättningen kommer att stödjas av en stigande utbildningsnivå och internationell spetskompetens samt av en stark hemmamarknad.

Finland kommer att utvecklas väsentligt som forsknings- och innovationsmiljö, och såväl de immateriella som de materiella investeringarna kommer att börja öka.

Kampen mot klimatförändringen, bioekonomin och den cirkulära ekonomin, den tekniska utvecklingen och urbaniseringen är stora förändringsfaktorer som kommer att inverka på all verksamhet.

Metoder

Ekosystem som drivkrafter för hållbar tillväxt — i Finland kommer det att uppstå nya ekosystem i miljardklass och de existerande ekosystemen kommer att stärkas.

Åtgärder vidtas för att Finlands anslag för forskning, utveckling och innovationer åter ska kunna ökas. Det ska utarbetas en färdplan i syfte att höja satsningarna på forskning, utveckling och innovation till fyra procent av bruttonationalprodukten (BNP) och att i Finland skapa världens bästa innovations- och försöksmiljö.

Modellen för innovationspartnerskap mellan den offentliga och den privata sektorn ska utvecklas. Ledarskap som överskrider gränserna för innovations- och forskningspolitik och samordningen av tillväxtpolitik ska stärkas genomgående i hela statsförvaltningen.

Det ska satsas på arbetet att locka hit och hålla kvar internationella experter samt på att göra uppehållstillståndssystemet snabbare. Detta ska göras genom ett

förvaltningsövergripande program som ska upprättas och förses med tillbörliga resurser. Den så kallade nyckelpersonlagen ska göras permanent.

Det ska utarbetas en nationell strategi för immateriella rättigheter som används för att utveckla kompetensen och förvaltningen och åtgärder ska vidtas för utveckling av nuläget.

Under 2019 ska det i samarbete med de viktigaste aktörerna och över de traditionella sektorsgränserna utarbetas ett program för export och internationell tillväxt 2030.

I programmet ska på ett förvaltningsövergripande sätt inbegripas de politikområden som är de viktigaste med tanke på exporten och den internationella tillväxten. I programmet betonas bland annat kompetensen i internationell affärsverksamhet, höjningen av produktiviteten och förädlingsvärdet samt övergången till koldioxidsnål bioekonomi och cirkulär ekonomi.

En uppföljning av hur programmet genomförs ska göras årligen (i samband med förhandlingarna om de offentliga finanserna) och nya beslut som stöder programmets mål ska fattas vid behov.

Ytterligare satsningar ska göras på internationaliseringstjänster som är kopplade till de ekosystem som kommer att skapas. De små och medelstora företagens beredskap att internationalisera sin verksamhet ska utvecklas med hjälp av en programhelhet. Den regionala, nationella och internationella tillgången till tjänster kommer att förbättras, utländska resurser kommer att stärkas och samarbetet mellan olika aktörer, såsom aktörerna inom Team Finland, kommer att utvecklas.

Aktiv industripolitik ska främjas på EU-nivån och det förutsätts att det utarbetas en industripolitisk strategi som innehåller en plan för det europeiska näringslivets hållbara utveckling i den globala förändringsprocessen. Dessutom ska en aktiv handelspolitik, som baserar sig på öppenhet samt på främjandet av ett regelbaserat multilateralt handelssystem och av frihandeln, befrämjas med beaktande av principerna för hållbar utveckling.

Sektorspecifika färdplaner som leder mot låga utsläpp ska inbegripas i programmet för internationell tillväxt.

Åtgärder för företagsorienterad strategisk forskning och utveckling ska samordnas nationellt och internationellt. Inflytande ska utövas i fråga om de kompetensområden och de program för utvecklande av europeiska ekosystem samt nya innovativa lösningar, såsom initiativ som gäller lagring av energi och batteritillverkning, som bereds inom EU. Man ska bereda sig på eventuella behov av extra investeringar.

I form av ett samarbete mellan den offentliga sektorn och den privata sektorn (av typ Public Private Partnership, PPP) ska det skapas sådana lösningar på globala utvecklingsutmaningar som baserar sig på nationella starka sidor.

Det nordiska samarbetet ska ökas i syfte att stärka det värdebaserade gemensamma varumärket. Närområdessamarbete som stöder tillväxten ska främjas.

Sektorernas tillväxtorientering och djärva förnyelse som svarar på framtida utmaningar ska påskyndas.

En framtidsredogörelse för handeln ska utarbetas för att branschen ska kunna utvecklas på ett strategiskt och långsiktigt sätt.

Det ska inledas en nationell programhelhet om turism som gör det möjligt att fortsätta den hållbara tillväxten inom turistbranschen och som stöder ökningen av företagandet inom turistbranschen.

Genomförandet av åtgärder i enlighet med tillväxtstrategin för hälsobranschen ska fortsätta. Flexibel och omfattande användning av social- och hälsovårdsdata ska främjas, dock så att en hög nivå av dataskydd säkerställs för de registrerade.

En servicehelhet för de kreativa branscherna ska inledas.

Förädlingsgraden av träprodukter ska höjas, och träbyggandet och exporten av träprodukter ska främjas.

Den hållbara livsmedelsekonomins mervärde ska ökas på hemmamarknaden och inom exporten, och branschens verksamhetsbetingelser ska förbättras.

Ett nationellt biogasprogram kommer att upprättas för att landets livskraft ska kunna utvecklas och klimatmålen ska kunna nås.

Företags tillväxt och förnyelse ska möjliggöras genom att behoven hos olika slags företag identifieras.

Det ska utarbetas en strategi för företagande som tar hänsyn till företagets storlek och till unga tillväxtföretag. Strategin ska inbegripa främjandet av ställningen för ensamföretagare och mikroföretagens sysselsättande förmåga, utvecklandet av värdeutvecklingen och skapandet av affärskoncept för den kreativa branschen, stödjandet av de små och medelstora företagens och mid cap-företagens tillväxtorientering och internationalisering samt exportfrämjandet som genomförs i samarbete med stora så kallade lokomotivföretag.

Tröskeln för inledande av företagsverksamhet och utvidgning av verksamheten ska göras lägre i och med att det företagervänliga klimatet och arbetslivskompetensen stärks bland annat genom en ökning av förståelsen för och kunnandet om företagandet och arbetslivet på olika utbildningsnivåer samt genom andra offentliga tjänster. Lämplig utbildning ska utvecklas i syfte att stärka affärskompetensen på internationell nivå.

Risktagningsförmågan ska främjas genom att företagarna ges bättre möjligheter än tidigare till "nystart" bland annat i konkursituationer. I detta sammanhang ska bland annat genomförandet av EU:s så kallade insolvensdirektiv beaktas och en bedömning av hur insolvenslagstiftningen fungerar i dess helhet göras.

Behovet att utveckla lagstiftningen om betalningsstörningar, indrivningskostnader och betalningstider ska bedömas. Ett positivt kreditregister kommer att införas under regeringsperioden. Samtidigt förkortas den tid betalningsanmärkningar är i kraft.

Handlingskoncept för stödjande av orken hos företagarna ska främjas som ett led i arbetet för utveckling av ett ekosystem för företagstjänster.

Kontinuiteten i företagsverksamheten ska säkerställas i situationer med ägarbyte med hänsyn tagen också till sådana fall där personalen tar över företagets verksamhet.

Ett nytt handlingskoncept som stöder tillväxten, rekryteringarna och breddningen av ägarbasen hos start up-företag ska införas.

Nyetablerade småföretagare ska stödjas genom ökad flexibilitet i fråga om betalningstider för förskottsskatten.

Företagsverksamhet i form av andelslag ska främjas.

De små och medelstora företagens förutsättningar för tillväxt, sysselsättande och investeringar ska stärkas genom att mer jämlika verksamhetsbetingelser skapas för företagen och genom att förutsägbarheten i beskattningen och konkurrensen på marknaden säkerställs.

Dispens ska ansökas hos EU för att den nedre gränsen för företags mervärdesskattebelagda affärsverksamhet ska kunna höjas till 15 000 euro.

Ett koncept som stöder rekryteringen av företagets första utomstående arbetstagare ska utarbetas och ett försök med detta ska genomföras.

De små och medelstora företagens förmåga att ta tillvara nya möjligheter via öppna gränssnitt ska beaktas vid främjandet av digitaliseringen och i informationspolitiken.

Att företagstjänsterna och internationaliseringstjänsterna utgår från kundernas behov, är smidiga och tillgängliga ska säkerställas regionalt och nationellt i Finland och utomlands.

Vid beslutsfattandet ska alltid dess effekter på företagens tillväxt, deras sysselsättande förmåga och främjandet av deras investeringar beaktas.

Metoder att förbättra företagarnas sociala trygghet, att på ett fungerande sätt samordna olika inkomstformer och att förbättra pensionsskyddet ska utredas.

Det ska söras för att marknaden för företagsfinansiering fungerar, lösningar ska hittas för att undanröja flaskhalsarna i finansieringen och det inhemska ägandet ska stärkas.

Skapandet av mångsidigare finansieringsalternativ för start up-företagen och de små och medelstora företagen ska stödjas.

De inhemska kapitalinvesteringmarknaderna ska utvecklas och fondplaceringarna och de direkta investeringarna ökas genom aktörer som lyder under arbets- och näringsministeriet.

Tillräckligheten av Finnveras fullmakter ska säkerställas med beaktande av behovet av riskhantering.

Det ska utarbetas ett program för inhemskt ägande som stöder tillväxten genom metoder som bidrar till att det finländska ägandet stärks, breddas och blir mer jämställt.

Mål

2

Finlands framgång ska byggas på regionernas och städernas starka sidor och särdrag genom ett samarbete mellan olika aktörer

Regionerna och städerna ska utvecklas på ett socialt rättvist, miljömässigt hållbart och ekonomiskt ansvarsfullt sätt. Ekosystem som byggs över region- och sektorsgränserna och ett näringsvänligt klimat samt bra tillgänglighet och fungerande tjänster skapar tillväxtmöjligheter i hela landet.

Kommunerna bör ha tillräckliga resurser för att kunna utveckla livskraften och ordna tjänsterna.

Metoder

Mångsidig livskraftspolitik för hela Finland

Regionernas, kommunernas och städernas livskraft och mångformighet stärks som ett led i strategin för hållbar tillväxt.

Regionerna ska utvecklas utifrån deras starka sidor. Målet är att öka livskraften, att uppmuntra till förvaltningsövergripande verksamhet och att samla regionala resurser i syfte att främja gemensamt fastställda mål.

Levnadsmöjligheterna och förutsättningarna för företagande i hela Finland ska säkerställas på ett mångsidigt sätt så att regionernas och städernas behov beaktas: metropolområdet, stora städer med fler än 100 000 invånare och universitetsstäder, medelstora stadsregioner, regionstäder samt glesbygdsområden.

Särskilt metropolområdet och de stora städerna erkänns vara områden med tillväxt och hållbar utveckling som är strategiskt viktiga för hela landet.

Målet för regionalpolitiken är att minska skillnaderna mellan regionerna och inom kommunerna.

Livskraftsarbetet och den strategiska planläggningen kan genomföras över kommun- och landskapsgränserna, i syfte att stärka tillväxten, i form av ett omfattande samarbete som är bindande för de olika aktörerna.

Det ska skapas ett handlingskoncept (för regionutveckling) som utgår från regioner och/eller teman och baserar sig på avtal och partnerskap och svarar mot särdragen hos varje region. Regionspecifika avtalshelheter utgör en del av den helhet som består av Finlands ekosystempolitik och tillväxtprogram. En handlingsmodell ska utarbetas i samband med regionutvecklingsbeslutet 2019.

Landskapsförbunden ska också fortsättningsvis vara regionutvecklingsmyndigheter. Förbunden har också i fortsättningen en viktig roll som främjare av regionutvecklingen och samarbetet. Till landskapsförbunden ska allokeras regionutvecklingspengar (tidigare landskapsutvecklingspengar) som kan utnyttjas snabbt och smidigt.

Landskapsförbundens (18) roll som förmedlande organ för EU:s strukturfondsmedel och medel från andra EU-program tillsammans med närings-, trafik- och miljöcentralerna kvarstår i fråga om sådana finansieringsbeslut som baserar sig på programfinansiering.

Olika former av EU-finansiering ska så effektivt som möjligt utnyttjas för den regionala utvecklingen. I fråga om EU:s sammanhållningspolitik är målet att nivån på

regionutvecklingspengarna tryggas samt att särställningen för det glest befolkade östra och norra Finland tryggas och att det säkerställs att de stöd som regionerna får kvarstår.

De delfaktorer som påverkar livskraften tryggas regionalt och på ett balanserat sätt. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid tillgängligheten (fungerande transportinfrastruktur och tjänster, inklusive dataförbindelser), den jämna utspridningen av högskolor, utbildning på andra stadiet samt forsknings- och utbildningsverksamheten till olika delar av landet, tillgången på yrkeskunlig arbetskraft samt den planläggning och de tjänster som stöder företagsverksamheten.

Resultaten av det avslutade arbetet för beredning av landskapsreformen och social- och hälsovårdsreformen kommer att utnyttjas i så stor omfattning som möjligt. Samarbetsförsök mellan staten, landskapsförbunden och kommunerna samt de privata aktörerna och organisationerna ska främjas på frivillig basis och möjliga nya finansieringsmodeller för dem ska utredas.

Utnyttjandet av ny teknik på ett effektivt sätt ska främjas i syfte att möjliggöra ett flexibelt liv, arbete och företagande som är oberoende av platsen. Arbetsuppgifter inom staten ska organiseras så att multilokalitet och platsberoende sätt att arbeta som möjliggörs av smarta tekniklösningar utnyttjas. Regionaliseringslagstiftningen ska revideras i enlighet med den strategi som utarbetas före utgången av 2019.

Staten och kommunerna kommer att satsa på tillgången på kompetent arbetskraft, arbetskraftsinvandring och integrationen av invandrare. Staten förbinder sig att tillsammans med intresserade kommuner anvisa resurser för ett bestående handlingskoncept för att locka hit experter från utlandet.

En nationell stadsstrategi ska utarbetas i syfte att kunna ta tillvara de möjligheter och bemöta de utmaningar som urbaniseringen innebär med beaktande av de omfattande målen för Förenade nationernas stadsutvecklingsagenda.

Huvudstadsregionen bildar ett metropolområde vars förmåga att konkurrera med andra europeiska metropoler i fråga om såväl kompetent arbetskraft och företag som kulturell dragningskraft och de turister som detta för med sig ska stärkas.

De avtal om markanvändning, boende och trafik (så kallade MBT-avtal) som ingåtts med metropolområdet och de största städerna ska förlängas så att avtalen gäller i 12 år. Det är möjligt att utsträcka MBT-avtalen till att även omfatta större tätorter med fler än 100 000 invånare. Detaljerna i utvecklingsarbetet kommer att fastställas som en del av den helhet som gäller bostadspolitik.

Särlösningar som en balanserad utveckling av metropolområdet kräver ska möjliggöras.

Med universitetsstäder utarbetas separata program/avtal om den strategiska allokeringen av offentlig och privat forsknings-, utvecklings- och innovationsfinansiering till stärkande av globalt konkurrenskraftiga ekosystem.

Den tillväxt som uppstår kring centrala städer i regionerna och landskapscentrum ska stärkas genom att den gemensamma planläggningen för flera kommuner främjas samt genom att fungerande kollektivtrafiklösningar och flexibla tjänster för invånarna stärks.

Avtalsbaserat utvecklingsarbete med innehåll och prioriteringar som utgår från städernas och regionernas behov och samarbete ska skapas i syfte att främja den positiva strukturomvandlingen (som innebär att ekonomin, sysselsättningen och investeringarna utvecklas positivt).

Utvecklingen av högskoleutbildningen ska tryggas i varje landskap. Detta stöder den regionala specialiseringen och förankringen i globala ekosystem. Man ska se till att det finns ett täckande nätverk med utbildning på andra stadiet i hela landet för att tillgången på kompetent arbetskraft ska kunna säkerställas.

Det ska utarbetas ett program för regionstäder och utarbetandet av gemensamma utvecklingsstrategier och verksamhet i nätverksform ska stödjas.

Enskilda besluts ofta avgörande betydelse för livskraften hos en hel regionstad ska identifieras. Beslutens samhälleliga konsekvenser ska utredas och beaktas på ett täckande sätt bland annat ur regionens och de så kallade lokomotivföretagens synvinkel.

För att livskraften och välfärden ska kunna utvecklas också inom sådana regioner som avfolkas ska en konsekvensbedömning göras och ett åtgärdsprogram som inbegriper försök utarbetas utifrån förslaget från en parlamentarisk arbetsgrupp för glesbefolkade områden.

Metoder som kan tillämpas på ett förvaltningsövergripande sätt ska utredas i syfte att stödja ett multilokalt levnadssätt och revideringen av bestämmelser och förfaranden i samband med detta ska fortsättas på basis av utredningen.

Möjligheterna att anlita turist- och upplevelsetjänster och använda naturresurser på ett hållbart sätt ska tas till vara för att nya utvecklingsutsikter ska öppnas.

Människors rätt till basservice i glesbefolkade områden och skärgården ska tryggas genom att samarbetet mellan regionerna stöds, nya tillvägagångssätt införs och tillräckliga

resurser anvisas (med tanke på tillgången på tjänster, social trygghet, förutsättningar för att kunna röra på sig).

Kontinuiteten i EU:s Leader-finansiering ska tryggas.

Lösningar ska sökas för att underlätta människors situation när det gäller bostäder som förfaller och förlorar sitt värde. Förutsättningar för att bevilja ombyggnadslån med statsgaranti för sådana bostadsaktiebolag som ligger exempelvis inom områden som avfolkas och som annars har svårt att få banklån för grundliga reparationer av fastigheter ska utredas.

Kommunernas ställning

En övergripande bedömning av kommunernas situation kommer att göras hösten 2019 på basis av de färskaste uppgifterna.

Kommunernas uppgifter ska finansieras på ett hållbart sätt med deras egna skatteinkomster och med ett rättvist och tillräckligt statligt stöd.

De temporära nedskärningarna i statsandelarna kommer att ta slut 2020.

Statsandelssystemet ska vid behov utvecklas så att det bättre än tidigare beaktar regionernas behov och särdrag.

De åtgärder som minskar, ökar eller utvidgar kommunernas uppgifter och skyldigheter samt de ändringar i beskattningsgrunden som påverkar den kommunala ekonomin ska kompenseras enligt nettobelopp genom att statsandelarna och/eller motsvarande fasta anslag ändras till hundra procent eller genom att andra uppgifter eller skyldigheter tas bort.

Kommunernas samarbete för att trygga livskraften och ordna servicen ska stödjas.

Genom att ekonomiska hinder undanröjs ska kommunerna uppmuntras att frivilligt förtäta kommunstrukturen.

Kommunallagens bestämmelser om konkurrensneutralitet i fråga om den näringspolitik som kommuner bedriver ska utredas i syfte att säkerställa skäligheten ur kommunernas synvinkel.

Mål

3

Finland är känt som ett föregångarland när det gäller teknisk utveckling, innovationsrelaterad upphandling och försökskultur

Finland är känt som ett föregångarland där de möjligheter som digitaliseringen och den tekniska utvecklingen medför utvecklas och tillvaratas över förvaltnings- och sektorsgränserna.

Den tekniska utvecklingen, men även i ett vidare perspektiv den hållbara utvecklingen, det innovativa tänkandet och livscykelekonomin, ska stärkas genom offentlig upphandling.

Finland ska utveckla lagstiftningen och förvaltningen så att dessa möjliggör digitalisering och hållbar utveckling samt en omfattande försökskultur.

Metoder

Det ska säkerställas att konkurrens- och konsumentpolitiken fungerar för att tillväxten och medborgarnas välfärd ska kunna stärkas, och målet är att konkurrensen på hemmamarknaden ska öka.

Konkurrens- och konsumenttillsynens befogenheter och dess till buds stående sanktioner och resurser ska stärkas.

Tillgången till opartisk och oberoende kommersiell konsumentinformation stöds genom att finansieringen för icke-statliga organisationer stärks.

Möjligheterna att öka konkurrensen inom de sektorer där konkurrensen fungerar bristfälligt ska bedömas.

Tillverkare av varor och förpackningar ska i lag åläggas en mer omfattande skyldighet än den nuvarande att ge konsumenterna information om miljökonsekvenserna av de varor och förpackningar som tillverkarna säljer.

Möjligheterna att begränsa aggressiv och osaklig direkt- och hemmamarknadsföring ska utredas. Telefon- och hemförsäljning ska begränsas och regleras striktare till skydd för konsumenterna.

Teknik- och digitaliseringsberedskapen hos den offentliga sektorn ska höjas och samarbetet mellan den offentliga sektorn och den privata sektorn ska utvecklas.

Ett program för främjande av digitaliseringen ska sammanställas så att de offentliga tjänsterna ska stå till medborgarnas och företagens förfogande digitalt före 2023.

En för den offentliga och den privata sektorn gemensam delegation på hög nivå inklusive sekretariat ska tillsättas som ett rådgivande organ på teknikområdet.

En strategi för öppnande och utnyttjande av den offentliga sektorns data inklusive ett åtgärdsprogram ska utarbetas så att konsekvenser för datasäkerheten och eventuella lagstiftningsbehov beaktas. Utgångspunkten är att de offentliga aktörerna ska öppna de offentliga gränssnitten, om det inte finns någon särskild orsak att ha dem stängda.

Företagens och företagarnas delning av data inom ekosystemen ska främjas.

Realtidsekonomin ska främjas genom ett omfattande införande av strukturerade elektroniska fakturor och kvitton.

Tillståndssystemen ska utvecklas så att Finland i fortsättningen har ett fungerande system med digitalt tillstånd som ska kunna erhållas vid ett enda serviceställe.

Utvecklingen av nätverket AuroraAI, som gör vardagen och affärsverksamheten smidigare, ska, om utgiftsramen tillåter det, fortsätta på ett sätt som är datasäkert och etiskt hållbart.

Utvecklingen av fungerande identifieringslösningar, som möjliggör användningen av olika slags verktyg, ska främjas.

Individerna ska tryggas en möjlighet att kontrollera sina egna uppgifter inom den offentliga servicen i enlighet med mina data-principen.

Digitala system ska utvecklas i samarbete med partnerländerna, bland annat med de nordiska länderna och Estland.

Tillgängligheten av elektroniska offentliga tjänster ska förbättras och tillräckliga stödtjänster i anslutning till dem ska tryggas i syfte att säkerställa jämlikheten.

När omfattande digitaliseringsprojekt genomförs ska det säkerställas att de språkliga rättigheterna tillgodoses också i praktiken.

Det ska säkerställas att de lagar som gäller skyddet av personlig integritet, dataskyddet och uppgifternas offentlighet fungerar som en helhet inom de ramar som dataskyddsförordningen anger.

Fler innovationsrelaterade upphandlingar ska göras vilket resulterar i att tjänster utvecklas, tillväxt skapas och utveckling av referensmarknaden möjliggörs.

Volymen av innovationsrelaterade upphandlingar ska ökas till tio procent av de offentliga upphandlingarna fram till slutet av valperioden. Det ska göras en uppföljning av hur målet har nåtts årligen.

Man avtalar om statsrådets gemensamma mål och konkreta riktlinjer samt ökar det praktiska samarbetet ministerierna emellan.

Uppnående av de sociala målen, klimatmålen och målen för hållbar utveckling ska främjas genom offentlig upphandling.

Satsningar ska göras på offentliga upphandlande enheters kunnande genom utbildning och spridning av bästa praxis.

Möjligheterna att i större utsträckning sprida risken vid innovationsrelaterade offentliga upphandlingar, exempelvis genom upprättande av riskfonder, ska utredas.

Bristerna i upphandlingslagen ska avhjälpas.

Eventuella behov att ändra den gällande upphandlingslagen ska utredas i samband med social- och hälsovårdsreformen.

I syfte att öka effektiviteten i offentlig upphandling ska regeringen vidta åtgärder för att de kvalitativa kriterierna i högre grad ska beaktas vid offentliga anbudsförfaranden. Upphandlingslagen ska utvecklas så att den styr de upphandlande enheterna att som kriterier för den totalekonomiska lönsamheten i första hand beakta förhållandet mellan pris och kvalitet och de totala kostnaderna, och att det rena inköpspriset ska användas endast i begränsad utsträckning.

Ansvarsfullheten i upphandlingarna ska ökas. I syfte att främja uppnåendet av detta mål ska behovet att utvidga upphandlingslagens grunder för uteslutning på grund av miljö-, social- eller arbetsrättsliga brott bedömas liksom även metoderna att betona företagsansvaret och ansvaret för skatter. Behövliga utvecklingsbeslut ska fattas utifrån resultatet av bedömningen.

Tvåspråkiga upphandlingar ska främjas och eventuella problematiska punkter i lagstiftningen utredas.

Finland ska bli ett föregångarland när det gäller samhällsansvar.

Det ska göras en utredning med tanke på stiftandet av en lag om företagsansvar. Lagen ska grunda sig på en aktsamhetsplikt som åläggs företag och som gäller såväl den inhemska som den utländska verksamheten. Utredningen ska göras i samarbete med näringslivs-, företagar- och löntagarorganisationer med särskilt beaktande av de små och medelstora företagens ställning. Motsvarande mål främjas i EU.

I fråga om social- och hälsovårdstjänsterna ska övervakningen av serviceproduktionens kvalitet och av ansvarsfullheten stärkas.

Försökskulturen ska stärkas över förvaltningsgränserna.

Utvecklingen av delningsekonomi ska möjliggöras genom lagstiftningen, så att arbetstägarnas rättigheter och företags spelregler för en sund konkurrens beaktas.

Det ska satsas på främjandet av försöksverksamheten genom att de rekommendationer som lagts fram av den parlamentariska delegationen för försöksverksamhet genomförs.

Försöksverksamhet och testningsplattformar ska främjas på ett systematiskt sätt tillsammans med kommunerna.

Lagstiftningen ska utvecklas så att tillämpningen av principen en in, en ut utvidgas etappvis, dock så att lagstiftningens ändamålsenlighet betonas i stället för dess kvantitet.

3.4.1 Utvecklingen av transportnätet

Lägesbild

Vårt transportnät dras med ett eftersatt underhåll till ett värde av 2,5 miljarder euro, och situationen blir dystrare år för år. I allt fler regioner äventyras tillförlitliga och sammanhängande person- och godstransporter. Finansieringsnivån är otillräcklig, och detta inverkar förutom på trafiksäkerheten och smidigheten i transportererna också på regionernas tillgänglighet och företagens konkurrenskraft. Vid sidan av projekten för utveckling av

stambanenätet, förkortade restider och högre trafikkapacitet väntar också nya stora och viktiga projekt på finansiering.

Utsläppen från trafiken utgör en femtedel av utsläppen av växthusgaser i vårt land. Finland har förbundit sig att halvera utsläppen från trafiken och transporterna före 2030. Vägtrafiken har störst potential för minskade utsläpp av växthusgaser.

En annan utmaning inom sektorn är tillgången till snabba kommunikationsnät. Den befintliga kapaciteten svarar inte mot kundernas behov och stöder inte i tillräcklig utsträckning digitala tjänster och automation. Kommunikationsnäten är en plattform för samhällets tjänster, och de ska vara i ett sådant skick att de svarar mot servicebehovet i hela landet.

Mål

1

Fungerande transportinfrastruktur

Finlands transportinfrastruktur på land, till sjöss, i insjövattnen och inom luftfarten bygger upp och stöder på ett balanserat sätt en resursklok och sammanhållen hållbar utveckling av hela landet med tanke på försörjningsberedskapen, konkurrenskraften och förnyelseförmågan.

Finland ska höja den nuvarande nivån på investeringar i järnvägstrafik och reparationer av järnvägsinfrastruktur betydligt, så att även tvärgående och lågtrafikerade banor beaktas.

I ombyggnaden av trafikleder ska investeringar som förbättrar huvudlederna, avlägsnar flaskhalsar, minskar utsläppen och ökar trafiksäkerheten prioriteras. Investeringarna ska vara till nytta för utvecklingen av kollektivtrafiken, den regionala tillgängligheten och näringslivets behov. Samtidigt ska också det eftersatta underhållet i det lägre vägnätet och på de enskilda vägarna minska.

Metoder

I enlighet med ett förslag av en parlamentarisk arbetsgrupp ska finansieringen av basstrafikledshållningen på årsnivå ökas med 300 miljoner euro från och med 2020. I nivåhöjningen för basstrafikledshållningen ingår en permanent höjning på 20 miljoner euro för vinterunderhåll. Finansieringen riktas särskilt till områden där vintern ställer de största utmaningarna.

En permanent höjning av finansieringen av bastrafikledshållningen borgar för att det eftersatta underhållet inte längre ökar och att det nuvarande eftersatta underhållet kan åtgärdas. Effekterna av den tilläggsfinansiering som avsatts för att minska det eftersatta underhållet ska utvärderas årligen.

Det görs satsningar för att bygga om huvudleder, avlägsna flaskhalsar, göra investeringar som minskar utsläppen och öka trafiksäkerheten. Dessa gagnar utvecklingen av kollektivtrafiken, den regionala tillgängligheten och näringslivets behov. Dessutom görs det satsningar på att förbättra underhållet av det lägre vägnätet.

Antalet spårinvesteringar ska ökas från den nuvarande nivån genom större satsningar på spårtrafik. På järnvägarna genomförs som en del av nivåhöjningen av bastrafikledshållningen åtgärder som ska ge kortare restider och ökad trafiksäkerhet. Ett tilläggsanslag på 22 miljoner euro har avsatts till att avlägsna farliga plankorsningar 2020–2022.

Anslagen för ombyggnad av enskilda vägar ska tryggas. Ombyggnaderna genomförs med beaktande av åtgärdernas inverkan på vattenkvaliteten. Att det finns enskilda vägar med bristande bärighet är ohållbart med tanke på samhällsekonomin, vilket motiverar permanent finansiering.

Behovet av infrastruktur för gång- och cykeltrafik ska tillgodoses i de utvecklingsprojekt som avser transportnätet så att 10 miljoner euro av den totala finansieringen avsätts för ändamålet.

Inom bastrafikledshållningen används nivåhöjningen på ett regionalt balanserat sätt och med beaktande av näringslivets behov tills redogörelsen om en 12-årig plan för transportsystemet blir klar. Anslag riktas till att förkorta restiderna inom persontrafiken, att eliminera flaskhalsar inom godstrafiken, att förbättra trafiksäkerheten, att höja axelvikter och att åtgärda beläggningar och broar i transportnätet.

Banavsnittet Kemi–Laurila–Haparanda ska elektrifieras. I statens budgetproposition uppgår kostnaden för detta till 10 miljoner euro. Elektrifieringen öppnar en förbindelse för gods- och persontrafiken via norra Sverige till Europa och Ishavet. Järnvägsförbindelsen möjliggör en ny transportrutt, betjänar industrin och ger potential också för gränsöverskridande passagerartrafik.

Regeringen lämnar i juni 2019 en proposition med förslag till tilläggsbudget för att starta stora trafikledsprojekt. Regeringen preciserar projekten i samband med beredningen av tilläggsbudgeten.

Av transportnätet skapas en helhetsbild som utvärderas på bred bas. Riktlinjerna för den övergripande utvecklingen ska dras upp i enlighet med en riksomfattande plan för transportsystemet som omspannar 12 år. Beredningen av planen har förberetts i en parlamentarisk arbetsgrupp.

I samband med arbetet kring den 12-åriga transportsystemplanen ska det utvärderas hur förordningen om huvudlederna i transportnätet och om deras servicenivå fungerar och om det finns behov att ändra förordningen. På detta sätt säkerställs det att förbindelserna mellan närliggande landskapscentrum fungerar och att också exporthamnarna och gränsövergångsställena blir beaktade.

De specialbehov som ställs på infrastruktur som är kritisk för industrin och näringslivet tillgodoses och järnvägsterminaler rustas upp i möjligaste mån.

Den direkta budgetfinansieringen kompletteras med projektspecifik särskild finansiering

I synnerhet i fråga om de miljardprojekt som avser bannätet och spårtrafiken finns det skäl att göra en omfattande konsekvensbedömning och att planera och bygga banorna så att de med det befintliga nätet bildar kompatibla helheter som lockar fler passagerare till spårtrafiken och möjliggör en smart användning av pengarna. Projekten stöder utvecklingen av Finland, arbetskraftens rörlighet och målen för hållbar mobilitet på ett verksamhetsinriktat och regionalt balanserat sätt och dessutom erbjuder de ett konkurrenskraftigt alternativ till flygtrafik.

Projekten avskiljs inte från den övergripande utvecklingen av transportnätet och den 12-åriga planen för transportsystemet. På detta sätt kan de kostnadseffektivaste och bäst fungerande lösningarna omsättas i praktiken.

Med tanke på transportpolitiken ställs följande specialvillkor upp för projektbolagen och relationen till ägande av infrastruktur:

- Staten ska äga den centrala infrastrukturen.
- Offentligt ägd kvalificerad majoritet i bolagen.
- Finansieringen ska nämnas i lagen om Kommunernas garanticentral.
- Finansieringskostnaderna ska minimeras.
- Bolagens inkomster ska grunda sig på en realistisk uppskattning.
- Avkastningsförväntningarna får inte höja banavgifterna på ett oskäligt sätt.
- Beredskapen att planera trafikledsprojekt ska förbättras i syfte att säkerställa möjligheterna att delta i ansökningsomgångar för EU-finansiering. Projektansökningarna ska effektiviseras eftersom vissa projekt börjar bli klara för genomförande.

EU-riktlinjerna för finansiering i enlighet med handlingsplanen för militär mobilitet ska utredas med tanke på möjligheten till investeringar i huvudledsnätet.

Regeringen tillför Nordiska Järnvägar Ab kapital enligt behov och för att inleda de nedan uppräknade utvecklingsprojekten av bannätet när projekten har uppfyllt de ovan angivna villkoren. Kapitalet tillförs inom ramen för Finlands budgetbalans och anslagsramen.

- Huvudbanan och utbyggnaden av den
- Banan västerut från Helsingfors (inklusive Esbo stadsbana)
- Banan österut från Helsingfors

I fråga om Centrumslingan och arrangemangen på Helsingfors bangård ska det tas fram en modell som ger den största möjliga sammantagna nyttan med tanke på samhällsekonomi och utvecklingen av trafiken och transportererna.

För att stora banprojekt ska kunna föras vidare krävs det att staten, kommunerna och eventuella andra nyttotagare kommer överens om genomförandet och finansieringen.

I samband med denna investeringshelhet ska också behovet av ett program för uppdatering av systemet för styrning och säkerhet på järnvägarna beaktas.

Övriga åtgärder

Förbättringen av trafiksäkerheten ska åter inkluderas i utvecklingen av trafiken och transportsystemet. Avsikten är att svara på EU:s nollvision (antalet dödsfall i trafiken år 2050 ska vara noll). Det ska utarbetas ett principbeslut om trafiksäkerheten för att målet ska kunna uppnås. Allvarliga olyckor och dödsfall medförde enligt prisnivån 2016 kostnader till ett värde av 1 370 miljoner euro, och således har måluppfyllelsen också betydande ekonomiska konsekvenser.

Digitaliseringen av trafiken och transportererna och de möjligheter som tjänstefieringen och sam användningen ger ska utnyttjas fullt ut i syfte att utveckla transportsystemet, minska utsläppen och förbättra tillgängligheten. Särdragen i stadsmiljöer och landsbygdsområden samt olika trafikslag och möjligheter till smarta trafikledslösningar tillämpas på land, till sjöss, på inre vattenvägar och i luften.

Information ska samlas in om olika metoder för att bättre trygga medborgarnas rätt att själva förvalta sina egna uppgifter i enlighet med mina data-principen. Målet ska främjas genom både nationella och internationella bestämmelser.

När omfattande digitaliseringsprojekt genomförs ska det säkerställas att de språkliga rättigheterna tillgodoses också i praktiken.

Finland ska utarbeta anvisningar för etisk användning av artificiell intelligens.

Som ett led i försörjningsberedskapen fortsätter moderniseringen av isbrytningsmaterielns kapacitet så att den motsvarar utrikeshandelns behov långt in i framtiden.

Olika alternativ för samarbete inom isbrytning och anskaffning av materiel tillsammans med Sverige ska utredas.

Moderniseringen av materielen inom skärgårdstrafiken fortsätter. Skärgårdstrafiken ska förbli avgiftsfri.

Det nuvarande systemet med farledsavgifter inom sjöfarten ska bevaras för att säkra regelbunden sjöfart till och från Finland året runt.

Lagen om transportservice ska utvärderas.

I fråga om taxitrafiken ska nödvändiga korrigeringar göras med beaktande av säkerheten i verksamheten och bekämpningen av grå ekonomi. Lösningar tas fram för att åtgärda särskilt de olägenheter som påträffats i den förändrade verksamhetsmiljön (till exempel insynen i prissättningen och tillgången till taxi). Variationen i praxis vid konkurrensutsättning av taxiresor ersatta av Folkpensionsanstalten ska ses över.

Mål

2

Utsläppsnåla transporter

Målen för att minska utsläppen från trafiken och transporterna ska motsvara Finlands mål för klimatneutralitet. Minimum är att Finland ska halvera trafikutsläppen fram till 2030 jämfört med 2005 års nivå. Detta är ett steg mot koldioxidfria transporter. För att minska trafikutsläppen ska det vidtas åtgärder som minskar trafikprestationen och som bidrar till en övergripande övergång till hållbarare sätt att färdas och till en utfasning av fossila bränslen.

Kollektivtrafikens och cykel- och gångtrafikens sammanräknade reseinsats ska utökas klart. Enligt utredningen ILMO 2045 som behandlar klimatpolitiken inom transportsektorn ska trafikprestationen ökas avsevärt.

Statsrådet godkände 2018 ett program för att främja gång och cykling. Enligt det ska gång- och cykelresorna senast 2030 ha ökat med 30 procent jämfört med 2018.

Den tunga trafiken och flygtrafiken ska spurras till att gå över till att använda hållbara biobränslen.

Metoder

En skatte- och avgiftsreform för hållbara transporter och minskade utsläpp ska inledas. Som grund för reformen görs en omfattande konsekvensbedömning, utifrån vilken det skapas en långsiktig och socialt, samhälleligt och regionalt hållbar verksamhetsmodell för att säkerställa att skillnaderna i inkomst och förmögenhet inte ökar. Reformen genomförs i etapper så att beskattningsnivån ändras planmässigt med beaktande av utsläppsmålen.

En vinjettavgift för tunga godsfordon bereds med hänsyn till konsekvenserna för kostnadsstrukturen inom transportsektorn och förhållandet till beredningen av EU-lagstiftning (avgifter på tunga godsfordon).

Om beskattningen av trafiken och särskilt beskattningen av dieselolja reformeras ska möjligheterna att använda biodiesel för yrkesbruk utredas.

Det ska utarbetas en färdplan för fossilfria transporter i enlighet med målsättningen om klimatneutralitet, utvecklas indikatorer och genomförs en drivkraftsreform:

- En modernisering av drivkrafterna i fordon och en stegvis omställning av bilparken mot nollutsläpp ska möjliggöras.
- Hållbart producerade flytande biobränslen ska styras särskilt till den tunga trafiken och flygtrafiken.
- Det ska göras en utvärdering av tillräckligheten av hållbart producerade biobränslen inom landsvägstrafiken.
- Ett samarbetsnätverk med uppgift att utveckla utsläppsindikatorer som grund för beskattningen ska inrättas. Nätverket ska bestå av företrädare för ministerierna (finansministeriet, arbets- och näringsministeriet, miljöministeriet, kommunikationsministeriet samt jord- och skogsbruksministeriet), sakkunniga, forskare, företag och frivilligorganisationer. Resultaten av arbetet med indikatorer beaktas vid uppgörandet av den riksomfattande transportsystemplanen.

Snabba åtgärder för att minska utsläpp och främja den cirkulära ekonomin är följande:

- Programmet för att främja gång och cykling ska genomföras. För planeringen av gång- och cykeltrafiken och främjandet av projekt inom området reserveras 41 miljoner euro åren 2020–2022.
- Enhetliga kvalitetsnormer för cykelleder ska tas fram.
- Stödet till kollektivtrafiken och upphandlingen av kollektivtrafik får en klimatbaserad nivåförhöjning på 20 miljoner euro per år.
- Övergången till utsläppsnåla fordon inom kollektivtrafiken påskyndas (EU-minimimål: i upphandlingen av fordon för kollektivtrafiktjänster ska 41 procent vara rena fordon före 2025 och 59 procent före 2030).
- Person- och godstransporter möjliggörs på lågtrafikerade och avstängda banavsnitt.
- I gleset befolkade landsbygdsområden sporrar innovativa tjänster för rörlighet genom satsningar på förvaltningsövergripande pilotprojekt.
- Distributionsskyldigheten för biobränslen utvidgas till att omfatta hållbart producerad biogas.
- Systemet med tjänstecyklar utvecklas.
- Konverteringsstödet för gas- och etanolkonverteringar av personbilar bevaras på nuvarande nivå. Sådana konverteringar av drivkraften i bilar som möjliggör mer utsläppsnåla rörlighet ska tas i beaktande i beskattningen av bilar, fordon och drivkrafter.
- Infrastrukturen för laddning av elbilar ska främjas genom att man enligt direktivet om byggnaders energiprestanda inför en nationell skyldighet att det i samband med stora renoveringar i bostadsaktiebolag eller affärslokaler ska byggas infrastruktur för laddning av elbilar.
- Servicestationsskedjor åläggs en skyldighet att tillhandahålla ett visst antal laddstationer för elbilar på servicestationerna.
- Traktorer som konverterats till biogasdrift ska få registreras för vägtrafik.
- Pilotprojekt med klimatneutrala syntetiska bränslen påskyndas och produktionsstarten av dem i Finland främjas.
- Regeringen stöder digitaliseringen och automatiseringen av trafik-, transport- och logistiksektorn genom att rikta finansiering till försök och genom att påverka lagstiftningen på området i EU och globalt.
- Transport- och kommunikationsverket Traficoms befintliga register används som grund för en dataplattform för fordon som ska skrotas. På detta sätt kan Finland uppnå målen i direktivet om uttjänta fordon.
- Med hjälp av en skyldighet att blanda biobränsle i flygbränsle ställer man som mål att 30 procent av biodrivmedlen inom flygtrafiken 2030 ska uppfylla hållbarhetskriterierna.
- Finland fortsätter det aktiva arbetet för att minska utsläppen från både flygtrafiken och sjöfarten såväl på EU-nivå som i internationella organisationer.
- EU:s finansieringspotential utnyttjas för att stödja utbyggnaden av infrastrukturen för laddning av elbilar och distributionsnätet för biogas.
- Ett program för utveckling av insjötrafiken utarbetas med beaktande av de bästa objekten med tanke på näringslivet och vattenvärden.

- Som ett led i åtgärderna för att minska trafikutsläppen främjas insjötrafiken i enlighet med EU-målen. Till exempel slussarna i Saima kanal kan förlängas med utnyttjande av eventuell EU-finansiering.
- Insjöturismen kan främjas och vattenkvaliteten förbättras med hjälp av kanalprojekt som genomförs i samarbete med aktörer i regionen.

Mål

3

Fungerande kommunikation och informationsförmedling

Ett omfattande fiberoptiskt nät byggs ut i hela landet och överföringshastigheten i de samhällsomfattande tjänsterna höjs. Genomförandet av strategin för digital infrastruktur främjas. Rundradion säkerställs tillräcklig finansiering, och en rättvis tillgång till posttjänster tryggas i hela landet.

Medborgarnas rätt till mångsidig, mångstämmig och tillförlitlig information säkerställs.

Metoder

Det mål för 2025 som ställts upp i EU:s och kommunikationsministeriets strategi för digital infrastruktur (2018) ska uppfyllas. Enligt målet ska varje medborgare då ha tillgång till snabbt bredband. Kravnivån på de samhällsomfattande tjänsterna höjs. Teleoperatörerna ska lägga fram planer på hur de avser bygga ut bredbandsnätet enligt de uppställda målen.

Investeringskulden för bredbandet avvecklas genom att genomförandet av bredbandsprogrammet fortsätter. Lagen om stöd för byggande av bredband i glesbygdsområden ska styras bättre och lagen ska även ta hänsyn till problemen i tätorterna. Programmet ska gälla områden där kommersiellt bredband inte planeras förrän 2025.

Regeringen åtar sig att slutföra alla förbindelser som ingår i projektet Bredband för alla.

Sambyggnaden av infrastrukturen och infrastrukturens kostnadseffektivitet främjas genom att man förpliktar elnätsbolagen och teleoperatörerna att lägga in sina projekt i en portal för sambyggnad så att olika aktörer kan delta i verksamheten och dubbelt gräv- och arbete kan undvikas.

Utbyggnaden av det fasta och det mobila bredbandsnätet främjas på lika villkor.

Det fiberoptiska nätet byggs i första hand ut på marknadens villkor och i andra hand med stöd av finansiering av staten, kommunerna och EU.

Tillämpningen av nya kabeltekniker (till exempel microtrenching) främjas.

Driftsäkerheten och säkerheten i näten vid krissituationer ska garanteras över förvaltningsgränserna.

Digitala lösningar och e-förvaltning (eSuomi.fi) utvecklas för att skapa enklare och bättre samhälls- och myndighetstjänster.

Finska medborgare och alla som bor i Finland ska ges möjlighet till elektronisk identifiering.

Postlagen och verkställigheten av den ska ses över med bevarande av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Postutdelningen i glesst bebodda områden tryggas såväl i glesbygden som i skärgården i enlighet med lagen om främjande av skärgårdens utveckling. Avgiftsfria poste restante-tjänster ska garanteras alla som inte kan ta emot post på något annat sätt.

Hållbarheten i kravet på utdelning från Posti Group Abp utreds.

Det ska göras en övergripande utredning om olika alternativ för att trygga utdelningen av post och tidningar i hela landet i syfte att säkerställa en mångstämmig informationsförmedling. Utbudet av paketautomater ska utvidgas så att det finns en automat i varje kommun.

Mål

4

Statsbolagens ställning inom transport och kommunikation

Ägarstyrningens roll ska stärkas. Med tanke på försörjningsberedskapen och trafiksäkerheten är det viktigt att bolagen är offentligt ägda.

I statsbolag sköts offentliga upphandlingar på ett för samhällsekonomin ansvarsfullt och hållbart sätt.

Metoder

Ägarstyrningens roll ska stärkas i syfte att nå målen.

När persontrafiken på järnvägarna öppnas för konkurrens ska resultaten från den konkurrensutsättning av närtrafiken som Samkommunen Helsingforsregionens trafik (HRT) har gjort beaktas och den fortsatta upphandlingen genomföras enligt Open Access-modellen.

Möjligheten att använda vinstutdelningen för att höja servicenivån, upphandla trafik och modernisera materielen granskas för att utreda om detta ger större totalavkastning än som medel för allmän täckning i statskassan. VR-Group Ab har åren 2015–2019 betalat staten i egenskap av ägare 640 miljoner euro i utdelning och återbetalning av kapital samt 1,4 miljarder euro i skatt och avgifter av skattenatur.

Servicen hos VR ska förbättras och gränssnitt för öppna data tillgängliggöras för att möjliggöra resekedjor som kombinerar olika transportslag (tjänstefiering).

Inom persontrafiken ska behovet av materiel tillgodoses på ett kostnadseffektivt sätt med hänsyn till att banmaterielen kan användas resursklokt under hela dess livscykel.

Tillämpningen av smarta trafikledslösningar ska utredas också inom sjöfarten, vilket gäller Finnpiilot Pilotage Ab:s möjligheter till fjärrlotsning i vissa farleder. En hög kompetensnivå och tillräcklig yrkeskunskap ska garanteras i alla havsområden.

Finavia ska se till att flygplatsinfrastrukturen uppfyller kravet på tillgänglighet så att resan till flygplatsen inte räcker mer än tre timmar i de regioner där spårtrafiken inte når upp till kravet. Det effektivaste sättet att ordna offentligt understödd flygtrafik i dessa regioner utreds. Stödet till de flygplatser som inte ingår i Finavias flygplatsnät bibehålls.

3.4.2 Jordbruket

Lägesbild

Jordbruket har stor potential då det gäller att svara på miljöutmaningarna. Det förändrade klimatet tvingar livsmedelsproduktionen att bereda sig på de olika risker väderförändringar, djursjukdomar och marknadsförsämringar innebär. En bördig jordmån, med god vattenförsörjning och förmåga att binda koldioxid förbättrar odlingsegenskaperna, garantierna för skörd och jordbrukets förmåga att anpassa sig till förändrade naturförhållanden.

Som grund för ett hållbart livsmedelssystem behövs det ett sunt och lönsamt nationellt jordbruk och en sund och lönsam nationell fiskerinäring och renhushållning med förmåga till förnyelse. Dessa utgör delar av ett mer omfattande livsmedelssystem – deras uppgift är med andra ord inte enbart att producera livsmedel. Standarderna för livsmedelsproduktion är mycket höga i Finland, och våra produkter väcker intresse ute i världen, bland annat tack vare sin renhet och höga livsmedelssäkerhet.

Den försämrade lönsamheten inom jordbruket är en utvecklingstrend som redan pågått en längre tid. Företagarnas inkomster minskar, trots de allt större gårdarna. Det är väsentligt att självförsörjningsgraden förbättras med avseende på energi, gödselmedel och proteinfoder för att lönsamheten ska öka. Våra exportsträvanden har redan gett resultat och ansträngningarna på området fortgår.

Den roll biomassa från jordbruket spelar för en ökad biogasproduktion är mycket viktig. Finland behöver ett långsiktigt nationellt program för biogasproduktion för att produktion och användning av biogas ska kunna främjas.

Mål

1

Ett klimat- och miljövänligt livsmedelssystem

Metoder

Klimatutsläppen från jordbruket ska minskas och kolsänkorna ökas, samtidigt som jordbrukets verksamhetsförutsättningar utvecklas.

Röjningen av torvmarker ska minskas genom ökad bearbetning och produktifiering av stallgödsel. Åkrarnas förmåga att binda kol ska främjas genom att det kontinuerliga växttäcket och den reglerade täckdikningen utökas. Stöd kommer att allokeras till aktiv odling. Åtgärderna inom det kommande systemet för miljöersättning riktas så att utsläppen från jordbruket minskar.

Förhandlingarna om EU:s budgetram och i de nationella förhandlingarna fokuseras på att säkerställa en tillräcklig finansiering av klimat- och miljömålen (CAP, ERUF, LIFE).

Satsningar kommer att göras på forskning, utbildning och rådgivning. Insatsområdena är koldioxidbindning, koldioxidsnåla alternativ och konkurrenskraft.

Marknadsorienterade mekanismer ska tas fram för att på resultatbasis ersätta odlarna för koldioxidbindning i marken.

Självförsörjningen i fråga om protein ska höjas genom förbättrad sortförädling och ett mångsidigare utbud av växthusväxter.

En omfördelning av den forskningsfinansiering som gäller naturresurser kommer att bedömas gemensamt av Finlands Akademi, Statsrådets kansli och sektorforskningsinstituterna för att stärka finansieringen av forskningsverksamheten.

De nuvarande handlednings- och rådgivningstjänsterna till lantbruksföretagare kommer att samlas till en helhet och bilda ett nytt nätverksbaserat kompetens- och servicecenter.

Ett program för beskogning och anläggande av våtmarker inrättas för att åkrar som inte lämpar sig för livsmedelsproduktion och torvproduktionsområden som inte längre är i bruk ska kunna utnyttjas.

Ibrukttagandet av sådana odlingstekniker som antingen ökar koldioxidbindningen eller minskar utsläppen till klimatet, bland annat våtmarksodling och biokol, ska främjas.

Matsvinnet ska minska genom undanröjda hinder, ökade stimulansåtgärder och spridning av god praxis.

En handlingsplan för ett klimatsäkert livsmedelssystem bereds som ett förvaltningsövergripande samarbetsprojekt före 2030.

Det kommer att förutsättas att upphandling av råvaror för offentliga måltidstjänster och sättet att framställa dem uppfyller den nationella lagstiftningens krav. Andelen inhemska vegetabiliska produkter och inhemska fisk ska utökas i överensstämmelse med näringsrekommendationerna och målen för ett koldioxidsnålt samhälle.

Naturens mångfald ökas med jordbrukspolitiska medel

Bland åtgärderna finns vårdbiotoper, mångfaldsåkrar, ursprungsraser och ursprungssorter samt fler pollineringsstjänster. Bekämpningen av främmande arter effektiviseras.

Biogas

Potentialen för produktion av biogas ska utnyttjas genom införandet av ett nationellt biogasprogram.

Investeringar i biogas och ny teknik för gödselhantering kommer att understödjas.

Stöd införs för sådan produktion av biogas som grundar sig på näringskretsloppet.

De bestämmelser som gäller biogasanläggningar ska bli mer rationella när det gäller bland annat beviljandet av tillstånd och försäljningen av energi.

Andelen inhemska ekoprodukter utökas i livsmedelsproduktionen, livsmedelsförädlingen, den inhemska konsumtionen och exporten

Den nationella ekostrategin kommer att uppdateras.

Finansieringen av Finska ekologiska forskningsinstitutet ska fastställas och bekräftas.

Jordbrukets inverkan på vattendragen minskas

Investeringar som bidrar till att förbättra återvinningen av näringsämnen understöds.

Programmet för effektiviserat vattenskydd och spetsprojektet för återvinning av näringsämnen kommer att förlängas.

Bestämmelser som stöder återvinningen av näringsämnen utarbetas och en fungerande marknad för återvinningsgödsel stöds på förvaltningsövergripande nivå.

Metoderna för skydd mot översvämningar och åkermarkernas vattenhushållning ska förbättras.

Vattenåtgärderna riktas genom ökat samarbete mellan odlarna i frågor som gäller vattendrag.

Mål

2

En livskraftig och lönsam livsmedelsekonomi

Metoder

Jordbrukets lönsamhet förbättras

Lantbruksföretagarna kommer inte att orsakas extra kostnader på grund av lagstiftningsåtgärder utan att få ekonomisk kompensation.

Stöd kommer att riktas till aktiv och hållbar livsmedelsproduktion. Vid beredningen av jordbruksstöd för den nya programperioden ska marknadskapitaliseringen av stöden för åkermark bromsas.

Arbetet för en smidigare reglering och tillsyn fortsätter.

Slåtterskyldigheten ska återinföras, såvida den EU-lagstiftning som gäller tillsynen och de nya tillsynsverktygen gör det möjligt.

Ett program för utveckling av åkerstrukturen ska genomföras för att göra processerna smidigare och snabba upp förändringen av ägarstrukturen inom jordbruket.

Stödnivåerna för jordbruket tryggas

Underskottet i miljöersättningen täcks 2020.

Underskottet i kompensationsersättningen täcks 2020.

Finansieringen av nya åtaganden om certifierad ekologisk produktion kommer att säkerställas 2020.

Målet med avseende på EU:s finansieringsram är att den kommande jordbruksbudgeten ska motsvara den nuvarande.

Under den kommande programperioden kommer aktiv odling och förbättringar i fråga om djurens välbefinnande och tillståndet i miljön att prioriteras.

CAP-planen genomförs så att stödnivåer och åtaganden är ändamålsenliga under hela programperioden.

Det nationella stödet till Södra Finland kommer fortsättningsvis att betalas ut.

Investeringar som förbättrar konkurrenskraften, miljö- och klimatsäkringen och djurens välbefinnande samt generationsväxlingar tryggas

Jordbruksinvesteringarna ska tryggas genom ytterligare kapitalisering av Gårdsbrukets utvecklingsfond.

I samband med beredningen inför den nya programperioden revideras verksamheten vid Gårdsbrukets utvecklingsfond för att det ska bli möjligt att utnyttja nya finansiella

instrument och garantiinstrument och för att instrumenten ska vara effektiva. Dessutom utvecklas och utvärderas öppenheten, kriterierna, effektivitetsmätningen och rapporteringen vid Gårdsbrukets utvecklingsfond samt direktionens sammansättning.

Införandet av nya finansiella investeringsinstrument och möjligheterna att ta med jordbruket bland Finnveras tjänster ska utredas.

Det ska granskas hur ändamålsenliga miljöministeriets byggbestämmelser är med tanke på jordbrukets konkurrenskraft.

Vid beredningen inför programperioden skapas ett verktyg för att uppmuntra till generationsväxlingar inom jordbruket.

Odlarnas ställning i livsmedelskedjan förbättras och kommunikationen inom den underlättas

Diskussionsforumet Gemensamt Matbord kommer att startas i enlighet med utredningen En ny början.

Dagligvaruhandeln ska åläggas att dela uppgifter om konsumtionen av livsmedel med beaktande av konsumentskyddet.

Dagligvaruhandelns överlägsna förhandlingsposition ska försvagas med hjälp av lagstiftning, bland annat i fråga om private label-produkter.

Verksamhetsförutsättningarna för partnerskapsjordbruk och direktförsäljning av närproducerad mat ska förbättras.

Uppkomsten av producentorganisationer ska understödjas genom att en startpeng för producentorganisationer införs i början av programperioden.

I utbildning och rådgivning som riktar sig till lantbruksföretagarna ska åtgärder som förbättrar det ekonomiska kunnandet, företagarnas ställning på marknaden och ägarstyrningen prioriteras.

Mervärdet av livsmedelsekonomin ska ökas på hemmamarknaden och i exporten

Satsningarna på livsmedelsexport ska öka.

Användningen av inhemska livsmedel ska främjas vid offentlig upphandling.

Innovationer, ny produktionsteknik och utveckling av nya vegetabiliska produkter ska främjas.

Förutsättningarna för den inhemska livsmedelsindustrin och livsmedelsförädlingen ska förbättras.

Fler förpacknings- och ursprungsmärkningar ska bli obligatoriska.

En totalreform av livsmedelslagen ska genomföras.

Satsningar på riskhantering inom jordbruket

Ansträngningarna att minska användningen av antibiotika och att hålla vårt land fritt från salmonella ska fortsätta.

Allvarliga djursjukdomar ska bekämpas.

En nationell fond för bekämpning av djursjukdomar ska inrättas tillsammans med lantbruksföretagarna och livsmedelsindustrin.

Slopandet av försäkringspremieskatten ska verkställas i enlighet med den lagstiftning som den förra riksdagen har godkänt.

Fungerande offentliga tjänster som gäller lantbruk tryggas

Det ska säkerställas att Livsmedelsverket har tillräckliga resurser för att utveckla ett informationssystem som uppfyller de krav som programperioden ställer.

Lagstiftningen om veterinärtjänster ska ändras så att ansvaret för att ordna dygnet-runt-jour kvarstår hos den offentliga sektorn.

En utredning kommer att genomföras om processerna, resurseringen och god praxis i fråga om miljötillstånden inom jordbruket.

En långsiktig nationell vision om det finländska livsmedelssystemet utarbetas

En förvaltningsövergripande nationell strategi, Matsalen, ska utarbetas med siktet inställt på ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart livsmedelssystem före år 2030.

Ett program för utveckling av skolmaten ska inrättas.

Forskningen om barns och ungas kostvanor ska ökas till stöd för nutritionspolitiken.

Försäljningen av energidrycker till under 16-åringar ska förbjudas.

Mål

3

Tillväxt och sysselsättning av naturens gåvor

Keinot

Utbudet av inhemsk fisk och andelen inhemsk fisk av konsumtionen ökas på ett hållbart sätt genom ett program för främjande av inhemsk fisk

Åtgärderna för utveckling av miljötillståndssystemet för fiskodling ska verkställas med beaktande av skyddsnivån för vattenmiljön.

Incitament för minskade utsläpp av näringsämnen och för lösningar som grundar sig på cirkulär ekonomi (såsom odling i cirkulerande vatten och Östersjöfoder) ska skapas.

Forskning och produktutveckling inom fiskerinäringen ska understödjas och ny teknik utvecklas, till exempel genom riktad EHFF-finansiering.

En mångsidig användning av inhemsk fisk ska främjas.

Användningen av inhemsk fisk ska gynnas vid offentlig upphandling.

Generationsväxlingar ska underlättas och nya företagare ska ha lättare att inleda kommersiellt fiske.

Fiskförädling ska ingå i systemet för investeringsstöd på samma villkor som livsmedelsindustrin.

Exporten av fiskeriprodukter ska främjas.

Nya slag av finansiella instrument ska utvecklas för att främja utvecklingen i branschen.

Fisket bedrivs så att det tryggar livskraftiga och hållbara fiskbestånd

Förhandlingarna om fiskekvoter i EU ska grunda sig på vetenskapliga data.

Myndigheterna ingriper effektivt när det gäller olagliga fångster.

En reaktiv reglering av laxkvoten, grundad på vetenskaplig forskning, ska införas för laxfisket i våra vatten för att förbättra statusen för de viltlevande bestånden av Östersjölax. Fisket ska regleras på ett sådant sätt att beståndens genetiska diversitet inte äventyras.

Fiskbestånden regleras och vårdas i samarbete mellan olika aktörer, såsom lokalinvånare, ägare av vattenområden, organisationer och näringsidkare.

Den nationella strategin för lax och havsöring genomförs 2020. Genomförandet av strategin kommer att utvärderas varefter beslut ska fattas om ett fortsatt genomförande eller en revidering av strategin.

Forskning om fiskbestånden ska prioriteras.

Förutsättningarna för yrkesmässigt fiske tryggas och fiskeriskadorna minskas

Planen för förvaltning av sälstammen ska genomföras. Olika former av teknik, fällor och praxis för förebyggande av skador ska utvecklas.

Det ska införas en ersättning för kostnaderna för att avlägsna sälar som orsakar skador.

En strategi för att begränsa storskarvsbeståndet och förebygga skarvskador ska utarbetas och genomföras.

Beviljandet av dispenser för jakt på storskarv ska underlättas.

Fritidsfisket är en populär och hållbar hobby. Fisketurismen ska utvecklas på ett hållbart sätt

Utvecklingsstrategin för fritidsfisket ska genomföras.

En fångstrapport över fiske av vandringsfisk ska införas i fråga om all fisk som fångats (informationssystemet Oma kala).

Fisketurismen, särskilt på statens vattenområden, och dess inverkan på regionalekonomin ska främjas. Åtgärdsprogrammet för fisketurism kommer att revideras.

Det satsas på god förvaltning av fiskevattnen genom finansiering av projekt för iståndsättande av vattendrag och tillräckliga intäkter av fiskevårdsavgifter. Dessutom förbättras

fiskevårdsavgifternas genomslag, och de ska i större utsträckning riktas till upprätthållandet av fiskbestånden och vården av fiskevattnen.

Jakten som naturaktivitet utvecklas och är till nytta för samhället

Förutsättningarna att bedriva jakt som hobby tryggas och det ska bli lättare för nya fritidsjägare att utöva jakt.

Jaktens betydelse för natur- och viltvården och bekämpningen av främmande arter ska beaktas.

Viltbestånden förvaltas på ett hållbart sätt, med undvikande av skador. Förutsättningarna för storviltsassistansen ska tryggas.

Storviltspolitiken bedrivs med en mångsidig metodarsenal, bland annat genom uppskattningar av populationerna och jakt baserad på förvaltningsplaner, dispenser, förebyggande av skador och framförhållning när det gäller information. Inom storviltspolitiken ska kommunikationen mellan olika aktörer ökas och permanent finansiering av forskning och uppföljning ska garanteras. Inom EU driver Finland att nationella särdrag ska identifieras och flexibiliteten och handlingsutrymmet öka i fråga om storviltspolitiken.

En aktiv, hållbar och växande renhushållning främjas

Stödsystemet för renhushållning ska ses över och investeringsstöden för renhushållning tryggas.

En utveckling av renhushållningen som lönsam, hållbar och kulturellt värdefull näring ska främjas.

Konflikterna mellan renhushållningen och andra former av markanvändning ska minskas. Lagstiftningen om värderingen och ersättningen av de skador som orsakas av renar ska revideras.

3.5

Ett Finland där för-
troende och en jämlik
arbetsmarknad råder

Lägesbild

Sysselsättningen har utvecklats i positiv riktning under de senaste åren. Arbetslösheten har minskat i alla grupper. I en nordisk jämförelse av sysselsättningsgraden är Finland dock den klara förloraren. Trots att sysselsättningen ökar blir en höjning av sysselsättningsgraden till 75 procent en utmaning. Samtidigt har tillgången på arbetskraft och företagans rekryteringssvårigheter blivit ett allt större problem på olika håll i landet.

Sysselsättningsgraden är för närvarande 72,4 procent. Också arbetsproduktiviteten har ökat. I ekonomier som Finland är kunnande och teknisk utveckling den viktigaste produktivitetshöjande faktorn. Klimatförändringen inverkar på arbetslivet och yrkesstrukturen. Med tanke på finländska företag och deras anställda är det väsentligt att förbättra konkurrenskraften på ett sådant sätt att man i stor utsträckning beaktar de anställdas utbildning och kompetens, produktutveckling och investeringar, sysselsättningsfrämjande tjänster och uppmuntrande av företagande.

Enligt prognoserna blir den ekonomiska utvecklingen svagare. En allt äldre arbetsför befolkning och en sjunkande nativitet utgör utmaningar för den finländska arbetsmarknaden. Finländarnas kompetensnivå har sjunkit, och en betydande del har brister i de grundläggande kunskaperna. I och med att arbetet förändras uppstår också nya slags fenomen, som ännu inte omfattas av den gällande lagstiftningen. Det återstår också mycket att göra för att förbättra arbetslivskvaliteten och jämställdheten. Kvinnornas euro är fortfarande 84 cent. Kvinnor har oftare deltidsarbete och kvinnor arbetar i högre grad i låglönade branscher.

Det blir inte lätt att höja sysselsättningsgraden i fortsättningen. Det är viktigt att få ut fler partiellt arbetsföra arbetstagare, svårssysselsatta personer och invandrare på arbetsmarknaden. Det behövs effektiva åtgärder för att dessa grupper ska sysselsättas. Med dessa förutsättningar är det möjligt att eftersträva en tillväxt som är bra för en hållbar ekonomi, för miljön och för den sociala rättvisan och samtidigt nå en sysselsättningsgrad på 75 procent. I samband med alla politikåtgärder bör det säkerställas att dessa tre dimensioner iaktas.

Mål

1

Mot en hög sysselsättningsnivå genom aktiva åtgärder

Regeringens mål för sysselsättningsgraden förutsätter att partiellt arbetsföra, svårssysselsatta, unga, äldre och personer med invandrarbakgrund deltar på arbetsmarknaden i större utsträckning. Det behövs effektiva åtgärder för att dessa grupper ska sysselsättas.

Tiden i arbetslivet förlängs i början, i mitten och i slutet.

Målet är att i likhet med de övriga nordiska länderna rikta om arbetskraftspolitiken från passiv till aktiv och att rikta tjänsterna effektivare än för närvarande.

Metoder

Utveckling av förvaltningen när det gäller sysselsättningstjänsterna

Den riksomfattande styrningen av och det förvaltningsgränsöverskridande samarbetet i fråga om sysselsättningstjänsterna ska utvecklas.

Kommunernas roll som anordnare av sysselsättningstjänster ska stärkas. Ordnanandet och genomförandet av sysselsättningstjänster kan genom avtal ges i uppdrag till en eller flera kommuner på basis av avtal som ingåtts med kommunerna. Till stöd för genomförandet ska det vid behov stiftas speciallagstiftning.

Sysselsättningstjänsterna ordnas av den offentliga sektorn, som kan producera tjänsterna i samarbete med den privata sektorn och den tredje sektorn samt organisationer.

Utveckling av sysselsättningstjänsterna

Arbetskraftsservicen ska reformeras för att stödja att personer som blivit arbetslösa snabbt kommer i sysselsättning igen. I synnerhet ska tjänsterna i början av arbetslösheten effektiviseras och de arbetslösas olika, individuella behov beaktas ännu bättre.

Tillgången till tjänster ska liksom tjänsternas kvalitet, effekt och mångsidighet förbättras och ersätta rutinartade åtgärder.

Det ska reserveras behövliga personresurser för att garantera de arbetslösa personlig service och en personlig helhet av tjänster.

Ibrukttagande av en personlig budget inom sysselsättningstjänsterna ska utredas.

Karriär- och vägledningstjänsterna ska utvecklas för arbetslösa och dessutom särskilt för personer som länge varit familjelediga och för äldre arbetstagare. Det ska också erbjudas mer karriärvägledning för arbetstagare och företagare.

Reform av utkomstskyddet för arbetslösa och tjänsterna för arbetslösa

Det ska beredas en reform av utkomstskyddet för arbetslösa och tjänsterna för arbetslösa med målet att förkorta arbetslöshetsperioderna, underlätta mottagande av kortvarigt

arbete, uppmuntra till jobbsökning samt reformera och lindra påföljdssystemet inom utkomstskyddet för arbetslösa så att rättigheter och skyldigheter är i balans (karens-er). De skyldigheter och nedsättningar av arbetslöshetsförmåner som ingår i aktiveringsmodellen ska slopas, när det har fattats beslut om åtgärder som har motsvarande sysselsättningseffekter.

I stället ska det beredas en modell där man i den arbetslösa personens sysselsättningsplan kommer överens om en personlig skyldighet att söka jobb och om tjänster, till exempel utbildning och rehabilitering. Arbets- och näringsbyråerna ska garanteras resurser för personlig service.

Dessutom ska kriterierna för sjukdagpenning, rehabiliteringsstöd och utkomstskydd för arbetslösa tydliggöras, så att människor får den förmån som är ändamålsenlig för dem. Utvecklandet av den jämkade arbetslöshetsdagpenningen ska fortsätta. I utvecklingsarbetet ska underlättande av deltagande i arbete och det föränderliga arbetslivet beaktas. Försäkring av företag- och löneinkomster och fastställandet av dagpenningen i dessa situationer ska reformeras i riktning mot en kombinationsförsäkring.

Ökad användning av lönesubvention inom den privata sektorn

Regeringen har som mål att användningen av lönesubvention i företag ska öka betydligt. Den nuvarande lönesubventionen ses över och förenklas genom en minskning av arbetsgivarnas byråkrati, så att arbetsgivaren får ett bindande beslut om lönesubvention på förhand. En sysselsättningsedel ska tas i bruk.

Lönesubventionen utvecklas och användningen av den utökas i samarbete med arbetsmarknadens organisationer på ett sådant sätt att man inte äventyrar kollektivavtalsenligt arbete eller snedvrider konkurrensen.

Lönesubventionen ska efter 2020 fortsatt finansieras med medel under social- och hälsovårdsministeriets moment för utkomstskydd för arbetslösa.

En möjlighet till subjektiv lönesubvention för äldre eller personer som varit arbetslösa under en lång tid utreds.

Reform av lönesubventionen inom den tredje sektorn

Lönesubventionen inom den tredje sektorn reformeras. Målet är att det till den nuvarande lönesubventionen inom den tredje sektorn ska knytas ett starkt individuellt stöd, en kartläggning av arbetsförmågan och andra tjänster, så att modellen blir ett nytt stöd för övergång till den öppna arbetsmarknaden. Regeringen har som mål att höja det maximala

beloppet av lönesubventionen för svårssysselsatta partiellt arbetsföra personer, personer med funktionsnedsättning, långtidsarbetslösa och invandrare. Den sysselsättningshinder begränsningen på 4 000 årsverken i fråga om lönesubventionen inom den tredje sektorn ska slopas.

Försök med rekryteringsstöd för små och medelstora företag samt sänkt anställningströskel för ensamföretagare

Små och medelstora företags tillväxt ska stödjas genom ett försök med ett rekryteringsstöd som ska främja matchningen på arbetsmarknaden och sänka tröskeln för små och medelstora företag att anställa arbetslösa personer.

Risken för ensamföretagare att anställa den första arbetstagaren ska sänkas genom att det skapas ett stöd för anställning av en första arbetstagare som administrativt är så lätt som möjligt.

Stödjande av sysselsättningen bland unga

Alla unga under 25 år och nyutexaminerade under 30 år ska garanteras en arbets-, praktik-, arbetsprövnings-, ungdomsverkstads-, läroavtals- eller rehabiliteringsplats inom tre månader från det att arbetslösheten börjat. Regeringen kommer att främja ungdomsgarantin på basis av sakkunnigarbete.

Navigatorns tjänster och verkstadsverksamheten för unga ska stärkas.

Partiellt arbetsföra och personer som behöver särskilt stöd

För partiellt arbetsföra ska det genomföras ett program för arbetsförmåga, som ska hjälpa dem att sysselsättas. Som ett led i programmet inleds försöksprojekt för att ta i bruk verkningfulla tjänster och verksamhetsmodeller. Rehabiliteringssystemet ska reformeras på basis av rehabiliteringskommitténs förslag.

Övergångsarbetsmarknaden ska utvecklas. Möjligheten för personer i behov av särskilt stöd (bland annat partiellt arbetsföra, invandrare, personer med funktionsnedsättning, unga, äldre) att få sysselsättningsfrämjande och individuella tjänster ska förbättras. Tillgången till arbetstränare ska förbättras inom arbets- och näringstjänsterna och socialservicen. Tillgången till mentalvårdstjänster ska förbättras.

Verksamhetsförutsättningarna för sociala företag ska förbättras genom en reform av finansieringen och erbjudande av stöd för stärkande av affärskompetensen.

Regeringens mål är att social sysselsättning ska vara ett villkor vid offentlig upphandling.

Systemet för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ska reformeras genom social rehabilitering, där det individuella rehabiliteringsbehovet hos långtidsarbetslösa eller personer med en svag ställning på arbetsmarknaden beaktas för att stärka deras arbetslivsfärdigheter och samhälleliga delaktighet.

Linjär modell för partiell invalid- och sjukpension

Bidragfällor som hindrar personer med invalid- eller sjukpension att arbeta avlägsnas genom att man tar i bruk en linjär modell för invalid- och sjukpensionerna.

Mål

2

Finland ska bli ett ledande land i fråga om jämställdhet

Regeringen har som mål att göra Finland till ett ledande land i fråga om jämställdhet. Regeringen ämnar ambitiöst förbättra jämställdheten inom olika samhällssektorer. Ett särskilt fokus är att förbättra jämställdheten i arbetslivet och familjerna.

Metoder

Jämställdhetsprogram

Det ska utarbetas ett omfattande jämställdhetsprogram genom vilket åtgärder för att nå jämställdhet inom olika samhällsområden ska samordnas.

För uppföljning av jämställdheten ska det skapas ett uppföljningssystem som täcker statens olika förvaltningsområden. Konsekvensanalyser ur jämställdhetsperspektiv ska ingå i all verksamhet som bedrivs av den förvaltning som är underställd ministerierna.

Lönetransparens

Ogrundade löneskillnader och avlägsnande av lönediskriminering ska främjas genom lagstiftning som ökar öppenheten i fråga om löner och lönesättning. Det ska vidtas strängare åtgärder mot ogrundade löneskillnader mellan kvinnor och män.

I jämställdhetslagen ska det tas in bestämmelser om utvidgade rättigheter och faktiska möjligheter för personal, personalrepresentanter och enskilda arbetstagare att öka löne-medvetenheten och ingripa effektivare i lönediskriminering.

Likalönsprogram

Lönejämsställdheten ska främjas genom ett fortsatt likalönsprogram, som ska vara mer ambitiöst och ha större effekter än det tidigare. Ett viktigt mål för programmet ska vara att regeringen och de organisationer som representerar arbetsgivarna och arbetstagarna förbinder sig till åtgärder för att bedöma olika arbetsuppgifters kravnivå, för att främja lönetransparens och lika lön för lika arbete samt för att motverka könssegregeringen i arbetslivet. Inom ramen för programmet ska kollektivavtalens könskonsekvenser analyseras.

Förebyggande av diskriminering

Diskriminering på grund av graviditet ska förebyggas. Lagstiftningen ska preciseras så att graviditet och uttag av familjeledighet inte får ha någon inverkan på hurvida en visstidsanställning förlängs. Det ska göras en utredning om hur anställningsskyddet för dem som återgår till arbetet efter familjeledighet kan förbättras, och utifrån resultaten av utredningen ska det vidtas behövliga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder.

Diskriminering vid rekrytering ska förebyggas. Det ska göras en utredning om anonym jobbsökning.

Familjeledigheter

Tillsammans med arbetsmarknadens parter ska det genomföras en ambitiös familjeledighetsreform som stöder familjernas välfärd. Målet är att familjeledigheterna och omsorgsansvaret ska delas jämnt mellan båda föräldrarna, att jämlikheten och jämställdheten i arbetslivet ska stärkas och att löneskillnaderna mellan kvinnor och män ska minska. Familjernas valmöjligheter och möjligheter till flexibilitet i fråga om familjeledigheterna ska utökas. Reformen ska genomföras på ett sådant sätt att alla slags familjer behandlas jämlikt och olika former av företagande beaktas.

Reformen ska genomföras så att mammor och pappor får lika många kvoterade månader. De inkomstrelaterade ledigheter som är kvoterade för pappor ska förlängas utan någon förkortning av den andel som för närvarande kan användas av mammorna. Dessutom ska det i familjeledigheterna ingå en föräldraledighetsperiod som kan disponeras enligt eget val. Till båda föräldrarna ska det betalas en förhöjd förtjänstdel motsvarande den som för närvarande betalas till mammor.

Reformen ska uppfylla de krav som anges i mammaledighetsdirektivet och direktivet om balans mellan arbete och privatliv.

Hemvårdsstödet ska bibehållas i sin nuvarande form. Möjligheten att betala en förmån direkt till en far- eller morförälder som sköter ett barn ska utredas.

Mål

3

Stabilitet och förtroende på arbetsmarknaden genom avtal

Regeringen stöder det finländska avtalsamhället och stärker förtroendet mellan parterna på arbetsmarknaden. Regeringens utgångspunkt är att bereda arbetslivsreformer på trepartsbasis och därigenom sträva efter en balanserad utveckling av arbetslivet och reformer som ger resultat. Regeringen sörjer för skyddet av den svagare parten på arbetsmarknaden, det vill säga arbetstagaren, samtidigt som landets och företagets konkurrenskraft beaktas och förutsättningarna för sysselsättning säkerställs. Därigenom kan man skapa stabilitet och förutsägbarhet på arbetsmarknaden och säkerställa att arbetsmarknaden fungerar så störningsfritt som möjligt, vilket är en förutsättning för ett stabilt företagsklimat och nya investeringar.

Regeringen främjar välbefinnande i arbetslivet, stärker jämställdheten i arbetslivet, stärker arbetstagarnas möjligheter till deltagande, främjar lokala avtal och förbättrar ställningen för dem som har den svagaste ställningen på arbetsmarknaden. Regeringen stöder ett system baserat på allmänt bindande kollektivavtal.

Metoder

Reform av lagen om samarbete inom företag

Lagstiftningen om samarbete inom företag ska ses över till både sin struktur och sitt innehåll för att förbättra förtroendet mellan arbetsgivare och personal.

Lagen om samarbete inom företag ska reformeras för att bättre stödja samarbetet på arbetsplatserna och säkerställa ett meningsfullt, tryggt och produktivt arbetsliv. Målet för reformen är tillräckliga rättigheter till ökade möjligheter för personalen att få uppgifter och att påverka, till fortgående dialog, till främjande av välbefinnande i arbetet och till kompetensutveckling.

För att stärka förtroendet i arbetslivet och samarbetet på arbetsplatserna ska personalens delaktighet och ställning både vid samarbetsförfaranden och vid företagets

beslutsfattande i övrigt förbättras. Bestämmelserna om personalrepresentation i lagen om personalrepresentation i företagets förvaltning ska överföras till lagen om samarbete inom företag. Avgränsningen av tillämpningsområdet för den gällande lagen om personalrepresentation i företagets förvaltning ska utvärderas med beaktande av särdragen hos små och medelstora företags verksamhet.

Lokala avtal

Regeringen har som mål att lokala avtal baserade på ömsesidigt förtroende mellan parterna ska öka. Ingåendet av lokala avtal utvecklas genom att man ser till att personalen har tillräcklig tillgång till information och möjligheter till inflytande, vilket har en nyckelroll i skapandet av det förtroende som krävs för att ett avtal ska nås.

Lokala avtal främjas via kollektivavtalssystemet med målet att få en balanserad kombination av flexibilitet och trygghet och att utveckla sysselsättningen och konkurrenskraften.

Råd och stöd till småföretag

Det ska erbjudas mer rådgivning och stöd till små företag och deras anställda i frågor som gäller regleringen av arbetslivet.

Åtgärder som behövs för att göra medling i tvister som gäller anställningsförhållanden snabbare, till exempel främjande av medling på arbetsplatsen, ska utredas och genomföras.

Flexibla arbetstider

Det ska göras en utredning av möjligheterna att införa mer flexibilitet i arbetstiderna. Syftet med detta är att det ska bli lättare att kombinera arbete och familjeliv på ett balanserat sätt och att människor ska orka stanna kvar längre i arbetslivet. Målet är att förbättra möjligheterna att jobba deltid för i synnerhet småbarnsföräldrar och människor som tar hand om äldre anhöriga.

Konkurrensförbudsavtal

Användningen av konkurrensförbudsavtal och förbud mot att bedriva konkurrerande verksamhet under ett anställningsförhållande ska begränsas genom att lagstiftningen preciseras och genom att det på ett balanserat sätt föreskrivs påföljder för användning av förbjudna villkor.

Arbetarskydd

Arbetarskyddstillsynen ska anvisas mer resurser för att säkerheten i arbetet, bekämpningen av grå ekonomi, tillsynen över anställningsvillkor samt tillsynen över utländsk arbetskraft ska effektiviseras. Informationsgången mellan myndigheterna ska förbättras.

Semestrar

Semesterlagen ska reformeras. Det ska göras en utredning av möjligheterna till mer flexibilitet i fråga om uttag och överföring av semester i samband med byte av arbetsplats (till exempel en semesterbank) för att förbättra jämlikheten för personer i kortvariga anställningsförhållanden.

Nolltimmarsavtal

Ställningen för dem som har snuttjobb och nolltimmarsavtal ska förbättras. Det ska göras en utredning om den arbetstid som det ska avtalas om i arbetsavtal. Etablering av arbetstiden för personer som arbetar varierande arbetstid ska fastställas i lag.

Arbetskraftsinvandring och utländska experter

Finland behöver aktiv arbetskraftsinvandring. Regeringen har som mål att öka invandringen av kunnig arbetskraft. I fråga om arbetskraftsinvandringen ska prioriteringen ligga på att få arbetskraft till branscher där det råder brist på sådan samt att få experter, studerande och forskare till spets- och tillväxtbranscher inom forskning, utveckling och innovationer. Det ska utarbetas ett brett åtgärdsprogram för att genomföra målet.

Den förvaltning som gäller arbetskraftsinvandring ska överföras till arbets- och näringsministeriet för att handläggningen ska effektiviseras.

Business Finlands Talent-verksamhet ska fortsätta och stärkas för att stödja att internationella experter flyttar till Finland och att deras expertis används för att främja företags tillväxt, internationalisering och förnyelse samt ökade investeringar.

Det ska utarbetas ett åtgärdsprogram för att förbättra internationella examensstuderandes sysselsättning. Det ska göras en utredning av ekonomiska stödformer för att kompensera studerande som kommer från länder utanför EU/EES-området för läsårsavgifterna, om de börjar arbeta i Finland efter att de utexaminerats. Uppehållstillståndet efter utexaminering ska förlängas till två år, och det ska göras möjligt att ta emot kortvariga jobb.

Handläggningstiderna för uppehållstillstånd på grund av arbete ska effektiviseras och göras snabbare genom att man stärker nätverket av beskickningar och på basis av

utredningar undanröjer flaskhalsar i processerna. En snabb och smidig handläggning av uppehållstillstånd på grund av arbete ska säkerställas med målet att den genomsnittliga handläggningstiden ska vara en månad. En tillräckligt snabb handläggning av uppehållstillstånd på grund av arbete för säsongsarbetare ska säkerställas för att trygga företagens tillgång på arbetskraft. Säsongsarbetares möjligheter att byta arbetsgivare ska förbättras.

Det ska säkerställas att de som kommer till Finland för att arbeta kommer till landet med ett tillstånd som är avsett för förvärvsarbete (bland annat ska användning av turistvisum motarbetas). Ställningen för utländska säsongsarbetare utan arbetsavtal (exempelvis bärplockare) ska tryggas genom lagstiftning.

Det ska skapas ett arbetslivsprogram för att öka arbetsgivarnas kunskaper om rekrytering och mångfald och förbättra identifieringen och utvecklandet av invandrades kompetens på arbetsplatserna.

I reformerna beaktas bekämpning av utnyttjande av utländsk arbetskraft. Vid arbetskraftsinvandring ska tillgångsprövning tillämpas på arbetskraft från länder utanför EU- och EES-området i enlighet med hur den tillämpas generellt i Europa.

För att säkerställa arbetskraftens rörlighet och matchningen på arbetsmarknaden samt för att göra tillgångsprövningen flexibla ska det göras en bedömning av behovet av att slå samman förfarandena för regionala riktlinjer för arbetstillstånd till större helheter.

Integration

Aktiv integration av invandrare i det finländska samhället ska stärkas, effektiviseras och påskyndas. Regeringen kommer att upprätta ett övergripande åtgärdsprogram om behovet av att se över de integrationsfrämjande åtgärderna på basis av det betänkande av revisionsutskottet som godkänts av riksdagen.

De integrationsfrämjande tjänsternas kvalitet, förpliktande karaktär och effekt ska förbättras på båda nationalspråken. För det integrationsfrämjande arbetet ska det tas i bruk en modell genom vilken man stöder invandrades etablering i arbetslivet och i det finländska samhället. Kommunernas och tredje sektorns roll ska stärkas. Vid sidan om förvärvsarbete ska det ges språkundervisning och exempelvis yrkesutbildning.

Positiv och aktiv integration ska främjas genom stärkande av invandrarens språkkunskaper och yrkesfärdigheter, snabbare etablering i arbetslivet och främjande av kunskaperna om och delaktigheten i samhället. Invandrare ska få språkundervisning inom tre månader efter det att de har beviljats ett positivt beslut om uppehållstillstånd.

Asylsökandes integration ska i fortsättningen inledas tidigare, redan vid förläggningsen för asylsökande. Invandrarkvinnors möjlighet att delta i integrationsutbildning och språkundervisning ska säkerställas. Det ska skapas multiprofessionella integrations- och kompetenscenter som fungerar enligt samserviceprincipen, och spridning av bästa praxis i hela landet ska främjas. Identifieringen av invandrares kompetens, vägledningen för invandrare och kompetenscenterverksamheten ska stärkas.

Mål

4

Kompetens ger trygghet i ett arbetsliv i förändring

Förändringarna i arbetslivet och digitaliseringen leder till att arbetsplatser försvinner, men samtidigt uppstår nya mer produktiva branscher, företag och arbetsuppgifter. De möjligheter förändringen skapar bör tas tillvara på alla sätt genom att kunnande, förnyelse, införande av ny teknik och spridning av nya idéer främjas. De flesta yrken kräver en allt större kompetens. I arbetslivet behövs ett nytt slags samspel mellan utbildning och kontinuerligt lärande.

Nackdelen med ett arbetsliv i förändring är att arbetslivet blir mer osäkert. Det förekommer brister i uppfyllandet av minimianställningsvillkoren, särskilt när det gäller arbetstagar i en svagare ställning.

Metoder

Nya arbetsformer

Behoven av lagstiftningsändringar ska utredas med tanke på det förändrade arbetslivet (självsysselessatta, delnings- och plattformsekonomi, nya sätt att låta utföra arbete samt andelslag). För att minska osäkerheten i arbetslivet ska begreppet arbetsavtal i arbetsavtalslagen preciseras så att det inte går att kamouflera ett arbetsavtalsförhållande till att se ut som något annat.

Förutseende och omställningsskydd

Beredskapen inför strukturomvandlingar ska utvecklas. Fokus ligger särskilt på branscher som utsätts för förändringstryck till följd av den tekniska utvecklingen och klimatförändringen.

Omställningsskyddet ska utvecklas för att förbättra de anställdas kunnande och möjligheter att sysselsättas.

Utvecklingsprogram för arbetet och välbefinnandet i arbetet

Som stöd för arbetsplatserna ska det inledas ett mångårigt nationellt utvecklingsprogram för arbetet och välbefinnandet i arbetet för att påskynda utvecklingen av nya verksamhetssätt och utnyttjandet av ny teknik. Målet för programmet är att stärka en arbetskultur baserad på samarbete och förtroende som Finlands konkurrensfördel, att göra Finland till en ledande utvecklare av arbetslivsinnovationer under den digitala tidsåldern och att se till att välbefinnandet i arbetet i Finland är världens bästa senast 2030.

Programmets målgrupp är arbetstagare, arbetsgivare, arbetsgemenskaper och nätverk bildade av dessa. Programmet ska beredas och genomföras på trepartsbasis, och erfarenheter från tidigare program för utveckling av arbetslivet ska utnyttjas i det.

Som ett led i programmet ska ett forsknings- och utvecklingsprogram för arbete, hälsa och arbetsförmåga genomföras. Genom programmet tryggas den forskning om arbets- och funktionsförmåga hos personer i yrkesverksam ålder som är nödvändig för utvecklandet av våra servicesystem.

Kompetensutveckling i arbetslivet samt läroavtal

Det ska erbjudas mer examensinriktade fortbildningar, kompletterande utbildningar och specialiseringsutbildningar i arbetslivet. Målet är att främja kontinuerligt lärande, förbättra de anställdas anställningsskydd, stärka grundläggande färdigheter hos vuxna med bristande färdigheter samt svara på behovet av arbetskraft inom olika områden och branscher.

Utifrån individens olika behov ska det utvecklas nya kostnadseffektiva serviceformer. Det ska erbjudas individuella utbildningshelheter till exempel vid läroanstalter på andra stadiet och inom det fria bildningsarbetet genom att möjliggöra även yrkesinriktade fristående examina. Särskilt prioriterade grupper är lågutbildade, arbetslösa som behöver omskolning och personer som riskerar att bli arbetslösa. Det ska införas mer sådan arbetskraftsutbildning som ordnas som gemensam upphandling med företag.

Läroavtalsutbildning ska användas i större utsträckning som ett sätt att få ett första jobb eller som ett sätt att omskola sig eller avlägga vuxenutbildning. De ersättningar som betalas under läroavtalsutbildningen ska ses över och förenklas för att göra arbetsgivarens administrativa börda lättare.

Lärande på arbetsplatsen och arbetsplatshandledarnas roll ska stärkas.

Studieledigheten ska utvecklas och en allt bredare användning av den möjliggöras genom en utveckling av vuxenutbildningsstödet. Vuxenutbildningsstödet ska ses över för att göra det lättare att kombinera arbete och studier.

Arbetslösa ska få bättre möjligheter att studera på deltid vid sidan om jobsökning.

Det ska göras en utredning av möjligheterna att utöka Sysselsättningsfondens uppgifter för att i större utsträckning än för närvarande stödja vuxnas kompetensutveckling och upprätthållande av arbetsförmågan.

3.6 Ett rättvist, jämnt och inkluderande Finland

Lägesbild

Finländarna delar i stor utsträckning de principer och värderingar som den nordiska välfärdsmodellen genom år av samarbete bygger på. Dess hörnstenar är människors jämlikhet och jämställdhet, skattefinansierade välfärds- och utbildningstjänster, stor social rörlighet och ett aktivt civilsamhälle. Vi har inte investerat i människors välfärd och delaktighet endast för att vi har haft råd med det, utan för att vi som nation ska nå ett större välstånd. Finansieringsunderlaget för välfärdsstaten står inför många utmaningar. Åldrandet och den låga nativiteten leder till en försämrad försörjningskvot. Befolkningsutvecklingen i kombination med en kumulerad utsatthet och dämpad ekonomisk tillväxt förutsätter en kraftig satsning på förebyggande av problem med förvaltningsövergripande metoder.

Arbetslivet förändras och den sociala tryggheten kan inte alltid anpassas till människors växlande livssituationer eller förändringar i arbetet. Fattigdom leder till en mer omfattande utslagning och beroendet av utkomststöd försämrar förutsättningarna för sysselsättning.

Servicesystemet har som mål att främja och upprätthålla befolkningens välfärd, hälsa, funktions- och arbetsförmåga och sociala trygghet samt att minska skillnaderna i välfärd och hälsa. För en del av befolkningen uppfylls målen väl, medan en del utnyttjar tjänsterna endast lite jämfört med behovet eller så motsvarar den tillgängliga servicen inte behoven. Även om största delen av finländarna mår bra, är skillnaderna i välfärd och hälsa betydande. De som har det sämre ställt har det ofta sämre ställt inte endast från ett livsskede till ett annat, utan också från generation till generation.

Familjepolitiken står inför stora utmaningar, både när det gäller nya behov och den allt större mångfalden av barnfamiljer. I Finland är redan en tredjedel av alla familjer något annat än traditionella kärnfamiljer, till exempel har antalet nyfamiljer och regnbågsfamiljer ökat. De nuvarande verksamhetssätten och stödformerna tillgodoser inte alla familjers verkliga behov. Samhället har inte i tillräckligt hög grad lyckats underlätta sammanjämkningen av arbete och familjeliv eller en mera jämställd fördelning av vårdnadsansvaret. Fattigdomen i barnfamiljer är vanligast i ensamförsörjarfamiljer och i familjer där barnen är under tre år. På alla håll finns det inte systematiska och likvärdiga stödformer för välfärd i föräldraskapet och parrelationen eller för lösning av problematiska situationer, såsom rådgivning för parrelationer eller tjänster i samband med skilsmässa.

Ojämlikheten i samhället avspeglas på många sätt i människors liv. Ett sätt den yttrar sig på är fattigdom och att utkomststödet blir långvarigt. Ojämlikheten tar sig också uttryck i skillnader i hälsa och delaktighet mellan olika befolkningsgrupper och i andelen unga utanför arbetsliv och utbildning.

Det finns starka bevis för sambandet mellan strukturella problem i samhället, såsom generationsöverskridande utsatthet, fattigdom, svåra levnadsomständigheter, låg

utbildningsnivå och arbetslöshet å ena sidan och svag hälsa och välfärd hos individen samt samhällsekonomin å andra sidan. Det finns nog kompetens och stöd inom många sektorer i servicesystemet, men systemet är trots den kontinuerliga utvecklingen fortfarande brokigt, osammanhängande och svårt för kunderna.

Ser man till hur rättvist, jämlikt och kostnadsdämpande servicesystemet är ligger de största utmaningarna i stärkande av tjänsterna på basnivå, det förebyggande arbetet och rehabiliteringen. Splittrade tjänster på basnivå, otillräckliga resurser, förändrade servicebehov och kompetensunderskott i samband med det märks i hälsovårdscentralerna och i det sociala arbetet, i servicen för äldre, i funktionshindersservicen och barnskyddet, i tryggheten av de språkliga rättigheterna och i främjandet av hälsa och välfärd.

Utöver innehållet i tjänsterna kommer inte strukturerna och finansieringen inom social- och hälsovården längre att kunna trygga jämlika tjänster för alla finländare. Att en reform av social- och hälso-tjänsterna är nödvändig beror i synnerhet på kommunernas ekonomiska bärkraft. Kommunernas ekonomiska axlar håller inte för att finansiera och ordna tjänsterna.

Social- och hälsovårdens struktur har länge varit föremål för reformsträvanden. Stora utmaningar har bland annat varit kraven i grundlagen, reformens omfattning, tidsfönstren och skillnaderna mellan regionerna. En framgångsrik reform av strukturerna förutsätter en stärkt dialog och ett mer förtroendefullt klimat mellan statliga, regionala och lokala aktörer.

Mål

1

Välfärden främjas och ojämlikheten minskas

Finland är ett alltmer jämlikt och likställt land där varje människa är värdefull och förtroendet ökar. Skillnader i välfärd, hälsa och inkomster ska minskas och delaktigheten ökas. Finland ska främja de mänskliga rättigheterna, välfärdsekonomin och förutsättningarna för ett gott liv under en människas hela livscykel. Alla ska ha möjlighet att göra val som stöder välbefinnandet.

Metoder

Åtgärder som främjar likställdhet

Situationen för personer med funktionsnedsättning har förbättrats under de senaste åren, men likställdhet förverkligas ändå ganska sällan. Tjänster i rätt tid och de individuella servicebehoven är utmaningar i funktionshindersservicen. Som en del av reformen av lagen om service och stöd på grund av handikapp ska de individuella behoven hos personer med funktionsnedsättning beaktas bättre. Samtidigt införs en personlig budget för personer med funktionsnedsättning på prov. I samband med försöken ska även behoven av ändringar i lagstiftningen bedömas. Tjänster för svenskspråkiga personer med funktionsnedsättning ska tryggas.

Genom lagstiftning stärks självbestämmanderätten för personer som använder social- och hälsovårdstjänster. Patient- och socialombudsmannens verksamhet ska förbättras. Tillgodosedandet av de språkliga rättigheterna ska tryggas i praktiken, särskilt på svenska och samiska samt teckenspråk. Rekommendationerna Käypä hoito (God medicinsk praxis) ska översättas till svenska.

Minskning av fattigdom och underprivilegiering

Risken för fattigdom och utslagning rör människor i allt större omfattning. Regeringen kommer målmedvetet att ingripa i detta. I synnerhet ska fattigdom och utarmning minskas bland pensionärer och barnfamiljer genom att det samtidigt utvecklas förmåner och tjänster. Syftet är att sörja för utvecklingen av alla finländares levnadsstandard och en jämnare inkomstfördelning. Riskfaktorerna i utsatthet och generationsöverskridande utsatthet ska beaktas i allt högre grad. Verkningsfulla tjänster ska inriktas på riskgrupperna genom utveckling av vuxensocialarbetet.

Klientavgiftslagen kommer att revideras i syfte att avlägsna hindren för vård och öka jämlikheten i samband med hälsa bland annat genom större avgiftsfrihet och skäligare avgifter.

Främjande av hälsa och välfärd

Välfärdsekonomin ska främjas genom investeringar i åtgärder som stöder välbefinnande och hälsa samt minskar behovet av olika tjänster.

Beslutens konsekvenser för hälsa och välfärd ska bedömas på ett heltäckande sätt. Effekterna av förebyggande och behandling av folksjukdomar ska förbättras. Rådgivning om levnadsvanor och förebyggande åtgärder med låg tröskel kommer att utökas.

Beroenden ska minskas. Rusmedelsstrategin ska uppdateras för att främja det förebyggande arbetet och för att samordna de samlade missbrukartjänsterna. Det målmedvetna arbetet för att minska tobaksrökningen och den totala alkoholkonsumtionen ska fortsätta. Missbrukarvården ska göras effektivare och skadorna av drogmissbruk minskas genom att det utarbetas ett förvaltningsövergripande principbeslut av statsrådet om drogpolitiken. Spelproblem ska förebyggas som en del av ett spelpolitiskt program.

Med hjälp av tidigare beredning ska det utarbetas en strategi för mental hälsa som ser den mentala hälsan som ett kapital, tryggar rättigheterna till mental hälsa och tjänsterna för mental hälsa, länkar dem till de befintliga strukturerna, förebygger självmord och stärker de yrkesverksammas kompetens. Samtidigt ska lagstiftningen om mentalvård och missbrukarvård revideras.

För att främja förebyggande och stärka folkhälsan ska vaccinationsprogrammet (bland annat hpv-vaccinering för pojkar) och screeningprogrammet (bland annat tarmcancer) utvidgas kontrollerat.

Avbytarlagen kommer att revideras och handlingsmodellen Ta hand om bonden tryggas. I slutet av valperioden ska det bedömas om handlingsmodellen ska göras permanent.

Resurserna inom hälso- och sjukvården för fångar ska tryggas.

Förutsättningarna för social- och hälsovårdsorganisationer ska stärkas och reformeringen av organisationsbaserat arbete samt mångfald stödjas.

Villkoren och tillvägagångssätten för de understöd som delas ut av social- och hälsovårdsministeriets tippningsvinstmedel ska revideras så att det kan ske en övergång till ett nytt system i 2021 års understöd. Målet är en ökad demokrati i fördelningsprocessen, en större autonomi, mindre organisationsbyråkrati och en överföring av resurser från förvaltningen till understöden.

Tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna i systemet för social- och hälsotjänster ska stärkas i praktiken.

Medvetenheten om att bemöta minoriteter och om deras specialbehov ska ökas bland de yrkesverksamma inom social- och hälsovården.

Det ska inrättas en delegation på bred bas med uppgift att bedöma verkställigheten av teckenspråkslagen och tillgodoseendet av teckenspråkigas grundläggande fri- och rättigheter (JM).

Mål

2

Barn- och familjeanpassning främjas

Finland är ett alltmer barn- och familjevänligt land som är mer inkluderande och jämlikt. Barns och ungas välbefinnande ska prioriteras. Människor ska stödjas i sin strävan efter önskat antal barn. En familj kan bildas på många olika sätt och olika familjemodeller är lika värdefulla. Varje barn ska ha rätt till en trygg vuxen.

Metoder

Välbefinnande stärks

Barnfamiljsstrategi för ett barn- och familjevänligt och jämlikt Finland

Den låga nativiteten, befolkningens åldrande, fattigdomen i barnfamiljer och generationsöverskridande utslagning är utmaningar för vårt samhälle. För att bemöta utmaningarna ska beredning inledas i en parlamentarisk kommitté för att utarbeta en nationell barnstrategi på grundval av FN:s konvention om barnets rättigheter. Den skapar en vision om ett barn- och familjevänligt Finland som sträcker sig över regeringsperioderna och sammanför olika förvaltningsområden.

Strategin bygger på kunskap och forskning samt främjar verkställigheten av konventionen om barnets rättigheter. Gemensamma mål eftersträvas genom åtgärder som över förvaltningsgränserna främjar en fokusering på barnets rättigheter i förvaltningen och beslutsfattandet samt på barn- och familjeorienterade tjänster och stöd. Regeringen förbinder sig att bedöma konsekvenserna för barn av beslut, främja barnbudgetering, stärka faktaunderlaget för barnens välbefinnande samt barnens och ungdomarnas delaktighet.

Förutom staten ska även andra offentliga aktörer engageras i målen i strategin, i synnerhet kommuner och samkommuner, högskolor och utbildningsanordnare, organisationer, församlingar och näringslivet. I beredningen ska till exempel rapporten Barnets tid 2040 utnyttjas.

Merparten av familjerna klarar sig bra, men varje familj behöver någon form av stöd från närmiljön eller samhället. I beslutsfattandet ska hänsyn tas till mångfalden av familjer och livssituationer. Ofrivilligt barnlösa hopp om en familj ska stödjas med olika metoder och lika tillgång till assisterad befruktning tryggas. Åtgärdsförslagen i utredningen om växelvist boende ska främjas.

Alla barn och unga har rätt till integritet. Sexualundervisningen ska stärkas. Det ska utarbetas ett åtgärdsprogram som syftar till att ingripa i mobbning och minska ensamhet.

Tjänsterna för barnfamiljer förbättras och försörjningen tryggas

För att stödja barnfamiljer ska det vidtas åtgärder som främjar välbefinnande samt förebygger och åtgärdar problem. Tröskeln för mentalvårdstjänster för barn och unga ska göras lägre och tjänsterna ska som en del av basservicen i ännu högre grad ges i rätt tid och vara tillgängliga. Kontakten mellan dem och de befintliga tjänsterna för barn och familjer och andra servicestrukturer ska intensifieras. Tjänsterna i alkohol- och drogarbetet bland minderåriga ska tryggas regionalt och språkligt. Samarbetet mellan olika förvaltningsråden ska intensifieras och informationen tryggas.

Programmet för utveckling av barn- och familjetjänster kommer att få en fortsättning. Modellen med familjecenter ska spridas och rådgivningsbyråerna utvecklas. Parrelationsarbete och stöd i föräldraskap ska stärkas till exempel genom att tjänsterna vid rådgivningsbyråer för uppfostrings- och familjefrågor förbättras. Förebyggande tjänster för familjer enligt socialvårdslagen ska stärkas och förutsättningarna för familjer att få och beviljas hemservice ska underlättas.

Att varje barn ska erbjudas ett gott liv är ett allmänt mål i samhället. Trots detta når tjänsterna och stödet inte alltid fram till barnet, den unga och familjen i tid. Sett till behovet finns det inte tillräckliga resurser för barnskyddet i Finland. För att trygga rättigheterna och välbefinnandet för barn i särskilt utsatt ställning föreskrivs en minimipersonaldimensionering som gradvis skärps inom barnskyddet så att dimensioneringen är 30 klienter per yrkesutbildad person. År 2022 ska dimensioneringen vara 35. Barnskyddet kan inte ensamt tillgodose behoven bland barn, unga och familjer i behov av mycket stöd. Multiprofessionella tjänster ska tryggas för personer i behov av särskilt stöd och en teammodell baserad på samarbete mellan yrkesverksamma i olika branscher ska spridas.

Eftervården inom barnskyddet ska utvecklas. De unga ska ges tillräckligt stöd på vägen mot vuxenlivet.

Tillgången på skyddshemstjänster ska utökas så att den når nivån enligt Istanbulavtalet. Mödrar och familjer med missbruksproblem ska garanteras tillräckliga tjänster och rehabilitering. Sett till rekommendationerna rör finländska barn på sig alltför litet och många välfärdsräddare vittnar om en polarisering. Fysisk aktivitet, viktkontroll, en hälsosam kost och alkohol- och drogfrihet ska allmänt främjas.

Personer som hör till sexuella minoriteter och deras familjer ska stödjas med individuella tjänster i rätt tid.

Ett riksomfattande försök med avgiftsfria preventivmedel för personer under 25 år ska genomföras. Utifrån resultatet ska det fattas beslut om försöket ska göras permanent i slutet av valperioden. Positiva attityder till vaccinering ska stödjas och vaccinationstäckningen främjas.

Tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna ska förverkligas i praktiken.

Mål

3

Äldreanpassningen främjas

Finland är ett allt mer äldreanpassat land som identifierar den förändring i samhället som befolkningens åldrande för med sig och förbereder sig för den. Äldre ska inte bara vara föremål för tjänster utan också en resurs i samhället. Målet är ett ökat antal friska levnadsår, en bättre funktionsförmåga samt fungerande tjänster i rätt tid och effektivt.

Metoder

Välbefinnandet och funktionsförmågan stärks

Ett förvaltningsövergripande åldersprogram kommer att utarbetas i samarbete med de olika ministerierna, kommunerna, tredje sektorn och andra parter. Förebyggandet av minnessjukdomar ska lyftas upp bland de övriga folksjukdomarna.

En tjänst som ombudsman för äldreomsorgen samt en byrå för ombudsmannen kommer att inrättas. Livsstilshandledning, rådgivning och stöd ska utvecklas samt riktade välbefinnandekontroller genomföras och servicehandledningen utvecklas. Personer som går i pension ska beaktas särskilt. Kvaliteten och tillgången på näring för äldre och möjligheter för äldre att äta tillsammans med andra ska både i fråga om äldre som bor hemma och äldre som bor på vårdenheter tas med i utvecklingen och övervakningen.

Mångfalden på fältet av producenter inom äldreomsorgen ska beaktas. Olika sätt att producera omsorgstjänster, såsom lösningar inom familjevården och andra mellanformer, ska utvecklas.

Krigsveteranernas och krigsinvalidernas antal minskar. Veteranernas och deras närståendes behov av stöd ökar när de åldras. Stöd och tjänster för krigsveteranerna ska tryggas. Det ska säkerställas att tjänsterna genomförs på ett högklassigt sätt i hela landet.

Tjänsterna förbättras

Förtroendet för kvaliteten och tillgången på äldreomsorg i rätt tid ska återupprättas. Den ökning av resurserna som slagits fast i färdplanen och som omsätts i praktiken ska genomföras planmässigt och inom rätt kompetensområden. Detta gäller även för utvecklingen av verksamheten.

När livslängden ökar stiger antalet pensionärer kraftigt. Befolkningen hålls frisk och behåller sin funktionsförmåga längre än tidigare, men också behovet av service ökar. Lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre (äldreomsorgslagen) ska uppdateras. Kvaliteten och effektiviteten ökas inom äldreomsorgen.

En bindande minimidimensionering (0,7) för omsorgspersonalen i enheter med heldygnsoomsorg ska slås fast. I dimensioneringen beaktas alltid i första hand vårdberoendet. Arbetsfördelningen mellan de anställda ska göras klarare bland annat i fråga om stödtjänster. Antalet anställda ökas gradvis genom ett målinriktat utvecklingsprogram, med vilket vägen till en trovärdig dimensionering som tryggar tillräcklig vård för äldre finansieras.

De flesta äldre bor hemma. Resurserna för och kvaliteten i hemvården ska stärkas vid sidan om heldygnsoomsorgen. Närståendevården ska utvecklas.

Utöver det att resurserna ska stärkas och lagen uppdateras ska servicesystemet utvecklas. Centrala faktorer när det gäller att söka lösningar på dagens och framtidens utmaningar är att sörja för personalens kompetens och välbefinnande, nya sätt att genomföra tjänster, målinriktad personalpolitik och integration av verksamhetskulturer.

Nya arbetssätt och ny teknik ska tas i bruk. Gott ledarskap inom äldreomsorgen ska säkerställas. Omvårdnadsbranschens attraktivitet och tillgången till personal och personalens kompetens ska ökas.

Egenkontrollen ska utvecklas och den lokala och nationella tillsynen effektivteras. Tillgodo-seendet av de språkliga rättigheterna ska tryggas i alla tjänster för äldre. En rationell läkemedelsbehandling ska främjas även i fortsättningen.

Mål

4

Social- och hälsovårdstjänsterna förbättras

Finland är ett land där var och en får vård, omsorg och omvårdnad i rätt tid och på lika grunder. Tjänsterna är kostnadseffektiva och verkningsfulla. De är smidigt och på ett helhetsbetonat sätt uppbyggda kring en människas livssituationer och behov. En förbättring av tjänsterna ökar förtroendet bland såväl användarna som de yrkesverksamma inom social- och hälsovården.

Metoder

Tillgången till tjänster på basnivå förbättras i framtidens social- och hälsocentraler

Det ska säkerställas att var och en har tillgång till högklassig primärvård och socialservice i rätt tid. Mångfalden på fältet av producenter och tillgången till närservice ska beaktas. Ett program för utveckling av framtidens social- och hälsocentraler kommer att inledas. Programmet har samband med beredningen och verkställigheten av strukturreformen inom social- och hälsovården. Syftet med utvecklingsprogrammet är också att stärka medborgarnas förtroende för offentliga social- och hälsotjänster.

Vårdgarantin i primärvården ska skärpas så att var och en i fortsättningen får icke-brådskande vård inom en vecka (sju dagar) från det att vårdbehovet bedömts. Enligt Institutet för hälsa och välfärd förutsätter en vårdgaranti på 7 dagar enligt det nuvarande systemet 1 600–2 600 fler läkare vid hälsocentralerna. Mycket kan dock åstadkommas genom att systemet och verksamheten i systemet utvecklas på ett omfattande sätt.

Genom utveckling av multiprofessionella social- och hälsocentraler där digitaliseringen utnyttjas och där det med hjälp av ny arbetsfördelning och en arbetsinsats av yrkesverksamma personer fås in konsultationer på specialnivå i mottagningsverksamheten, kan snabbare tillgång till vård nås med cirka 1 000 fler allmänläkare. Av dessa kan cirka 300 läkare fås genom att man tillsätter tjänster som varit obesatta länge och ersätter tillfälliga köpta tjänster av inhyrda läkare med ordinarie läkare. Detta förutsätter att social- och hälsocentralerna görs attraktivare som arbetsplatser i hela landet.

Fokus inom hälso- och sjukvården flyttas med dessa medel från den specialiserade sjukvården till basnivån.

I de tjänster som tillhandahålls vid social- och hälsocentralerna ingår åtminstone primärvårdstjänster, mun- och tandvård, närservice inom socialarbete och hemvård, hemsjukhus, tjänster inom mentalvård och missbrukarvård på basnivå, tjänster inom

öppenvårdsrehabilitering, förebyggande av folksjukdomar samt rådgivningsbyråttjänster och andra förebyggande tjänster.

Arbetsfördelningen mellan yrkesverksamma inom social- och hälsovården och deras arbetssätt ska ses över. Uppgifterna ska i större utsträckning fördelas mellan olika yrkesgrupper. Användning av multiprofessionella team och utveckling av arbetsfördelningen garanterar vårdens kontinuitet och verkningfullhet, flexibla tjänster och kostnadskontroll. Ett utvecklingsprogram för socialvården ska utarbetas och socialvårdstjänsterna ska förbindas starkare till framtidens social- och hälsocentraler.

Kärnan för de framtida centralerna utgörs av klientorienteringen. Gott ledarskap och utvecklande av de anställdas yrkesskicklighet och välbefinnande i arbetet ska stödjas. Forsknings- och utvecklingsverksamheten ska utvidgas som en del av det grundläggande arbetet. Kundorienteringen ska förbättras med hjälp av fler veckosluts- och kvällsmottagningar samt serviceställen med låg tröskel. Digitala och mobila servicelösningar kommer att tas i bruk. En bättre användning av informationsresurser ska säkerställas och datasystemen utvecklas.

En förbättring av tillgången på mun- och tandvård och mentalvårdstjänster samt utveckling av tjänsternas kvalitet är en viktig del av reformen. Förebyggandet av folksjukdomar och effektiviteten hos vården av dem ska förbättras.

Nödändig vård ska tryggas för alla papperslösa.

Vasa centralsjukhus ska bli ett sjukhus med omfattande jour.

Utöver det att primärvården stärks ska social- och hälsovårdens tjänster granskas som helhet. Jourverksamheten vid centralsjukhusen och ett tillräckligt antal experter tryggas vid behov genom separata beslut (enligt den så kallade centraliseringsförordningen) utan att äventyra den fungerande helheten inom social- och hälsovården eller patientsäkerheten. Statsrådet fattar beslut om utveckling av arbetsfördelningen och samarbetet med beaktande av specialupptagningsområdets gemensamma ståndpunkt.

Servicesystemets struktur förnyas.

Utveckling av servicesystemet och reformer som ska inledas

Rehabiliteringen ska utvecklas utifrån rehabiliteringskommitténs arbete. Målet är smidiga vårdssystem samt förbättrande och stödande av människors funktionsförmåga.

Ett utvecklingsprogram som med hjälp av lagstiftningsändringar tryggar vård i livets slutskede, palliativ vård och smärtlindring med respekt för människovärdet ska genomföras. Cancervårdens effektivitet ska förbättras.

Kvalitetsregister ska skapas, kundbelåtenheten förbättras och vården utvecklas i samarbete med användarna.

Resurserna för forskningen och utvecklingen inom hälso- och sjukvården (inklusive vårdarbete och statens anslag för hälsovetenskaplig forskning på universitetsnivå) och inom det sociala området tryggas på ett långsiktigt sätt. En struktur för forskningen och utvecklingen inom socialvården i Finland ska byggas upp. Den temporära begränsningen av kommunernas rättshandlingar när det gäller investeringar och utläggningar av verksamhet fortsätts och skärps. Läkarhelikopterverksamheten tryggas i hela landet på ett kostnadseffektivt sätt.

Folkpensionsanstaltens förvaltning och funktionaliteten hos de tjänster som Folkpensionsanstalten ordnar ska utredas. Ett registreringsförfarande i fråga om vissa tjänster som Folkpensionsanstalten nu konkurrensutsätter ska utredas. Det ska utredas hur Folkpensionsanstaltens och kommunernas färdtjänster fungerar med tanke på den nya taxilagen och behövliga ändringar ska göras.

Ägarstyrningen av Alko Ab stannar hos social- och hälsovårdsministeriet och den nuvarande ensamrätten till detaljhandel tryggas.

Olika möjligheter att reglera komplementär och alternativ medicin kommer att utredas.

Missförhållandena i försäkringsläkarsystemet åtgärdas i enlighet med social- och hälsovårdsutskottets enhälliga betänkande (ShUB 33/2018).

Det aktiva samarbetet mellan ministerierna för utvecklandet av innovationsekosystem för forskning och innovation inom social- och hälsovårdsbranschen fortsätter och det ska ses till att åtgärderna enligt tillväxtstrategin från år 2014 genomförs skyndsamt. Inrättandet av nationella kunskapscenter och inledandet av deras verksamhet ska främjas.

Lagstiftning om genom och biobanker ska utfärdas. Användningen av social- och hälsovårdsdata som en del av forsknings- och innovationsverksamheten inom hälso- och sjukvårdsbranschen med bevarandet av en hög nivå på dataskyddet ska utredas.

Behovet av kostersättning ska utredas.

Läkemedelsförsörjningen ska reformeras på ett långsiktigt sätt i enlighet med de riktlinjer som ingår i färdplanen i social- och hälsovårdsministeriets rapport (2019:5). Målet är att förbättra kostnadseffektiviteten inom läkemedelsförsörjningen på ett sådant sätt att läkemedelssäkerheten och rådgivningen samt tjänsternas smidighet, tillgången till tjänster och tjänsternas tillgänglighet säkerställs.

De regeringspropositioner som reformerar apoteksbranschen och som bereddes länge och förföll under den senaste regeringsperioden ska så snart som möjligt beredas på nytt för behandling i riksdagen. Till grund för ett mer omfattande reformarbete av apoteksbranschen utarbetas i början av regeringsperioden en utredning som ska ge en täckande bild av hur minutpriset på läkemedel bildas och av minutdistributionen. På basis av utredningen bedöms möjligheterna att utvidga ägarbasen för apoteken.

3.6.1 Strukturen av social- och hälso- och vårdstjänsterna

De centrala målen för reformen av social- och hälso- och vårdstjänsterna är att minska skillnaderna i välfärd och hälsa, trygga likvärdiga och högklassiga social- och hälso- och vårdstjänster för alla finländare, främja tillgången till tjänster och förbättra deras tillgänglighet, trygga tillgången till yrkeskunskraft, reagera på de utmaningar som samhälleliga förändringar för med sig och dämpa kostnadsökningen.

Servicesystemets utmaningar är olika i olika delar av vårt land. Det förekommer problem i tillgången till social- och hälso- och vårdstjänster i områden som tappat befolkning eller som har en åldrande befolkning. Bland annat i huvudstadsregionen medför befolkningsökningen och det ökande antalet invandrare utmaningar för ordnandet av social- och hälso- och vårdstjänster.

Regeringen kommer att inleda beredningen av social- och hälsovårdsreformen. Vid beredningen av reformen beaktas beredningen under tidigare valperioder och de konstitutiva villkoren. Reformen genomförs på ett kontrollerat sätt och i etapper.

Tyngdpunkten inom social- och hälsovården flyttas till tjänsterna på basnivå och till förebyggande verksamhet. Tjänsterna är samordnade, vårdkedjorna är smidiga och alla får behovsenliga och verkningsfulla tjänster vid rätt tidpunkt.

Social- och hälsovårdsreformen innebär att ansvaret för att ordna social- och hälso- och vårdstjänster samlas hos självstyrande områden som är större än kommuner. Även ordnandet av

räddningsväsendet överförs till landskapen. Det ska bli 18 självstyrande landskap. Det kommer att föreskrivas om landskapens verksamhet, ekonomi och förvaltning genom en särskild lag. Fullmäktigeledamöter som väljs genom direkta val svarar för beslutsfattandet i landskapen. Invånarnas delaktighet och användardemokrati stärks.

Möjligheten att anlita tjänster över landskapsgränserna kommer att kvarstå. Landskapen samarbetar sinsemellan. I syfte att trygga tjänsterna på den specialiserade nivån inrättas fem samarbetsområden. Områdena grundar sig på de befintliga specialupptagningsområdena.

Landskapen tillhandahåller tjänster huvudsakligen som offentliga tjänster. Den privata och den tredje sektorn tillhandahåller kompletterande tjänster. När det gäller kommunerna kommer frågan att avgöras utifrån en separat utredning före utgången av 2019. Organisationernas roll ska stärkas när det gäller att främja välfärd och hälsa, och deras möjlighet att tillhandahålla tjänster ska tryggas.

För att trygga likvärdiga och smidiga tjänster för kunderna och för att stärka kundernas självbestämmanderätt ska en reform av lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården beredas och riktlinjer dras upp för införandet av personlig budget i social- och hälsovårdsreformen.

Social- och hälsotjänsternas verkningsfullhet och produktivitet ska förbättras, kostnadsökningen ska dämpas och kostnadernas transparens och öppenhet ska ökas.

Landskapens finansiering grundar sig huvudsakligen på finansiering från staten. Finansieringssystemet för social- och hälsovården ska förnyas så att det grundar sig på behovsbaserade kriterier. Regeringen inleder omedelbart beredningen av införandet av en landskapsskatt. Förändringarna i skattestrukturen får inte medföra åtstramningar i beskattningen då de träder i kraft. Landskapen får ta ut klientavgifter som grundar sig på lag.

En parlamentarisk kommitté kommer att bereda frågorna om landskapens beskattningsrätt och avvecklandet av flerkanalsfinansieringen separat före utgången av 2020.

Lokalitetsledningen i fråga om de fastigheter som hör till social- och hälsovården och räddningsväsendet ska utvecklas med en övergripande fastighetsexpert och ägare som mål antingen i form av regionala fastighetsförvaltare eller i form av en riksomfattande aktör som gemensamt ägs av landskapen. Regeringen bedömer vilka de fortsatta åtgärderna blir i början av beredningen. Landskapen bör ha en genuin möjlighet att påverka hur lokaliteterna förvaltas och används.

Reformen behöver stöd av fungerande informationssystem och informationshanterings-system samt ett heltäckande faktaunderlag och ett enhetligt rapporteringssätt. Samordningen av informationssystemen, IKT-beredningen och finansieringen av annat utvecklingsarbete inom social- och hälsovården ska tryggas under övergångsperioden.

Regionala särdrag beaktas i den mån det är möjligt i social- och hälsovårdsreformen och i organiseringen av servicen. Regeringen ska utreda en särlösning för Nyland, huvudstadsregionen eller Helsingforsregionen i samarbete med städerna och kommunerna i området före utgången av 2019.

Den synergifördel som det nära sambandet mellan räddningsväsendet och den prehospitala akutsjukvården för med sig tryggas i social- och hälsovårdsreformen. Det ska utredas hur miljö- och hälsoskyddet ordnas som ett led i social- och hälsovårdsreformen.

Social- och hälsovårdsreformen ska garantera att högklassiga och kundorienterade tjänster tryggas på ett jämlikt sätt för finsk- och svenskspråkiga. Detta kan i praktiken kräva särlösningar av språkliga skäl.

Utvecklandet av tjänsterna inom och ledningen av social- och hälsovården förutsätter forskningsrön och ledning genom information. Den yrkesutbildade personalen inom social- och hälsovården ska aktivt delta i beredningen av reformen och i utvecklandet av tjänsterna.

Samordningen, det vill säga integrationen, av social service och hälso- och sjukvård samt tjänster på basnivå och specialiserad nivå och samarbetet mellan olika yrkesgrupper ska förlöpa smidigt för att servicen inte ska splittras och för att regionerna ska ha alla förutsättningar och incitament att planera servicen som en helhet. Syftet med samordningen av tjänsterna är enhetliga servicekedjor och utveckling av vården av och omsorgen om särskilt sådana personer som har ett omfattande behov av service.

Social- och hälsotjänster på basnivå ska tillhandahållas nära användarna. Den service som tillhandahålls i hemmet ökas genom fortsatt utveckling av de digitala tjänsterna och distanstjänsterna med målet att förbättra servicens tillgänglighet. Social- och hälsovårdens faktaunderlag kommer att förenhetligas med syftet att förbättra och utveckla kvaliteten på servicen.

Genom att landskapen och kommunerna samarbetar stöds särskilt välbefinnandet hos barn och unga, äldre personer, personer i utsatt ställning och personer med stort servicebehov. Servicen bidrar till att stärka förmågan hos personer i olika åldrar att sköta sin hälsa och sitt välbefinnande.

Det ska avsättas separat statlig finansiering för att stödja forskningen i socialt arbete och kompetensen på området. Integrationsforskningen inom social- och hälsovården kommer att stärkas genom att finansiering riktas till den.

Tillsyns-, tillstånds- och styrningsuppgifterna inom social- och hälsotjänster vid Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och regionförvaltningsverken samt omorganiseringen av övriga uppgifter inom den statliga regionförvaltningen kommer att klarläggas i samband med en parlamentarisk utredning.

De självstyrande områdena möjliggör en stegvis övergång till sektorsövergripande landskap. Denna övergång kommer att beredas parlamentariskt före utgången av 2020. Inom ramen för det parlamentariska arbetet utreds det vilka uppgifter som ska överföras från kommunerna, samkommunerna och staten till landskapen. Efter att det parlamentariska arbetet har slutförts bereder regeringen den lagstiftning som behövs.

3.6.2 Reform av den sociala tryggheten

Den sociala tryggheten är en framtidsinvestering som ger individen möjligheter till ett mera fullgott liv och som ökar friheten och delaktigheten på ett sätt som samtidigt kommer hela samhället till del. Vid en översyn av den sociala tryggheten är det väsentliga social rättvisa och en tryggad försörjning för människor som ställs inför sociala risker. Det är viktigt att systemets tillförlitlighet, utsträckning och begriplighet förbättras.

Behovet att reformera den sociala tryggheten beror på flera omständigheter:

- Arbetets förändrade karaktär utmanar de definitioner som använts inom ramen för den sociala tryggheten och hela systemets funktionsduglighet.
- Tjänster och förmåner har utvecklats i otakt och separat från varandra. De måste börja fungera bättre ihop så att de motsvarar människors behov.
- I dagens system får människor som behöver stöd inte alltid hjälp i rätt tid och kommer inte nödvändigtvis heller att omfattas av den service eller de förmåner de behöver. I värsta fall blir de helt utan stöd.
- Den låga nivån på grundtryggheten och systemets komplexitet har ökat utkomststödet betydelse. Utkomststödet, som från början var avsett att vara det stöd som beviljas i sista hand och för en kort tid, har utformats till ett långvarigt stöd som komplement till det primära stödet.

- Systemet för social trygghet är komplicerat och svårbegripligt. Systemet är splittrat och oförutsebart, och detta framhävs ytterligare när livssituationerna varierar och sektorsgränserna överskrids.
- En hållbar välfärdsstat förutsätter en hög sysselsättning.

Regeringen inleder en reform av den sociala tryggheten som ska dra nytta av det arbete som gjorts inom Toimi-projektet. Reformen kommer att beredas i en parlamentarisk kommitté och arbetet ska grunda sig på forskning. Beredningen ska vara tvärsektorieell och övergripande, och sakkunskap inom olika områden ska utnyttjas.

Kommittén kommer att behandla grundskyddet, förtjänstskyddet, utkomststödet och sambandet mellan dem och finansieringen av dem, och dessutom en bättre samordning av tjänsterna med förmånerna. Arbetet ska också beakta specialgrupperna, som i det nuvarande systemet hör till förlorarna. Kommittén kommer inte att behandla ålderspensionen. Kommitténs arbete är inställt på att på lång sikt utveckla den sociala trygghetens struktur och funktion. För detta ändamål ska det utarbetas en färdplan som omfattar två riksdagsperioder samt uppställas sådana etappmål som den nuvarande regeringen hinner reagera på.

Syftet med reformen är ur individens synvinkel att åstadkomma ett system som är tydligare och fungerar bättre och som gör det möjligt att samordna arbete och social trygghet i föränderliga livssituationer. Den sociala tryggheten ska svara mot människors behov att känna sig delaktiga och betydelsefulla samt stödja sysselsättning, företagsamhet, aktivitet, individens handlingskraft, delaktighet och ett livslångt lärande i alla situationer. Målet är att det ska vara mera lönsamt att arbeta än för närvarande och att den som arbetar ska kunna förutse hur mycket som blir kvar av arbetsinkomsten. Den sociala tryggheten ska garantera människor ett förutsebart skydd i olika livsskederna och föränderliga livssituationer utan onödiga avbrott och administrativa hinder.

Kommittén utreder och bereder olika åtgärder som behövs i syfte att förenhetliga den lagstiftning som gäller grundskyddsformåner på samma nivå. I detta sammanhang kommer reformarbetet även att se över andra förmåner, exempelvis sådana som hänför sig till studier. Sättet att bestämma inkomstrelaterade förmåner ska förenhetligas. I reformen ska det säkerställas att de förmåner och tjänster som hör till den sociala tryggheten (exempelvis arbetskrafts-, utbildnings- samt hälso- och sjukvårdstjänster, rehabilitering, skuldrådgivning och socialt arbete) har en tydligare koppling till varandra och att de även kopplas till den övriga sociala tryggheten på ett smidigt sätt och vid rätt tidpunkt. Oberoende av förmån ska det vara möjligt att få rätt service. Reformen stöder balansen mellan individens rättigheter och skyldigheter på ett sätt som även är förenligt med arbetet med att stärka de offentliga finanserna och förbättra sysselsättningen. Utöver grundskyddet behövs även behovsprövade stöd.

Den sociala tryggheten ska även svara för den förpliktelse i grundlagen som gäller oundgänglig försörjning och omsorg. Reformen kommer att genomföras utan att nivån på grundskyddet försämrats, och avsikten är att minska behovet av långvarigt utkomststöd. Med hjälp av digitaliseringen ska den sociala tryggheten göras tydligare och begripligare för gemene man. Det ska säkerställas att de språkliga rättigheterna och tillgängligheten tillgodoses.

Avsikten är att utveckla det allmänna bostadsbidraget i en riktning som mera fokuserar på individen. Stödets effekter på andra förmåner ska beaktas. Som en del av det samlade grundskyddet ska bostadsbidraget möjliggöra ett tillräckligt högklassigt boende till ett skäligt pris för alla. Stödet ska utvecklas på ett sådant sätt att incitamenten för arbete förbättras. Kommittén utreder behoven att utveckla det allmänna bostadsbidraget separat från de övriga förmånerna. Stödet för boende har ett nära samband med bostadspolitiken.

Mål

1

Tryggad försörjning och minskad fattigdom för äldre

Metoder

Regeringen använder 183 miljoner euro till att höja de lägsta pensionerna med ett nettobelopp på cirka 50 euro i månaden. Förhöjningen gäller uppskattningsvis månads-pensioner på upp till cirka 1 000 euro. Förhöjningen genomförs via folkpensions- och garantipensionssystemen.

Det ska inledas en utredning på trepartsbasis om möjligheterna att inom arbetspensionssystemet förbättra ställningen för dem som har de lägsta arbetspensionerna. Som ett led i denna utredning utreds även de metoder som gör det möjligt att höja arbetspensioner på under 1 400 euro med ett nettobelopp på 100 euro utan att arbetspensionsavgifterna höjs.

En sammanslagning av pensionssystemen inom den kommunala och privata sektorn bereds utifrån förslag av en arbetsgrupp som utrett skillnaderna mellan pensionssystemen.

Antalet konstnär- och idrottspensioner ska ökas.

Situationen för sådana personer vars totala pension är på en nivå som understiger nivån på garantipensionen ska utredas.

De centrala målen inom arbetspensionspolitiken är en hållbar ekonomisk försörjningskvot, en tillräcklig nivå på pensionerna, en hållbar finansiering och rättvisa mellan generationerna. Regeringen bereder ändringarna i arbetspensionslagstiftningen på trepartsbasis.

Mål

2

Barnfamiljernas ställning förbättras

Försörjningen för ensamförsörjare och familjer med många barn förbättras.

Metoder

Situationen för familjer med barn som bor växelvis med föräldrarna förbättras i fråga om bostadsbidrag och annan social trygghet.

Regeringen förbättrar försörjningen för barnfamiljer med små inkomster. Regeringen följer utvecklingen av förutsättningarna för barnfamiljers försörjning och agerar konsekvent för att minska fattigdomen i barnfamiljer under regeringsperioden och gör en bedömning av konsekvenserna för barn i allt beslutsfattande.

Ensamförsörjartillägget till barnbidraget höjs så att även de familjer som är beroende av utkomststöd drar nytta av det förhöjda barnbidraget. Barnbidragen för det fjärde och femte barnet höjs. Underhållsstödet och försörjarförhöjningen till studiepenningen höjs.

Mål

3

Minskad ojämlikhet

Metoder

Det centrala målet är att minska fattigdomen och ojämlikheten, och detta mål styr regeringens alla beslut. Regeringen höjer grundskyddet. Studiepenningen binds vid index 2020 till halva beloppet och därefter till fullt belopp. Regeringen bedömer i samband med varje budgetförhandling möjligheterna att inom utgiftsramen göra nya satsningar för att minska fattigdomen och ojämlikheten.

Samordning av arbetsinkomster och social trygghet

Samordningen av lönearbete, företagsamhet och andra inkomstformer inom den sociala tryggheten underlättas, särskilt vad gäller arbetslöshetsförmånerna.

Det jämkade utkomstskyddet för arbetslösa förnyas så att de som är utanför arbetstidsövervakningen inte hamnar utanför jämkningen samt då det gäller arbetstiden så att en arbetstagare vars arbetsrytm varierar från månad till månad behandlas jämlikt. Syftet med reformen är att ersätta ekonomiska förluster till följd av arbetslöshet, inte att trygga inkomstnivån.

Utvecklandet av kombinationsförsäkringen fortsätter när det gäller reformen av den sociala tryggheten.

Alternativ till en förbättring av företagarnas social- och pensionsskydd utreds.

Utvecklandet av det arbetsvillkor som är en förutsättning för arbetslöshetsdagpenning fortsätter. Målet är att bättre än för närvarande beakta förändringen på arbetsmarknaden och digitaliseringens möjligheter.

En fortsatt utredning ska göras om en övergång till allmänt inkomstrelaterat utkomstskydd för arbetslösa för alla som uppfyllt arbetsvillkoret.

Den sociala tryggheten förtydligas

Den låga nivån på grundtryggheten och systemets komplexitet har ökat utkomststödet betydelse. Förmånssystemets komplexitet gäller ofta kombinationer av olika förmåner eller andra inkomstslag eller övergångar mellan dem. Grundtryggheten ska utvecklas utan att nivån på den försämras. I reformerna ska det dessutom ses till att skyddet av personuppgifter tillgodoses.

Det genomförs en fullständig omarbetning av utkomststödet som syftar till att säkerställa ett tillräckligt skydd för försörjningen i sista hand och tjänster vid rätt tidpunkt för människor som behöver socialt stöd.

Orsakerna till särskilt ungas beroende av utkomststöd och verktygen för att minska detta ska utredas.

Systemet med den skyddade delen av utkomststödet förtydligas och hindren för arbete undanröjs.

Det görs behövliga lagändringar som främjar digitaliseringen och utnyttjandet av artificiell intelligens när sociala förmåner söks eller behandlas eller när det fattas beslut om dem.

Hela begreppsapparaten och betalningsperioderna för förmånerna (exempelvis villkoren för ansökningsprocessen, inkomst- och familjebegreppen, betalningsdagarna och betalningstiderna inklusive helger) ska förenhetligas. När det gäller inkomstrelaterade förmåner förutsätter helheten samarbete på trepartsbasis. Begreppens enhetlighet ska ses över inom förtjänstskyddet och grundtryggheten.

Kunden erbjuds en mer begriplig helhet och möjlighet att med en enda ansökan söka flera förmåner, och samtidigt ska systemets transparens förbättras.

Användningen av inkomstregistret främjas inom den sociala tryggheten, särskilt med avseende på atypiska anställningsförhållanden.

När det gäller reformen av den sociala tryggheten utvidgas datainnehållet i inkomstregistret särskilt med avseende på situationer där det sker förändringar i arbetet (exempelvis en smidigare utbetalning av utkomstskydd för arbetslösa). Detta förutsätter ett särskilt projekt som finansieras med framtidsinvesteringar.

För närvarande omfattas sådana personer som i själva verket inte är arbetsförmögna av arbetslöshetsförmåner. Förutsättningarna för förmåner ska preciseras för att människor ska få de förmåner som de behöver. I detta sammanhang ses bland annat sjukdagpenningen, rehabiliteringsstöden och arbetslöshetsdagpenningen över. Samtidigt utreds det om förmånerna kan bindas till funktionsförmågan i stället för till en diagnos.

Situationen för dem som har blivit sjuka av inomhusluft utreds så att de som blivit arbetsförmögna eller arbetsplatsförmögna på grund av inomhusluft inte blir utan försörjning.

Problemen med hur studerandes bostadsbidrag ska tolkas när flera personer delar bostad och behovet att åtgärda dessa problem utreds.

Samordningen av förmåner och tjänster förbättras på följande sätt:

- Tjänster ska sättas in vid rätt tidpunkt. En korrekt fördelning av tjänster och resurser ska genomföras som en del av den verkningfulla reformen av den sociala tryggheten.
- Behövliga ändringar görs i lagstiftningen och rutinerna för att förbättra samarbetet mellan FPA och kommunerna så att behovet av socialt arbete identifieras, att kunden får handledning och att de som har det svårast får personlig service.

- De tjänster som gäller inkomstöverföringar utvecklas i en inkluderande och förebyggande riktning. Ett multiprofessionellt arbetssätt, uppsökande arbete och samarbete ska utnyttjas. Ledarskapet och samarbetsstrukturerna förnyas. Användningen av förebyggande utkomststöd som ett verktyg för systematiskt socialt arbete, främst barnskydd, ska ytterligare förstärkas genom att det utarbetas riksomfattande kriterier för beviljandet av stöd.
- Digitala metoder utnyttjas avsevärt mer än hittills för att främja tidigt stöd för personer med tjänstebehov och för att förbättra möjligheterna att effektivt betjäna gemensamma kunder. Det ska säkerställas att de språkliga rättigheterna och tillgängligheten tillgodoses.

Försök ska utnyttjas i reformen av grundtryggheten:

- Det ska säkerställas att försöken är vetenskapligt hållbara.
- Exempelvis ett byråkrati- och informationsförsök genomförs (VN-TEAS).

Indexförhöjningar görs i överensstämmelse med folkpensionsindex och konsumentprisindex (från ingången av 2020).

Ett försök med negativ inkomstskatt genomförs, och erfarenheterna från det basinkomstförsök som genomfördes under den förra regeringsperioden ska utnyttjas.

3.7 Kunnandets, bildningens och innovationernas Finland

Lägesbild

Utbildning är det bästa skyddet mot utslagning och brist på visioner. Tillväxt baserad på utbildning, forskning och innovationer har gett Finland förutsättningar för att bygga välfärdssamhället och höja produktiviteten. Målet med ett jämlikt samhälle är att alla ska ha möjligheter att utbilda sig så långt vingarna bär. Utbildning i sig och att man utbildar sig värderas också högt. Bildningen hör till våra viktigaste värderingar och är en garant för människans frihet.

Enligt internationella jämförelser gäller Finland som ett av toppländerna i världen när det gäller grundutbildningen, men som fenomen utgör ojämlikheten, skillnaderna i lärande och utslagningen ett hot mot den finländska utbildningens framgångssaga. I Finland håller de som är födda på 1970-talet på att bli den åldersklass som har den högsta utbildningsnivån. Vår utbildning håller inte heller riktigt jämna steg med internationaliseringsutvecklingen i en allt mer globaliserad värld.

Regionala, socioekonomiska och könsrelaterade skillnader samt utbildning som går i arv syns allt starkare i lärande och utbildningsvägar. Könssgregationen i utbildningen och arbetslivet är hård i Finland. Också invandrare, personer med invandrarbakgrund, personer med funktionsnedsättning och andra grupper i en sårbar ställning ligger efter övriga befolkningsgrupper i utbildning och kompetens. Forskningen visar att tidiga satsningar på utbildning har stor betydelse för utbildningen senare i livet. I Finland är deltagandet i småbarnspedagogiken på en betydligt lägre nivå än i de övriga nordiska länderna. Problem med orken och den psykiska hälsan har ökat oroväckande bland barn och unga.

Av åldersklassen är 16 procent utan examen på andra stadiet, trots att samhället av i dag ställer krav på att alla åtminstone ska ha en examen på andra stadiet för att bli sysselsatta och delaktiga. De i sig riktiga målen om ökad inlärning på arbetsplatsen i reformen av den yrkesinriktade utbildningen verkar inte frambringa tillräcklig kompetens.

För att gynna sysselsättningen krävs det en stark satsning på utbildning och kompetens. Arbetslivets ändrade karaktär ställer krav som betydligt ökar behovet av att uppdatera det egna kunnandet och av ett kontinuerligt lärande. Arbetslivets behov förändras i snabb takt och det kräver större smidighet av utbildningsanordnarna än de har i dag. De som mest behöver utbildning deltar i den minst.

Utgifterna för forskning, utveckling och innovation är i Finland cirka 2,8 procent av bruttonationalprodukten, jämfört med målet om 4 procent till 2030.

Mål

1

Utbildnings- och kunskapsnivån höjs på alla utbildningsstadier, skillnaderna i lärande minskar och den utbildningsmässiga jämlikheten ökar

Metoder

Regeringen kommer före utgången av 2020 att utarbeta en färdplan för kunnande och lärande för 2030. Målet är att hitta gemensamma långsiktiga metoder för att höja utbildnings- och kunskapsnivån, stärka den utbildningsmässiga jämlikheten och minska skillnaderna i lärande i Finland. Regeringen kommer att vidta de åtgärder som behövs på basis av färdplanen. Översynen gäller hela utbildningssystemet och utvecklingen av det på båda nationalspråken. Målet är att bildning, utbildning och kunnande även i fortsättningen ska utgöra grundstenarna i samhället, stärka sysselsättningen och en hållbar tillväxt samt erbjuda verktyg för att öka Finlands globala inflytande.

Den svenskspråkiga utbildningens särdrag, utmaningar och utvecklingsbehov (från småbarnspedagogiken till högskoleutbildningen) ska utredas på ett övergripande sätt och ett långsiktigt åtgärdsprogram utarbetas i syfte att trygga jämlikheten.

En plan för tillgång till högskoleutbildning kommer att utarbetas. Planen ska behandla den sociala, regionala och språkliga jämlikheten inom högskoleutbildningen samt eventuella hinder för att olika minoritetsgrupper ska kunna söka till högskoleutbildning. Utifrån utredningen vidtas de åtgärder som behövs. Tydliga och mätbara mål sätts upp för att främja underrepresenterade gruppers möjligheter att antas till och genomgå utbildning.

Det ska finnas en högskola i varje landskap. Universitetscentrumens verksamhetsförutsättningar ska tryggas.

I arbetet med visionen för högskoleutbildningen och forskningen år 2030 har man förbundit sig att öka antalet högskoleutbildade till 50 procent av de unga vuxna före 2030. För att öka utbildningsnivån, minska anhopningen av sökande och avhjälpa bristen på kompetent arbetskraft inom olika branscher och regioner kommer antalet nybörjarplatser inom högskoleutbildningen att ökas betydligt under regeringsperioden.

I samband med ökningen ska det säkerställas att antalet nybörjarplatser vid universiteten och högskolorna motsvarar samhällets behov och grundar sig på prognoser om sysselsättningen inom branschen och i olika regioner, med beaktande av högskoleutbildningens tendens att skapa nya arbetsplatser.

För att en större andel av åldersklassen ska avlägga högskoleexamen före 2030 är målet att utöver att öka antalet nybörjarplatser också erbjuda studieplatser särskilt till personer som avlägger sin första högskoleexamen samt att utveckla alternativa vägar för antagning till högskoleutbildning för branschbytare och personer som vill få tilläggskompetens.

Ett program för kvalitets- och jämlikhetsarbete inom den grundläggande utbildningen kommer att inledas i syfte att förbättra inlärningsresultaten och minska ojämlikheten.

Det tidiga lärandet av grundläggande färdigheter ska förbättras genom att förskoleundervisningen och de två första årskurserna inom den grundläggande utbildningen samordnas till en mer enhetlig helhet än för närvarande. Övergången sker smidigt när barnet behärskar de grundläggande färdigheterna tillräckligt bra.

Som en del av helheten ska man utreda genomförandet av en tvåårig förskoleundervisning.

Ledningssystemen och kompetensutvecklingen i skolorna ska stödjas. Det kommer att göras ett åtagande för utveckling och finansiering av den grundläggande utbildningen på lång sikt samt för genomförandet av läroplanen.

Lika möjligheter tryggas genom individuella studievägar, finansiering för positiv diskriminering, flexiblare undervisning och tillräckligt stöd. Skolans betydelse som ett centrum för gemenskap och främjare av välbefinnande stärks.

Samtidigt kommer man att se över lagstiftningen om specialundervisning och hur den inkludering av elever som ingår i den fungerar samt hur de resurser som anvisats räcker till med tanke på likabehandlingen av elever och lärarnas ork.

Lärarna, forskarna och familjerna tas med i ett långsiktigt arbete för att utveckla grundskolan.

Särskild vikt kommer att läggas vid den konstaterade ökningen av ojämlikhet inom och mellan skolor, inom stora städer och mellan regioner samt vid kunskapsskillnaderna mellan könen och i fråga om barn och unga med invandrarbakgrund.

Det kommer att utarbetas ett separat program genom vilket förutsättningarna för lärande för barn och unga med invandrarbakgrund säkerställs och övergångarna tryggas. Obligatorisk undervisning i finska eller svenska som andra språk (s2) inom småbarnspedagogiken ska främjas och åtgärder sätts in för att stödja elever med invandrarbakgrund i övergångsskedena.

Sunda lokaler, bostadspolitiken, regionutvecklingen och bland annat utvecklingsarbetet i förorterna ska beaktas som en del av det förvaltningsövergripande arbetet med att öka den utbildningsmässiga jämlikheten.

Det ska säkerställas att alla som går ut grundskolan slutför en utbildning på andra stadiet:

- Handledningen och tjänsterna inom elev- och studerandevården ökas liksom också grundskolans möjligheter att säkerställa att varje studerande har tillräckliga färdigheter för att klara av en utbildning på andra stadiet.
- Läropliktsåldern höjs till 18 år. Läroplikten kan innefatta olika studie- och stödformer som kan inkluderas i examina på andra stadiet, bland annat tionde klasser, folkhögskolor, verkstadsverksamhet, rehabilitering och handledande utbildning. En förlängning av läroplikten förutsätter att utbildningen på andra stadiet är avgiftsfri. I samband med beredningen utreds orsakerna till avbrott på andra stadiet och behövliga åtgärder vidtas för att undanröja orsakerna. Det görs också en utredning om avgiftsfri utbildning på andra stadiet och om sänkta kostnader för studiematerial och utifrån utredningen vidtas de åtgärder som behövs för att genomföra en genuint avgiftsfri utbildning på andra stadiet.
- De förberedande utbildningarna på andra stadiet och handledningen i övergångsskedet ska utvecklas som en del av läroplikten i syfte att underlätta övergången till utbildning på andra stadiet. Anslagsbehovet ska säkerställas för alla studie- och stödformer. Anordnarna av olika utbildningsformer som anknyter till läropliktsuppgiften ersätts till fullt belopp för kostnaderna för uppgiften, på samma sätt som det redan har gjorts i fråga om bestämmelserna om utbildning för invandrare.

Det kommer att genomföras en parlamentarisk reform av det kontinuerliga lärandet som svarar på behovet att utveckla och förnya det egna kunnandet under hela livet. I helhetsöversynen ska det i fråga om hela utbildningsvägen beaktas att utbudet och finansieringen av utbildning, den sociala tryggheten, omställningsskyddet, utkomstskyddet för arbetslösa, den frivilliga och arbetskraftspolitiska utbildningen samt identifieringen av kunnande ska anpassas till det nya systemet. Reformen av det kontinuerliga lärandet genomförs i trepartssamarbete med utbildningsanordnarna.

Verksamheten, handledningen och finansieringen inom de olika utbildningsstadierna ska utvecklas så att Finland kan erbjuda ett omfattande utbud av mångsidiga och arbetslivsorienterade utbildningshelheter med inriktning på det kontinuerliga lärandet.

Nationella principer för identifiering och erkännande av kunnande ska utarbetas. Syftet är att kunnande som individen förvärvat på olika sätt ska komma fram i arbetslivet och utbildningssystemet.

Övergripande tjänster för livslång vägledning skapas för att alla ska ha lika möjligheter till kontinuerligt lärande och för att kompetensutvecklingen ska riktas på ett strategiskt sätt med tanke på individen och samhället. Genom handledning stöds det kontinuerliga lärandet också för de grupper som är underrepresenterade i vuxenutbildningen.

En särskild utmaning som bör konstateras är att omvandlingen i arbetslivet och digitaliseringen förändrar de arbeten som kräver en lägre utbildningsnivå mest, vilket ökar omskolningen inom de grupper som för närvarande deltar i vuxenutbildning i liten utsträckning.

Snabba åtgärder kommer att vidtas för att svara på bristen på kompetent arbetskraft och för att utbilda vuxna med svaga grundläggande färdigheter.

Högskoleutbildning som leder till examen förblir avgiftsfri.

Mål

2

Barnen och de unga mår bra

Metoder

I enlighet med barnstrategin ska stödtjänsterna med låg tröskel för barn, unga och familjer, bland annat rådgivningsverksamhet, psykologtjänster, hemservice och familjerådgivning, sysselsättningstjänster och högklassiga elev- och studerandevårdstjänster utvecklas i anslutning till småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen. Dessutom ska språkutbildningen för sådana föräldrar med invandrarbakgrund som står utanför arbetslivet främjas.

Elev- och studerandevårdstjänsterna ska stärkas på alla utbildningsstadier så att barnen och de unga får det stöd de behöver. Det ska föreskrivas om bindande dimensionering av studerandevårdstjänsterna på andra stadiet. Inom småbarnspedagogiken ska en trestegsmodell för stöd utvecklas och i grundskolan ska stödet i tre steg stärkas genom ökade resurser till kompanjonundervisning, specialundervisning och elevhandledning.

Studiehandledningen på de olika utbildningsstadierna ska stärkas. Som ett led i höjningen av läropliktsåldern och beredningen av avgiftsfri utbildning på andra stadiet utreds bindande dimensionering av antalet studiehandledare inom utbildningen på andra stadiet och en utvidgning av skyldigheten att ge handledning i efterhand till att omfatta yrkesutbildningen samt stödjande handledning från grundskolan till andra stadiet.

Förutsättningarna för fortsatta studier ska förbättras för studerande med invandrabakgrund genom ökad studiehandledning och sektorsövergripande samarbete tillsammans med familjerna.

Alla barn och unga ska garanteras en genuin möjlighet att ha en hobby som intresserar dem i anknytning till skoldagen. Finland ska skapa en egen version av den isländska modellen. Skolornas morgon- och eftermiddagsverksamhet och kvaliteten på verksamheten, klubbverksamheten och samarbetet mellan kommunerna och aktörer inom den tredje sektorn ska stärkas. En beredning inleds i syfte att främja avgiftsfria hobbyer i anknytning till skoldagen.

Skolmältiderna utvecklas så att de är hälsosamma, ekologiska och skapar gemenskap. I samband med att skoldagen reformeras kommer möjligheten att införa mellanmål att utredas.

En verksamhetskultur i skolorna som präglas av samhörighet ska främjas och elevernas och de studerandes roller och möjligheter att påverka inom skolgemenskapen ska stärkas. Läroanstalterna ska ha nolltolerans för mobbning och personalen, eleverna och de studerande ska erbjudas utbildning i hur man identifierar och ingriper i mobbning. Det ska också fästas vikt vid identifiering och förebyggande av diskriminerande mobbning. Praxis som visat sig vara bra ska införas på nationell nivå och fortsättningen för effektfulla projekt ska tryggas. Ett program för förebyggande av mobbning inom småbarnspedagogiken ska utarbetas.

Mål

3

Utbildning skapar jämställdhet och jämlikhet i samhället

Metoder

Ett åtgärdsprogram ska genomföras för att främja kvaliteten och jämlikheten och öka deltagandet inom småbarnspedagogiken. Som en del av åtgärdsprogrammet ska försöket med avgiftsfri småbarnspedagogik på deltid för 5-åringar utvecklas, ett pilotförsök med tvåårig förskola genomföras, en kontakt mellan rådgivningsbyrån och småbarnspedagogiken skapas och en trestegsmodell för stöd inom småbarnspedagogiken utvecklas. I anknytning till programmet skapas ett forskningsprojekt där åtgärdernas effekt och resultat följs.

Det ska skapas en kontakt mellan rådgivningstjänsterna och småbarnspedagogiken. Ett mångårigt, yrkesövergripande och universellt interventionsprojekt som grundar sig på forskning kommer att genomföras inom en åldersklass vid rådgivningsbyråerna i syfte att öka deltagandet i småbarnspedagogiken på lång sikt.

En subjektiv rätt till småbarnspedagogik på heltid införs och gruppstorleken för barn över 3 år minskas (1/7).

Tillgången till yrkesutbildad personal inom småbarnspedagogiken ska tryggas i hela landet.

Kvalitetskriterier för småbarnspedagogiken utarbetas.

Genomförandet av principen om närdaghem i några städer följs och främjas som ett led i utvecklingen av småbarnspedagogiken till en del av varje barns utbildningsväg.

På lång sikt ska målet vara att småbarnspedagogik på deltid är avgiftsfri.

Behoven av personal och påbyggnadsutbildning inom småbarnspedagogiken ska bedömas i fråga om alla personalgrupper. Vid fördelningen av nybörjarplatser beaktas den regionala och språkliga tillgången till barntädgårdslärare. Den nuvarande personalen inom småbarnspedagogiken ska ges möjlighet att uppdatera sitt kunnande som en del av helheten.

Privata tjänster inom småbarnspedagogiken ska uppfylla samma kvalitetskriterier som offentliga tjänster. Verksamhet som bedrivs av privata serviceproducenter inom småbarnspedagogiken ska kräva tillstånd. Det kommer att utredas om en begränsning av strävan efter vinst kan omfatta småbarnspedagogiken på samma sätt som i fråga om den grundläggande utbildningen.

Det ska utredas hur papperslösa och asylsökande barns rätt till småbarnspedagogik uppfylls.

Jämställdhets- och likabehandlingsplanerna på de olika utbildningsstadierna blir förpliktande. Det ska föreskrivas att jämställdhets- och likabehandlingsplanerna är förpliktande också inom småbarnspedagogiken.

Det kommer att göras en utredning av behovet av att uppdatera lagstiftningen om småbarnspedagogik och grundläggande utbildning i enlighet med teckenspråkslagen och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Stimulansprogrammet för det finlandssvenska teckenspråket fortsätter, bland annat ska den ansvariga instansen för forskningen om språket fastställas.

Stödet till de samiska språkbona ska stärkas så att det svarar på de ökade behoven.

Rätten att slutföra den grundläggande utbildningen ska tryggas för alla unga, personer som kommit till landet mitt i sin utbildning och papperslösa.

Genomförandet av reformen av yrkesutbildningen ska stärkas genom stöd särskilt till genomförandet av hela studiedagar och studieveckor, lärande på arbetsplatsen och utveckling av läroavtalsutbildningen. Ministeriet ska i samråd med utbildningsanordnarna göra upp en modell där undervisning ges under hela skoldagar. Här kan också lärande i arbetet och olika lokala innovationer utnyttjas. Antalet lärare ska ökas.

Finansieringsnivån för yrkesutbildningen ska höjas för att säkerställa kvaliteten på utbildningen.

Åtgärder ska genast vidtas när problem med kvaliteten upptäcks inom utbildningen på andra stadiet så att utbildningens kvalitet, lärarnas arbetsvillkor och de ungas välbefinnande kan främjas med fakta som grund i alla gymnasier och yrkesläroanstalter. Det ska särskilt beaktas att resurserna för närundervisning och handledning är tillräckliga i förhållande till de förändrade kraven. Mångfalden av svårigheter i lärandet kräver att de pedagogiska metoderna inom yrkesutbildningen stärks och uppdateras.

Bildande studier inom yrkesutbildningen ska främjas (grundläggande färdigheter, förmåga till kritiskt tänkande och förmåga att "lära att lära"). I synnerhet ska möjligheten för dem som avlagt yrkesexamen att söka till och bedriva framgångsrika studier vid högskolor ökas.

Det ska utredas vilka faktiska möjligheter studerande inom utbildning på andra stadiet har att avlägga studiehelheter inom yrkes- och gymnasieutbildningen. Samtidigt ska det utredas hur utbildningsanordnarna ska kunna erbjuda dessa möjligheter, till exempel genom att utveckla finansieringsincitament och stärka samarbetet mellan utbildningsanordnarna på andra stadiet också i glesbebyggda områden så att antalet sökande till högskoleutbildning ökar.

Kvaliteten på gymnasieutbildningen och genomförandet av den nya gymnasielagen ska främjas.

Hållbar utveckling och miljöfostran, digitalisering, ekonomiska kunskaper och arbetslivskompetens samt sexual- och jämställdhetsfostran ska uppmärksammas som genomgripande teman på de olika utbildningsstadierna.

Det ska göras en utredning av utvecklingen av integrationsutbildningen så att den omfattar alla befolkningsgrupper på de olika utbildningsstadierna på ett jämlikt sätt och möjliggör integrationsutbildning och den språkutbildning som ingår i den också för de invandrare som står utanför arbetsmarknaden.

Det ska så snabbt som möjligt utarbetas ett program som främjar lärandet i det andra inhemska språket. Regeringen sätter som mål att införa det andra inhemska språket som obligatoriskt ämne i studentexamen.

Mål

4

Finland är en internationellt attraktiv plats för studier, forskning och investeringar

Metoder

Förutsägbar och långsiktig basfinansiering ska få en större roll inom högskolefinansieringen. Indexförhöjningarna ska göras till fullt belopp under hela regeringsperioden.

Utmaningarna och möjligheterna när det gäller forskningsfinansieringens förutsägbarhet, långsiktighet och tillgänglighet kommer att utredas. Utifrån utredningen utarbetas ett åtgärdsprogram för en ändamålsenlig forskningsfinansiering.

Det ska utarbetas en långsiktig plan genom vilken förhållandena för forskning, utveckling och innovationer förbättras och därigenom eftersträvas att den privata och offentliga investerings- och finansieringsnivån uppgår till fyra procent av bruttonationalprodukten.

Utifrån de nuvarande verksamhetsmodellerna ska det skapas förutsättningar för högskolor, forskningsinstitut och företag på olika håll i Finland att bilda kompetenskluster.

Kompetenskedjan stärks genom att yrkeshögskolornas, läroanstalternas och de små och medelstora företagens betydelse lyfts fram inom det nationella systemet för forskning, utveckling och innovationer.

Förvaltningsövergripande samordning och ledarskap inom innovations- och forskningspolitiken ska främjas genomgående i hela statsförvaltningen.

Finlands förmåga att locka internationella och inhemska företag att bedriva forsknings- och utvecklingsverksamhet i landet ska främjas.

Det finländska forskar- och vetenskapssamhällets internationella konkurrens- och attraktionskraft ska stärkas genom satsningar på forskningsmiljöer och forskningsinfrastrukturer.

Det ska göras lättare för utländska forskare samt studerande och personer som avlagt högskoleexamen i Finland att stanna i landet genom att tillståndspraxis förnyas, uppehållstillståndprocesserna görs smidigare och växelverkan mellan högskolorna och arbetslivet stärks. De studerande ska beviljas uppehållstillstånd för hela den tid de avlägger examen och efter det att de har utexaminerats ska det förlängas till två år.

Det ska göras ytterligare bedömningar av hur de studieavgifter som tas ut av studerande från länder utanför EU- och EES-området inverkar på internationaliseringen och högskolornas finansieringsbas.

Förtroendet inom högskolesystemet och högskolesamfunden ska stärkas. Högskolorna ska stödjas när det gäller att utveckla sin verksamhet, hitta sina styrkor, fördela arbetet och utveckla samarbetet.

Inom olika universitet med olika typer av administration kommer det att göras en bedömning av den administrativa autonomins tillstånd och förhållande till kraven i grundlagen. Vid bedömningen ska universitetsdemokrati på trepartsbasis beaktas.

Transparensen och öppenheten i den strategiska finansieringen ska stärkas ytterligare. Högskolornas autonomi kommer inte att inskränkas.

Högskolesystemet ska utvecklas till en plattform för studerande och för kontinuerligt lärande. Studerande med olika status – examensstuderande, studerande för livslångt lärande och personer som saknar studieplats – bör kunna välja studier på ett flexibelt sätt bland utbudet vid alla finländska högskolor, oberoende av organisationsgränser och geografiska begränsningar.

Det ska satsas på styrningen och finansieringen av högskolorna så att högskolorna uppmuntras till att i så stor utsträckning som möjligt erbjuda sitt utbildningsutbud också till andra än de egna examensstuderande och ordna undervisning i samarbete med andra högskolor. Informationssystemen ska utvecklas så att de stöder ett flexibelt avläggande av studier vid olika högskolor.

Det ska skapas en separat åtgärdshelhet som fokuserar på utbildningens internationalisering och globala inflytande och som bidrar till att öka internationaliseringen inom hela utbildningssystemet.

Den nationella medfinansieringen av EU-program ska uppnå en sådan nivå att Finland kan utnyttja EU-finansieringen av programmen Erasmus+ och Horisont.

3.7.1 Kultur, ungdom, idrott och motion

Lägesbild

I ett gott samhälle gör man saker tillsammans, det är interaktivt, delaktigt och likvärdigt. I Finland bygger kultur-, idrotts- och ungdomssektorn på ett starkt och livskraftigt civilsamhälle.

En levande kultur bildar en sådan grund för det civiliserade samhället som har ett värde i sig, och den stärker demokratin och yttrandefriheten. Produktions- och servicesektorn inom konsten, kulturen och den kreativa branschen är ständigt växande, arbetskraftsintensiva sektorer.

Det är viktigt att människor redan som barn tillägnar sig en aktiv livsstil och vardag. Bara en femtedel av finländarna rör sig tillräckligt med tanke på sin hälsa. Detta orsakar avsevärda samhällsliga kostnader.

Merparten av de unga har det bra, men uppskattningsvis 10–15 procent av dem mår dåligt. Exempelvis det att pojkar marginaliseras, flickor drabbas av psykiska problem och att minoriteter diskrimineras orsakar mänskligt lidande och medför kostnader för samhället.

I dag uppkommer en allt större del av det samhällsekonomiska resultatet från immateriellt innehåll. Den kreativa sektorn utgör för närvarande under 4 procent av Finlands bruttonationalprodukt, mindre än i de andra nordiska länderna. Inom EU-området har den kreativa sektorns andel redan stigit till 7 procent i genomsnitt.

Det finns många möjligheter också inom turismen: i nuläget hör Finlands resebalans till de svagaste i Europa. Finlands natur och kulturliv har attraktionskraft och där finns stor utnyttjad potential.

Mål

1

Antalet arbetstillfällen inom den kreativa sektorn blir fler, andelen i procent av BNP ökar och de anställdas arbetsvillkor förbättras

Metoder

Produktionsstödet till filmbranschen och den audiovisuella branschen ökas, och nätverket Creative Business Finland inrättas för att stödja tillväxten i den kreativa sektorn.

Ett projekt för grundlig reparation och ombyggnad av Nationalteatern och ett projekt för ombyggnad av Nationalmuseets utställningslokaler genomförs. Förutsättningarna för att genomföra det nya Arkitektur- och designmuseet utreds.

Kulturturismen stärks, exempelvis genom att man utnyttjar världsarvsobjekt, och en fond för att stödja den kreativa sektorn och kulturverksamheten inrättas som en långsiktig investering. Principerna för fondens verksamhet klargörs.

Finland förbereder sig på att finansiera evenemanget Europeisk kulturhuvudstad år 2026.

Mål

2

Kulturtjänsterna är mer tillgängliga och förutsättningarna för kultur har förbättrats

Metoder

På lång sikt strävar man efter att gradvis öka kultur- och konstanslagens andel av statsbudgeten till en procent.

Nivån på konstnärstipendierna höjs.

I syfte att öka kulturens effekter på välbefinnandet stärks samarbetet mellan de olika förvaltningsområdena. Fastställandet av minimiersättningar inom olika konstområden utreds i syfte att förenhetliga ersättningspraxis. Projektet Läsrörelsen som främjar läsande fortsätter. Ett fungerande system för ersättningar för kopiering för enskilt bruk utvecklas.

I syfte att förbättra förutsättningarna för konst genomförs en reform av systemet med statsandelar för utövande konst. Reformen kommer att gälla alla dem som arbetar med

utövande konst. Genom reformen tryggas Svenska Teaterns och Tampereen Työväen Teateris ställning och finansiering som nationella huvudscener.

Förutsättningarna för kultur tryggas genom åtgärder som säkerställer nivån på statsandelarna, verksamhetsunderstöden och anslagen för de nationella institutionerna.

Tillgången till bibliotek och till bokbussar tryggas och man sörjer för att samlingarna är mångsidiga: statens stöd till biblioteken bör vara så stort att biblioteken kan skaffa exempelvis sådana kulturprodukter som har liten upplaga, och biblioteken bör ha material också på andra språk än de inhemska. Utgivningen av vetenskaplig litteratur på de inhemska språken stöds. Tillgången till kvalitetslitteratur med liten upplaga förbättras. Skyddet för det immateriella kulturarvet ombesörjs.

Principen om en procent i fråga om byggandet (en procent av byggnadskostnaderna till kultur och konst) utvecklas och man fortsätter arbetet med att förankra principen. Införandet av principen på andra områden än området för visuell konst stöds.

Statsunderstöden enligt lagen om Svenska Finlands folkting (1331/2003) lyfts upp till en adekvat nivå.

Barnkulturen främjas. Den grundläggande konstundervisningen stöds, och de allmänna understöden och projektstöden till barnkulturen höjs.

Kulturtjänsterna utvecklas. En kulturarvsstrategi utvecklas, och åtgärder i det arkitekturpolitiska programmet genomförs. Nationalspråksstrategin uppdateras och utvecklas. Ett program för att effektivisera användningen av kulturanläggningar inleds. Målet är att utreda möjligheter att använda utrymmen gemensamt, förbättra förutsättningarna för turnéverksamhet samt stärka arrangörsunderlaget i fråga om kulturella tjänster

Mål

3

Utslagningen av unga minskar – alla unga hålls på utbildningsvägen och ungdomsarbetslösheten minskar

Metoder

I det riksomfattande programmet för ungdomsarbete och ungdomspolitik lyfts som huvudtema fram åtgärder för att förebygga utslagning bland ungdomar och stärka de ungas delaktighet. I programmet beaktas dessutom följande frågor: en verksamhetsmodell för en tillförlitlig och individuell bedömning av skolfärdigheterna tas fram, man stöder

minoriteter och förebygger utslagning, ungas sysselsättning och psykiska hälsa främjas, man ingriper i ungas användning av alkohol och droger samt spelberoende bland unga, alla unga garanteras lika möjligheter att få stöd genom samtal ansikte mot ansikte inom ramen för Navigator-verksamheten, ekonomiska kunskaper och arbetslivskompetens uppmärksammas som element som påverkar de ungas välbefinnande. Samordningen inom ungdomspolitiken förbättras och en barn- och ungdomspolitisk ministerarbetsgrupp inrättas. Dessutom ska samarbetet mellan olika aktörer i ungdomspolitiska frågor förbättras. Det säkerställs att tjänsterna för unga har effekter och att det finns mätare, görs bedömningar och bedrivs forskning på området. Budgetering där barn och unga ställs i fokus uppmuntras.

De verksamhetsmässiga och ekonomiska förutsättningarna för det uppsökande ungdomsarbetet och för verkstadsverksamheten för unga stärks. Ett riksomfattande digitalt system utvecklas i syfte att underlätta överföringen av identifierings- och kontaktuppgifter till det uppsökande ungdomsarbetet.

Mål

4

De ungas delaktighet ökar

Metoder

Skyldigheten att samråda med de unga skärps, och nya verktyg tas fram för att utveckla förfarandet.

Arbetsinsatser och kompetens vid frivillig verksamhet identifieras och lyfts fram i högre grad. Samarbete mellan skolor och organisationer främjas.

Demokrati- och människorättsfostran och elevernas delaktighet uppmärksammas i högre grad vid skolor och läroanstalter. Elev- och studerandekårsverksamheten uppmärksammas. Det demokratipolitiska handlingsprogrammet uppdateras och de ungas delaktighet i programmet beaktas. Behövliga propositioner för att se över ungdomslagen bereds, i synnerhet med sikte på att göra understödsprocesserna smidigare.

Mål

5

Anslagen för Veikkaus förmånstagare tryggas

Metoder

Veikkaus förmånstagare kompenseras under den kommande regeringsperioden för de eventuella minskningar av anslagen som anvisats för kultur, idrott och ungdomsverksamhet som föranleds av lotterilagen. Kompensationen kan genomföras exempelvis så att statsandelarna för den kommunala idrotts- och ungdomsverksamheten och för teatrar, museer och orkestrar stegvis överförs till att betalas med budgetmedel och finansiering för det uppsökande ungdomsarbetet gradvis återinförs under momentet för ungdomsväsendet.

Mål

6

Den totala fysiska aktiviteten ökar i alla grupper

Metoder

Programmet för fysisk aktivitet inrättas primärt i statsrådets kanslis regi och en enhet för utvärdering av programmet inrättas företrädesvis vid kansliet. Samtidigt inrättas i enlighet med den idrottspolitiska redogörelsen ett idrottspolitiskt samordningsorgan, som utses av statsrådet.

Ett program med devisen Finland rör på sig utarbetas, och en utvärderingsfunktion utvecklas för programmet. Programmet Skolan i rörelse utvidgas till att omfatta alla livsskedena.

Mål

7

Förutsättningarna för utomhusaktiviteter och fysisk aktivitet i vardagen förbättras

Metoder

Uppförande av idrottsanläggningar stöds, det eftersatta underhållet minskas och energi-effektiviteten förbättras. Antalet närliggande idrottsanläggningar och friluftsleder utökas och befintliga anläggningar och leder totalrenoveras. Man utökar utbudet av sådana närmiljöer som är centrala med tanke på barns, äldres och specialgruppers fysiska aktivitet i vardagen, exempelvis parker och grönområden. En nationell strategi för rekreation och fritidsanvändning utarbetas

Mål

8

Förutsättningarna för föreningsverksamhet och elitidrott förbättras

Metoder

Jämställdhets- och likabehandlingsarbetet stärks. Parasport och de äldres fysiska aktivitet främjas.

Åtgärderna i den idrottspolitiska redogörelsen verkställs. Stödet till föreningar höjs och elitidrottens finansiering utökas, det effektiveringsunderstöd som delas ut till grenarna höjs och behovet av elitidrottsgrenar utreds i enlighet med den idrottspolitiska redogörelsen. Ytterligare resurser anvisas för idrottsakademier och träningscenter.

Ungdomar som utövar idrott på ett målinriktat sätt garanteras möjlighet att delta i yrkesinriktad utbildning likaväl som att studera vid ett idrottsgymnasium.

4 Styrningssätt

4.1 Ledning av det strategiska regeringsprogrammet

Vid ledningen av regeringens politiska mål samordnas politik- och resursprocessen och regeringspolitiken, effektiviseras verkställigheten samt säkerställs den politiska beredningen över valperioderna. Till stöd för genomförandet av regeringsprogrammet stärks regeringens strategiprocess genom behövliga ändringar i organiseringen av statsrådets kansli. De ändringar som behöver göras i reglementet för statsrådet ska beredas under 2019.

En central roll vid styrningen av det strategiska regeringsprogrammet har parlamentariska kommittéer för parlamentarisk beredning över valperioderna, strategiska ministerarbetsgrupper och strategiska avtal med ministerierna som ingås under ledning av statsrådets kansli. Statsrådets kansli ska tillsammans med de olika ministerierna bereda en process för politisk styrning, genom vilken det säkerställs att tillgängliga resurser utnyttjas i enlighet med de fastställda prioriteringarna. En handlingsplan för regeringsperioden ska utarbetas med tanke på de mål, reformer och prioriterade politikhelheter som ingår i regeringsprogrammet. Genomförandet av projekten och förverkligandet av målen i regeringsprogrammet ska följas upp systematiskt. Regeringens strategiska beslutsfattande ska i större utsträckning än tidigare stödja sig på forskning och prognostiseringsdata.

Regeringen håller regelbundet gemensam aftonskola. Vid aftonskolan uppdateras regeringens gemensamma lägesbild och stöds förverkligandet av regeringens centrala mål.

Regeringen inleder varje granskningsomgång genom att meddela gemensamma politiska anvisningar. Statsrådets strategi- och styrdokument sammanställs till en kontrollerbar hierarkisk helhet, och det säkerställs att de resursbehov som strategierna förutsätter är förenliga med planen för de offentliga finanserna.

Statsrådets kanslis roll vid den strategiska styrningen av regeringsprogrammet ska stärkas.

4.2 Parlamentariska kommittéer

Regeringen kommer att förnya det parlamentariska kommittéarbetet. Arbetet med att bereda stora strukturreformer och andra reformer under de kommande valperioderna ska skötas av parlamentariska kommittéer. Genom denna nya modell med kommittéarbete stärks öppenheten, delaktigheten och ett brett faktaunderlag i beredningen.

Kommittéarbetet ska bestå av fastställande av kommitténs uppgiftsbeskrivning, ett förutredningsskede, tillsättande, beredning av förslag inklusive alternativ och konsekvenser samt uppföljning av genomförandet. Genomförandet av stora reformer förutsätter till stöd för det parlamentariska arbetet att kunnandet och kompetensen inom den offentliga förvaltningen ökas samt att arbetet kan stödja sig på beredningsarbete som görs under tjänsteansvar.

För beredningen av samhällligt betydelsefulla frågor ska utöver statliga institutioner också partier, sakkunniga och forskare, kommuner, företag och sammanslutningar samt andra medborgare samlas. För att garantera att beredningen ger resultat ska delaktigheten och en omfattande beredning stödjas med hjälp av verktyg som gör det möjligt att behandla den samlade informationen för att få fram alternativ, konsekvensutredningar och motiveringar åt beslutsfattarna.

I kommittéarbetet ska det säkerställas att synsättet är förvaltningsövergripande, att arbetet fortsätter över flera valperioder, att konsekvens- och utvärderingsuppgifter finns att tillgå i allt kommittéarbete och att digitala och andra verktyg utnyttjas för att höra allmänheten.

Statsrådets kansli ska ansvara för samordningen av kommittéärendena. Statsrådets kansli ska se till att samarbetet och informationsgången fungerar smidigt mellan kommittén och ministerierna inom de områden som berörs av kommitténs uppgift. Statsrådets kansli ska i samarbete med ministerierna organisera de konsekvensbedömningar och andra tjänster som kommittéernas sekretariat behöver till stöd för sitt arbete.

Vidare ska regeringen som en del av statsrådets kanslis finansiering vid behov anvisa resurser till bedömning av reformerna och till eventuella utredningar och vetenskapliga försök.

I organiseringen av kommittéerna och i kommittéernas arbete ska det vid behov garanteras att beredningen och genomförandet fortsätter över bytet av valperiod.

I samband med tillsättandet av kommittéerna ska följande fastställas:

- tidsspannet för beredning av förslag och genomförande av resultaten så att resultat kan uppnås också i reformer som omfattar flera valperioder,
- vilka aktörer som deltar i beredningen, deras roller i beredningen och sätten för deltagandet,
- samförstånd om mål och faktaunderlag, som ska uppnås genom att man utnyttjar statsrådets och ministeriernas utrednings- och forskningsverksamhet, sakkunniga inom och utanför förvaltningen samt olika nätverk, bland annat vetenskapspaneler och respons från allmänheten,
- samordningen av uppgifter, resurser och tidtabeller för planering av ekonomin och verksamheten, samt
- sekreterarbete, olika utrednings- och utvärderingsuppdrag och andra stödtjänster.

Statsrådet ska tillsätta kommittéerna och utse deras ordförande. Till medlemmar i kommittéerna ska kallas representanter för alla riksdagspartier och för centrala intressegrupper och icke-statliga organisationer.

I kommittéernas arbete ska digitala och andra inkluderande metoder utnyttjas för hörande av intressentgrupper och allmänheten.

Vid kommittéerna inrättas ett sekretariat, som huvudsakligen ska bestå av ministerietjänstemän och vars generalsekreterare ska vara en utnämnd ministerietjänsteman. Till medlemmar i kommittéernas sekretariat kan det även utnämnas centrala sakkunniga inom de områden som behandlas.

Tillsättandet av en kommitté föregås av ett förutredningsskede, av utarbetande av lägesbilden och av en gemensam uppfattning om det eftersträvade resultatet som grundar sig på lägesbilden. När en kommitté tillsätts ska det utifrån lägesbilden bildas en gemensam uppfattning om det resultat som eftersträvas med den reform som ska beredas.

Det ministerium till vars ansvarsområde frågan huvudsakligen hör ska ha huvudansvaret för arbetet. Ministerierna ska samarbeta med statsrådets kansli vid utarbetandet av lägesbilden och konsekvensbedömningarna. Syftet med kommittéarbetet är att ta fram lösningsförslag och beslut inom överenskommen tidtabell, så att man förbinder sig till dem.

Kommittéerna ska i sitt arbete effektivt utnyttja moderna arbetssätt, metoder och verktyg, i synnerhet vid inhämtande och analys av information. Arbetet ska byggas upp så att det faktaunderlag som samlats i förutredningsskedet uppdateras allteftersom kommittéarbetet framskrider.

4.3 Strategiska ministerarbetsgrupper

Regeringens ministerarbetsgrupper ska tillsättas genom separata beslut vid statsrådets allmänna sammanträde. I besluten ska ministerarbetsgruppens mål och uppgifter samt dess ordförande, medlemmar, sekretariat och andra stödtjänster anges.

Regeringen ska tillsätta det antal strategiska ministerarbetsgrupper som behövs. Ministerarbetsgrupperna ska inte verka längre än till slutet av valperioden. I början av regeringsperioden fastställs de ministerarbetsgrupper som ska tillsättas, deras mål, den ansvariga ministern och ministerierna.

Den ansvariga ministern ska svara för ledningen av ministerarbetsgruppen. Centrala tjänstemän vid respektive ministerium och ansvariga tjänstemän vid statsrådets kansli ska delta i ministerarbetsgruppens arbete.

En strategisk ministerarbetsgrupp ska, för att fullgöra sin uppgift, tillsammans med politikenheten vid statsrådets kansli utarbeta lägesbilden, ett preciserat uppdrag, konsekvensbedömningar samt indikatorer som lämpar sig för uppföljning av åtgärderna. Inom processen för verksamhetsplanen ska lägesbilden och åtgärdernas effekt i fråga om de centrala strategiska målen utvärderas som en del av det kommande årets process för verksamhetsplanen.

4.4 Ägarpolitiken

Regeringen fortsätter bedriva en långsiktig och dynamisk ägarpolitik som tryggar statens strategiska intressen. Statens innehav ska utvärderas med hänsyn till den totala samhällsekonomiska nyttan, utvecklingen av de ägda bolagens verksamhet och värde samt effektiv resursallokering. Statens innehav i olika bolag ska utvecklas utifrån målen med respektive innehav. Det gäller främst det strategiska ägarintresset, placerarintresset och strävan att främja tillväxt, sysselsättning och en hållbar utveckling genom statligt ägande. Staten kan investera i nya objekt inom exempelvis bioekonomi, cleantech, energieffektivitet, miljöteknik och hälsoteknik.

En grundläggande värdering inom alla statliga bolag ska vara samhällsansvar. Företagen ska i sitt beslutsfattande utöver de ekonomiska aspekterna även beakta verksamhetens sociala och miljömässiga konsekvenser.

Principbeslutet om statens ägarpolitik ska uppdateras. I samband med det ska det utvärderas om grunderna för de strategiska bolagsinnehaven är aktuella.

Regeringen ska under regeringsperioden starta betydande infrastrukturprojekt. Vi bereder oss på att vid behov kapitalisera de bolag eller projekt som bildas för dessa projekt. Beroende på behoven inom de enskilda projekten kan detta göras genom budgetfinansiering, genom överföring av statens aktieinnehav till de bolag som ska bildas eller genom kapitalisering av projektbolag med intäkter från försäljning av statens aktieinnehav.

Kommunfinans Abp ska överföras till statsrådets kanslis ägarstyrning. I samband med beredningen av statsrådets principbeslut ska det bedömas om det finns behov av andra ändringar i strukturerna för ägarstyrningen.

Det statliga ägandet ska vara ett verktyg för aktiv samhällsförnyelse. Kapitalet i bolagsinnehaven är så betydande att det bör användas för att generera mer tillväxt och sysselsättning än i nuläget. Kapitalanvändningen ska effektiviseras genom statens ägarstyrning, inte bara för att aktivera de befintliga innehaven, utan också för att generera ny ekonomisk aktivitet i Finland. Valtion Kehitysyhtiö Vake Oy spelar här en viktig roll. Valtion Kehitysyhtiö Vake Oy:s uppgifter och mål ska under hösten 2019 justeras så att de stöder målen i regeringsprogrammet.

4.5 Världens bästa offentliga förvaltning

Finlands offentliga förvaltning står sig med många mått mätt utmärkt vid en internationell jämförelse. Finland är världens stabilaste samhälle, tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna är på hög nivå och de offentliga tjänsterna är omfattande. Den starka offentliga förvaltningen är fundamentet för hela vår rättsstats funktion och möjliggör grunden för att utveckla allt mer medborgarorienterade offentliga tjänster.

Regeringen bereder en strategi för den offentliga förvaltningen där det centrala målet är det servicelöfte som ska ges till medborgarna. Syftet med strategin är att stärka den

offentliga förvaltningens närvaro i finländarnas vardag i hela landet och på båda nationalspråken, utveckla den digitala tillgängligheten och bredda användningen av ett klart myndighetspråk. Som en del av strategiarbetet ska regeringen stärka den offentliga förvaltningens förmåga att svara mot kriser under normala förhållanden och förbättra den offentliga förvaltningens riskhantering.

Genom åtgärderna enligt strategin stärks tryggheten av medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter, hållbarheten i de offentliga finanserna via främjandet av produktiviteten, samordningen inom informationspolitiken samt utnyttjandet av nya teknologier. Reformarbetet fokuserar på utvecklingen av interaktiviteten inom den offentliga förvaltningen samt på en förbättring av kvaliteten, flexibiliteten och tillgången när det gäller medborgarservice. Under regeringsperioden ska också det förvaltningsövergripande samarbetet och förmågan till genomförande stärkas genom att helhetsansvaret för utvecklingen av den offentliga förvaltningen tydligt samlas hos en enda aktör. Regeringen inleder åtgärder genom vilka statsförvaltningens silotänkande och överlappande arbete minskas.

Regeringen fördjupar ledningen av informationspolitiken. Öppenhet för den offentliga informationen görs till en bärande princip för hela informationspolitiken. Regeringen främjar en primär öppen källkod i offentliga informationssystem och vid upphandlingen av dem. Regeringen reglerar genom lag skyldigheten att förutsätta öppna gränssnitt när offentliga informationssystem skaffas, om inte något annat följer av vägande skäl. Regeringen fortsätter det målmedvetna öppnandet av offentliga datalager och utarbetar bindande kvalitetskriterier för dem så att utnyttjandet av lagren underlättas. Dessutom ska principerna enligt offentlighetslagen och kravet på att öppna datalager utvidgas så att de också gäller offentligt ägda bolag.

Regeringen vill främja en övergång till realtidsekonomi och göra Finland till en pionjärmarknad för realtidsekonomi. Ett omfattande införande av elektroniska fakturor och kvitton ska understödjas och den offentliga sektorn ska gå i bräschen vid införandet. Medborgarnas rätt till den egna digitala informationen och skyddet för personlig integritet ska stärkas. För individen ska det införas en möjlighet att ha kontroll över de egna personuppgifterna i offentliga informationssystem i enlighet med mina data-principen och att ge tillstånd till användning av dem i andra tjänster. En satsning på digitala tjänster i den offentliga förvaltningen skapar en grund för nya innovationer inom den privata sektorn och minskar i bästa fall kostnaderna för företagen.

Ett genomförande av servicelöftet och utvecklingen av digitala tjänster kräver ny kompetens inom den offentliga förvaltningen. En central utmaning för statsförvaltningen under de närmaste åren är också den omfattande pensioneringen samt det behov av att rekrytera nya sakkunniga som uppstår till följd av den digitala omvälvningen. För att klara sig i konkurrensen om den utbildade arbetskraften ska statsförvaltningen inleda ett enhetligt reformprogram för personalledningen omfattande hela koncernen, genom vilket statens

konkurrenskraft som arbetsgivare förbättras och förberedelser för det omfattande rekryteringsbehovet görs. Regeringen vill minska silotänkandet i statsförvaltningen, utveckla karriärstigarna och den interna arbetsrotationen samt fortsätta att främja löneharmoniseringen. Statens personalpolitik samt utvecklandet av förvaltningen görs i samarbete med huvudavtalsparterna och med iakttagande av god personalpolitik.

4.6 Regeringens kommunikationsstrategi

Regeringen kommer att godkänna sin egen kommunikationsstrategi och en kompletterande kommunikationsplan. Kommunikationsstrategin och kommunikationsplanen ska utarbetas under ledning av statsrådets kansli.

Kommunikationsstrategin styr kommunikationen om regeringens framsynsprojekt. I strategin anges de huvudsakliga målen med regeringens kommunikation samt en kommunikationsmodell för regeringens gemensamma kommunikation och för större reformer som gäller flera ministerier.

Kommunikationsstrategin ska vara verktyg för den politiska styrningen och stödja förverkligandet av regeringens mål.

Bilagor

Bilaga 1. Sammanfattning av de diskretionära bestående utgiftsändringarna

Ökningarna på 2023 års nivå uppdelade på de strategiska helheterna jämfört med den tekniska planen för de offentliga finanserna våren 2019

	Miljoner euro
3.1 Ett klimatneutralt Finland som tryggar den biologiska mångfalden	98
3.1.1 Bostadspolitiken	12
3.2 Finland – större än sin storlek i världen	100
3.3 Den trygga rättsstaten Finland	40
3.3.1 Utvecklingen av rättsstaten	15
3.3.2 Försvarspolitiken	10
3.4 Ett livskraftigt Finland	125
3.4.1 Utvecklingen av transportnätet	20
3.4.2 Jordbruket	35
3.5 Ett Finland där förtroende och en jämlik arbetsmarknad råder	65
3.6 Ett rättvist, jämlikt och inkluderande Finland (inklusive 3.6.1 Social- och hälsotjänster)	270
3.6.2. Reformen av den sociala tryggheten	300
3.7 Kunskapens, utbildningens och innovationernas Finland	201,5
3.7.1 Kultur-, idrotts- och ungdomsfrågor	22,5
Varav av den ofördelade reserven	-84
Totalt	1 230

Tabell över utgiftsfördelningen per åtgärd på 2023 års nivå i bilagan.

Minskningar

En arbetsgrupp ska tillsättas för att utarbeta ett förslag till minskning av företagsstödet med 100 miljoner euro på 2023 års nivå före höstens budgetförhandlingar. Om enighet inte uppnås om minskningarna, sänks alla företagsstöd i förhållande till sina kostnader. Avsikten är att översynen också i fråga om skattesubventionerna ska göras så jämnt som

möjligt så att ändamålsenligheten i genomförandet beaktas. I detta sammanhang avgörs också fortsättningen på kompensationen vid utsläppshandel.

Nivån på momenten för reservationsanslag sänks permanent med sammanlagt 50 miljoner euro (på 2023 års nivå) så att minskningarna riktas till de anslag som under de senaste åren utan grund har stannat på en nivå som är betydligt lägre än den budgeterade (exceptionellt stora så kallade överföringsposter).

Den anslagsnivå på medlemsavgiften till EU som bygger på kommissionens förslag sänks med 50 miljoner euro (på 2023 års nivå) i förhållande till den tekniska planen för de offentliga finanserna, med beaktande av det nuvarande förhandlingsläget. Om det visar sig att medlemsavgiften till EU trots allt blir större än detta, ska läget i fråga om de planerade utgiftsökningarna bedömas på nytt.

Bilaga 2. Framtidsinvesteringar av engångsnatur

Inom ramen för programmet för framtidsinvesteringar av engångsnatur riktas högst 3 miljarder euro till investeringar av engångsnatur och till försök som har stor samhällelig betydelse. Eftersom åtgärderna är av engångskaraktär ökar de inte statens utgifter år 2023.

Finansiering och förfaringssätt

För att täcka de utgifter av engångsnatur som avses här reserveras 3 miljarder euro, varav 2,5 miljarder kan tas från statens direkta bolagsinnehav och resterande 500 miljoner från andra tillgångsposter.

De här medlen ska användas till engångsinvesteringar och försök som har stor samhällelig betydelse och som genomförs genom kapitalisering av projekten eller genom direkt budgetfinansiering.

Besluten om användningen av dessa medel fattas av statsrådets allmänna sammanträde efter beredning i det finanspolitiska ministerutskottet.

Ökningarna sammanlagt åren 2020–2022 uppdelade på de strategiska helheterna jämfört med den tekniska planen för de offentliga finanserna våren 2019

	Miljoner euro
3.1 Ett klimatneutralt Finland som tryggar den biologiska mångfalden	507
3.1.1 Bostadspolitiken	43
3.2 Finland – större än sin storlek i världen	250,1
3.3 Den trygga rättsstaten Finland	92,6
3.3.1 Utvecklingen av rättsstaten	6,5
3.4 Ett livskraftigt Finland	522
3.4.1 Utvecklingen av transportnätet	150
3.4.2 Jordbruket	278
3.5 Ett Finland där förtroende och en jämlik arbetsmarknad råder	100
3.6 Ett rättvist, jämlikt och inkluderande Finland	180
3.6.2. Reformen av den sociala tryggheten	20
3.7 Kunskapens, bildningens och innovationernas Finland	730
3.7.1 Kultur-, idrotts- och ungdomsfrågor	120
Inte allokerat	50,8
Totalt	3 050

Dessutom anvisas det ur Statens bostadsfond 75 miljoner euro till helheten 3.1 Ett klimatneutralt Finland som tryggar den biologiska mångfalden och 176 miljoner euro till helheten 3.1.1 (Bostadspolitiken).

Bilaga 3. Regeln för utgiftsramen

Regeringen förbinder sig att följa planen för de offentliga finanserna och det första rambeslut som ingår i den. Målet är att genom planen för de offentliga finanserna garantera en ansvarsfull och långsiktig finanspolitik som främjar ekonomisk stabilitet.

Regeringen konstaterar att ramnivån för statsfinanserna höjs i enlighet med riktlinjerna i detta program. Åtgärder enligt regeringsprogrammet samt övriga åtgärder genomförs i den utsträckning det är möjligt inom ramen. År 2023 är ramnivån 1,4 miljarder högre enligt prisnivån 2020 än i den så kallade tekniska ramen (4.4.2019). I ramnivån ingår en ofördelad reserv på 0,1 miljarder och en reservering för tilläggsbudgeten på 0,1 miljarder euro som inte ingick i den tekniska ramen. Utöver de strukturella justeringarna av ramarna justeras ramarnas totala nivå i motsvarande grad som prisnivån förändras.

Åren 2020–2022 reserveras det i ramnivån 300 miljoner euro för tilläggsbudgetar. Om utgiftsnivån efter tilläggsbudgetarna stannar under ramnivån, kan skillnaden följande år, oberoende av ramen, användas för utgifter av engångsnatur.

En mekanism för exceptionella konjunkturlägen ("mekanismen för exceptionella konjunkturlägen") tas i bruk. Syftet med mekanismen är att trygga finanspolitikens förmåga att reagera på det sätt som det ekonomiska läget kräver. Med avseende på användningen av mekanismen för exceptionella konjunkturlägen samt målen för en balanserad sysselsättning och en balanserad offentlig ekonomi råder exceptionella konjunkturlägen

- om världsekonomin och framför allt euroområdet råkar in i en allvarlig konjunkturedgång som driver Finland in i samma läge, eller
- om Finlands ekonomi råkar in i en allvarlig konjunkturedgång till följd av en tillfällig störning som inte beror på regeringens åtgärder.

Det finanspolitiska ministerutskottet beslutar när dessa villkor uppfylls och beslutar om en rekommendation till statsrådet utifrån en beredning av finansministeriets ekonomiska avdelning och lägesbedömningar som gjorts av Finlands Bank och ekonomiska forskningsinstitut. De förfaranden som gäller vid fastställande av exceptionella konjunkturlägen har preciserats i tilläggsprotokollet till regeringsprogrammet.

Genom att använda mekanismen för exceptionella konjunkturlägen är det trots ramen möjligt att 2020–2022 rikta sammanlagt högst 1 miljard euro, dock högst 500 miljoner euro per år, till utgifter av engångsnatur.

Syftet med ramarna för statsfinanserna är att begränsa det totala beloppet av utgifter som skattebetalarna påförs. När det i statsbudgeten görs förändringar som ur detta perspektiv är neutrala, kan justeringar som motsvarar dem göras i ramen för valperioden. Ramarna begränsar inte ombudgeteringar av utgifter, ändringar i tidtabellen för utgiftspaket eller sådana ersättningar eller återbetalningar av inkomster eller andra motsvarande poster som utan grund visar sig ha blivit gjorda till för högt belopp under valperioden. Om de utgifter som föranleds av ett aktuellt utgiftspaket tekniskt överförs till nästa valperiod, sänks ramnivån i motsvarande grad.

Regeringen använder inte skattelättnader eller skattesubventioner för att kringgå ramarna.

Om upphandlingen av jaktplan och systemet för återbäring av energiskatt föranleder mindre utgifter under ramperioden än vad som reserverats i ramen, används skillnaden inte till att öka de övriga utgifterna.

Ramen omfattar inte följande utgifter:

- Konjunkturrelaterade utgifter, det vill säga utgifter för utkomstskyddet för arbetslösa, utgifter för utkomststødet, lönegaranti och bostadsstöd. Utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa används också till finansieringen av lönesubventionen. De nämnda utgifterna omfattas dock av ramen när det gäller utgiftskonsekvenserna av ändringar i utgifternas grunder samt av andra behovsprövade beslut som inverkar på deras nivå.
- Ränteutgifter för statsskulden.
- Kompensationer till andra skattetagare till följd av skatteändringar (inklusive kompensationer för socialförsäkringsavgifter) som staten har fattat beslut om.
- Utgifter som till beloppet motsvarar tekniskt förmedlade betalningar och medfinansiering från utomstående (inklusive EU).
- Utgifter motsvarande intäkterna av penningspelsverksamhetens vinstmedel.
- Finansiella investeringar.
- Anslag som anvisats för mervärdesskatteutgifter.
- Finansieringen av Rundradion ("överföring till statens televisions- och radiofond").

Bilaga 4. Åtgärder mot grå ekonomi

1. Åtgärdsprogrammet och strategin för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet fortsätter också efter 2020.
2. I företagens ekonomiförvaltning går man mot fullständig automation genom att elektroniska kvitton och fakturor i ett strukturerat format tas i bruk. Behoven för små och medelstora företag ska bedömas vid förändringen.
3. För Skatteförvaltningen ska behövliga lagstiftningsmässiga och tekniska metoder göras möjliga så att myndigheten så automatiskt som möjligt för beskattningen kan samla in uppgifterna om aktörerna inom den digitala plattformsekonomin.
4. Ett utvidgat uppgiftsinnehåll i mervärdesskattedeclarationer ska utredas.
5. På skeppsvarv ska det skattenummer som fungerat väl och förebyggt grå ekonomi inom byggbranschen tas i användning. Behovet av och förutsättningarna för att ta skattenumret i användning ska kartläggas också för andra riskbranscher, t.ex. turism- och restaurangbranschen.
6. Företags- och organisationsdatasystemet (FODS) kan utvidgas så att det i större utsträckning än för närvarande innehåller uppgifter om hur företagen sköter sina centrala skyldigheter.
7. Myndigheternas befogenheter och bestämmelserna om informationsutbyte ska utvärderas för att olika myndigheter vid övervakningen av grå ekonomi bättre ska få tillgång till uppgifter om brottslig bakgrund.
8. Myndigheternas möjlighet att i sin verksamhet utreda anmälningsförsummelser ska utvecklas och det ska utvärderas huruvida sanktionerna i anslutning till dem är tillräckliga.
9. Utländska sammanslutningar åläggs bokföringskyldighet när de har ett fast driftställe i Finland.
10. Det ska utredas om det är möjligt att säkerställa att Skatteförvaltningen får uppgifter också om affärer som gäller finländska förvaltarregistrerade börsaktier samt om handelsparterna.
11. Det ska utredas om också uppgifterna om ägarna till förvaltarregistrerade aktier i börsbolag kan offentliggöras i ett register.
12. Utvidgad anmälningsplikt för banker och försäkringsbolag i ekonomiska brott ska utredas.
13. Det ska utredas hur det kan säkerställas att bisysslor och andra motsvarande ekonomiska intressekopplingar för forskningspersonalen vid universitet omfattas av anmälningsplikt och allmän offentlighet.
14. En utvidgning av den oberoende forskningsverksamheten för utredning av grå ekonomi till aggressiv skatteplanering samt privatpersoners verksamhet ska utredas och enheten ska garanteras tillräckliga resurser.

15. Lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter ska ändras så att även de ändringar i beskattningsuppgifterna som gjorts efter att beskattningen slutförts blir offentliga.
16. Finland ska i EU arbeta för att anmälningsplikten för verkliga förmånstagare utvidgas till att omfatta samtliga verkliga förmånstagare vars andel av förmånen är minst 10 procent.
17. Nya metoder för att ingripa i uppsåtlig eller grovt vårdslös underavlöning, såsom exempelvis administrativa sanktioner, ska utredas.
18. Utredningsskyldigheten i fråga om överlast ska utvidgas för beställaren av en transport. Också en sådan beställare av en transport som tar emot och betalar för transporten ska bli ansvarig för en transport som körts med överlast. När beställaren agerar på detta sätt försummar denne sin utredningsskyldighet i fråga om transportören.
19. Ansvar för kör- och vilotidsförseelser för den som beställer en transport ska utredas. Som ansvarig för överträdelser av kör- och vilotider ska återinföras också den som utarbetar en tidtabell eller beställer en transport och förutsätter en sådan leveranstid som inte kan uppnås utan överträdelse av bestämmelserna om kör- och vilotider.
20. Lagstiftningen, regleringen och tillsynen i fråga om taxitrafik preciseras så att den bekämpar grå ekonomi, främjar fungerande konkurrens och säkerställer tillgången till taxitjänster i hela landet.

Bilaga 5. Åtgärder mot internationellt kringgående av skatt och aggressiv skatteplanering

Finland fortsätter att vidta nationella åtgärder för att bekämpa internationellt kringgående av skatt och aggressiv skatteplanering genom ett separat åtgärdsprogram som utvidgar Finlands skatteunderlag och ökar transparensen. Regeringen följer upp effekterna av de internationella och nationella åtgärder för att förhindra kringgående av skatt som redan tidigare har genomförts och bedömer behovet av nya åtgärder.

1. Det ska utredas om det är möjligt att införa en beskattningsmodell som förhindrar att personer bosatta utomlands kan undgå att betala skatt för försäljning som skett eller gåvor eller arv de fått när de varit skattskyldiga i Finland.
2. Möjligheten att lämna Mankala-bolag och offentligt ägda bolag för infraprojekt utanför ränteavdragsbegränsningen ska utredas. Det ska utvärderas om det gällande regelverket om begränsning av ränteavdrag och kringgående av skatt är en tillräckligt effektiv metod för att förhindra att beskattningsbar inkomst förs ut ur Finland utom räckhåll för beskattningsbefogenheterna, exempelvis i strukturer för kapitalinvestering.
3. Behovet av att reformera lagstiftningen om beskattning av delägare i utländska bas-samfund ska bedömas med tanke på aggressiv skatteplanering.
4. En bestämmelse införs enligt vilken ett samfund eller en samfällid förmån betraktas som finländsk om samfundet eller förmånen har bildats i enlighet med finsk lagstiftning, dess registrerade hemort är Finland eller den verkliga ledningen finns i Finland.
5. Regleringen om koncerners resultatutjämning ska ses över och en avdragsgillhet för utländska dotterbolags så kallade slutliga förluster göras möjlig.
6. Det finns orsak att i sin helhet betrakta förtäckt dividend som skattepliktig inkomst.
7. Det ska utredas om en bestämmelse om definition av verklig förmånstagare kan införas.
8. Bestämmelsen om rättelse av internprissättning ska revideras så att den kan tillämpas i samma omfattning som OECD:s riktlinjer för internprissättning. Samtidigt ska det kontrolleras om lagstiftningen borde preciseras så att OECD:s riktlinjer om allokering ska tillämpas på allokering av inkomst till fasta driftställen.
9. Begreppet ekonomisk arbetsgivare införs så att man i Finland inte ska kunna undgå skatt genom att skenbart arbeta för en utländsk arbetsgivare.

Bilagor och protokollsanteckningar

Bilaga 6. Protokollsanteckningar

Ett ekonomiskt hållbart Finland

- Mekaniska årliga mål ska inte ställas för försäljning av egendom. De ska förverkligas på ett ändamålsenligt sätt och enligt en ändamålsenlig tidtabell.
- Regeringen lägger skyndsamt fram en tilläggsbudget genom vilken det bland annat inleds infraprojekt som stärker hela landets konkurrenskraft och tillgänglighet, försnabbar spårtrafiken och minskar underhållsskulden inom transportnätet.
- Vid behov kommer minskningen i Finlands del av EU-finansieringen under den kommande stödprogramperioden 2021–2027 för EU:s gemensamma jordbrukspolitik att kompenseras av den ofördelade reserven.

Konstaterande av en exceptionell konjunkturedgång

- Med avseende på användningen av mekanismen för exceptionella konjunkturlägen samt målen för en balanserad sysselsättning och en balanserad offentlig ekonomi råder exceptionellt konjunkturläge, om Finlands ekonomi råkar in i exceptionell konjunkturedgång på grund av en allvarlig konjunkturedgång i världsekonomin och i synnerhet inom euroområdet eller på grund av en annan tillfällig allvarlig störning i efterfrågan som inte beror på regeringens åtgärder.
- Finanspolitiska ministerutskottet beslutar om definitionen av exceptionellt konjunkturläge utifrån en analys av finansministeriets ekonomiska avdelning och lägesbedömningar som begärts från Finlands Bank och ekonomiska forskningsinstitut (Etla, PT, PTT).
- Uppkomsten av exceptionella konjunkturlägen bygger på en helhetsbedömning av ekonomins tillstånd. I bedömningen fästs särskild uppmärksamhet vid bruttonationalproduktens och arbetslöshetsgradens utveckling samt vid andra relevanta faktorer.
- Tecken på en allvarlig störning i euroområdet är till exempel att bruttonationalprodukten i euroområdet minskar med minst 0,5 procent under två kvartal i rad och att den

säsongrensade arbetslöshetsgraden i euroområdet under tre månader ökar kumulativt med minst 0,5 procentenheter

- Tecken på en allvarlig störning i Finlands ekonomi är till exempel att Finlands bruttonationalprodukt minskar med minst 1,0 procent under två kvartal i rad och att trenden för arbetslöshetsgraden under tre månader ökar kumulativt med minst 0,5 procentenheter.
- I analysen fästs vikt förutom vid störningarnas skala särskilt vid deras uppskattade varaktighet och källa.

3.1 Ett klimatneutralt Finland som tryggar den biologiska mångfalden

- Tillstånd av markägaren ska föreskrivas som en förutsättning för ett förlängt malmetningstillstånd.

3.2 Finland – större än sin storlek i världen

- Regeringen gör för regeringsperioden upp en investeringsplan för utvecklingssamarbete i låne- och investeringsform. Planen ska styra investeringar i enlighet med prioriteringarna och principerna i regeringsprogrammet, i synnerhet till klimatfinansieringen och till de minst utvecklade länderna. Kriterierna för effekterna av investeringar och för ansvarsfullhet ska stärkas och iakttagandet av kriterierna följas upp. Planen ska göras upp så att den kan godkännas i samband med budgetförhandlingarna hösten 2019.
- Regeringen ska samtidigt göra upp en plan för mål av engångsnatur i utvecklingssamarbetet. Dessa stärker möjligheterna att uppnå regeringens utvecklingspolitiska mål och Finlands internationella profil och tillgodoser aktuella humanitära behov och multilaterala organisationers behov av finansiering. I planerna ska betonas en så omfattande ODA-duglighet som möjligt.

Vid förhandlingsbordet fördes diskussioner om att följande frågor ska tas med i tilläggsprotokollet

1. Vid Finlands deltagande i krishanteringsinsatser betonas FN-insatser. Beslut om deltagande i insatser samt om nödvändig tilläggsfinansiering ska fattas från fall till fall och vid behov genom en tilläggsbudget.
2. För att trafiken mellan Finland och Ryssland ska bli smidigare utreds möjligheten att öppna ett internationellt gränsövergångsställe i Parikkala.
3. Målet är att det stöd för utvecklingssamarbete som kanaliseras via organisationernas moment för civilsamhällesorganisationer höjs till 15 procent av de ordinarie utvecklingssamarbetsanslagen.

4. Resurserna för Partiernas internationella demokratisamarbete (DEMO) rf tryggas som en del av demokratiserings- och rättstatsstödet.
5. Målet är att den finansieringsandel som styrs via FN ska höjas till 30 procent av utvecklingssamarbetsanslagen på Finlands prioriterade områden och betona kvalitet och genomslag.
6. Team Finland-verksamheten vid utrikesministeriet ska stärkas med beaktande av de områden som inte täcks och genom att Business Finland-aktörerna skiftar fokus från Finland till utländska nätverk.
7. Handeln med Ryssland ska göras flexiblere genom att nödvändiga resurser tryggas för behandlingen av exporttillstånd.
8. För att säkerställa kompetensen inom hållbar utveckling dras färdigt upp Agenda 2030-riktlinjer för undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. Arbetet med utvecklingsfrågor och global fostran i ett pluralistiskt civilt samhälle ska även i Finland möjliggöras genom en tryggad finansiering.
9. I början av regeringsperioden ska göras en utredning om verksamhetsförutsättningarna för civilsamhällesorganisationer och fristående stiftelser som är verksamma på det utrikes- och säkerhetspolitiska fältet. Ett utvecklingsprogram ska göras upp utifrån utredningen.
10. När det gäller en ökning av klimatfinansieringen ska målet vara framförhållning.

3.6.1 Strukturen av social- och hälsotjänsterna

Om användningen av det budgeterade men oanvända eller från beredningen återförda beredningsanslag på cirka 250 miljoner euro för den social- och hälsovårdsreform som förföll beslutades följande:

I fråga om användningen av anslaget under moment 28.70.05 ska finansministeriet och social- och hälsovårdsministeriet, och vid behov övriga ministerier, bereda ett gemensamt förslag för regeringsperiodens första plan för de offentliga finanserna samt för framtida tilläggsbudgetpropositioner. I samband med det ska det bedömas om det eventuellt finns överlappningar med övrigt innehåll i social- och hälsovårdsreformen.

Beredningsanslagen kan användas för samordning av informationssystem, riksomfattande IKT-beredning, åtgärder för att främja produktiviteten samt annan finansiering av arbete för utveckling av social- och hälsovården och räddningsväsendet.

Av finansieringen på 250 miljoner euro anvisas fyra miljoner euro för integrationsforskningen inom social- och hälsovården.

Bilaga 7. Europaarbetsgruppens promemoria om centrala teman för Finlands EU-ordförandeskap

Ett starkt, enat och handlingskraftigt EU – Prioriteringar för Finlands EU-ordförandeskapsperiod

Strong and united - EU that delivers: Priorities for Finland's Presidency of the Council of the European Union

EU kan lösa vår tids stora utmaningar, skapa välfärd och trygga en hållbar inre marknad genom att vara enigt och kategoriskt försvara sina egna värderingar.

EU som global klimatledare

EU globaalina ilmastojohtajana

EU as a global climate leader

Under Finlands EU-ordförandeskapsperiod ska EU höja sin profil som global klimatledare. En långsiktig klimatstrategi genom vilken EU är klimatneutralt 2050 ska utarbetas för EU. Samtidigt ska EU utnyttja de nya möjligheterna och tillväxt- och exportpotentialen inom koldioxidsnål cirkulär ekonomi och bioekonomi och säkerställa övergången till ett socialt rättvist, klimatneutralt samhälle.

Ordförandeskapets målsättning: Som avslutning på Finlands EU-ordförandeskapsperiod ordnas ett klimattoppmöte där EU-länderna tillsammans med de viktigaste intressentgrupperna tar fram lösningar för en rättvis övergång mot ett klimatneutralt samhälle, där målen för utsläppsminskningen nås på ett socialt och regionalt sett rättvist sätt och så att också ekonomisk framgång skapas.

EU stärker rättsstatsprincipen och mänskliga rättigheter

EU vahvistaa oikeusvaltioperiaatetta ja ihmisoikeuksia

EU that strengthens the rule of law and human rights

Den europeiska framgångssagan grundar sig på demokratiska institutioner och rättsstatsprincipen. Rättsstatsprincipen ska stärkas så att medborgarna i Europa kan leva i fred och med lika rättigheter och så att EU på ett trovärdigt sätt kan försvara det multilaterala regelbaserade internationella systemet och de internationella människorättsinstitutionerna. Detta främjar också förutsägbarheten för den ekonomiska verksamhetsmiljön och är en fördel för europeiska företag och företag som etablerar sig på unionens område.

Förverkligandet av rättsstaten och tillgodosendandet av de mänskliga rättigheterna kräver också att medborgarnas övergripande säkerhet garanteras. En viktig prioritering är beredskap för olika hybridhot och hot mot säkerheten sett ur ett brett perspektiv. EU måste också effektivisera sitt deltagande i att förebygga konflikter och i fredsmedling, med uttrycklig uppmärksamhet på ungas och kvinnors särskilda roll.

Ordförandeskapets målsättning: Under Finlands EU-ordförandeskapsperiod ska gemensamma metoder tas fram för att stärka grunden för rättsstaten. EU:s finansiering ska kopplas till att rättsstatsprincipen iakttas. Ställningen för det civila samhället och oberoende domstolar ska säkerställas.

Ett konkurrenskraftigt och socialt enhetligt EU

Kilpailukykyinen ja sosiaalisesti eheä EU

Competitive and socially cohesive EU

En fungerande inre marknad, regelbaserad frihandel samt god och uppdaterad lagstiftning garanterar ett konkurrenskraftigt EU. Forskning, utveckling och innovationer samt ett fullskaligt utnyttjande av digitaliseringen har en central roll i skapandet av ett mer konkurrenskraftigt och ekonomiskt starkt EU. Genom att främja regional och social rättvisa samt jämställdhet mellan könen skapar EU hållbar tillväxt och välfärd.

Det är viktigt för EU att stärka samarbetsrelationerna med länderna i Afrika och med Afrikanska unionen.

Ordförandeskapets målsättning: Under Finlands EU-ordförandeskapsperiod ska det fattas beslut om en ny tillväxtstrategi för EU med målet att göra EU till världens mest konkurrenskraftiga och socialt enhetliga koldioxidsnåla ekonomi.

Bilaga 8. Transportarbetsgruppens idéuppdrag om utvecklingen av MBT

- MBT (markanvändning, boende och trafik): Trafikprestationerna ska minskas genom gemensamma åtgärder, och utsläppssnål kollektivtrafik samt främjande av gång och cykling ska prioriteras i planering, genomförande och finansieringsavtal av statens och stadsregionernas MBT-samarbete. Projekt som beaktar cykelleder ska främjas.
- Genom MBT-avtalen ska nollvisionen för trafiksäkerheten (antalet dödsfall i trafiken år 2050 ska vara noll) främjas.
- I MBT-områdena är målet en övergripande integrering av olika trafikformer genom öppna data och öppna gränssnitt. MBT-avtalsförfarandena ska utvecklas och utvidgas till att omfatta tjänstefiering och näringspolitik samt medelstora stadsregioner.
- I stadsregionerna ska nollutsläpp för transporttjänster, maritim logistik och multimodala transportkedjor i anslutning till den samt närlogistik främjas genom MBT-avtalen.
- Möjligheten till EU-finansiering utreds i första hand för samprojekt mellan de städer som ingår i det transeuropeiska transportnätets stomnät och som har en funktionell förbindelse till dem och som finns i deras omedelbara närhet.
- Spårvägsprojekt i de stora städerna ska stödjas genom MBT-processen.
- Infrastrukturen för laddning av elbilar ska främjas genom att man inför en nationell skyldighet enligt direktivet om byggnaders energiprestanda om att det i samband med stora renoveringar i bostadsaktiebolag eller affärslokaler ska byggas infrastruktur för laddning av elbilar. Lagen om bostadsaktiebolag ska ändras så att det även utan ett enhälligt beslut av aktieägarna blir möjligt att göra de ändringar i elsystemet som behövs för laddning av elbilar.

Bilaga 9. Utvecklande av demokratin

Det civila samhället

Föreningsmedlemmars direkta möjligheter att påverka inom föreningsverksamheten ska stärkas till exempel genom att tillåta beslutsfattande genom röstning på medlems- eller förbunds nivå i alla sådana frågor som hör till föreningsmötets beslutanderätt. Utvecklingen av den finländska föreningssektorn ska främjas genom lagstiftningen på så sätt att fusioner mellan två eller flera föreningar underlättas.

I syfte att stärka det civila samhällets resurser ska möjligheten att stödja utvecklandet av icke-statliga organisationers medelsanskaffning utredas.

Det ska göras en bedömning av behoven att utveckla systemet med medborgarinitiativ till exempel genom att säkerställa att initiativ inte förfaller i samband med att en ny valperiod börjar och att formaliteter inte hindrar verkställandet av initiativens innehåll.

Ungas delaktighet

Åldersgränsen för undertecknande av medborgarinitiativ ska sänkas till 15 år för att stärka ungas samhälleliga delaktighet.

Barns och ungas delaktighet och aktivitet i samhället främjas bland annat på digital väg, och utvecklandet av mediäläskunnigheten stöds. Demokratifostran ska ökas i skolorna och den samhälleliga fostringsuppgiften stärkas. Kontaktytan för växelverkan mellan partierna, det civila samhället och skolorna stöds i syfte att stärka barns och ungas aktiva medborgarskap. Ungdomsfullmäktiges roll i beslutsfattandet på kommun- och landskapsnivå ska betonas.

Det politiska systemet

Särskilt den politiska oppositionens verksamhetsförutsättningar ska stärkas genom att till exempel i riksdagens informationstjänst utveckla en oberoende kalkyleringstjänst som är tillgänglig för samtliga riksdagspartier och som ger modeller för att beskriva de ekonomiska konsekvenserna av partiernas förslag. De väsentliga modeller för kalkylering och prognostisering inom olika politikområden som används av ministerierna och den övriga offentliga förvaltningen ska bli offentliga.

För att främja nya samhälleliga initiativ ska finansieringen av de tankekedjor som har en koppling till partierna riktas till stöd för det politiska beslutsfattandet och utnyttjande av

forskningsdata. Partipolitiskt oberoende samhällsforskning som stöder beslutsfattandet ska garanteras tillräckliga resurser.

Politikens öppenhet och medborgarnas möjligheter att få information om ärenden redan i behandlingsskedet ska ökas både på riksnivå och på kommunnivå.

De bestämmelser som gäller kandidatuppställningen vid val ska reformeras så att de mångsidigare än nu möjliggör olika demokratiska sätt att fatta beslut i enlighet med vad som närmare bestäms i partiets stadgar.

En parlamentarisk arbetsgrupp ska tillsättas för att utreda behoven att utveckla partilagen, valfinansieringslagen och vallagen samt för att vid behov se över annan lagstiftning som gäller politisk verksamhet.

Val- och partifinansiering

Det ska säkerställas att politiska ungdomsorganisationer behandlas lika vid finansieringen.

Bestämmelser och förfaranden om redovisningen av val- och partifinansieringen ska utvecklas för att se till att redovisningarna ger en korrekt bild av sådan utomstående finansiering som eventuellt innebär bindningar.

Parti- och valfinansieringens öppenhet och transparens ska ökas genom att stärka Statens revisionsverks rätt att övervaka kandidaternas redovisningar av valfinansieringen och att få uppgifter från tredje parter för detta ändamål.

Det ska utredas hur väljarnas möjligheter att redan före valet få preliminära uppgifter om valfinansieringen kan ökas, hur upprättandet av kampanjkonton kan underlättas och hur det lagstadgade taket för donationer kan effektiviseras.

Bilaga 10. Förhöjningarnas effekter på förmånerna

Förmånsförhöjning	Effekt på de offentliga finanserna mn euro
Förhöjning av pensionerna: Förhöjning av de lägsta pensionerna +50 euro netto	183
Grundskyddet (grunddagpenningen, arbetsmarknadsstödet och minimibeloppet av sjukdagpenningen och föräldradagpenningen) + 20 euro	52
Ensamförsörjartillägget till barnbidraget + 10 euro Målsättning: Ensamförsörjartillägget till barnbidraget genomförs så att även familjer som får utkomststöd drar nytta av det	22
Barnbidragen för det 4:e och 5:e barnet + 10 euro	6
Försörjarförhöjningen till studiepenningen + 25 euro	3
Studiepenningen binds vid index 2020 till halva beloppet och därefter till fullt belopp	25
Underhållsstöd + 7 euro	9
Totalt	300

Bilaga 11. Tabeller till bilaga 1

3.1 Ett klimatneutralt Finland som tryggar den biologiska mångfalden

	Miljoner euro
Åtgärd	2023
Klimatpanel	0,5
Rundabordsforum för klimatpolitik i anslutning till kommissionen för hållbar utveckling	0,2
Stöd för investeringar som ersätter stenkol, 90 miljoner euro under ramperioden	18,0
Klimatpolitiken för markanvändningssektorn	15,0
Utökad finansiering för naturvärden	46,0
Fortsättning av programmet för effektiviserat vattenskydd	12,0
Utökade resurser för miljöforskning och miljöförvaltning	2,8
Utökning av kompletterande utbildning inom byggbranschen för att förbättra kunskaperna om energieffektivitet. Satsningar på oavhängig forskning inom byggbranschen.	1,0
Genomförande av program för främjande av cirkulär ekonomi	2,0
Rapportering och statistikföring av uppgifter om avfall samt tillhörande informationssystem och finansiering	0,3
Inrättande av tjänst som djurskyddsombudsman	0,1
Utökad finansiering för metoder som ersätter djurförsök	0,2
Totalt	98,0

3.1.1 Bostadspolitiken

	Miljoner euro
Åtgärd	2023
Understöd för undersökning av byggnaders skick och för utarbetande av reparationsplaner	2,3
Utökade omkostnader på grund av fler uppgifter	0,4
Kostnader för boenderådgivning. En ny lagstadgad uppgift. Kostnads kalkylen innehåller effekten på de offentliga finanserna. Statsbudgeten 3,0 miljoner euro/år och kommunernas nettokostnads kalkyl 6,3 miljoner euro/år efter statsunderstöd.	9,3
Totalt	12,0

3.2 Finland – större än sin storlek i världen

	Miljoner euro
Åtgärd	2023
Upprätthållande av beskickningsnätet	4,0
Stärkande av beskickningsnätet	3,9
Stärkande av hanteringen av inreseärenden vid beskickningarna och utrikesministeriet	2,5
Informationssäkerhet och övriga personalkostnader	2,4
Stärkande av den civila krishanteringen	4,5
Ett eget budgetmoment för fredsmedling	1,5
Finansiering för utvecklingssamarbete 0,41 % av BNI	83,7
Stärkande av samarbetet i Östersjöområdet, Barentsregionen och den arktiska regionen	1,4
Totalt	100

3.3 Den trygga rättsstaten Finland

	Miljoner euro
Åtgärd	2023
Utökning av antalet poliser -> 7 500 (inkl. utbildningsresurser för Polisyrkeshögskolan)	18,0
Gränsbevakningsväsendet, tryggnad av nuvarande nivå	4,3
Höjning av flyktingkvoten	4,30
Höjning av cyberkapaciteten för att svara på hot mot informationssäkerheten	4,0
Förebyggande av radikaliserings	0,35
Nödcentraler	2,5
Överskudsättning (prioritering av rättshjälpsbyråerna, förebyggande rådgivning och ekonomiskt kunnande)	1,5
Suomen Erillisverkot Oy (förnyande av Virve-nätet, kostnader i övergångsfasen)	5,0
Totalt	40,0

3.3.1 Utvecklandet av rättsstaten

	Miljoner euro
Åtgärd	2023
Säkerställande av resurser för förvaltningsområdet	1,70
Behandling av brottmål	5,20
Koncentrering av bevis till tingsrätterna	2,00
Omkostnader för övriga domstolar/utrustning för rättsalor	0,50
Rättshjälp för asylsökande (offentlig rättshjälp + ersättningar till privata biträden)	1,30
Stärkande av lagberedarnas kunskaper om de grundläggande och mänskliga rättigheterna samt expertisen inom statsförfattningsrätt och övrig offentlig rätt	0,20
Stärkande av konsekvensbedömningen vid lagberedning	0,40
Handlingsplan för grundläggande och mänskliga rättigheter	0,10
Tillägg till rapporteringen om mänskliga rättigheter och ingripandet i problem (diskrimineringsombudsmannen, människorättsorganisationer)	0,45
Tillsättande av en för statsrådet gemensam samordnare av arbetet mot människohandel och anvisande av tillräckliga personresurser för arbetet	0,15
Tillsättande av rapportör om våld mot kvinnor	0,20
Nationalspråksstrategi (och språkpolitiskt program)	0,20
Öppenhetsregister: kostnader för personal och informationssystem	0,10
Upprätthållande av utsokningsväsendets nätverk av verksamhetsställen	1,20
Effektivisering av bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet genom fortsatt tilläggsfinansiering för utmätningsväsendet och konkursombudsmannens byrå	1,30
Totalt	15,00

3.3.2 Försvarspolitiken

	Miljoner euro
Åtgärd	2023
Tryggande av tillräckliga resurser för försvarsförvaltningen: Utökning av försvarsmaktens personal under regeringsperioden med cirka 100 uppdrag.	7,0
Utveckling av värnpliktssystemet: Stegvis höjning av antalet repetitionsövningar under valperioden i takt med att antalet anställda inom försvarsmakten ökar. Målet är en ökning med cirka 20 % från nuvarande nivå fram till regeringsperiodens slut.	1,5
Frivilligt försvar: Verkställighet av lagen om frivilligt försvar.	1,5
Totalt	10,00

3.4 Ett livskraftigt Finland

		Miljoner euro
Objekt	Åtgärd	2023
Stödjande av forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet	Ekosystem och innovationer i miljardklass	43
Statlig finansiering av universitetens verksamhet	Ekosystem och innovationer i miljardklass	40
Statlig finansiering av yrkeshögskolornas verksamhet	Ekosystem och innovationer i miljardklass	20
	Program för internationell tillväxt (inkl. toppförmågor till Finland)	30
Konkurrens- och konsumentverkets omkostnader	Stärkande av konkurrens- och konsumentpolitiken	2
	Främjande av platsberoende (vid organisering av statliga uppgifter)	-10
	Totalt	125,0

3.4.1 Utvecklingen av transportnätet

					Miljoner euro
Åtgärd	2020	2021	2022	2023	
Bestående nivåjustering av finansieringen för bastrafikledshållningen	300	300	100	-100	
			(i den tekniska ramen + 300 miljoner euro fr.o.m. 2022)		
Trafikledsprojekt				100	
Stöd till kollektivtrafiken + upphandling av kollektivtrafik (UTSLÄPPSEFFEKTER)	20	20	20	20	
Totalt	320,00	320,00	120,00	20,00	

3.4.2 Jordbruket

	Miljoner euro
Åtgärd	2023
Ett klimatvänligt livsmedelssystem	
Satsningar på forskning (inkl. omfördelning från Finlands Akademi)	5,0
Stöd för produktion av biogas som grundar sig på näringskretsloppet	6,0
Finska ekologiska forskningsinstitutet	0,5
Åtgärder som stärker den biologiska mångfalden	0,5
Totalt	12,00

	Miljoner euro
Åtgärd	2023
En livskraftig livsmedelsekonomi	
Bekämpning av djursjukdomar	1,25
Livsmedelsexport	1
Livsmedelsexport	1,5
Marknadsåtgärder, offentlig upphandling, namnskyddade produkter, varumärkesarbete	0,5
Kostvanor, skolmat	0,5
Program för utveckling av åkerstrukturen	5
Åkermarkernas vattenhushållning och skydd mot översvämningar	1,7
Finansiering av åtaganden om certifierad ekologisk produktion 2020–2024	7,0
Totalt	18,5

	Miljoner euro
Åtgärd	2023
Tillväxt och sysselsättning av naturens gåvor	
Verkställighet av lagen om fiske samt forskning om fiskbestånd	1,25
Främjande av användning av inhemsk fisk	1
Förebyggande av fiskeriskador	1
Storviltsforskning	0,4
Renhushållningen	0,4
Program för fisketurism m.m.	0,5
Totalt	4,6
Allt totalt	35,0

3.5 Ett Finland där förtroende och en jämlik arbetsmarknad råder

	Miljoner euro
Åtgärd	2023
Utökade resurser för arbets- och näringsbyråerna (periodiska intervjuer) + främjande av ungdomsgarantin	9,0
Ökad användning av lönesubvention (SHM kvarstår, ANM ny)	18,0
Jämställdhets- och likalönsprogram	0,5
Integrationsfrämjande och effektivisering av processerna för arbetstillstånd	3,0
Arbetarskydd och tillsyn	1,5
Familjeledighetsreform (statens finansieringsandel)	25,0
Utvecklingspeng för främjande av sysselsättningen och utveckling av tjänsterna (t.ex. karriärtjänster) (ANM) 2020, 2021 & Partiell invalid- och sjukpension (linjär modell) (SHM) 2022, 2023	8,0
Totalt	65,0

3.6 Ett rättvist, jämlikt och inkluderande Finland

3.6.1 Reformen av social- och hälso-tjänsterna

	Miljoner euro
Åtgärd	2023
Det görs en omfattande uppdatering av den s.k. äldreomsorgslagen genom att kvaliteten och genomslaget förbättras. En bindande minimidimensionering (0,7) för omsorgspersonalen i enheter med heldygnsomsorg slås fast. I dimensioneringen beaktas i första hand vårdberoendet. Arbetsfördelningen mellan de anställda görs klarare bland annat i fråga om stödtjänster.	70,0
Resurserna för och kvaliteten i hemvården stärks vid sidan om heldygnsomsorgen, och närstående-vården utvecklas.	45,0
En tjänst som ombudsman för äldreomsorgen samt en byrå för ombudsmannen inrättas.	0,5
I beslutsfattandet tas hänsyn till mångfalden av familjer och livssituationer. Ofrivilligt barnlösa hopp om en familj stöds med olika metoder. Åtgärdsförslagen i en utredning om barn som bor växelvis med föräldrarna främjas.	2,0
Fortsättning av programmet för utveckling av barn- och familjetjänster. Spridning av modellen med familjecenter och utveckling av rådgivningsbyråernas roll. Stärkande av parrelationsarbete och stöd i föräldraskapet. Underlättande av förutsättningarna för familjer att få och beviljas hemservice.	4,0
Det föreskrivs en personaldimensionering inom barnskyddet. År 2022 höjs dimensioneringen till 35 klienter per yrkesperson och år 2024 30 klienter per person. Multiprofessionella tjänster för barn som kräver särskilt stöd tryggas och teammodellen sprids.	9,0
Tillgången på skyddshemstjänster utökas så att den når nivån enligt Istanbulavtalet.	3,0
Revidering av klientavgiftslagen i syfte att avlägsna hindren för vård och öka jämlikheten i samband med hälsa bland annat genom större avgiftsfrihet och skäligare avgifter.	45,0
Kontrollerad utvidgning av screeningprogrammet (bl.a. tarmcancer).	10,0
Revidering av avbytarlagen	6,0
Tillgången till basservice (skärpt vårdgaranti)	50,0
Utökad forskningsfinansiering	4,0
Hälso- och sjukvård för papperslösa	2,5
En nationell, förvaltningsövergripande strategi för mental hälsa utarbetas genom brett samarbete. Målet är att påskynda tillgången till vård och tjänster av god kvalitet som ges i rätt tid.	18,0
Vasa centralsjukhus blir ett sjukhus med omfattande jour.	1,0
Totalt	270,0

3.6.2 Reform av den sociala tryggheten

	Miljoner euro
	Effekt på de offentliga finanserna
Förmånsförhöjning	
Förhöjning av pensioner	183
Grundtryggheten + 20 euro	52
Ensamförsörjartillägget till barnbidraget + 10 euro Målsättning: Ensamförsörjartillägget till barnbidraget genomförs så att även familjer som får utkomststöd drar nytta av det.	22
Barnbidragen för det 4:e och 5:e barnet + 10 euro	6
Studiepenningens försörjningsförhöjning + 25 euro	3
Studiepenningen binds vid index 2020 till halva beloppet och därefter till fullt belopp.	25
Underhållsstöd + 7 euro	9
Totalt	300

3.7 Kunnandets, bildningens och innovationernas Finland

	Miljoner euro
Åtgärd	2023
Höjning av läropliktsåldern till 18 år och avgiftsfri utbildning på andra stadiet	107,0
Fastställande av pris per enhet för gymnasieutbildning	18,0
Stärkande av elev- och studerandevården inom den grundläggande utbildningen och utbildningen på andra stadiet	29,0
Ökning av deltagandet i småbarnspedagogik:	
Subjektiv rätt till småbarnspedagogik	17,0
Minskning av gruppstorlekarna	16,0
Möjlighet för alla att delta i hobbyer i samband med skoldagen – Finlands version av den isländska modellen	14,5
Totalt	201,5

3.7.1 Kultur, ungdom, idrott och motion

	Miljoner euro
Åtgärd	2023
Reform av statsandelssystemet för utövande konst	10,0
Höjning av nivån på konstnärsstipendierna.	1,8
Utveckling av den grundläggande konstundervisningen	2,0
Främjande av principen om en procent till konsten	0,5
Nivåförhöjning för Svenska Finlands folkting	0,2
Allmänna understöd och projektunderstöd till barnkultur	1,0
Genomförande av åtgärderna i den idrottspolitiska redogörelsen	5,0
Stödjande av verkstadsverksamheten för unga	2,0
Totalt	22,5

Bilaga 12. Framtidsinvesteringar av engångsnatur, tabeller till bilaga 2

3.1 Ett klimatneutralt Finland som tryggar den biologiska mångfalden

Åtgärd	Miljoner euro 2020–2022 totalt
Uppmuntran att övergå till andra uppvärmningssätt än oljebaserad uppvärmning av fastigheter	80
Klimatpolitiken för markanvändningssektorn	75
Finansiering för naturvården	216
Nationellt program för att återställa bestånd av vandringsfisk	18
Stöd för laddningsinfrastruktur för elbilar	15
Tidsbegränsat innovations- och investeringsstöd för cirkulär ekonomi	85
Rapportering och statistikföring av uppgifter om avfall, projekt för informationssystem	3
Biogasprogram	15
Totalt	507
Ur Statens bostadsfond:	
System för energiunderstöd riktat till husbolag	75
	75

3.1.1 Bostadspolitiken

Åtgärd	Miljoner euro 2020–2022 totalt
Finansiering för att främja digitalisering (reform av markanvändnings- och bygglagen)	22
Fortsättning av åtgärdsprogrammet för träbyggande till utgången av 2022	2
Fortsatt utvecklande av det elektroniska bostadsdatasystemet	5
Fortsättning av programmet för hållbar stadsutveckling	5
Statligt utvecklingsunderstöd för avskaffande av bostadslösheten (inkluderar utveckling av statistikföringen av bostadslöshet)	10
Totalt	43
Ur Statens bostadsfond:	
Nytt förortsprogram	40
Startbidrag för ombyggnad, som är förbundet med ett villkor om förbättrande av energiprestandan och tagande av ett räntestödslån för ombyggnad (högst 4 000 euro/bostad)	24
Understöd för ändring av användningsändamål, så att det existerande byggnadsbeståndet, såsom kontorslokaler, kan byggas om till ARA-bostäder	9
Ombyggnad av ARA-bostäder så att de lämpar sig för äldre personer i avfolkningsområden (nytt understöd)	30
Höjning av rivningsbidraget (tidsbunden höjning av rivningsbidraget och bidragsfullmakten och av ackordfullmakterna för att anpassa fastighetsbeståndet i avfolkningsområden)	27
Reparationsunderstöd	45
Pilotförsök med bostadsandelslag	1
	176

3.2 Finland – större än sin storlek i världen

Åtgärd	Miljoner euro 2020–2022 totalt
Stärkande av beskickningsnätet	1
Stärkande av hanteringen av inreseärenden vid beskickningarna och utrikesministeriet (pilotprojekt)	6
Främjande av livsmedellexport (pilotprojekt)	2
Informationssäkerhet och övriga personalkostnader (systemutveckling)	4
Stärkande av beskickningsnätet, ändringar i fastigheterna	17
Fredsmedling	6
Utvecklingsarbete	208
Stärkande av samarbetet i Östersjöområdet, Barentsregionen och den arktiska regionen	6
Totalt	250

3.3 Den trygga rättsstaten Finland

Åtgärd	Miljoner euro 2020–2022 totalt
Smidig handläggning av asylansökningar vid Migrationsverket	6
Gränsbevakningsväsendets ersättningsinvesteringar	76
Förebyggande av kriminalitet	8
Genomförande av justitieministeriets program	2
Genomförande av inrikesministeriets program	1
Inrättande av ett positivt kreditregister	2
Totalt	93

3.3.1 Utvecklandet av rättsstaten

Åtgärd	Miljoner euro 2020–2022 totalt
Koncentrering av bevis till tingsrätterna	4,5
Kostnader för inrättande av öppenhetsregister	0,5
Register som förutsätts enligt visseblåsardirektivet	1
Informationssäkra lokaler för tillståndshandläggning i underrättelseärenden	0,5
Totalt	6,5

3.4 Ett livskraftigt Finland

Åtgärd	Miljoner euro 2020–2022 totalt
Ekosystem och innovationer i miljardklass	150
Företagarnas välbefinnande och ägarbyten	4,5
Branschspecifik helhet för tillväxt	82,5
Business Finland Venture Capital	15
Finland som föregångare inom digitalisering	90
Besparingar och bättre service genom upphandling	30
Finansiering för avtalsbaserat samarbete	45
Regionala innovationer och försök (AIKO)	45
Regionutvecklingspengar (landskapsutvecklingspengar)	30
Finansiering för utveckling av glest befolkade landsbygdsområden (inkl. fortsatt transportstöd)	30
Totalt	522

3.4.1 Utvecklingen av transportnätet

Åtgärd	Miljoner euro 2020–2022 totalt
Understöd för underhåll och förbättring av enskilda vägar	41
Bredbandsprogram	30
Program och projekt för att främja gång och cykling	41
Elektrifiering av banavsnittet Kemi (Laurila)–Haparanda	10
Avlägsnande av farliga plankorsningar	22
Konverteringsstöd	6
Totalt	150

3.4.2 Jordbruket

Åtgärd	Miljoner euro 2020–2022 totalt
Investeringar i biogas och teknik för gödselhantering	10
Spetsprojekt för återvinning av näringsämnen	15,6
Spetsprojekt för återvinning av näringsämnen	9,4
Program för effektiviserat vattenskydd	3
Program för effektiviserat vattenskydd	3
Hållbart livsmedelssystem + matsvinn	1
Miljöersättning	88
Kompensationsersättning	42
Kapitalisering av Gårdsbrukets utvecklingsfond	100
Ersättningar för djursjukdomar	5
Investeringar i renhushållningen	1
Totalt	278

3.5 Ett Finland där förtroende och en jämlik arbetsmarknad råder

Åtgärd	Miljoner euro 2020–2022 totalt
Rekryteringsstöd för små och medelstora företag (försök) och lön för den första arbetstagaren	25
Utvecklingsprogram för arbetet och välbefinnandet i arbetet	12
Utveckling av digitala tjänster inom ramen för reform av sysselsättningstjänsterna	10
Utveckling av sysselsättningstjänsternas förvaltning, stärkande av kommunernas roll som anordnare av sysselsättningstjänster	3
Arbetskraftsutbildning	14
Program för arbetsförmåga för partiellt arbetsföra, försöksprojekt	36
Totalt	100

3.6 Ett rättvist, jämlikt och inkluderande Finland

3.6.2 Reform av den sociala tryggheten

Åtgärd	Miljoner euro 2020–2022 totalt
Förvaltningsövergripande åldersprogram	15
Projekt för utveckling av hemvården	6
Stärkande och utvecklande av vården i livets slutskede och den palliativa vården	6
Förvaltningsövergripande barnstrategi utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter	6
Program för utveckling av barn- och familjetjänster (verksamhetsmodellen med familjecenter, rådgivningsbyråernas roll, parrelationsarbete och stöd i föräldraskapet, hemservice)	54
Avgiftsfria preventivmedel för personer under 25 år	10
Tjänster för mödrar med missbruksproblem	9
Försök med personlig budget för personer med utvecklingsstörning	15
Lagstiftning om självbestämmanderätt för personer som använder social- och hälsovårdstjänster	8
Screeningprogram (kontrollerad utvidgning)	10
Handlingsmodellen Ta hand om bonden	8
IKT-system för avbytarservice	3
Färdplan för utveckling av läkemedelsförsörjningen	10
Utveckling av rehabiliteringen	7
Tillväxtstrategi för social- och hälsovårdsbranschen	9
Översättning till svenska av rekommendationen Käypä hoito (God medicinsk praxis)	0,6
Resurser för social- och hälsovårdsministeriets lagstiftningsarbete	3,4
Försök med negativ inkomstskatt	20
Totalt	200

3.7 Kunskapens, utbildningens och innovationernas Finland

Åtgärd	Miljoner euro 2020–2022 totalt
Lärare inom yrkesutbildningen	235
Program för kvalitets- och jämlikhetsarbete i grundskolan	190
Program för kvalitets- och jämlikhetsarbete inom småbarnspedagogiken	205
Kontinuerligt lärande	15
Kontinuerligt lärande i högskolorna samt skapande av en samarbets- och grundmodell	5
Möjlighet för alla att delta i hobbyer i samband med skoldagen – Finlands version av den isländska modellen	40
Program för kvaliteten på och tillgången till gymnasieutbildning	20
Flaggskeppsprojekt	20
Totalt	730

3.7.1 Kultur, ungdom, idrott och motion

Åtgärd	Miljoner euro 2020–2022 totalt
Produktionsstöd till filmbranschen och den audiovisuella branschen	36
Creative Business Finland	6
Viktiga lokal- och byggprojekt inom det kulturella området	10
Fond för att stödja kulturverksamheten	15
Sektorsövergripande program för fysisk aktivitet, idrottspolitiskt samordningsorgan, utvidgning av programmet Skolan i rörelse	24,6
Anläggning av idrottsanläggningar samt nationell strategi för rekreation och fritidsanvändning	12
Tillgång till allmänna bibliotek, bokbussar, samlingarnas mångsidighet	3,9
Anskaffning av biblioteksmaterial	1,7
Uppsökande ungdomsarbete	9
Finland förbereder sig på att finansiera evenemanget Europeisk kulturhuvudstad år 2026	0,6
Riksomfattande digitalt system för att underlätta överföringen av kontakt- och identifieringsuppgifter till det uppsökande ungdomsarbetet	1,2
Totalt	120

VALTIONEUVESTO
STATSRÅDET

Snellmangatan 1 A, Helsingfors
PB 23, 00023 Statsrådet
valtioneuvosto.fi/sv/
julkaisut.valtioneuvosto.fi

ISBN tryckt 978-952-287-757-4
ISBN PDF 978-952-287-758-1
ISSN tryckt 2490-0613
ISSN PDF 2490-0966

